

**MÜZİK DESTEKLİ ÖĞRETİM YÖNTEMİNİN
YEDİNCİ SINIF TÜRKÇE DERSİ
MİLLÎ KÜLTÜR TEMASININ ÖĞRETİMİNE ETKİSİ:
BARIŞ MANÇO ŞARKILARI ÖRNEĞİ**

Hatice ÇELİK

**Doktora Tezi
Prof. Dr. Lokman TURAN
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı
2018**

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

MÜZİK DESTEKLİ ÖĞRETİM YÖNTEMİNİN YEDİNCİ SINIF
TÜRKÇE DERSİ MİLLÎ KÜLTÜR TEMASININ ÖĞRETİMİNE
ETKİSİ: BARIŞ MANÇO ŞARKILARI ÖRNEĞİ

(The Effect of Music Assisted Teaching Method On The Teaching of The Seventh Grade Turkish Lesson of National Culture Theme:
Example of Barış Manço Songs)

DOKTORA TEZİ

Hatice ÇELİK

Prof. Dr. Lokman TURAN

ERZURUM

Mart- 2018

KABUL VE ONAY

Prof. Dr. Lokman TURAN danışmanlığında, Hatice ÇELİK tarafından hazırlanan “Müzik Destekli Öğretim Yönteminin Yedinci Sınıf Türkçe Dersi Millî Kültür Temasının Öğretimine Etkisi: Barış Manço Şarkıları Örneği” başlıklı çalışma 12/03/2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Yavuz KARTALLIOĞLU

İmza: .....

Danışman : Prof. Dr. Lokman TURAN

İmza: .....

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Feyzi ERSOY

İmza: .....

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Bahadır GÜCÜYETER

İmza: .....

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Oğuzhan SEVİM

İmza: .....

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

28 Mart 2018

28 Mart 2018

Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR

Enstitü Müdürü

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Doktora Tezi olarak sunduğum, ‘‘Müzik Destekli Öğretim Yönteminin Yedinci Sınıf Türkçe Dersi Millî Kültür Temasının Öğretimine Etkisi: Barış Manço Şarkıları Örneği’’ adlı çalışmamın, tarafımdan bilime ahlaka ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tezim sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

X Tezimin 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

12/03/2018

Hatice ÇELİK

ÖZET

DOKTORA TEZİ

MÜZİK DESTEKLİ ÖĞRETİM YÖNTEMİNİN YEDİNCİ SINIF TÜRKÇE DERSİ MİLLÎ KÜLTÜR TEMASININ ÖĞRETİMİNE ETKİSİ: BARIŞ MANÇO ŞARKILARI ÖRNEĞİ

Hatice ÇELİK

2018, 326 sayfa

Bu araştırmada, 7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasının müzik destekli öğretim yöntemiyle işitsel/görsel bir öğretim materyali olarak kullanılan Barış Manço şarkılarının öğrencilerin başarı, yeterlik, tutum ve süreçle ilgili görüşlerine etkisinin olup olmadığı sınınmaya çalışılmıştır. Araştırmanın temel amacı; müzik destekli öğretim yöntemiyle yeni anlayışlara ve uygulamalara olanak sağlamak, okul içi ile okul dışında da Türkçe öğretimini ve kültür aktarımını gerçekleştirmek, 7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasında işitsel/görsel bir öğretim materyali olarak kullanılan Barış Manço şarkılarının öğrencilerin başarı, yeterlik, tutum ve süreçle ilgili görüşlerine etkisini incelemektir. Araştırmada nitel ve nicel araştırma tekniklerinin birlikte kullanıldığı karma yöntem desenlerinden olan keşfedici desen kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, Erzurum ili Aziziye ilçesi 19 Mayıs Ortaokulu 7/A ve 7/E sınıflarında öğrenim gören 51 öğrenciden oluşmaktadır. Kontrol grubundaki 7. sınıfta dersler, şarkıdan oluşan öğretim materyallerinin dinletilmeden/izletilmeden şiir formunda okutulmasıyla gerçekleştirilirken, deney grubunda dersler şarkıların dinletilmesi/izletilmesiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak öğretim materyallerinin hazırlanmasında Doküman İnceleme Tekniği Verileri, öğrencilere ait bilgileri tespit etmek amacıyla Kişisel Bilgi Formu, Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği, Millî Kültür Teması Dinlediğini/İzlediğini Anlama/Anlatma Başarı Testleri, Dinle/İzle/Anlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Öğretmen Gözlem Formu ve Öğrenci Görüşme Formu kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunun analizinde betimsel istatistiki işlemler, öğrenci görüşme formundan elde edilen verilerin analizinde de içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Uygulamadan elde edilen nicel verilerin analizinde homojenlik testi sonuçlarına göre parametrik (t-testi ve varyans analizi) ve nonparametrik testler (U testi ve Wilcoxon testi) kullanılmıştır. Barış Manço şarkılarının işitsel/görsel bir öğretim materyali olarak 7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasında kullanımına yönelik yapılan uygulamada elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, uygulamanın deney ve kontrol grubunun her ikisinde de başarı ve tutum üzerinde olumlu yönde etkili olduğu fakat müzik destekli öğretim yönteminin uygulandığı deney grubunda mevcut öğretim programına göre başarı ve tutumun anlamlı düzeyde daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: 7. sınıf Türkçe dersi, millî kültür temasının öğretimi, müzik destekli öğretim, Barış Manço şarkıları

ABSTRACT

Ph. D DISSERTATION

THE EFFECT OF MUSIC ASSISTED TEACHING METHOD ON THE TEACHING OF THE SEVENTH GRADE TURKISH LESSON OF NATIONAL CULTURE THEME: EXAMPLE OF BARIŞ MANÇO SONGS

Hatice ÇELİK

2018, 326 pages

In this research, it was tried to test whether Barış Manço songs, which are used as audio /visual teaching materials for seventh-grade Turkish lesson national culture theme influenced the students' views on success, attitude and process. The main purpose of the research is to provide new insights and applications with music-supported teaching method, to carry out the teaching and culture transfer of the Turkish language both inside and outside the school, to examine the effects of Barış Manço songs, which are used as audio/visual teaching materials for seventh-grade Turkish lesson national culture theme, on students' views on achievement, attitude and process. In the research, the exploratory pattern, which is a composite method design used together with qualitative and quantitative research techniques, was used. The study group of research are consisted of 51 students from Erzurum province Aziziye district 19 Mayıs Secondary School 7/A and 7/E The lessons from the seventh grade in the control group, while teaching materials composed of songs with the current teaching program are performed in poetry form without listening and watching, lectures in the experimental group were performed by listening and watching the images of the songs. In the research, in order to prepare the teaching materials as a data collection tool, document Inspection techniques data, personal information form for the purpose of determining the information belonging to the students, attitude scale for listening, national cultural theme understanding/listening/explaining achievement tests, listen/watch/narrative method, listening and speaking proficiency teacher observation form and student interview form were used. In the analysis of personal information form descriptive statistics processing is utilized, in the analysis of the data obtained from the student interview form, content analysis technique is used. In the analysis of the quantitative data obtained from the application, parametric (t-test and variance analysis) and nonparametric tests (U test and Wilcoxon test), which are were used according to homogeneity test results. When the findings obtained in the application made for the use of Barış Manço songs as an audio / visual teaching material in the seventh class Turkish lesson National Culture is evaluated, it was found that the experiment has effective and a positive effect in both on success and attitude in both experimental and control groups. However, but in the experimental group in which the music-assisted teaching method was applied, it was found to be significantly more effective on achievement and attitude than the current teaching program.

Key Words: 7th Turkish lesson, teaching of national culture theme, music assisted teaching, Barış Manço songs.

TEŞEKKÜR

Türk dili ve kültürünün öğrenimi ve öğretiminde barındırdığı dilsel kültürel zenginlik ve öğreticilikle doğal dilin bütün incelik ve anlamsal zenginliğini sunan 7’den 77’ye bütün insanlığa seslenen, çocuklarımız ve gençlerimizin yeteri kadar tanıyamadığı gönlümde ve anılarımda derin izler bırakan “*Çağdaş Türk Ozanı Barış Manço*”yu rahmetle anar, manevi huzurunda teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmamın her aşamasında yardımlarını ve desteğini esirgemeyen kıymetli hocam, tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Lokman TURAN’a, Sayın Prof. Dr. H. Ahmet KIRKKILIÇ’a teşekkürü borç bilirim. Tezimin başlangıcından bitimine kadar ilgilerini, desteklerini, yardımlarını esirgemeyen kıymetli dostlarım, Kâmil YAVUZ’a, Neslihan İSTEKLİ’ye, Özlem ACAR’a, sevgili kardeşlerim Demet ÇELİK’e, Ömer ÇELİK’e; tezin uygulama aşamalarında kolaylıklar sağlayan 19 Mayıs Ortaokulu, Atatürk Ortaokulu ve Necip Fazıl İmam Hatip Ortaokulu yönetimine, Türkçe öğretmenlerine ve tüm içtenlikleriyle çalışmama katkı sağlayan sevgili öğrencilere teşekkür ederim. Tez çalışmam sürecinde benden maddi manevi desteklerini esirgemeyen biricik aileme; babam-Bekir ÇELİK’e, annem Zehra ÇELİK’e, kardeşlerime; meslek hayatım boyunca öğretmenliğime değer katan, bana hep bir şeyler öğreten sevgili öğrencilerime de her daim teşekkür ederim.

Erzurum- 2018

Hatice ÇELİK

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI	i
TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR	v
TABLolar DİZİNİ	xii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xvii
RESİMLER DİZİNİ	xviii
KISALTMALAR LİSTESİ	xx

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	6
1.3. Araştırmanın Önemi	7
1.4. Araştırmanın Varsayımları	9
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	10
1.6. Tanımlar	10

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	12
2.1. Konu ile İlgili Kuramsal Çerçeve	12
2.1.1. Temel Dil Becerileri	12
2.1.1.1. Dinleme/İzleme	15
2.1.1.2. Konuşma	16
2.1.1.3. Okuma	16
2.1.1.4. Yazma	17
2.1.2. 2017-2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı	17
2.1.2.1. Türkçe Dersi Öğretim Programlarında Yöntem ve Teknikler	21
2.1.3. Dinleme Eğitimi	22
2.1.4. Tutum ve Dinleme	25

2.1.5. Dinleme Türleri	26
2.1.6. Dinlemenin Diğer Dil Becerileri ile İlişkisi.....	28
2.1.6.1. Dinleme ve Konuşma	29
2.1.6.2. Dinleme ve Okuma	30
2.1.6.3. Dinleme ve Yazma	30
2.1.7. Dil-Kültür İlişkisi	31
2.1.8. Dil-Müzik İlişkisi	35
2.1.9. Müzik Destekli Öğretim	38
2.1.10. Öğretim Materyali Olarak Şarkılar	41
2.1.11. Öğretim Materyali Olarak Barış Manço Şarkılarının Dil ve Kültürel Zenginliğiyle Kullanılabilirliği.....	47
2.1.11.1. Alfabe Öğretimi	49
2.1.11.2. Kavramların Öğretimi.....	50
2.1.11.2.1. Kişi Adları	50
2.1.11.2.2. Yer Adları	51
2.1.11.2.3. Hayvan Adları.....	51
2.1.11.2.4. Yemek (yiyecek- içecek) adları	53
2.1.11.2.5. Bitki- sebze- meyve adları	54
2.1.11.2.6. Akrabalık adları	55
2.1.11.3. Atasözü, deyim ve kalıplaşmış sözler.....	55
2.1.11.3.1. Atasözleri.....	56
2.1.11.3.2. Deyimler	57
2.1.11.3.3. Kalıplaşmış sözler.....	60
2.1.11.4. Halk hikâyeleri.....	60
2.1.11.5. Halk hekimliği	61
2.1.11.6. Türk büyükleri	62
2.2. Konuyla İlgili Belli Başlı Araştırmalar	62
2.2.1. Müzik Destekli Öğretim ile İlgili Araştırmalar	63
2.2.1.1. Müzik Destekli Yabancı Dil Öğretimi ile İlgili Araştırmalar.....	66
2.2.1.2. Müzik Destekli Türkçe Öğretimi ile İlgili Araştırmalar.....	71
2.2.2. Barış Manço Şarkılarının Dil ve Kültürel Zenginliği ile İlgili Araştırmalar	74

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM.....	77
3.1. Araştırma Modeli	77
3.2. Çalışma Grubu	81
3.3. Veri Toplama Araçları	88
3.3.1. Doküman İnceleme Tekniği Verileri (DİTV).....	88
3.3.2. Kişisel Bilgi Formu (KBF).....	90
3.3.3. Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği (DYTÖ).....	90
3.3.4. Millî Kültür Teması Dinlediğini/İzleme Anlama/Anlatma Başarı Testleri (MKTDİAABT)	91
3.3.5. Dinle/İzle/Anlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Ölçeği Öğretmen Gözlem Formu (DİA/DKYÖGF)	97
3.3.6. Öğrenci Görüşme Formu (ÖGF)	98
3.4. Araştırma Süresince Yapılan Uygulamalar.....	98
3.4.1. Dinleme Öncesi Yapılan Uygulamalar.....	101
3.4.1.1. Millî Kültür Teması Hazırlık Çalışmaları.....	101
3.4.1.2. Barış Manço ve Şarkıları Hakkında Yapılan Hazırlık Çalışmaları	105
3.5. Dinleme Sırası Yapılan Uygulamalar	106
3.5.1. Dinleme Sırası Hazırlık Çalışmaları.....	106
3.5.2. Dinleme Sırası Uygulama Çalışmaları	106
3.5.2.1. Derse/metne/şarkıya hazırlık çalışmaları.....	107
3.5.2.2. Dinleme/izleme çalışmaları	107
3.5.2.3. Etkinlikler	107
3.5.2.4. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları	108
3.5.3. Barış Manço Şarkılarının kullanıldığı Millî Kültür Teması Çalışma Modeli Öğretmen Kılavuz Kitabı	109
3.5.3.1. Dinleme/izleme metni: Nane Limon Kabuğu.....	110
3.5.3.1.1. Dinleme sırası uygulama çalışmaları.....	111
3.5.3.1.2. Öğrenci etkinlik çalışma örnekleri.....	117
3.5.3.2. Dinleme/İzleme Metni: Süper Babaanne.....	133
3.5.3.2.1. Dinleme sırası uygulama çalışmaları.....	134
3.5.3.2.2. Öğrenci etkinlik çalışma örnekleri.....	140

3.5.3. Dinleme Sonrası Uygulama Çalışmaları	155
3.6. Verilerin Analizi	155

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR.....	157
4.1. Başarı ile İlgili Bulgular.....	157
4.1.1. Müzik Destekli Öğretim Yöntemiyle Barış Manço Şarkılarının Kullanıldığı Deney Grubu ile Mevcut Öğretim Yöntemine Göre Barış Manço Şarkılarının Kullanıldığı Kontrol Grubunun Uygulama Öncesi ve Sonrası “Öyküleyici Metin Başarı Testi” Puanlarına İlişkin Bulgular	158
4.1.2. Müzik Destekli Öğretim Yöntemiyle Barış Manço Şarkılarının Kullanıldığı Deney Grubu ile Mevcut Öğretim Yöntemine Göre Barış Manço Şarkılarının Kullanıldığı Kontrol Grubunun Uygulama Öncesi ve Sonrası “Bilgilendirici Metin Başarı Testi” Puanlarına İlişkin Bulgular	160
4.1.3. Müzik Destekli Öğretim Yöntemiyle Barış Manço Şarkılarının Kullanıldığı Deney Grubu ile Mevcut Öğretim Yöntemine Göre Barış Manço Şarkılarının Kullanıldığı Kontrol Grupları Başarı Testleri Toplam Puanlarına İlişkin Bulgular	163
4.1.4. Deney Grubu ile Kontrol Grubu Öğrencilerinin Dinleme, Dinlediğini Anlama ve Sözlü Anlatım Becerisi Yeterliklerine İlişkin Bulgular.....	166
4.2. Dinlemeye Yönelik Tutum ile İlgili Bulgular.....	169
4.2.1. Millî Kültür Temasının Öğretiminde Barış Manço Şarkılarının Dinletilip /İzletilerek Kullanıldığı Deney Grubu ile Mevcut Öğretim Yöntemine Göre Barış Manço Şarkılarının Kullanıldığı Kontrol Grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği I. Faktör “ <i>Dinlemeyi Gerekli Görme</i> ” ye Yönelik Ön Test ve Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular.....	171
4.2.2. Deney Grubu ile Kontrol Grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği II. Faktör “Dinlemede Bireysel Farklılıklar”a Yönelik Ön Test ve Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular	174

4.2.3. Deney Grubu ile Kontrol Grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği III. Faktör “Dinleme Güçlüğü”ne Yönelik Ön Test ve Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular.....	176
4.2.4. Deney Grubu ile Kontrol Grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği VI. Faktör “Etkili Dinleme Alışkanlığı”na Yönelik Ön Test ve Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular.....	178
4.3. Deney Grubu Öğrencilerinin Türkçe Dersi Millî Kültür Temasının Öğretiminde Öğretim Materyali Olarak Barış Manço Şarkılarının Müzik Destekli Öğretim Yöntemiyle Kullanılmasına Yönelik Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular	183

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	193
5.1. Araştırmanın Başarı Boyutuna Dair Sonuçlar ve Tartışma.....	194
5.2. Araştırmanın Tutum Boyutuna Dair Sonuçlar ve Tartışma	199
5.3. Araştırmanın Öğrenci Görüşleri Analizine Dair Sonuçları ve Tartışma.....	201
5.4. Öneriler	203
KAYNAKÇA	205
EKLER.....	226
EK 1. Uygulama İzin Belgeleri	226
EK 2. Uzman Görüşü Formları.....	230
EK 3. 7.Sınıf Dinleme/İzleme, Konuşma, Okuma ve Yazma Becerileri Kazanımları	233
EK 4. Nane Limon Kabuğu Adlı Bilgilendirici Metnin/Şarkının Kazanımları...	239
EK 5. Süper Babaanne Adlı Öyküleyici Metnin/Şarkının Kazanımları.....	241
EK 6. Öğretim Materyali Olarak Kullanılan Millî Kültür Teması Dinleme/ izleme Metinleri /Şarkıları.....	243
EK 7. Dinleme/İzleme Metinlerinin/Şarkıların Öğretme-Öğrenme Etkinlikleri.....	250
EK 8. Millî Kültür Teması Başarı Testleri ve Soruların Kazanımları.....	280
EK 9. Kişisel Bilgi Formu	289
EK 10. Dinleme Becerisine Yönelik Tutum Ölçeği	290

EK 11. Dinle/İzle/Anlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Öğretmen Gözlem Formu	293
EK 12. Öğrenci Görüşme Formu.....	296
EK 13. Çalışmanın Uygulama Sürecine İlişkin Görüntüler	297
EK 14. Uygulamada Kullanılan Şarkıların Video Klipleri ve Uygulama Süresince Öğrenci Yaşanmışlıklarına Ait Videoların Bulunduğu CD....	301
ÖZGEÇMİŞ.....	302

TABLolar DİZİNİ

Tablo 2.1.	7. Sınıf Dinleme/İzleme, Konuşma, Okuma ve Yazma Becerilerine Ait Kazanım Sayıları	21
Tablo 3.1.	Ön Test-Son Test Kontrol Gruplu Yarı Deneysel Desen	78
Tablo 3.2.	Uygulama Sürecinde Kullanılan Veri Toplama Araçları	80
Tablo 3.3.	Deney ve Kontrol Gruplarının Altıncı Sınıf Yıl Sonu Not Ortalamalarının Karşılaştırılması	82
Tablo 3.4.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet Özelliklerine İlişkin Bilgiler..	82
Tablo 3.5.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Bilgiler	83
Tablo 3.6.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Müzik Dinleme Durumlarına İlişkin Bilgiler.....	83
Tablo 3.7.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Dinledikleri Müzik Türlerine İlişkin Bilgiler.....	84
Tablo 3.8.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Müzik Dinleme Gerekçelerine İlişkin Bilgiler.....	85
Tablo 3.9.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Gün İçerisinde Ne Zaman Müzik Dinlediklerine İlişkin Bilgiler	86
Tablo 3.10.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Dinledikleri Müzikte Dikkatlerini Çeken Unsurlara İlişkin Bilgiler.....	86
Tablo 3.11.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Barış Manço Şarkılarını Bilip Bilmediklerine İlişkin Bilgiler	87
Tablo 3.12.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Bildikleri Barış Manço Şarkılarına İlişkin Bilgiler	87
Tablo 3.13.	Millî Kültür Teması İçeriğine Göre Tespit Edilen Barış Manço Şarkıları.	89
Tablo 3.14.	BMBT Pilot Çalışması Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları.....	93
Tablo 3.15.	ÖMBT Pilot Çalışması Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları	93
Tablo 3.16.	BMBT'nin Pilot Çalışması Madde-Toplam Puan Korelasyonu Sonuçları.....	94
Tablo 3.17.	ÖMBT'nin Pilot Çalışması Madde-Toplam Puan Korelasyonu Sonuçları.....	95
Tablo 3.18.	2018 Türkçe Dersi Kazanımlarının Yapısı.....	96
Tablo 3.19.	BMBT'nin Beceri Alanları ve Kazanımlara Göre Madde Dağılımı	96

Tablo 3.20.	ÖMBT'nin Beceri Alanları ve Kazanımlara Göre Madde Dağılımı.....	97
Tablo 3.21.	Uygulamada Kullanılan Şarkılara Ait Bilgiler.....	100
Tablo 3.22.	Uygulamada Kullanılan Şarkılara Ait Tema/Alt Tema Bilgileri	100
Tablo 4.1.	Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Başarı testleri Ön Test ve Son Test Puanlarının Shapiro-Wilk Testi Normallik Değerleri	158
Tablo 4.2.	Deney Grubunun ÖMBT Ön Test ve Son Test Puanlarını Karşılaştıran Bağımlı Grup t Testi Sonuçları	158
Tablo 4.3	Kontrol Grubunun ÖMBT Ön Test ve Son Test Puanlarını Karşılaştıran Bağımlı Grup t Testi Sonuçları	159
Tablo 4.4.	Deney Grubu ile Kontrol Grubu ÖMBT Ön Test Puanlarını Karşılaştıran Mann Whitney U Testi Sonuçları	159
Tablo 4.5.	Deney Grubu ile Kontrol Grubu ÖMBT Son Test Puanlarını Karşılaştıran Bağımsız t Testi Sonuçları.....	160
Tablo 4.6.	Deney Grubunun BMBT Ön Test ve Son Test Puanlarını Karşılaştıran Bağımlı Grup t testi Sonuçları.....	161
Tablo 4.7.	Kontrol Grubunun BMBT Ön Test ve Son Test Puanlarını Karşılaştıran Bağımlı Grup t Testi Sonuçları.....	161
Tablo 4.8.	Deney Grubu ile Kontrol Grubu BMBT Ön Test Puanlarını Karşılaştıran Bağımsız t Testi Sonuçları.....	162
Tablo 4.9.	Deney Grubu ile Kontrol Grubu BMBT Son Test Puanlarını Karşılaştıran Mann Whitney U Testi Sonuçları	162
Tablo 4.10.	Deney Grubu ile Kontrol Grubu ÖMBT Toplam Ön Test Puanları ile Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Bağımsız t Testi Sonuçları..	163
Tablo 4.11.	Deney Grubu ile Kontrol Grubu BMBT Toplam Ön Test Puanları ile Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Bağımsız t Testi Sonuçları..	164
Tablo 4.12.	Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Dinle/İzle/Anlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Ölçeğinin Shapiro-Wilk Testi Normallik Değerleri.....	166
Tablo 4.13.	Deney ve Kontrol Grupları Gözlem Kayıtlarına Dayalı Fark Değerleri Arasındaki Puanlara Ait Betimsel İstatistik Sonuçları	167
Tablo 4.14.	Deney Grubu ile Kontrol Grubu DİADKY Ölçeği DY Alt Faktörü Puanlarını Karşılaştıran Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	167

Tablo 4.15. Deney Grubu ile Kontrol Grubu DİADKY Ölçeği DAY Alt Faktörü Puanlarını Karşılaştıran Bağımsız t Testi Sonuçları.....	168
Tablo 4.16. Deney Grubu ile Kontrol Grubu DİADKY Ölçeği SAY Alt Faktörü Puanlarını Karşılaştıran Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	168
Tablo 4.17. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarının Shapiro-Wilk Testi Normallik Değerleri.....	170
Tablo 4.18. Deney ve Kontrol Grupları Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği Fark Değerleri Arasındaki Puanlara Ait Betimsel İstatistik Sonuçları.....	170
Tablo 4.19. Deney Grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği I. Faktör DGG'ye Yönelik Ön Test ve Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Wilcoxon Testi Sonuçları.....	171
Tablo 4.20. Kontrol Grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği I. Faktör DGG'ye Yönelik Ön Test ve Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Wilcoxon Testi Sonuçları.....	172
Tablo 4.21. Deney ve Kontrol Grupları Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği I. Faktör DGG'ye Yönelik Ön Test Puanlarına İlişkin Bağımsız t Testi Sonuçları.....	173
Tablo 4.22. Deney Grubu ile Kontrol Grubu Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği I. Faktör DGG'ye Yönelik Son Test Puanlarını Karşılaştıran Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	173
Tablo 4.23. Deney Grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği II. faktör DBF'ye Yönelik Ön Test ve Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Wilcoxon Testi Sonuçları.....	174
Tablo 4.24. Kontrol Grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği II. faktör DBF'ye Yönelik Ön Test ve Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Wilcoxon Testi Sonuçları.....	175
Tablo 4.25. Deney ve Kontrol Grupları Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği II. Faktör DBF Ön Test ve Son Test Puanlarını Karşılaştıran Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	175

Tablo 4.26. Deney Grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği III. faktör DG'ye Yönelik Ön Test ve Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Wilcoxon Testi Sonuçları.....	176
Tablo 4.27. Kontrol Grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği III. faktörü DG'ye Yönelik Ön Test ve Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Wilcoxon Testi Sonuçları.....	177
Tablo 4.28. Deney ve Kontrol Grupları Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği III. Faktör DG Ön Test ve Son Test Puanlarını Karşılaştıran Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	178
Tablo 4.29. Deney Grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği VI. faktör EDA'ya Yönelik Ön Test ve Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Wilcoxon Testi Sonuçları.....	179
Tablo 4.30. Kontrol Grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği VI. faktör EDA'ya Yönelik Ön Test ve Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Wilcoxon Testi Sonuçları.....	179
Tablo 4.31. Deney ve Kontrol Grupları Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği VI. Faktör EDA Ön Test ve Son Test Puanlarını Karşılaştıran Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	180
Tablo 4.32. Deney Grubu ile Kontrol Grubu Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği alt Faktörlerinin Toplam Ön Test Puanları ile Son Test Puanlarını Karşılaştıran Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	181
Tablo 4.33. Öğrencilerin Türkçe Dersinde Dinleme/İzleme Metni Olarak Şarkıların Kullanılmasının Etkililiği ile İlgili Görüşleri.....	184
Tablo 4.34. Deney Grubu Öğrencilerinin Türkçe Dersinde Dinleme/İzleme Metni Olarak Şarkıların Diğer Temalarda da Kullanılabilirliğine İlişkin Görüşleri.....	187
Tablo 4.35. Deney Grubu Öğrencilerinin Türkçe Dersinde Dinleme/İzleme Metni Olarak Şarkıların Kullanıldığı Uygulamada Değişmesini veya Geliştirilmesini İstedikleri Hususlar.....	188
Tablo 4.36. Deney Grubu Öğrencilerinin Dinledikleri/İzledikleri Şarkıların Millî Kültür Unsurlarını Öğrenmelerine Katkı Sağladığına Dair Belirttikleri Hususlar.....	190

Tablo 4.37. Deney Grubu Öğrencilerinin Millî Kültür Teması Kapsamında Dinledikleri/İzledikleri Şarkıları Ders Dışında da Dinleme/söyleme veya Başka İnsanlara da Dinletme İsteklerine Dair Belirttikleri Hususlar.....	191
---	-----

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. Temel dil becerileri	2
Şekil 2.1. Ana dil öğretiminin etkinlik alanları	13
Şekil 2.2. Bütünsel Beyin Modeli' ne göre insanın algılama becerisi ve yeteneklerinin beyin bölgelerine göre dağılımı	14
Şekil 2.3. Dinleme/izleme becerisinin diğer dil becerileriyle ilişkisi	29
Şekil 2.4. Türkçe dersinde aktarımı yapılabilen kültürel unsurlar	32
Şekil 2.5. Şarkı dersinin etki döngüsü	44

RESİMLER DİZİNİ

Resim 3.1. Millî Kültür Teması Öğretmen Hazırlık Çalışması	102
Resim 3.2. Millî Kültür Temasına Hazırlanıyorum Öğrenci Çalışma Kâğıdı	104
Resim 3.3. Barış Manço Şarkılarıyla Millî Kültür Teması Tanıtım Kâğıdı.....	109
Resim 3.4. Nane Limon Kabuğu adlı şarkının sözleri	110
Resim 3.5. Süper Babaanne adlı şarkının sözleri.....	133

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 4.1. Deney ve kontrol grubuna ait uygulama öncesi ve sonrası başarı testleri ortalama sonuçları	164
Grafik 4.2. Deney ve kontrol grubuna ait başarı testleri farklarının ortalama sonuçları	165
Grafik 4.3. DİADKYÖ deney ve kontrol grubu ortalama sonuçları.....	169
Grafik 4.4. Deney ve kontrol grubuna ait DYTÖ farklarının ortalama sonuçları.....	182
Grafik 4.5. Deney ve kontrol grubu DYTÖ ortalama sonuçları	182

KISALTMALAR LİSTESİ

akt.	: Aktaran
AYÇ	: Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi
BMBT	: Bilgilendirici Metin Başarı Testi
DAY	: Dinlediğini Anlama Yeterliği
DBF	: Dinlemede Bireysel Farklılıklar
DBYTÖ	: Dinleme Becerisine Yönelik Tutum Ölçeği
DG	: Deney Grubu
DG	: Dinleme Güçlüğü
DGG	: Dinlemeyi Gerekli Görme
DİA/DKYÖGF	: Dinle/İzle/Anlat Dinleme ve Konuşma Yeterlilikleri Öğretmen Gözlem Formu
DİTV	: Doküman İnceleme Tekniği Verileri
DVD	: Digital Versatile Disc
DY	: Dinleme Yeterliği
EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
EDA	: Etkili Dinleme Alışkanlığı
EFL	: English as a Foreign Language
ESL	: English as a Second Language
FLA	: First Language Acquisition
KBF	: Kişisel Bilgi Formu
KG	: Kontrol Grubu
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
MKTDİAABT	: Millî Kültür Teması Dinlediğini/İzlediğini Anlama/Anlatma Başarı Testi
ns	: Negatif sıra

ÖGF	: Öğrenci Görüşme Formu
ÖMBT	: Öyküleyici Metin Başarı Testi
Ps	: Pozitif sıra
s.	: Sayfa
SAY	: Sözlü Anlatım Yeterliği
SLA	: Second Language Acquisition
TDK	: Türk Dil Kurumu
TDÖP	: Türkçe Dersi Öğretim Programı
TYÇ	: Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi
VCD	: Video Compact Disk

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, araştırmanın varsayımları ve sınırlılıkları ile tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

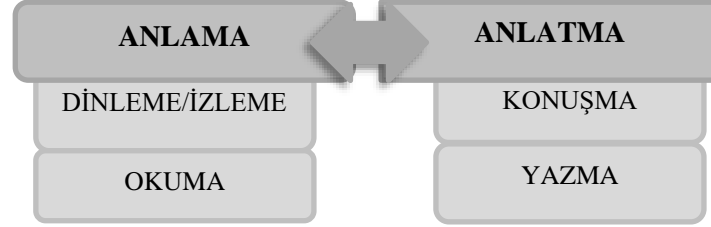
Değişen ve gelişen dünyada kültürler arası birliktelik ve farkındalık oluşturmaya bir süreci olan dil öğrenimi ve öğretimi, çeşitli öğrenme sebeplerinin bir gereksinimi olarak tarih boyunca önemini hiç kaybetmemiştir. Toplumsal bir varlık olan insanın gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde edebilmesi için okul içinde veya dışında edindiği eğitim, kültürün öğrenilmesi, yaşatılıp devam ettirilmesi dil eğitimi ve öğretimiyle mümkündür. Asırların miras bıraktığı bütün maddi ve manevi kültürel değerler, yeni kuşaklara dile kazandırılır. Bir toplumun yaşayışı, gelenekleri, dünya görüşü, yaşam felsefesi, inançları, bilim teknik ve sanata katkıları gibi pek çok özelliği o toplumun dilinden izlenebilir. İnsanın, uygarlığın, ulusun en önemli belirtisi ve aracı olan dil, kültürün de aynasıdır (Aksan, 1990, s.13).

Bir toplumun maddi ve manevi varlığı ile yazılı ve sözlü değerlerini oluşturan kültürel mirasın aktarımını ve korunmasını sağlayan dil ve kültür öğretimine duyulan gereksinim ana dil öğrenimini ve öğretimini insanın ve toplumların gelişmesinde önemli kılmıştır. Toplumsal iletişimi ve birlikteliği sağlayan kültürün en önemli koruyucusu ve aktarıcısı olan ana dil, bireye ulusal bir kimlik kazandırmakla birlikte toplumsal değişim ve gelişmenin en temel ögesini oluşturarak daha bilinçli, özenli, etkili bir şekilde kullanılmayı gerektirmekte ve bireyin toplum içerisinde anlaşılmasını ve eğitim alanındaki öğrenmelerin gerçekleşmesini kolaylaştırmaktadır (Tekin,1980, s. 23).

Bireylerin duygu ve düşüncelerini sözlü ya da yazılı olarak anlaşılır bir biçimde ifade etmesini, okudukları ve dinlediklerinden hareketle dil zevki ile dil bilinci geliştirmeyi amaçlayan Türkçe eğitimi; dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma öğrenme alanlarından, dil becerilerinden oluşmaktadır.

Anlama ve anlatma yeteneğine sahip olan insanoğlu bu yeteneklerini edindiği dil ile beceriye dönüştürmektedir. Anlama esasına dayanan dinleme/izleme ve okuma, anlatma esasına dayanan yazma ve konuşma temel dil becerilerini oluşturmaktadır. Bu durum Şekil 1.1’de görselleştirilmiştir.

Şekil 1.1. Temel dil becerileri

Dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazmadan oluşan temel dil becerilerinin öğretiminde Türkçe dersinin birincil olma vasfı, anlamaya bağlı olarak dinleme ve okuma becerilerinde, anlatmaya bağlı olarak da konuşma ve yazma becerilerinde davranış değişikliği meydana getirmeyi, millî kimlik bilinci kazandırmayı, edinilen kazanımlarla estetik zevk oluşturmayı, düşünce ile hayal dünyasını genişletmeyi ve dil edinmenin üst kazanımı olarak dil ile oluşturulan eserleri gelecek nesillere aktarmayı gerekli kılmıştır.

2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı (TDÖP) öğrenme alanlarında, kişisel, sosyal gelişme ile mesleki becerileri edinmenin ön şartı olarak dil becerilerinin ve yeterliklerinin geliştirilmesini öngörmektedir.

Etkin bir ana dil öğretiminin sağlanabilmesi için temel dil becerileri olarak nitelendirilen dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma alanlarının bir bütün olarak ele alınması gerekmekte; bu da bütünlük ilkesiyle tümleşik bir anlayışın geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Bireyin ilk edindiği dil yetisi olan dinleme, Göğüş’e göre (1978) “İşittiğini anlamak amacıyla dikkat harcamak ve bir sonuç çıkarmak için konuşmayı izleme” (s. 228); Doğan’a göre ise (2010) “içinde dikkati, sözlü ve sözsüz mesajları barındıran, işitilen şeylerin zihinde düzenlenmesini, bilgilerin hem kısa hem de uzun süreli olarak zihinde tutulmasını ve bunlarla ilgili cevaplar vermeyi gerektiren, anlamın yapılandırılmaya çalışıldığı, anlamaya dayalı aktif bir süreç” (s. 264) olarak işitilen seslerin an-

lanlandırılması olarak tanımlanmaktadır. İnsan uyanık olduğu zamanının % 10'unu yazmaya, % 15'ini okumaya, % 30'unu konuşmaya ve % 45'ini ise dinlemeye ayırmaktadır (Kline, 1996, s. 2).

Yakın çevresinde dinleme yetisini edinmiş bireyin okulda Türkçe dersi yeterlikleri ile bu edinimini beceriye dönüştürmesi beklenmektedir. 1924, 1929, 1931–1932, 1938, 1949 ve 1962 Türkçe Dersi Öğretim Programları incelendiğinde doğumdan ölüme kadar zihni ve fiziki bir süreç içinde kendini gösteren dinleme becerisine yer verilmediği, ilk kez 1968 tarihli TDÖP'te '*dinleme/izleme tekniği bakımından*' başlığıyla dinleme eğitimine yer verildiği görülmektedir, Dil becerilerinin ayrı ayrı değerlendirildiği 1981 tarihli Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programı'nda dinleme becerisine de yer verilmiş, İlköğretim İkinci Kademe 1981 Programı'nda ise bir dil becerisi olarak dinleme becerisi değerlendirilerek ayrıntılı bir biçimde ele alınmıştır. İlk defa 2005 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim (6–8. Sınıflar) Programı'nda temel dil becerileri, hem kendi içlerinde hem de birbirleriyle bir bütünlük içerisinde ele alınmış; dinleme becerisi, dinleme/izleme olarak nitelendirilerek öğrencilerden dinledikleri/izledikleri ile ilgili olarak da sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişkilendirme, eleştirme ve çıkarımlarda bulunma gibi üst becerileri gerçekleştirmeleri beklenilmektedir.

2006 yılında yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına göre yenilenen ilköğretim programları çoklu zekâya uygun, öğrenci merkezli, etkinlik temelli, dersler arası ilişkilendirmelerin dikkate alındığı, öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı öğrenme deneyimlerini bütünleştirmeye önem veren (İlköğretim TDÖP (6, 7, 8. Sınıflar-MEB, 2006) bir anlayışla ele alınmış, farklı yöntem ve teknikleri de beraberinde getirmiştir.

Türkiye'de ilköğretimden yükseköğretime kadar ana dil eğitimi alan bir bireyin, hâlen öğretimde hedeflenen düzeyin altında kaldığı görülmektedir (Çiftçi, 2003, s. 73; Topuzkanamış, 2010, s. 656; Kırkılıç, 2010, s. 480).

İlköğretim okullarında ana dilin kurallarını ve inceliklerini öğretmede araç olarak Millî Eğitim Bakanlığı ve Talim ve Terbiye Kurulu onaylı ders kitapları kullanılmaktadır. Türkçe dersine ait ders kitapları incelendiğinde Türk Millî Eğitiminin ve Türkçe öğretiminin amaçlarını gerçekleştirmede birtakım yetersizliklerin, tekrarlanan metinlerin olduğu, birçok metnin ise öğrenci seviyesinin altında ya da üstünde olduğu görülmektedir (Temur, 2002; Sönmez, 2003; Zorbaz, 2007; Cihan, 2008; Somuncu,

2008; İşeri, 2010). Eğitim-öğretim durumlarında ve ortamlarında kullanılan basılı materyallerin program-öğretmen-öğrenci ve yaşanan çağın beklentilerine cevap veren niteliklerle donatılmış, üst düzey öğrenmeyi etkin kılan öğretim materyallerinden oluşması beklenmektedir.

Bir dil ve ders olarak Türkçenin öğretiminde, alışlagelmiş öğretim yöntemleri ve tekniklerinin ötesinde; Türk dilinin özelliklerini, yapısını gözeten ve bunlara uygun, Türk dilinin öğretimi ve kültürünün aktarımını sağlayacak materyaller hazırlanmalı, eksiklikleri-hataları en aza indirmek veya ortadan kaldırmak için de gelişen bilim ve teknik koşullara paralel olarak her dilin kendi yapısına ve özelliklerine uygun farklı öğretim programlarına, yöntemlere, materyallere ihtiyaç duyulmaktadır.

Öğrenme etkinliğinin kalıcı olması için pek çok duyu organına hitap etmesi gerekmektedir. Öğrenmeyle ilgili yapılan çalışmalar öğrencilerin okuduklarının %10'unu, duyduklarının %20'sini, gördüklerinin %30'unu, hem görüp hem duyduklarının %50'sini, görüp işitip ve söylediklerinin %80'ini, görüp işitip dokunup ve söylediklerinin ise %90'ını öğrendiklerini göstermektedir (Demirel, 2002).

Dil becerilerinin temelini oluşturan dinleme becerisinin kazandırılması için öğretim programı, öğretim süreci, yöntem, teknik, strateji, materyal, sınıf düzeni, sınıf ortamı, öğretmen yeterlikleri, öğrenci durumları, tutum ve iletişim teknolojisi gibi pek çok etkenin sistemli bir şekilde ele alınması gerekmektedir.

Birçok ülkede verimli bir eğitim-öğretim yöntemi olarak kullanılan bütüncül dil öğretiminin gerçekleşmesini sağlayan öğretim materyali olarak şarkıların kullanıldığı müzik destekli öğretim (*music assisted teaching*) başlığı altında son 12 yıllık zaman diliminde büyük bir ilerleme görülmüştür (Schellenberg ve Hallam, 2005; Youm, 2007; Southgate ve Roscigno, 2009; Baker, 2011). Öğrenci motivasyonunu artıran, kelime öğretimini ve telaffuzunu kolaylaştıran, sınıfta iletişime bir boyut kazandırıp öğrencilerin derse aktif bir şekilde katılımını sağlayan müzik destekli öğretimde öğretim materyali olarak kullanılan şarkılar, öğrenme ortamını keyifli ve eğlenceli kılmaktadır (Kömmür, Saraç ve Şeker, 2005, s. 111-114). Buna paralel olarak, ülkemizde müziğin öğretim yöntemi aracı olarak kullanımı henüz müzik dışı derslerin öğretim programında yer almamaktadır. 2006 TDÖP'te İlköğretim 1-8. sınıf müzik dersi kazanımları Türkçe dersinin öğrenme alanlarıyla ilişkilendirilmiş olmasına rağmen müzik dersiyle ilgili hiçbir

ilişkilendirme söz konusu edilmemiş ve öğrenme etkinliklerinde söz ve melodiden oluşan şarkılara yer verilmemiş, şarkılara okuma metni/şiir gözüyle bakılmıştır. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 17.07.2017 tarihinde yenilenen 2017 TDÖP ile MEB izleme değerlendirme sonuçlarına göre güncelleme ve yenileme çalışmaları tamamlanarak 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılından itibaren tüm sınıf düzeylerinde 13.01.2018 tarihli kurul kararıyla uygulanmasına karar verilen 2018 TDÖP’te de metin türleri; bilgilendirici, hikâye edici ve şiir olarak gruplandırılmış, şarkı/türkü ise şiir türünün içinde değerlendirilmiştir. 2017 ve 2018 TDÖP’e göre tüm sınıf düzeylerinde sekiz tema ve her temada bulunan dört metnin birinin dinleme/izleme metninden oluşmasına karar verilmiş, dinleme/izleme becerisi ile ilgili olarak 5. ve 6. sınıflarda 12 kazanıma, 7. ve 8. sınıflarda ise 14 kazanıma yer verilmiştir.

Türkçe derslerinde özellikle dinleme/izleme ve diğer dil becerilerine yönelik çalışmalarda işitsel/görsel bir öğretim materyali olarak şarkıların ve görüntülerinin (kliplerin) derste kullanılacak interaktif eğitim-öğretim materyallerine dönüştürülmesiyle dinleme/izleme etkinlikleri, kısa adı EBA olan “*Eğitim Bilişim Ağı*” kapsamının genişletilmesiyle de işlerlik kazanacaktır.

Türk dili ve kültürünün öğretimi ve öğreniminde barındırdıkları dil ve kültürel çeşitlilik ve öğreticilikle doğal dilin bütün incelik ve anlamsal zenginliğini sunan 7’den 77’ye bütün insanlığa seslenen, çocuklarımız ve gençlerimizin yeteri kadar tanıyamadığı -modern bir çelebi, seyyah, Adam Olacak Çocukların “*Barış Ağabeyi*”; şarkıcı, besteci, program yapımcısı ve sunucusu olan Barış Manço’nun şarkıları kültür aktarımı ve Türkçe öğretiminde işitsel/görsel bir öğretim materyali olarak kullanılabilir özelliklere sahiptir. Kişi, yer, hayvan, bitki-meyve-sebze, yemek, eşya ve akrabalık isimleri gibi kavram adlarının, deyim-atasözü-kalıplaşmış dil ifadelerinin ve alfabenin öğretiminde; değerler eğitiminde, Türk büyüklerinin tanıtımında; halk hikâyeleri ve halk hekimliğinin aktarılmasında ve daha pek çok alanda Türk dili ve kültürünün aktarımı-öğretimi ve korunmasında Barış Manço şarkıları zengin bir çeşitlilik sunmaktadır.

Eğitim-öğretim ortamlarında; öğrencilerde dil sevgisi ve bilinci oluşturarak dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma zevki kazandıracak; daha verimli, hatırlamayı kolaylaştırıcı, ilgi çekici, eğlenceli, okul ve ders süresi ile sınırlı olmayıp her yer ve zamanda öğrenme amaçlı etkileşimin devam edeceği Türk dilinin ve kültürünün bir sente-

zini sunan Barış Manço şarkılarının öğretim materyali olarak kullanılması ile içinde yaşanan dijital çağın gerektirdiği nitelikte ana dil öğretimi-öğrenimi ve kültür aktarımı sağlanabilecektir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma öğretim materyali, içerik, ölçme ve değerlendirme, yöntem-teknik, etkinlik, sınıf ortamı ve sınıf düzeni gibi pek çok konuda değişen ve gelişmesi beklenen öğretim programlarıyla düzenlenecek olan eğitim-öğretim sürecine müzik destekli öğretim yöntemiyle yeni anlayışlara ve uygulamalara olanak sağlamayı, öğretim materyali olarak okul içi ile zamandan ve mekândan bağımsız olarak okul dışında da Türkçe öğretimi ve kültür aktarımını gerçekleştirecek nitelikte olan Barış Manço şarkılarının 7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasında kullanımına yönelik kuram ve uygulamada birtakım bulgular, yorumlar içermeyi planlamaktadır.

Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı 7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasının öğretiminde müzik destekli öğretimle öğretim materyali olarak Barış Manço şarkılarının kullanılmasının öğrencilerin başarı, yeterlik, tutum ve süreçle ilgili görüşlerine etkisini incelemektir. Araştırmanın problem cümlesi şu şekildedir:

“7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasının öğretiminde müzik destekli öğretimle öğretim materyali olarak Barış Manço şarkılarının kullanılmasının başarı, yeterlik, tutum ve öğrenci görüşlerine etkisi nedir?”

Yukarıda ifade edilen problem cümlesi doğrultusunda şu alt problemlere cevap aranacaktır:

1. 7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasının öğretiminde müzik destekli öğretim yöntemiyle materyal olarak Barış Manço şarkılarının kullanıldığı deney grubu ile mevcut öğretim yöntemine göre Barış Manço şarkılarının kullanıldığı kontrol grubu arasında başarı, yeterlik, tutum ve görüş açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?
  - 1.1. 7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasının öğretiminde müzik destekli öğretim yöntemiyle materyal olarak Barış Manço şarkılarının dinletilip/izletilerek kullanıldığı deney grubu ile mevcut öğretim yöntemine göre Barış Manço şarkılarının kullanıldığı kontrol grubunun uygulama ön-

cesi ve sonrası “Öyküleyici Metin Başarı Testi” puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.2. 7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasının öğretiminde müzik destekli öğretim yöntemiyle materyal olarak Barış Manço şarkılarının dinletilip/izletilerek kullanıldığı deney grubu ile mevcut öğretim yöntemine göre Barış Manço şarkılarının kullanıldığı kontrol grubunun uygulama öncesi ve sonrası “Bilgilendirici Metin Başarı Testi” puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.3. 7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasının öğretiminde öğretim materyali olarak Barış Manço şarkılarının müzik destekli öğretim yöntemiyle kullanıldığı deney grubu ile mevcut öğretim yöntemine göre Barış Manço şarkılarının kullanıldığı kontrol grubu öğrencileri arasında uygulama süresince dinleme, dinlediğini anlama ve sözlü anlatım becerisi yeterlikleri bakımından anlamlı bir farklılık var mıdır?

2. Öğretim materyali olarak Barış Manço şarkılarının kullanıldığı 7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasının öğretiminde müzik destekli öğretim yönteminin kullanıldığı deney grubu ile mevcut öğretim yöntemine göre dinleme çalışmaları yapılan kontrol grubunun uygulama öncesi ve sonrası “Dinlemeye Yönelik Tutum” ları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Deney grubu öğrencilerinin 7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasının öğretiminde müzik destekli öğretim yöntemiyle Barış Manço şarkılarının kullanılmasına yönelik görüşleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

2018 TDÖP; öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma ile ilgili dil becerilerini ve zihni becerileri kazanmaları, bu becerileri geliştirerek etkili iletişim kurmaları, okuma ve yazma alışkanlığı edinmelerini sağlayacak şekilde Türkçe sevgisiyle, değerler, beceriler ve yetkinlikler çerçevesinde yapılandırılmıştır.

Birbirinden bağımsız olarak algılanabilen, karşılıklı olarak birbirini etkileyen ve tamamlayan dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazmadan oluşan temel dil becerileri içerisinde dinleme becerisi, doğuştan gelen bir özellik olması ve kendiliğinden geliştiği

varsayımından hareketle ihmal edilmiş bir dil becerisi olarak değerlendirilmektedir. Hâlbuki araştırmalar öğrencinin dinleme becerisi ile başarı seviyesi arasındaki ilişkinin, kişinin zekâ düzeyiyle başarı seviyesi arasındaki ilişkiden yüksek olduğunu göstermektedir (Robertson, 2008, s. 56).

Dinleyen ve dinlenen bireylerin yetiştirilmesi için yaşam boyunca en fazla kullanılan, en etkili öğrenme yollarından biri olan dinleme becerisinin ve bu becerinin bir gereği olarak izleme becerisinin kazandırılması büyük önem arz etmektedir. Öğretme-öğrenme sürecinde diğer dil becerilerinde olduğu gibi dinleme becerisinin kazandırılması ve geliştirilmesinde de öğretim programları, yöntem, teknik ve stratejiler, öğretim materyalleri, öğrenme ortamının donanımını ve görüntüsü, disiplinler arası işbirliği, öğretmen yeterliği gibi pek çok faktör etkin bir rol oynamaktadır.

Ana dil olarak Türkçenin öğretiminde dinleme becerisinin kazandırılması ve geliştirilmesi sürecinde Türkçe ders kitabında yer alan dinleme metinlerinin kaset, CD, DVD gibi işitsel ve görsel materyaller yardımıyla etkin bir şekilde sunulması beklenmektedir. Eğitim teknolojisinde ortaya çıkan yeniliklerin bir sonucu olarak öğretmene, öğrenciye, dersin işlenişine ve hedeflerine ulaşma bakımından artık pek çok sınıf ortamında bulunan akıllı tahtanın ya da alan yazındaki adıyla Etkileşimli Beyaz Tahta'nın sağlayacağı faydalar öğretmen tutumlarına, yeterliklerine göre değişebilmektedir.

Türkçe dersindeki dinleme etkinliklerinin öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerine göre değerlendirildiği çalışmada Kaya (2015), öğretmenler teknolojik araç gereçlerden destek almanın öğrenme-öğretme sürecini olumlu yönde geliştireceğini belirttikleri hâlde, bazı öğretmenlerin dinleme metinlerinin MEB'in internet sayfasında bulunduğundan haberdar olmadıkları, dinleme metinlerine ait CD'lerin kendilerine verilmediğini ve bu sebeple dinleme metinlerini genellikle okuduklarını bildirmiş, bazı öğretmenlerin de dinleme metinlerini öğrencilere okuttukları sonucuna ulaşmıştır.

Türkçe dersindeki dinleme etkinliklerinin uygulanma süreci mevcut öğretim yöntemi diye adlandırdığımız şekliyle teknolojik araç gereçlerden destek almadan dinleme metinlerinin okuma etkinliği olarak değerlendirilip dinlemenin bir gereği olarak izleme etkinliklerinin yapılmadığı öğretim-öğrenim faaliyetlerini kapsamaktadır.

Bilgi, teknoloji ve iletişim çağının bir gereği olarak yaşam boyu öğrenmek ve gelişebilmek için zihinsel, duygusal ve sosyal gelişmemizi sağlayan dil öğretiminin mo-

dern yaklaşımlarla çeşitlenmesi gerekmektedir. Öğretim stratejilerini zenginleştiren, öğrencilerin öğrenmelerini destekleyen, slayt, bilgisayar, televizyon, etkileşimli tahta, genel ağ ve EBA içerikleri gibi görülür iletişim araçlarıyla, bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılması 2018 TDÖP'in de hedefleri arasındadır. Bu doğrultuda, teknolojinin bir gereği olarak eğitim-öğretim ortamlarını çoklu ortam hâline dönüştüren müzik destekli öğretim yönteminin, işitme ve sesleri algılama temeline dayanan Türkçe dersi ile müzik dersinin ortak ve etkili bir teknikle öğrenme-öğretme ortamında metin, ses, video ve müzik gibi dijital (elektronik, bilgisayar, internet...) medya türlerinin kullanılması fikrinden hareketle yapılan bu çalışmada işitsel/görsel öğretim materyali olarak eğitici-eğlendirici-kültürel niteliklere, Türkçe dersi temalarına, öğrenci beklentilerine, seviyelerine göre sunduğu çeşitlilikle Barış Manço şarkıları öğretim materyali olarak kullanılmıştır.

Türkçenin kendi yapısına ve işleyişine uygun özellikler sunan, Türkçe öğretimi- ni ve kültür aktarımını gerçekleştirecek nitelikte olan Barış Manço şarkılarını çocuklarımıza ve gençlerimize ulaştırarak dil sevgisi-bilinci ile Türk kültürünün aktarımını gelecek kuşaklara zamandan ve mekândan bağımsız olarak sunmayı ve Türkçe öğrenimi ve öğretimini daha işlevsel, sistemli olarak gerçekleştirmeyi, Türkçenin zenginliklerini ortaya çıkarmayı hedefleyen bu çalışma, literatürde bu durumu tespit eden benzer çalışmaların az sayıda olması ve aynı nitelikte çalışmanın olmaması sebebiyle Türkçe derslerinde Barış Manço şarkılarının seçimine, kullanımına yönelik birtakım bulgular ve yorumlar içermesi, 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi yeterliklerini, tutumlarını ortaya koymasından önemlidir.

Ayrıca çalışma temelde dinleme/izleme becerisinin ve diğer dil becerilerinin kazandırılması ve geliştirilmesinde öğretim materyali olarak şarkıları ele alması ve Türkçe eğitimi ile ilgili yapılacak olan diğer araştırmalara da kaynak olması bakımından da önem arz etmektedir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

- Araştırmaya katılan öğrencilerin, veri toplama araçlarını birbirlerinden bağımsız objektif bir şekilde içtenlikle cevapladıkları,

- Müzik destekli öğretimde kullanılan şarkıların seçiminin, etkinliklerin, veri toplama araçlarının kapsam geçerliği için uzman görüşlerinin yeterli olduğu ve gerçeği yansıttığı varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma,

- 7. sınıf Türkçe dersi öğretiminde öğretim materyali olarak Barış Manço şarkılarının mevcut öğretim programı ve müzik destekli öğretim yöntemiyle kullanılmasının başarı, yeterlik, tutum ve öğrenci görüşlerine etkisi ile,
- 7. sınıf Türkçe dersi “Millî Kültür” teması ve bu temanın uygulama süresi olan 20 ders saati ile,
- 7. sınıf TDÖP’ te (2018) yer alan kazanımlar ile,
- 2017–2018 öğretim yılı II. yarı yılında Millî Eğitim Bakanlığı Erzurum İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı 19 Mayıs Ortaokulu 7/A ve 7/E sınıfında öğrenim gören 25 deney ve 26 kontrol grubunda olmak üzere toplam 51 öğrenciden elde edilen verilerle sınırlı tutulmuştur.

1.6. Tanımlar

Araştırmada kullanılan bazı kavramların tanımları aşağıda verilmiştir:

Dil: “Düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü, çok gelişmiş bir dizge (Aksan, 1990, s.11 -12).”

Kültür: “Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin” (TDK Güncel Türkçe Sözlük, www.tdk.gov.tr).

Türkçe Dersi Öğretim Programı: Talim ve Terbiye Kurulu tarafından kabul edilen Türkçe Dersi Öğretim Programı

Temel dil becerileri: Bir dilin yeterli düzeyde kullanımını sağlayan anlamaya dayalı olarak dinleme/izleme, okuma; anlatmaya dayalı olarak da konuşma ve yazma alanlarının tümüne verilen genel ad.

Dinleme/İzleme: “İşitme organı olan kulak ile beynin aynı işlev üzerinde yoğunlaşarak oluşmakta olan eyleme dinleme, beş duyu organlarından biri olan gözün dinlemeye katılmasıyla oluşan eyleme de izleme denilmektedir (Umagan, 2007, s.152).”

Kazanım: Öğretim programında bilgi, beceri ve davranışlar örüntüsünü kapsayan ifade

Müzik destekli eğitim: Müzikten yararlanılarak gerçekleştirilen öğretme-öğrenme ile ilgili bütün etkinlikler.

Müzik destekli öğretim: Öğretim sürecinde ses, tını, melodi, ritm gibi müzik unsurlarının kullanıldığı öğretim yöntemi

Öğretim materyali: Etkili öğrenmeler gerçekleştirmek ya da öğrenmeyi kolaylaştırmak amacıyla kullanılan araç ve gereçlerdir (Yanpar, Şahin ve Yıldırım, 1999, s.27).

Şarkı: “Tonlama değişiklikleriyle çeşitli duygular uyandıran uyumlu, ezgili insan sesleri dizisi (TDK, Güncel Türkçe Sözlük).”

Öğrenme ortamı: Öğretim programı, öğrenme içeriği, öğretmen, öğretim materyali ve/veya diğer öğrencilerden oluşan ortamdır (Ertürk, 1993, s.74).

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Konu ile İlgili Kuramsal Çerçeve

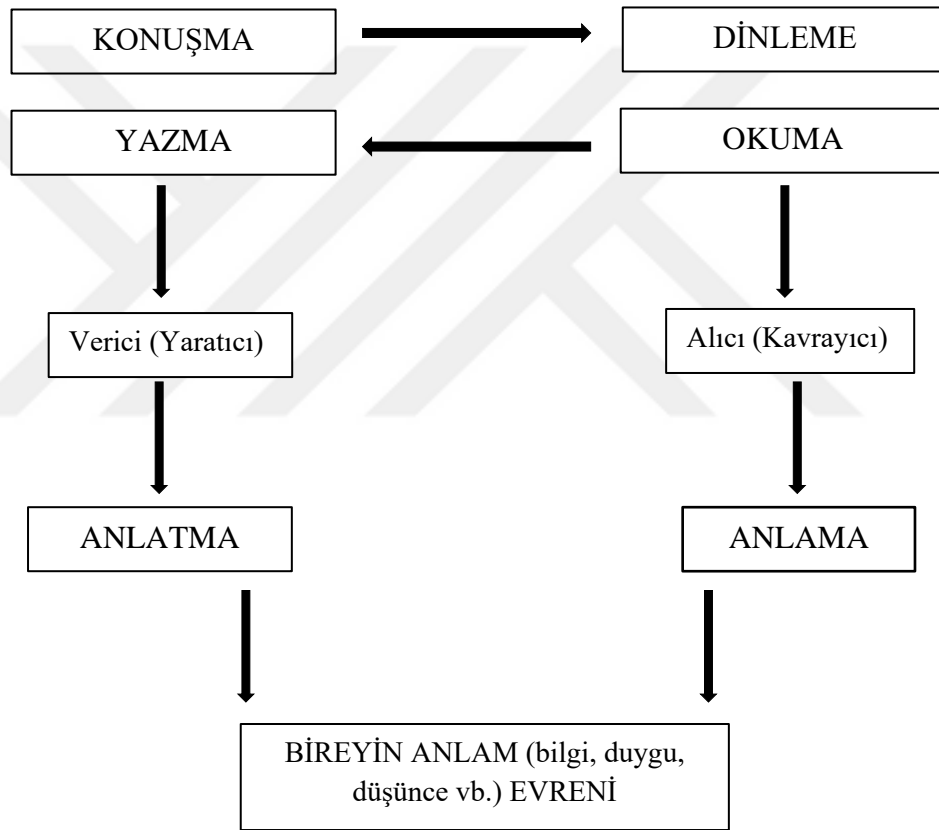
Barış Manço şarkılarının 7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasında kullanılabilirliğinin araştırıldığı bu çalışmanın kuramsal çerçevesi üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde temel dil becerileri ve özellikle işitsel/görsel öğretim materyali olan şarkıların araştırmada kullanılmasından dolayı dinleme/izleme becerisi, TDÖP ve Türkçe dersi öğretim yöntem ve teknikleri ile Türkçe dersi öğretim materyali olan metinlerin işlevselliği üzerinde durulacaktır. İkinci bölümde dil-kültür ilişkisi, dil-müzik ilişkisi ve öğretim aracı olarak şarkıların kullanılmasıyla gerçekleştirilen müzik destekli öğretim yöntemi tanımlanacak; üçüncü bölümde de 7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasında müzik destekli öğretim yöntemiyle öğretim materyali olarak Barış Manço şarkılarının dil ve kültürel zenginliğiyle kullanılabilirliği gösterilerek, “Müzik Destekli Öğretim ile İlgili Araştırmalar” başlığı altında da müzik destekli yabancı dil öğretimi, müzik destekli Türkçe öğretimi ile ilgili araştırmalar ve Barış Manço şarkılarının dil ve kültürel zenginliğiyle ilgili araştırmalar hakkında bilgi verilecektir.

2.1.1. Temel Dil Becerileri

Bilişsel, duygusal ve sosyal gelişmenin temel aracı olan dil, duygu ve düşünceleri ifade etme, iletişim kurma, dünya ile bütünleşme, kültürü aktarma gibi işlevsel gücüyle hayat boyu öğrenmenin ve gelişmenin en önemli anahtarı olma özelliğini kaybetmeyecek bir niteliğe sahiptir. Dil edinimi okuma, yazma, anlama, sorgulama, düşünme ve sorun çözme gibi işlemler ile gerçekleşmektedir. Bireyin yeterliklerini üst seviyeye taşıyarak gelişmesine vesile olan dil; sorunları çözebilme, analitik düşünme, değerlere saygı duyma ve sahip olabilme duyarlılığı kazandırma gibi pek çok işlevsel özelliğe sahiptir. Bu sebeple birçok ülkede dil becerilerinin geliştirilmesine önem verilmektedir (Güneş, 2011, s. 123 -148).

Ana dilimiz olan Türkçenin bir ders olarak örgün eğitim kurumlarında öğretimi, aile ve yakın çevreye nazaran daha sistemli yapılmaktadır. Sosyal bir varlık olan bireyin doğumuyla başlayıp ölümüne kadar devam eden bildiği ve kullandığı dili daha bilinçli ve etkili kullanmasını sağlayan ana dil öğretimi, ilköğretimde Türkçe dersi ile liselerde de Türk Dili ve Edebiyatı Dersleri aracılığıyla yapılmaktadır.

Dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerileri temel dil becerilerini oluşturmaktadır. Dil edinme ve gelişim sürecinde birbirlerini etkileyen ve tamamlayan dil becerileri tümleşik bir yapıya sahiptir. Sever (2011) bu ilişkiyi şu şekilde göstermektedir (s.27):

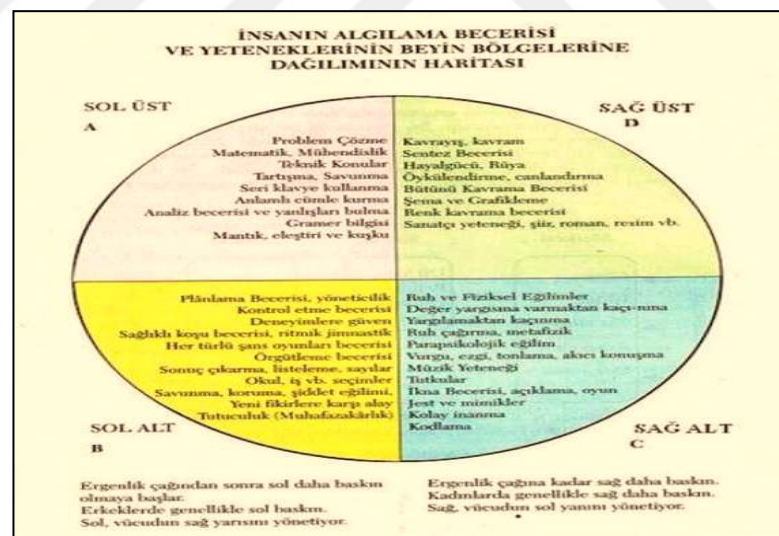
Şekil 2.1. Ana dil öğretiminin etkinlik alanları

Anlam evrenini oluşturan dil becerilerinin kazanılmasında alıcı ve verici olan birey, ana dil öğretiminde bilişsel, fiziksel ve duyuşsal olarak aktif bir role bürünmektedir. Dil becerileri üzerine yapılan çalışmalarda anlama ve anlatma boyutlarının ayrı ayrı değerlendirildiği görülmekle birlikte dil becerilerinin tümleşik bir anlayışla gelişimini inceleyen bazı çalışmalar da mevcuttur (Center, Freeman, Robertson ve Outhred, 1999;

Yaman, 1999; Kaygas, 2002; Karabay, 2005; Onan, 2005; Mazı, 2008; Karaarslan, 2010). İnsanın ilk dil yetisi olan dinleme, diğer dil yetilerinin gelişmesinde de etkilidir.

Beyinde yapılan ve davranışa dönüşen dilin bellek, anlama, öğrenme ve düşünce gibi beyin merkezli kavramlarla yakın ilişkisi vardır. “Nöropsikolojik açıdan dil, uzun bir sosyal gelişme sırasında yaratılan kodlama sistemidir. Bu sistemin bölümleri fonoloji (oral lisanın akustik ve artikülasyonla ilgili kısmı), leksikon (obje, hareket ve ilişkilerin niteliksel tanımlanması), morfoloji (kelimelerin yapısı), semantik (obje, hareket ve ilişkilerin farklı anlamlılıklar içinde algılanmaları) ve sentaks (kelimelerin düşünce ve ilişkileri ifade edecek biçimde kullanımları)tır. Dil, bütün bu sayılan bölümlerin aktif kullanımıyla ve beynin tümünün katılımıyla ortaya konur” (Tanrıdağ, 1995, s. 24).

Günümüzde en güvenilir beyin modeli olarak değerlendirilen “Bütünsel Beyin Modeli”nde beynimizin sağ-sol, alt-üst yarısının işlev bakımından birbirlerinden ayrı fakat sürekli birbirleri ile ilgili olduğu görülmüş, bu ilgi ile dil arasında da doğrudan ve dolaylı bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır (Yalçın, 2002).

Şekil 2.2. Bütünsel Beyin Modeli’ ne göre insanın algılama becerisi ve yeteneklerinin beyin bölgelerine göre dağılımı Prof. Dr. Alemdar Yalçın (akt., Onan, 2010)

Bütünsel Beyin Modeli’ ne göre dil becerileri ile ilgili davranışlar, beynin sol üst (A) ve sağ alt (C) çeyreğinde yoğunlaşmaktadır. Seri klavye kullanımı, anlamlı cümle kurma, gramer bilgisi, tartışma gibi dile ait davranışlar beynin sol üst (A) çeyreğinde;

vurgu, ezgi, tonlama, akıcı konuşma, kodlama, müzik yeteneği, ikna ve jest-mimik gibi hususlar beynin sağ alt (C) çeyreğinde bulunmaktadır. Beynin sağ üst (D) çeyreğinde kavrayış, hayal gücü, öykülendirme, canlandırma, sanatçı yeteneği, şiir ve roman gibi dil davranışlarını ilgilendiren hususlar yer almaktadır. Bu verilere göre dil ve dille ilgili davranışların hemen hemen tamamının beynin bütün bölümlerine yayıldığı gözlemlenmektedir. Bu da dil becerilerinin kazanılmasında beynin tüm bölümlerini aktif kılan tümleşik/bütüncül bir anlayışın uygulanmasını zorunlu kılmaktadır. Eğitim öğretim faaliyetlerinin bir bütünlük içinde yapılmasını öngören “Bütünlük ilkesi” ne göre, öğrencilerin diğer becerilerinin gelişmesini engelleyen tek bir becerinin geliştirilmesi üzerine kurgulanan bir eğitim öğretim sürecinin aksine dil eğitiminde beynin sahip olduğu dile ait işlevlerin bir bütün olarak geliştirilmesi gerekmektedir” (Onan, 2010, s.554).

2.1.1.1. Dinleme/İzleme

Anne karnında başlayan bilişsel, duyuşsal, fiziksel, fizyolojik, eğitsel ve sosyal boyutları olan iletişimin en işlevsel yetisi olan dinleme, literatürde anlama becerisi başlığı altında tanımlanmıştır. Bu tanımlardan bazıları aşağıda verilmektedir:

“Konuşan kişinin vermek istediği iletiyi anlayabilme ve söz konusu uyarana karşı tepkide bulunabilme etkinliği” (Demirel, 1999, s. 33).

“Dinleyicinin önce söylenenlerle, daha sonra söylenenler arasında bağlantı kurma ve iletişim içindeki işlevini anlama yeteneğidir” (Temur, 2001, s. 61).

Fiziki bir süreç olarak işitme, zihne ait bir süreç olan dinlemenin ilk aşamasıdır. Ses dalgalarının dış kulaktan kulak zarına iletilip orta kulakta mekanik titreşimlere, iç kulakta da beyne giden sinir akımlarına dönüşmesiyle işitme süreci başlamaktadır. İşitilen seslerin anlamlandırılıp yorumlanmasıyla da zihne ait bir süreç olan dinleme gerçekleşmektedir.

İşitme ve dinlemenin birlikteliklerini vurgulayarak dinlemenin ve dinleme yetisinin ortağı olan izlemenin tanımını da yapan Umagan (2007), *“İşitme organı olan kulak ile beynin aynı işlev üzerinde yoğunlaşarak oluşturduğu eyleme dinleme, beş duyu organlarından biri olan gözün dinlemeye katılmasıyla oluşan eyleme de izleme”* demektedir (s. 152).

Doğumdan önce başlayıp seslerin duyumsanmasıyla oluşan işitme ve devamında seslerin algılanması-anlamlandırılması ile gelişen dinleme sürecine doğumdan sonra izleme de eklenmektedir. Dinleme aile, yetenek ve eğitimle öğretilir, geliştirilebilir bir dil becerisidir.

2.1.1.2. Konuşma

Anlatma esasına dayanan konuşma, iletişimin önemli araçlarından biridir. Güneş (2007) konuşmayı, “*zihinde başlayan ve düşüncelerin sözle ifade edilmesiyle tamamlanan bir süreç*” olarak, Yalçın (2002) ise pek çok tanımı yapılan konuşmayı, “*beyinden başlayarak vücudumuzdaki birçok organın birbiri ile uyum içerisinde çalışması ile oluşan bir yetenek, alışkanlık, beceri ve sanat*” şeklinde tanımlamıştır.

Toplumsal yaşamda iletinin sunumu konuşma becerisinin niteliğiyle anlaşılır. Konuşmanın açık, anlaşılır, etkili ve güzel olması bu dil yetisinin beceriye dönüşmesiyle mümkündür.

2006, 2015 TDÖP’te konuşma becerisinin geliştirilmesiyle Türkçenin estetik zevkine varan öğrencilerin zengin söz varlığından faydalanarak kendilerini anlaşılır, doğru ve rahat ifade edebilmeleri, sosyal hayatta karşılaştıkları sorunları konuşarak çözebilmeleri ve yorumlayıp değerlendirebilmeleri hedeflenmektedir. Bu amaçla programdaki konuşma etkinlik örneklerinde birikimlerden, çeşitli işitsel ve görsel materyallerden yararlanma, düşüncelerini mantık akışı ve bütünlük içinde sunma, karşılaştırma yapma, sebep-sonuç ilişkisi kurma, sınıflandırma, değerlendirme, özetleme gibi anlamaya ve zihinsel becerileri geliştirmeye yönelik çalışmalara yer verilmiştir (MEB, TDÖP, 2015, s. 6).

2.1.1.3. Okuma

Anlama esasına dayanan okumayı Calp (2010) “*bir yazıyı; kelimeleri, cümleleri noktalama işaretleri ve öteki öğeleriyle görme, algılama ve kavrama süreci*” (s. 92), Güneş ise (2007) “*görme, algılama, seslendirme, anlama, beyinde yapılandırma gibi göz, ses ve beynin çeşitli işlevlerinden oluşan karmaşık bir süreç*” olarak tanımlamaktadır (s. 117).

Okuma öğrenme, anlama-anlamlandırma, yorumlama, tartışma ve eleştirel düşünme gibi çeşitli zihinsel değerlendirmeleri kapsayan bir süreçtir. 2015 TDÖP’te öğrencilerin yazılı metinleri doğru ve akıcı bir biçimde okuyabilmeleri, okuduklarını değerlendirip dönemin zihniyetini, kültürel, ekonomik, sanatsal, siyasi, ahlaki vb. değerleri nasıl yansıttığının farkında olarak okumayı bir alışkanlık hâline getirmeleri amaçlanmıştır.

2.1.1.4. Yazma

Bilgi, duygu, kültür aktarımını sağlayan, anlatma esasına dayanan ifade aracı olan yazma, “*sözlü iletişim aracı olan dili, yazı denilen görsel ve tek boyutlu dizgeye aktarma eylemi*” olarak tanımlanmaktadır (Adalı, 2003, s. 30). İnsanoğlunun binlerce yıldır kullandığı en önemli iletişim araçlarından olan yazı sayesinde kurulan anlama becerisi ile kuşaklar ve toplumlar arasında bilgi ve kültür aktarımı sağlanmıştır.

2015 TDÖP’te yazma becerisinin geliştirilmesiyle öğrencilerin duygu, düşünce, hayal, tasarı ve izlenimleri ile bir konuda görüşlerini ve tezlerini dilin imkânlarından yararlanarak yazılı anlatım kurallarına uygun şekilde anlatmaları, yazmayı kendini ifade etmede bir alışkanlığa dönüştürmeleri ve yazma yeteneği olanların bu becerilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır. Yazma becerisinin bilgi, birikim ve dili etkili kullanmayı gerektirdiği göz önüne alınarak bu sürecin konuşma ve dinleme, okuma ile ilgili çalışmalarla bütünleştirilmesi ve desteklenmesi gerekmektedir (MEB, TDÖP, 2015, s.7).

Dört temel dil becerisinin sonuncusu olan yazma edinilen kazanımların duygu, düşünce, bilgi ile bütünleşerek ifade edilmesidir.

2.1.2. 2017-2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı

Cumhuriyet’in başlangıcıyla birlikte tarihî süreç içerisinde zaman zaman değişikliklerle yenilenen temel dil becerilerinin belirtilmediği 1924, 1929, 1931,1932, 1938, 1949, 1962 tarihli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programlarının aksine 1981 tarihinde yürürlüğe konulan Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programı’nda dil becerileri ayrılmış, bu becerilerin tümleşik bir anlayışla/bütünlük ilkesiyle geliştirilmesine karar verilmiştir. Aynı zamanda 1981 programında bir bütün olarak ele alınan Türkçe dersleri, 1.ve 5. sınıflar birinci; 6. ve 8. sınıflar ise ikinci kademe olarak gruplandırılmıştır.

Geleneksel eğitim yaklaşımlarının yerine yapılandırıcı yaklaşıma göre hazırlanan 2004 Türkçe (1-5. sınıflar) Öğretim Programı ve 2005 Türkçe (6- 8. sınıflar) Öğretim Programı 2005 yılından itibaren kademeli olarak uygulanmaya başlanmış, 2009 yılında bazı değişikliklerle bu programın uygulanmasına devam edilmiştir. Öğretimden ziyade öğrenme üzerine temellendirilen yapılandırıcı yaklaşıma göre Türkçe öğretiminin amaçları dil, zihinsel, sosyal, iletişim, öğrenme, zihne ait bağımsızlık gibi becerileri geliştirme ve beceri yaklaşımından hareketle de Türkçe Öğretim Programında temel beceriler ile alan becerileri belirlenmiştir. Temel beceriler; Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, problem çözme, araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, karar verme, kişisel ve sosyal değerlere önem verme olarak sıralanmış; alan becerileri ise dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve sunu öğrenme alanlarından oluşmaktadır (MEB, TDÖP, 2006, s.5). Öğrenme alanlarının kazanımında etkinlik temelli, çoklu zekâya dayalı, öğrenci merkezli ve beyin temelli öğrenme, bireysel farklılıklara duyarlılık, sarmal ve tematik yaklaşım, beceri yaklaşımı, yapılandırıcı okuma, anlama ve yazma öğretimi modelleri gibi çeşitli yaklaşım ve modellerden yararlanılmış, Türkçe öğretiminde dil becerileriyle birlikte zihni becerilerin geliştirilmesi de esas alınmıştır.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 05/08/2015 tarih ve 71 sayılı kararıyla TDÖP yenilenmiş, buna göre İlköğretim Türkçe Dersi (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programının, 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılından itibaren 1 ve 5. sınıflardan başlamak üzere kademeli olarak uygulanmasına karar verilmiştir. 2015 TDÖP'te 2006 programına göre kazanımlar sadeleştirilerek azalmış, konuşma ve dinleme becerileri sözlü iletişim başlığı altında birleştirilmiştir. Programda, okuma öğrenme alanı "*ilk okuma, anlama, akıcı okuma ve söz varlığı*" alt başlıklarına ayrılmış, 2006 Öğretim Programı (1-5)'nda yer alan "*görsel okuma ve sunu öğrenme alanı*" kaldırılmış, ayrı bir öğrenme alanı olan dil bilgisi (2005, 6.7.8. sınıflar) ise diğer öğrenme alanları içinde yer almıştır.

Bilginin hızla tüketildiği günümüz dünyasındaki gelişmelere paralel olarak değişen dünya ve ihtiyaç duyulan insan niteliklerine göre yapılan değerlendirmeler sonucu 2015 Öğretim Programı değiştirilerek yenilenen öğretim programları bilgi aktarmaktan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırmayı hedefleyen, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmış ve 17.07.2017 tarihinde alınan kararla 2017-2018

Eğitim-Öğretim yılından itibaren 1.5 ve 9. sınıflarda başlamak üzere 2018-2019 tarihinde ise tüm sınıflarda ve derslerde 2017 TDÖP'nin kullanılmasına karar verilmiştir. MEB'in ilgili birimlerinden uzman personel, öğretmen ve akademisyenlerden oluşan çalışma grupları tarafından değerlendirilen 2017 TDÖP, yapılan tespitler doğrultusunda diğer öğretim programları gibi gözden geçirilip güncellenmiş ve yenilenmiştir. Uygulanmasına 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılı itibarıyla tüm sınıf düzeylerinde geçilecek olan 2018 TDÖP'in de yapılacak izleme değerlendirme sonuçlarına göre gerekli güncellemelere tabi tutulacağına karar verilmiştir.

Yapılandırıcı yaklaşıma göre şekillenen 2006 Programının aksine 2015, 2017 ve 2018 TDÖP'te, doğrudan bir yaklaşım ismi belirtilmemiş, programlarda disiplinler arası yaklaşıma yönelik bilgiye de yer verilmemiştir.

2015 TDÖP'e göre daha sade, anlaşılır, bilgi aktarımı yerine daha çok beceri temelli bir anlayışla hazırlanan 2017 ve güncellenen 2018 TDÖP'nin yapısı değerler eğitimi, beceriler ve Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ)'ne göre yapılandırılmıştır. Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) ile uyumlu olacak şekilde tasarlanan TYÇ; ilk, orta ve yükseköğretim dâhil, mesleki, genel ve akademik eğitim ve öğretim programları ve diğer öğrenme yollarıyla kazanılan tüm yeterlilik esaslarını gösteren ulusal yeterlilikler çerçevesidir. Ülkemizdeki tüm yeterliliklerin tanımlandığı, sınıflandırıldığı ve bunun sonucunda yeterlilikler arasında geçiş ve ilerleme gibi ilişkilerin belirlendiği bütüncül bir yapı sunan TYÇ'de hayat boyu öğrenme kapsamında her bireyin kazanması beklenen sekiz anahtar yetkinlik bulunmaktadır. Bunlar; *“ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade”* şeklinde sıralanmıştır. Öğretim Programı'nda yer alması gereken temel beceriler, birbiriyle uyuşan, birbirini kapsayan ve birbirini destekleyen bu anahtar yetkinlikler bağlamında ayrı bir başlık olarak değil, kazanımların içinde örtük bir şekilde ve ayrıca kazanımların altındaki açıklamalarla desteklenecek mahiyette verilmiştir. Programda; tutum ve davranışların biçimlendirilmesinde önemli bir role sahip olan millî, manevi ve evrensel değerlerin, eğitim süreci içerisinde öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer alarak derslerin içeriğine uygun olarak kazanımlar içinde buna göre Türkçe dersinin de doğasına uygun temalara ilişkin

metinler yoluyla öğrencilere sezdirilerek ve yaşama dâhil edilerek örtük bir biçimde kazandırılması hedeflenmektedir (MEB, TDÖP, 2018, s. 4- 5, 8).

2006 TDÖP'in amaçları arasında yer alan *“bilgiye ulaşmada kitle iletişim araçlarından yararlanmaları, bu araçlardan gelen mesajlara karşı eleştirel bakış açısı kazanmaları ve seçici olmaları,”* (s.8), ifadesi günümüzde işlerlik kazanan etkileşimli tahta, tablet bilgisayarlarla sunulan çeşitli eğitim yazılımları, çevrimiçi ders anlatımları gibi eğitim teknolojilerinin kullanımı sebebiyle yetersiz kalmıştır. 2015 TDÖP'in amaçları arasında yer alan *“basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi kullanma ve üretme becerilerini geliştirmek, çoklu medya ortamlarında aktarılanları sorgulamalarını sağlamak”* ifadesi, 2017 ve 2018 TDÖP'in amaçları arasında da yer alarak *“basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerinin geliştirilmesi”* şekliyle sadeleştirilmiştir.

2018 TDÖP' te, *üçü* zorunlu, on *üçü* seçmeli, toplam on altı tema yer almaktadır. Tüm sınıf düzeylerinde sekiz tema ve her temada ise *üçü* okuma, biri dinleme/izleme metni olmak üzere dört metnin bulunmasına karar verilmiş, önceki programların aksine programda metin işleme süreci hakkında hiçbir bilgiye yer verilmemiştir. Her sınıf düzeyine göre belirlenen metin türleri bilgilendirici, hikâye edici ve şiir olmak üzere üç ana biçim altında toplanmıştır. Programda, çalışmamızın konusuna dâhil olan şarkı/türkü türünün de bilmece, tekerleme, sayışmaca, mani ve ninni gibi türlerle birlikte şiir türünün başlığı altında yer alması dikkat çekicidir.

2018 TDÖP'te ölçme ve değerlendirme uygulamalarında 1-3. sınıflarda süreç ve performans temelli bir yaklaşım, 4-8. sınıflarda ise sürecin yanı sıra sonuç odaklı ölçme ve değerlendirme benimsenmiş, ölçme ve değerlendirme uygulamalarının eğitim-öğretim sürecinin başında (tanıma), devam eden süreçte (izleme) ve sürecin sonunda (sonuç odaklı) olmak üzere üç aşamada yapılacağı belirtilmiştir.

2015 TDÖP'te temel dil becerileri, sözlü iletişim (dinleme/izleme, konuşma) okuma ve yazma öğrenme alanı diye adlandırılmış, 2017 ve 2018 TDÖP' te ise öğrenme alanları ifadesi dil becerisi olarak değiştirilmiştir. Dinleme/izleme, konuşma becerilerini kapsayan sözlü iletişim becerileri ayrıştırılmış, tüm sınıf düzeylerinde kazanım sayıları 2015 programına göre artırılmıştır.

Çalışmanın sonlandırılmayıp devam ettiği süre içerisinde 2017 TDÖP'in güncellenerek değiştirilmesi sebebiyle yenilenen 2018 TDÖP'e göre -çalışmanın kapsamı gereği- 7. sınıfa ait dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin kazanım sayıları Tablo 2.1'de gösterilmiştir.

Tablo 2.1.

7. Sınıf Dinleme/İzleme, Konuşma, Okuma ve Yazma Becerilerine Ait Kazanım Sayıları

7. sınıf	Kazanım Sayısı
Dinleme/İzleme Becerisi	14
Konuşma Becerisi	7
Okuma Becerisi	
Akıcı Okuma	4
Söz Varlığı	9
Anlama	25
Yazma Becerisi	17

2.1.2.1. Türkçe Dersi Öğretim Programlarında Yöntem ve Teknikler

Öğrenmeyi öğreten, öğrencileri öğrenme ortamına aktif olarak katmayı amaçlayan farklı zekâ alanlarına hitap eden öğrenme ortamları oluşturmak, bilgi ve teknoloji çağının yaşandığı dünyamızda çoklu iletişim araçlarının eğitim-öğretim ortamına dâhil edilmesiyle farkındalık yaratmak amacıyla dört temel dil becerisinin kazandırılmasında tek bir öğrenme-öğretme yerine, çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerinin, stratejilerin bir arada ve dengeli bir şekilde kullanımı gerekmektedir.

2006 TDÖP'te her bir öğrenme alanı içinde şekillenen, açıklaması yapılan yöntem ve tekniklerin kullanımı, 2015 TDÖP'te öğrenme alanlarının kazanımlarına göre sınıf düzeyi dikkate alınarak öğretmenin yönlendirme ve desteğine bırakılmıştır. Tekrar dinleme, 5N1K, zihinde canlandırma, sonucu tahmin etme, empati kurma, hikâyeleştirme, bilmediği kelimeleri sorma, beyin fırtınası, görsellerden yararlanma ve not alma gibi yöntem teknik ve stratejilerden bahsedilmiş, açıklama yapılmamıştır.

Dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma becerilerinin kazandırılmasında araç olarak değerlendirilen, dört temel dil becerisi altında gruplandırılan kazanımların açıklamalarında kullanılacak yöntem ve tekniklerin isimleri 2017 ve 2018 TDÖP’ te belirtilmiş, bu yöntem ve tekniklerin nasıl kullanılacağı hakkında açıklama yapılmamıştır.

2018 TDÖP’te ismi geçen bu yöntem ve teknikler şunlardır:

- Dinleme/İzleme Becerisi Yöntem ve Teknikleri

“Katılımlı/ katılımsız/ not alarak/ kendini konuşanın yerine koyarak/ grup hâlinde/ yaratıcı, seçici, eleştirel dinleme/izleme”

- Konuşma Becerisi Yöntem ve Teknikleri

“Eleştirel/katılımlı/ güdümlü/serbest/ yaratıcı/ seçerek/ kendisini karşısındakinin yerine koyarak (empati kurma)/ kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, ikna etme, tartışma, hafızada tutma tekniği”

- Okuma Becerisi Yöntem ve Teknikleri

“Sesli/sessiz, göz atarak/özetleyerek/not alarak/işaretleyerek/tahmin ederek/soru sorarak/tartışarak/eleştirel okuma; söz korosu oluşturma, okuma tiyatrosu oluşturma, ezberleme, hızlı okuma, metinlerle ilişkilendirme, göz atarak, özetleyerek, not alarak, işaretleyerek ve tartışarak okuma”

- Yazma Becerisi Yöntem ve Teknikleri

“Not alma, özet çıkarma, boşluk doldurma, serbest/kontrollü/güdümlü/yaratıcı/ grup olarak/eleştirel/duyulardan hareketle/kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, metin tamamlama, tahminde bulunma, bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma, bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma (s. 21- 51).”

2.1.3. Dinleme Eğitimi

Doğum öncesi bir edinim olarak başlayan dinleme, fark edilmeden edinilen ve kullanılan bir dil yetisidir. Bilinçli bir dinleme becerisinin olmadığı bebeklik çağında birey, bazı sesleri dinleyebilmekte, çocukluk evresinde ise dışarıdan gelen ses, ışık, hareket gibi uyarıcıların etkisiyle dinlemeden hemen vazgeçerek dinleme sürecinde ko-

nuşmalarıyla da var olmayı istemekte, büyüdükçe de deneyimleri ile dinledikleri arasında ilgi kurarak dinleme-konuşma eylemi gelişmektedir.

Dinlemenin ortaya çıkması için alıcıya yönelik bir vericinin olması ve etkileşim sürecinin fiziksel, zihinsel ve duyuşsal birtakım donanımların da etkin kılınması kaçınılmazdır. Dinleme yetisinin beceriye dönüştürülmesi için bu yetinin insan hayatındaki öneminin ve işlevinin bilinmesi, nihayet dinlemenin bir amaç dâhilinde gerçekleşmesi gerekmektedir. Ailede başlayan dinleme, ancak eğitim ile beceri ve alışkanlığa dönüşmektedir. İşitme duyusuna sahip olarak dünyaya gelen bir birey çevresindeki sesleri, konuşmaları, ninnileri ve televizyon gibi dış dünyadan gelen ses ve konuşmaları işiterek dinlemenin işitme sürecine girmekte, daha sonra anlamlandırmaya ve konuşmaya başlamaktadır.

Erken yaşlarda özellikle aile çevresi ve yakın çevrede, okul öncesi eğitimde dinleyicinin sadece konuşanı dinleyerek katıldığı dinleme süreci bireyi pasif bir dinleyiciye dönüştürmekte, bu da dinleme eğitiminin kazandırılmasını zorlaştırmaktadır.

Bütün derslerin öğretiminde bir araç olarak kullanılan dilin ilk basamağı olan dinleme ve diğer dil edinimleri, ana dil-Türkçe dersi- öğretim sürecinde bilgi, beceri ve alışkanlığa dönüşmektedir. Temel dil becerilerinin öğretiminde bütün derslerdeki fırsatlar da değerlendirilmelidir.

Bireyin ve dinleme ortamının hazır bulunurluk durumunun elverişli olmasıyla dinleme eğitiminde ilk adım atılmakta, iletinin verilmesini sağlayan öğretmenin dinleme/izleme yeterlikleri, donanımı, işitsel/görsel ders materyallerinin uygunluğu, öğrenci seviyesi, dikkat, dinleme süreci, dinleme amacı, dinleme yöntem, teknik ve stratejileri gibi faktörlerle dinleme becerisi ve alışkanlığı kazandırılmaktadır.

Dinleme becerisinin kazandırılıp alışkanlığa dönüştürülmesinde öğretmenin aktif bir dinleyici/izleyici olarak model oluşturması; dinleme/izleme ortamını elverişli hale getirmesi; öğrencilerin ilgi, dikkat, seviye, hazır bulunurluk düzeyi, öğrenme stilleri ve ihtiyaçları, sosyokültürel farklılıklarını göz önünde bulundurarak dinleme etkinliklerini gerçekleştirmesi; dinleme yöntem, teknik ve stratejilerini bilmesi; dinleme/izleme materyallerinin çeşitliğinden faydalanması gerekmektedir.

Okullarda verilen dinleme eğitiminde materyal olarak genelde metinler kullanılmakta ve metin öğretmen tarafından okunarak ya da işitsel/görsel bir araçtan dinletilerek öğrencilere sunulmaktadır. Metin çalışmaları sırasında Doğan (2013) cümlelerinin uzunluğu, anlamı bilinmeyen kelimelerin sayısı, iletilerin açıklığı vb. unsurların göz önünde bulundurularak dinleme metinlerinin belirlenmesini ve doğal ortama uygun sözlü dilin çeşitli örneklerinin de öğretim materyali olarak etkinlik temelli kullanılmasını önermiştir.

Dinleme etkinlikleri dinleme öncesi, dinleme sırası ve dinleme sonrası olmak üzere üç aşamada gerçekleşmektedir. Öğrencileri dinlemeye hazırlamayı amaçlayan dinleme öncesi çalışmalar sınıfta sessizliğin sağlanması, ses kaynağının her öğrencinin işitebileceği şekilde düzenlenmesi ve oturma düzeninin buna göre ayarlanması, sınıf ısı seviyesinin uygun olması, dinlemede yardımcı olacak araç gereçlerin ve dış seslere karşı tedbirin sağlanmasını konu edinen fizikî boyutun hazırlanması ve öğrencilerin dikkatini çekerek dinlemeye hazır hâle getirilmeleri, dinlemenin nasıl gerçekleştirileceği ve bu sebeple hangi dinleme amacının belirleneceğinin sağlanacağı zihne ait boyutun hazırlanması gerekmektedir (Doğan, 2011, s. 21).

Dinleme öncesi yapılan tahminlerin doğruluğunun saptanması, dinleme/izlemede aktif bir tutum sergilemeyi gerektiren önemli görülen noktaların not tutulması, dinleme amacına uygun dinleme türünü gerçekleştirme, bir dinleyici olarak kendini ve arkadaşlarını değerlendirme ve dinlenilmekte/izlenilmekte olunan metnin anlamlandırılması dinleme sırası yapılan çalışmalardandır.

Dinleme öncesi yapılan hazırlık çalışmaları ve dinleme sırasında alınan notların yardımıyla, soru sorulmuşsa bu soruları cevaplandırma, dinlenen metni özetleme veya değerlendirmesini yapma gibi çalışmalarla, dinleme uygulamasından en üst düzeyde yararlanan dinleme sonrası çalışmalarla da dinleme/izleme becerisinin kazanılıp kazanılmadığı değerlendirilmektedir (Doğan, 2013, s.23).

Dinleme/izleme sürecinde tanımlama, sınıflama, sorgulama, karşılaştırma, ilişki kurma, çıkarımlar yapma, sonucu tahmin etme, özetleme, değerlendirme ve arkadaşlarıyla paylaşma gibi etkinliklerle anlama-anlatma becerisi kazandırma, dinlenen/izlenen metni, durumu, olayı zihinde canlandırma, anlamı bilinmeyen kelime, deyim, atasözü, söz kalıplarının anlamını araştırıp öğrenme, dinlediklerinin/izlediklerinin

konusunu, yardımcı fikirlerini ve ana fikrini belirleme gibi unsurları ortaya çıkaracak öğrenci çalışma kâğıtlarından oluşan ders içi etkinliklerle dinleme/izleme eğitiminin değerlendirilmesi yapılmalıdır. Okulda ve okuldan bağımsız her ortamda uzun vadede kullanılıp test edilmesinden dolayı diğer dil becerilerine nazaran dinleme/izleme beceri seviyesinin ne ölçüde kazanıldığını keşfetmek zorlayıcıdır.

Türkçe öğretimi içerisinde anlama-anlatma sürecinde birbirleriyle olan ilişkileri sebebiyle dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma ile ilgili her etkinliğin ve ölçme-değerlendirme faaliyetlerinin tümleşik bir anlayışla yapılandırılması gerekmektedir.

2.1.4. Tutum ve Dinleme

Bireyin insanlar, olaylar ve cansız varlıklar karşısında düşünce, duygu ve davranışlarını şekillendiren tutum eğitim-öğretim faaliyetlerinde derse, öğretmene, öğrenme alanına-ortamına, kitaba, yöntem, teknik ve stratejiye karşı pek çok alanda kendini gösterebilen davranış eğilimidir. Öğrencilerin derse katılımlarını, öğrenme durumlarını olumlu veya olumsuz yönde etkileyen tutumun başarı ile başarının da tutum ile yakın bir ilişkisi vardır.

Tavşancıl (2006) eğitimcilerin insan davranışlarına etki eden, onunla ilişkisi olan tutum gibi değişkenleri bilmek, anlamak ve ölçmek istediklerini belirterek tutumların özelliklerini şu şekilde sıralamaktadır (s. 71- 72):

- Doğuştan gelmeyip bireyin toplumsallaşırken yaşayarak kazandığı tutumlar, yaşantılar yoluyla öğrenilmektedir.
- Belli bir süre devamlılık gösterip geçici olmayan tutumlar, yaşamın belli dönemlerinde etkisini sürdürmektedir.
- Tutumlar, birey ve obje arasındaki ilişkide düzenlilik olmasını sağlayarak yaşanan çevrenin anlaşılmasını sağlamaktadır.
- İnsan-obje ilişkisinde, herhangi bir objeye ilişkin tutum oluşturan birey, o objenin başka objelerle karşılaştırılması sonucu olumlu veya olumsuz bir tavır geliştirmekte buna bağlı olarak da edinilen tavır olumlu ya da olumsuz davranışlara sebep olmaktadır.
- Kişisel tutumların yanı sıra toplumsal değer, grup ve objelere yönelik toplumsal tutumlar da vardır.

- Bir tepki şekli olmayan tutum, daha çok bir tepki gösterme eğilimidir.

Geliştirilen, değiştirilebilen bir davranış olan tutumların, özellikle de dil becerilerine yönelik edinilmiş olumsuz tutumların hem akademik başarıya hem de iletişime olan zararlı etkisi büyüktür. Bu nedenle özellikle Türkçe derslerinde kazanılmış olumsuz tutumların tespit edilip değiştirilmesi, bu konuda farkındalık oluşturulması gerekmektedir. En temel dil becerisi olan dinleme/izleme becerisine yönelik öğrencilerin ilgileri, düzeyleri ve dinleme süreleri göz önünde bulundurularak dinleme etkinlikleri belirlenmelidir (Katrancı, 2010).

Eğitim-öğretim faaliyetleri sıkıcılıktan uzak, anlaşılabilir, seviyeye uygun, yenilikçi olmalı ve öğrenci tutumlarında olumlu yönde değişiklikler yapılmalıdır.

2.1.5. Dinleme Türleri

Zihinsel, duygusal, fizikî bir beceri olan dinleme; bireye, amaca, ilgiye, duruma ve ortama göre şekillenmektedir. Hayatın her evresinde dinleme ve izleme faaliyetlerinin gelişigüzel değil, bir beceri şeklinde yapılmasını öngören “dinleme türleri” diye sınıflandırılan dinleme/izleme faaliyetlerinin eğitim-öğretim sürecinde özellikle Türkçe dersinde belirlenen kazanımlara göre sunulması-uygulanması sağlanmaktadır. Bu kazanım süreciyle dinleme türlerini ihtiyacına yönelik olarak kullanabilen bireyler, hayatın her alanında daha başarılı olacaktır.

Alan yazını incelendiğinde dinleme türlerinin farklı sınıflandırmalara tabi tutulduğu görülmektedir.

Göğüş (1978)’ün yaptığı sınıflamaya göre “*Dikkatli Dinleme, Doğru Dinleme, Eleştirici Dinleme, Seçmeli Dinleme, Duygusal Dinleme, Anlamadan Dinleme, Yarı Dinleme*” olmak üzere yedi dinleme türü vardır (s. 228- 229).

Tidyman ve Butterfield (1959)’e göre de, “*Basit Dinleme, Ayırt Edici Dinleme, Rahatlama İçin Dinleme, Bilgi İçin Dinleme, Fikirleri Düzenleme İçin Dinleme, Eleştirel Dinleme, Yaratıcı Dinleme*” den oluşan yedi dinleme türü vardır (akt.: Doğan, 2007, s. 35-36).

Akyol (2010) da dinleme türlerini “*Ayırt Edici Dinleme, Estetik Dinleme, Transfer Edici Dinleme, Eleştirel Dinleme, Terapatik Dinleme*” olmak üzere beşe ayırmıştır.

Dinleme türlerini “*Etkili Dinleme Türleri*” ve “*Etkisiz Dinleme Türleri*” olmak üzere ikiye ayıran Umagan (2007), etkili dinleme türlerini kendi içinde “*Gönüllü Dinleme, Stratejik Dinleme, Amaçlı Dinleme, Haz Almak için Dinleme, Eleştirel Dinleme*” biçiminde sınıflandırmıştır.

Doğan (2013); bireysel, kişilerarası ve grup olarak yapılan farklı dinleme şekillerine göre “*Etkileşimli ve Etkileşimsiz Dinleme*” olmak üzere dinlemeyi ikiye ayırmıştır. Karşılıklı konuşma sırasında cevap vermeyi gerektiren “*Etkileşimli Dinleme*”ye nazaran “*Etkileşimsiz Dinleme*” cevap vermeyi gerektirmeyen konferans, radyo dinleme gibi etkinliklerden oluşmaktadır. Dinleme türlerini ise, “*Ayırt Edici Dinleme, Estetik Dinleme, Etkili Dinleme, Eleştirel Dinleme, Empatik Dinleme*” olmak üzere beşe ayırmıştır.

Farklı sınıflandırmalara tabi tutulan dinleme türleri hakkında 2018 TDÖP’ te bilgi verilmemiş, buna karşın programın kazanımları incelendiğinde dinleme türleri, “*Dinleme stratejilerini uygular*” kazanımının her sınıf düzeyinde farklı alt açıklamaları, yöntem ve teknik olarak değerlendirilmiştir. “*Dinleme stratejilerini uygular*” kazanımının 7. sınıf düzeyine göre alt açıklamaları “*Empati kurarak, katılımlı, katılımsız, not alarak dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlanır*” şeklinde ifade edilmiştir.

2018 programının ele aldığı çerçevede sınıflandırılan dinleme türlerinin açıklanması, aşağıda alan yazına göre verilmiştir.

- **Etkin dinleme/izleme:** Nezaket kurallarına uyarak aktif dinleme/izleme (söz kesmeden dinleme, söz alma, dinleyiciyi izleme ve göz teması kurma),
- **Dikkatli dinleme/izleme:** Öğrencilerin dikkatlerini dinlediklerine/izlediklerine yoğunlaştıran, ilgiyi kalıcı kılan dinleme/izleme,
- **Not alarak dinleme/izleme:** Dinlenenlerin/izlenenlerin daha kolay anlaşılmasını ve hatırlanmasını sağlamak için dinleme/izleme sırasında önemli görülen ifadelerin not alarak dinleme/izleme,
- **Katılımlı dinleme:** Dinleme/izleme sürecinde dinlenenlerin/izlenenlerin daha iyi kavranması için zihinde oluşan soruların konuşmacıya iletiildiği dinleme/izleme,

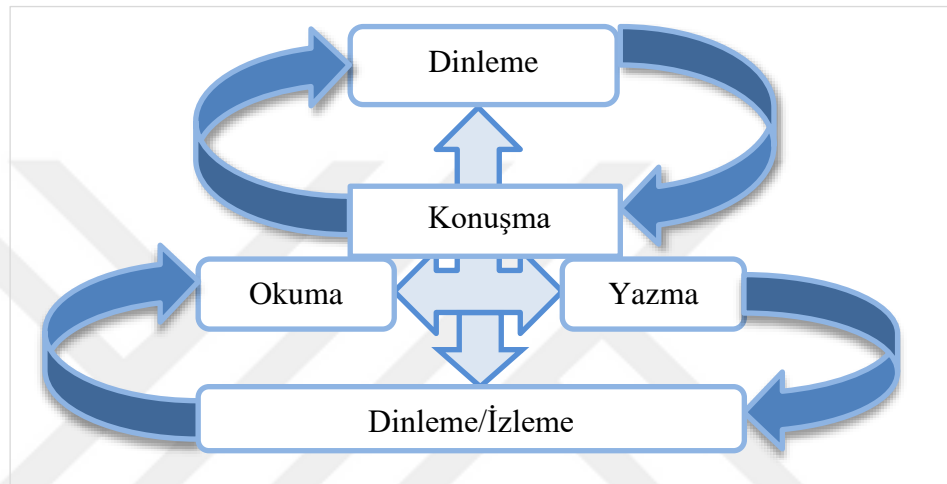
- **Katılımsız dinleme/izleme:** Dinleme/izleme sürecinde öğrencilerin dinledikleri üzerinde düşünmelerini sağlayarak zihne ait faaliyetlerin öğretmen tarafından etkin kılındığı dinleme/izleme,
- **Grup hâlinde dinleme/izleme:** Öğrencilerin birbiri ile etkileşimde bulunmaları sağlanarak dinlenen ve izlenenlerin tüm yönleriyle kavrandığı dinleme,
- **Kendini konuşanın yerine koyarak dinleme/izleme (empati kurma):** Dinleyicinin kendisini konuşmacının yerine koyarak konuşmacının neler hissettiğini, sözlerinin hangi deneyimleri yansıttığını, kendini ve dünyayı nasıl algıladığını anlamaya sağlayan dinleme/izleme,
- **Seçici dinleme/izleme:** Dinlenenlerin/izlenenlerin içinden ilgi ve ihtiyaca yönelik olanların seçildiği dinleme/izleme,
- **Yaratıcı dinleme/izleme:** Dinlenenlerin/izlenenlerin yorumlanarak yeni fikirlerin üretildiği dinleme/izleme,
- **Eleştirel dinleme/izleme:** Dinlenen/izlenen hakkında soru sorma alışkanlığı kazandırarak konu hakkında düşünmeyi sağlayan; konuyu olumlu ve olumsuz yanlarıyla, tarafsız bir bakış açısıyla değerlendiren dinleme/izleme

Dinleme/izleme etkinliklerinde kullanılan materyale, ortama, amaca ve bireye göre dinleme türü değişebilmektedir. Okulda, özellikle de Türkçe derslerinde hangi dinleme/izleme türünün nasıl kullanılacağına yönelik dinleme/izleme becerisi, alışkanlığı kazandıracak dinleme/izleme etkinliklerinin sıklıkla yapılması gerekmektedir.

2.1.6. Dinlemenin Diğer Dil Becerileri ile İlişkisi

İlk edinilen dil yetisi olan dinleme, bir süreç içerisinde gelişip beceriye ve alışkanlığa dönüşmektedir. Anne karnında sesin işitilmesiyle başlayıp, doğumdan sonra işitilen seslerin anlamlandırma süreciyle gelişen anlama esasına dayanan dinleme, kendisi gibi anlama esasına bağlı okuma ve anlatma esasına dayanan konuşma ve yazma ile ayrılmaz bir bütünü oluşturmaktadır. Konuşma, okuma ve yazma gibi diğer alanlara da temel oluşturan dinleme becerisi ile zihni yapılar gelişerek öğrenme, iletişim kurma kolaylaşmaktadır. Duyma, görme gibi duyuların anlamlandırılma süreci dinleme/izleme yetisini beceri hâline dönüştürmektedir. Dinlemenin gerçekleşmesi için öncelikli olarak sesin var olması gerekmektedir. Konuşmanın gerçekleşmesi de sese bağlıdır. Yabancı

dil öğretiminde özellikle ülkemizde yapılan dil edinim çalışmalarında dinleme eğitiminin noksanlığından dolayı anlatma esasına bağlı konuşma ve yazma becerileri gelişmemekte, buna bağlı olarak da anlama esasına dayanan okuma-okuduğunu anlama süreci uzamakta bu becerinin kazandırılma süreci de beklenenin altında düşük seviyede gerçekleşmektedir. Anlama becerilerinden birinin gelişmemesi durumunda anlatma becerilerinin gelişimi de olumsuz etkilenmektedir. Şekil 2.3'te dinleme/izleme becerisinin diğer dil becerileriyle ilişkisi gösterilmiştir.

Şekil 2.3. Dinleme/izleme becerisinin diğer dil becerileriyle ilişkisi

2.1.6.1. Dinleme ve Konuşma

Bireyin doğumundan sonra dinleme sürecinin sonunda kazanılan dil yetisi konuşmadır. Dinlemede olduğu gibi konuşmanın da temelinde ses vardır. Seslerin tanınıp ayırt edilmesiyle devam eden süreçte birey konuşma eylemine sesleri çıkararak başlamakta, daha sonra duygularını, düşüncelerini, hayallerini ve bilgilerini konuşarak aktarmaktadır. Aktarım dinleme ile etkileşim içinde devam etmekte, mimik ve beden dilinin kullanılmasıyla alıcı verici ilişkisi iletişimi oluşturmaktadır. *“Karşılıklı olarak oluşan konuşma eyleminde en az bir gönderen (iletken) ile bir alıcının bulunması gerekir. Gönderen/konuşan, alıcıdan/dinleyiciden daha etken gibi görünse de konuşma eyleminde alıcının/dinleyenin edilgen bir rol oynadığı sonucunu çıkarmak yanlıştır”* (Taşer, 2012, s.199).

Konuşma yetisini beceriye dönüştürmek için de dinlemenin etkin olması gerekmektedir. Dilin ses özelliklerini, yapısını, vurgu ve tonlamanın anlamda oluşturduğu

etkiyi kavramanın en etkin yolu dinlemektir. Dinlemeyle birlikte izlemek de mimik ve beden dilinin söze kattığı anlamı kavramak için gereklidir.

2.1.6.2. Dinleme ve Okuma

Eğitim kurumlarında kazanılan ve geliştirilen okuma; dinlemeyle başlayan anlama becerisinin dinlemede olduğu gibi tanıma, kavrama, anlama, analiz ve sentez yapma, yorumlama ve değerlendirme yeteneklerinin kullanılarak yazıyı oluşturan harf ve işaretleri çözümlenmek ya da seslendirmektir.

Dinlenen ve okunulananın anlama süreciyle ilgili ele alınan görüşleri ve anlama esasına dayanan bu dil becerileri arasındaki ilişkiyle ilgili olarak Yangın (1999) şunları aktarmaktadır (s. 41–43):

“Dinlediğini ve okuduğunu anlama süreçleriyle ilgili olarak iki teorik görüş dikkati çekmektedir: İlk görüşe göre, okuyucu dinlediğini anlamada o kadar beceri kazanmıştır ki, az bir dikkat ve gayretle okuduğunu ve dinlediğini anlama arasında hiçbir fark kalmaz. Okuyucu aynı zihinsel ve dilsel becerileri konuşma sürecinde de kullanır. Bu görüş, “ortak anlama süreci” olarak adlandırılmaktadır. Okumayı öğrenme süreci, çocukların önceden öğrendikleri işitsel işaretleri yeni görsel işaretlere dönüştürme sürecidir. Dinlediğini ve okuduğunu anlama süreciyle ilgili ikinci görüşe göre, dinlediğini anlama ve okuduğunu anlama toplumdaki önemi, işlevi, uyarıcıların gelişi ve dilbilim bakımlarından farklılıklar gösterdikleri için aynı süreçler değildir, dinlediğini anlama okuduğunu anlamadan farklıdır. Anlama ile ilgili bu görüş, “ikili anlama süreci” olarak adlandırılmaktadır.”

Ses temelinden başlayıp birinin kulakla, diğerinin gözle elde ettiği anlamın anlamlandırmasıyla oluşan dinleme ve okuma, diğer dil becerilerinin oluşmasını ve gelişmesini sağlayan birbirini tamamlayan anlama süreçleridir.

2.1.6.3. Dinleme ve Yazma

Dinleme, konuşma ve okuma sürecinin devamında bireyin en son kazandığı dil becerisi yazmadır. Dinleme ve konuşma yetisine sahip bir birey okula başladığı ilk dönemde mekanik bir şekilde başladığı yazma eylemini okuma becerisi kazandıktan sonra

bilinçli bir eyleme dönüştürmektedir. Bir ifade aracı olarak kullanılan yazma, dinleme/izleme-okuma ve konuşma ile elde edinilen bilginin, duygunun ve hayalin özgün bir şekilde harflerle ve işaretlerle aktarıldığı zihinsel kaydı somutlaştıran, kalıcı kılan bir dil becerisidir. “*Yazma; bireylerin bilgilerini, temel becerilerini, çok yönlü sistemleri koordine etme kabiliyetlerini içeren bilinç üstü karmaşık bir etkinliktir* (Walker, Shgppen vd. , 2005, s. 175-183).

Konuşma hızıyla dinleme hızı arasındaki farktan dolayı her duyulan dinlenilmez, dinlenirse bile anlaşılmaz. Bu farkı, dinleme esnasında not tutarak azaltmanın yolu yazmaktır. Dinleme/izlemeyle elde edinilen kazanımlar, zengin kelime dağarcığı, ifade gücü bireyin duygu, düşünce, hayal ve tasarıları etkin bir biçimde yazmasını sağlayacaktır (Emiroğlu ve Pınar, 2013, s. 779).

2.1.7. Dil-Kültür İlişkisi

Dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma gibi temel dil becerilerinin kazandırıldığı Türkçe dersinde, aynı zamanda millî, ahlaki, sosyal ve değerlere sahip bireylerin yetiştirilmesi de hedeflenmektedir.

Farklı zamanlarda farklı anlamlar yüklenen kültür kavramı, günümüzde üç temel unsurla tanımlanmaktadır:

1. Zihinsel, manevi, estetik gelişmeye ilişkin genel bir süreç,
2. Gerek bir grubun, halkın, gerekse de tüm insanlığın yaşama biçimi,
3. Entelektüel ve sanatsal etkinliklerin ürünleri (Williams, 2006, s.105- 112).

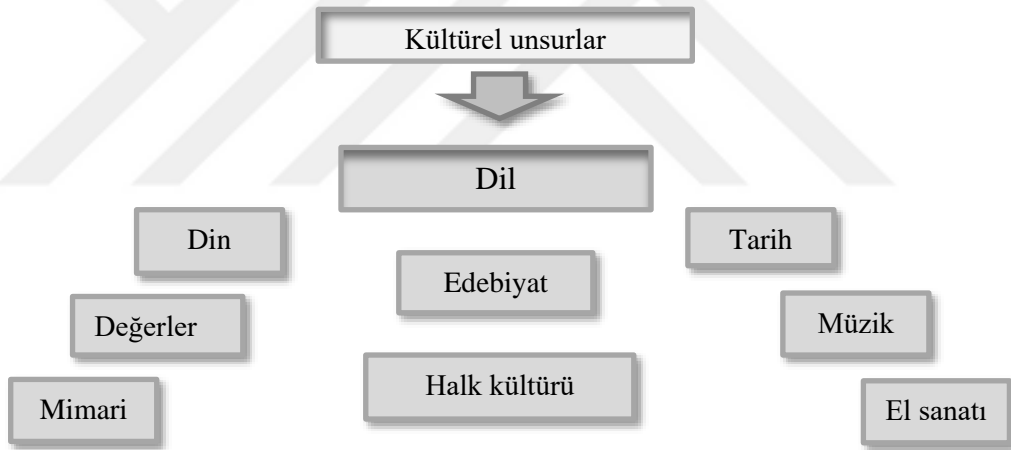
Tural’a (1988) göre kültür, “*nesilden nesile aktarılan; ferde ve topluma mensubiyet şuuru, özel bir kimlik kazandırma, bütünleşmiş kılma, yaşanan çevreyi ve şartları kendi hedefleri istikametinde değiştirme arzu ve iradesi veren; değer, norm ve sosyal kontrol unsurlarının belirlediği bir sistemdir*” (s. 47).

Bireyin doğduğu andan itibaren aile içinde ve aile dışındaki çevresinde sistemsiz bir şekilde kendiliğinden oluşan kültür aktarımının devamı, sistemli bir şekilde örgün eğitim kurumlarında eğitim ile gerçekleşmektedir. Kültür aktarımıyla millî kültürün oluşması, gelişmesi ve kültürel mirasın taşınması sağlanmaktadır.

Toplumların topyekûn yaşama tarzı olan kültürü şekillendiren, geliştiren, ifade eden ve gelecek nesillere aktararak devamını sağlayan dildir. Devletin bekası, milletin bütünlüğü dil ile sağlanır (Karakuş, 2000, s.58).

“Dil öğretiminde kültürel değerlerin kavratılması, dilin doğru kullanılması için ön şartlardan biridir. Bu yüzden dil öğretimi kültür öğelerinin aktarımıyla gerçekleşir. İnsanın geçmişini ve sahip olduğu değerleri anlayabilmesi, dilin taşıdığı kültürel değerleri bilmesi ile mümkündür” (Doğru, 2008, s.5 -6).

Dil edinimi ve öğretiminin sağlandığı Türkçe dersi aynı zamanda bir kültür aktarımı dersidir. Tematik yaklaşımla hazırlanan TDÖP’te her sınıf düzeyinde işlenmesi zorunlu olan, “Millî Kültürümüz” temasının ve Türkçe dersinin işlevselliğine göre kültür aktarımını sağlayacak olan kültürel unsurların başlıca konu önerileri Şekil 4’te gösterilmiştir.

Şekil 2.4. Türkçe dersinde aktarımı yapılabilen kültürel unsurlar

22.09.1981 tarihli Temel Eğitim Okulları Türkçe Programı’nda “sözlü ve yazılı Türk ve dünya kültür ürünleri yoluyla Türk kültürünü tanımak ve kazanmak; Türk yurdunu ve ulusunu, doğayı, hayatı, insanlığı sevmelerinde yardımcı olmak; Ulusal kültürümüzün yeni kuşaklara aktarılması, ortak bir kültür yoluyla kuşaklar arasındaki bağlık kurulmasının sağlanması”, ifadesi kültürün Türkçe dersindeki işlevini açıklamaktadır (MEB, 1981, s. 7. 8. 9)

2006 TDÖP'in genel amaçlarında yer alan, 9 ve 11. maddelerinde, “ 9. *Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla millî ve evrensel değerleri tanınmaları, ... 11. Millî, manevi ve ahlaki değerlere önem vermeleri ve bu değerlerle ilgili duygu ve düşüncelerini güçlendirmeleri amaçlanmaktadır.*” Türkçe dersinin kültür aktarımındaki belirleyici vasfı dile getirilmiştir.

2017 TDÖP'te eğitim; bireyin içerisine doğduğu millî, manevi ve kültürel değerler başta olmak üzere yetenek, beceri, tutum ve estetik duyarlılık gibi davranışlar kazanılmasını içeren bir süreç olarak tanımlanmaktadır. 2015, (MEB, 12. 13. maddeler) 2017 ve 2018 TDÖP'te genel amaçlar arasında yer alan “*millî, manevi, ahlaki, tarihî, kültürel, sosyal değerlere önem vermelerinin sağlanması, millî duygu ve düşüncelerinin güçlendirilmesi, Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla estetik ve sanatsal değerleri fark etmelerinin ve benimsemelerinin sağlanması amaçlanmaktadır.*” maddeleriyle Türkçe dersinin kültür aktarımındaki belirleyici vasfı dile getirilmiştir.

Programda kendi çağının tanığı olarak insanın, sahip olduğu kültürün dışında farklı kültürlerin özelliklerini ve niteliklerini de öğrenmesi gerektiği, bunun hem kendi kültürümüz açısından hem de genel olarak dünya kültür tarihinin korunması açısından önem taşıdığı düşüncesi dikkate alınmıştır. Bakanlar Kurulunun Kararı'yla 02/ 01/ 2016 tarihli ve 29581 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren TYÇ'ye göre, anahtar yeterliliklerden olan “*Kültürel Farkındalık ve İfade*” başlığı altında kişinin kendi kültürünü tam olarak anlaması, müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere bireysel ifade ve kültürel hayata katılım yoluyla çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin önemi belirtilmiştir.

2006 yılında hazırlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6. 7. ve 8. sınıflar) Öğretim Programı'nda ilk kez tematik eğitim modeli benimsenmiştir. Böylece ders kitapları belli temalar ve bu temalara bağlı temanın farklı yönlerini ele alan alt temaları kapsayan metinlerden oluşmuştur. Kültürel unsurların tanıtılması, benimsenmesi, korunması ve aktarılmasına yönelik olarak diğer temalarda da kısmen değinilen millî kültüre ait unsurlar, başlı başına “Millî Kültür” teması başlığı altında her biri kültürün farklı unsurlarına ait özellikleri barındıran alt temalarla işlenmektedir. 2006 yılında hazırlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6. 7. 8. sınıflar) Öğretim Programı'na göre 6. sınıfta “*Sevgi*”, 7. sınıfta

“*Millî Kültür*”, 8. sınıfta “*Toplum Hayatı*” zorunlu ana temaları oluşturmaktadır (s. 60). 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında Millî Kültür teması, “*Geleneksel sanatlarımız, Türk büyükleri, Türk müziği, Zanaatlar, Seyirlik oyunlar, Spor, Oyunlar, Bayramlar*” gibi alt temalarla desteklenmiştir. Programda, temaların değiştirilmesi söz konusu değilken alt temaların temalara bağlı olarak zenginleştirilebileceği de ifade edilmiştir (MEB, 2006). Talim ve Terbiye Kurulu 2015 yılında TDÖP üzerinde birtakım değişiklikler yaparak 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılında kademeli olarak uygulamaya geçirmeyi planladığı 2015 TDÖP’e göre her sınıf düzeyinde zorunlu olarak yer alan *Millî Kültürümüz* teması için “*yurdumuz, özellikli şehirler, yerler, kültürel, tarihî vb. önemli mekânlar, geleneksel sporlar, gelenekler, dinî bayramlar, vatan, bayrak, millî bayramlar, tarihî şahsiyetler*” gibi konu örnekleri verilmiştir.

2017 ve 2018 TDÖP’te de zorunlu olan “*Millî Kültür*” teması; “*aile, bayrak, büyüklerimiz, dinî bayramlar, gelenekler, geleneksel sporlar, insan ilişkileri, kültürel miras, mekânlar, millî bayramlar, şehirlerimiz, sıla, tarihî mekânlar, tarihî şahsiyetler, tarihî eserlerimiz, Türkçe, vakıf kültürü, vatan, yurdumuz*” gibi konuları kapsamaktadır (s.16).

Metin merkezli olarak gerçekleştirilen dil öğretiminin sağlandığı Türkçe dersinde materyal olarak kullanılan ders kitaplarındaki metinlerin kültür aktarımı için gerekli niteliklere sahip olması beklenmektedir. Kültür aktarımında önemli bir role sahip olan Türkçe ders kitaplarıyla ilgili yapılan araştırmalarda, ders kitaplarının kültürel öğelerle ilgili eksikliklerinin olduğu belirlenmiştir (Aral, 2008; Şen, 2008; Duman, 2012).

Dil, din, tarih, mimari, değerler, gelenekler-halk kültürü ve el sanatları gibi müzik de evrensel olma vasfından öte kültürel açıdan ezgisi, içeriği, yaşanmışlığı, oluşum serüveni gibi unsurlarla ait olduğu toplumun kültürünü yansıtan, aktaran, toplumu etkileyen millî kültür hazinelerindedir ve kültürel kimliğin belirleyicileri arasında ön sıralarda yer almaktadır.

Gündelik hayattan dinî hayata, çocuk terbiyesinden hasta tedavisine, Türk ordusunu destekleyen marşlardan bugünkü bandoya, halk sanatlarından folklorlara kadar Türk kültür hayatının her sahasında yer alan müzik, millî birlik ve bütünlüğün sağlanmasında bütünleştirici gücünü korumaktadır.

Sadece müzik dersinin sınırları içinde değil, disiplinler arası bir yaklaşımla kültürün tanıtımında ve aktarımında etkin olan müzik, Türkçe derslerinde ve diğer derslerde de kullanılarak dersin hedeflerine ulaşmada, öğrencinin ilgisinin derse çekilmesinde belirleyici olmakta öğrenme ortamlarını zenginleştirmektedir. Eğitim teknolojilerinin sunduğu imkânlar da işitsel/görsel bir materyal olan söz ve ezginin birleşmesiyle oluşan şarkıların eğitim-öğretim ortamlarında kullanılmasını gerekli kılmaktadır.

2.1.8. Dil-Müzik İlişkisi

“Duygu, düşünce ve imgeleri, tek ya da çok sesli olarak türlü biçimlerde anlatma sanatı; bu biçimde düzenlenmiş eserlerin söylenmesi ya da çalınması” olarak tanımlanan müzik (TDK); ince ve derin düşünme anlamına gelen, Yunanca mousa-muse kökünden türemiş, dilimize de Farsça ve Arapçadan musikî olarak geçmiştir.

İnsanın varoluşuyla birlikte doğadaki sesleri taklit ederek, bu seslerden güzeli yakalama ve güzel ses oluşturma süreciyle başlayıp çeşitli şekillerle varlığını sürdüren müzik, duygu ve düşüncelerin tıpkı dilde olduğu gibi insanın dışı vurumunun seslerle aktarımıdır.

Bilimin ve sanatın ortak malzemesi olan müziği Platon, *“ritim ve armoni, ruh ve beden arasında duran, insan ruhunun derinliklerinde, vücudun zarafetini ve insan zekâsını öne çıkaran, doğru yolda olunduğunun tek ve en güçlü göstergesidir”* ifadesiyle açıklamış (Tarman, 2006), Kitâbu’ş-Şifa adlı eserinin on iki faslını tamamen musikiye ayırmış olan İbn-i Sina da *“birbirleriyle uyumlu olup olmadıkları yönünden sesleri ve bu sesler arasına giren zaman sürelerini, bir melodinin nasıl kompoze edildiğinin bilinmesi amacıyla araştıran matematiksel bir ilim”* olarak tanımlamıştır (2004, s. 6). Dede Efendi’ye göre müzik, *“insanlığın ahlakını arındıran kutsal bir bilimdir”* (Uçan, 1994, s. 11). Özışık ise müziği (1963), *“güzellikten nasibi olmayan sesler kalabalığı değil, yegâne gayesi güzelliğe ulaşmak olan seslerin vücuda getirdiği ahenk”* olarak tanımlamıştır (s.186).

Estetik bir yapı içinde ya da estetik bir yapı oluşturacak biçimde düzenli ve uyumlu seslerle duygu, düşünce, tasarım ve izlenimlerin erekli olarak estetik bir yapıda birleşerek bağdama (yaratma), seslendirme (yorumlama) ve bu iki halkanın kesişimi

olan doğaçlama ile aktarılmasıyla oluşan müzik dil gibi bir anlatım sanatıdır (Uçan, 1994, s. 13–14).

Doğumdan önce başlayan sesleri algılama yetisi, hayat boyu devam etmektedir. Annenin kalp atışlarını, dinlediği müziği algılayan bebeğin İslam kültürüne göre doğar doğmaz kulağına ezan okunur. Belirli zamanlarda çeşitli makamlara göre güzel okunması tavsiye edilen ezanın doğar doğmaz çocuğun kulağına okunması dinî bir gelenek olarak değerlendirilmesinin ötesinde farkındalık oluşturarak bebekte dinleme ve müzik algısının oluşturulmasında da önemli bir işlev görmektedir. Doğumu takip eden ilk birkaç yılda çocuk, içine doğduğu kültür ortamında konuşacağı dilin seslerini, söz dağarcığını ve yapısını, vurgu ve ton ayarını algılayıp tanıma ve dinleme süreciyle birlikte dili işlemeye, geliştirmeye nihayetinde de konuşmaya başlar. Çocuk, hiçbir eğitim-öğretim sürecine dâhil olmadan, bireysel olarak öz yeterlik kazanamamasına karşılık dil bilgisi kurallarını edinmeden anadilinin inceliklerini kavrayacak ölçüde konuşabilme yetisine sahip bir öz kimlik kazanabilmektedir. Dil edinimiyle birlikte müzik kültürünün de içine doğan bebekler, evrensel bir olgu olan ninni ile karşılaşır, kendi dil ve kültürünün bir yankısı olan ninnilerle müzik kültürünü kazanmaya başlar. Ninnilerle uyuyan bebek, anne-babanın söylediği şarkı, türkü, bulunduğu ortamda dinlenen müzikler, çocukluk evresinde tekerleme, sayışmaca, müzikli oyunlarla, şarkılarla, marşlarla ortak bir dil müzik dili içerisinde kendini bulmaktadır.

Seslerin işitilme süreciyle başlayan, insani bir ihtiyaçtan doğup kurallara göre işleyen, ait olduğu topluma göre şekillenen, iki farklı disiplin olarak ele alınan dil ve müzik arasında pek çok ortak özellik vardır.

Dil ve müzik yetisinin kazanılma sürecinin aynı aşamalarla gerçekleştiğini ifade eden Edwin Gordon (1997) müzik veya dil öğrenme sürecinin dinleme-konuşma-okuma ve yazma sıralamasıyla gerçekleştiğini belirtmektedir. Sınırlı sayıda ortak malzemenin (harfler/notalar), belirli kurallar içerisinde (kelime haznesi, gramer/tonalite, armoni, ritm) bir araya gelmesiyle müziğin dili, dilin müziği özgün bir tasarımla oluşmaktadır.

Gırtlaktan çıkan insan sesini musiki sesi ve konuşma sesi olarak ikiye ayıran Güldaş (1990), dil ve müzik arasındaki benzerliği şu şekilde ifade etmiştir:

“Tıpkı konuşma dilinde olduğu gibi, musiki dilinin de hecesi, kelimesi ve cümlecikleri, temel ve yan cümlecikler bulunur. Konuşmadaki her bir harf,

musikinin notasıdır. Biri a-b-c-d-e- vb. derken, diğeri do-re-mi-fa-sol-la-si diye okumaya başlar. Konuşmadaki seslerin incelik kalınlık özelliği, musiki kide tizlik-pestlikle karşılanır. Hecelerdeki uzunluk kısalık her ikisinde de ortaktır. Musiki de kelimeler bölünerek notaların altına yazılır. Bu heceleri bölmeye hece taksimatı adı verilir. Bestekârın gücünü ortaya çıkarır. Konuşmada da, musikî diksiyonunda da açık ve kapalı hecelerin ortak oluşu gibi, ritim, hareket ve hızda da birbirleriyle paralellik içindedirler. ...Noktalama işaretleri, duraklama ve susmalar çeşitli ruh hallerinin konul edilışı ikisi içinde aynen geçerlidir. Ancak tabi birisi duygularını düz kâğıda, diğeri ise nota kâğıdında dile getirmektedir” (s.355- 357).

Beynin bilişsel özelliklerini dikkate alan otoritelere göre dil ve müzik arasındaki ilişki, beynin sağ ve sol yarım kürelerinde birbiriyle bağlantılı işlevsel olarak iç içe geçmiş karmaşık işlemlerin yapısal ve anlamsal bileşenlerin işbirliği ile oluşan sistematik bir yapıdır.

Ergenç’e göre (2008) dil sisteminin temel düzlemleri ses bilim, söz dizim, anlam bilim ve kullanım bilimden oluşmakta; frekans (perde), zaman, tını, yoğunluk ise müziğin bileşimlerini oluşturmaktadır. Dile ait olan ses bilim, söz dizim ve müziğe ait olan zaman gibi yapısal bileşenler beynin sol yarımküresinde; dil ile ilgili olan anlam bilim, kullanım bilim ile müziğe ait olan perde, tını ve yoğunluk gibi anlamsal/yorumsal bileşenler ise sağ yarımkürede işlevselleşmektedir. Sol yarımküredeki ardışık işleme fonksiyonu, müziğin ritmik ve zamansal boyutunun algılanması, analizi ve çözümlenmesi; sağ yarımküredeki duyguyu anlama yetisi ise, ezgiyi tarif etme ve tanıma, perdeyi tanıma, ezgiyi üreten çalgı/insan sesinin tınısını ayırt etme gibi boyutlarının algılanmasında etkin rol oynamaktadır (Mesulam, 2000; Soysal, Yalçın ve Karakaş; 2005, Nalçacı, 2008; akt. Önal, 2012, s. 23).

Dil ve müzik arasındaki ilişkiyi belirlemede kullanılan bir diğer ölçüt de toplumun dil yapısının müziğe etkisi üzerine yapılan çalışmalardır. Müzik ve beyin üzerine çalışmaları olan Dr. Aniruddh Patel (2008), İngilizce ile Fransızcadaki ardışık hecelerin birbirlerine göre uzunluk değişimlerinin farklı olduğu gerçeğinden yola çıktığı çalışmasında, İngilizceye göre Fransızcadaki heceler arası değişkenliğin uzunluk ve kısalık dizilimlerinin az olduğunu ve bunun da Fransız bestecilerin eserlerinde İngiliz bestecile-

rin eserlerinin aksine daha az inişli çıkışlı ritmin düşük olduğunu açıklayarak bestecilerin ana dillerinin ritmi ile yaptıkları müzik arasında yakın bir ilişkinin varlığını yani bestecilerin konuştukları gibi beste yaptıklarını belirtmektedir (akt. Canan, 2015, <http://nbeyin.com.tr/muzik-ve-zihin-uzerine-carpici-gercekler-bolum-2>)

2.1.9. Müzik Destekli Öğretim

Çeşitli öğrenme-öğretme yollarına olanak tanıyan müziğin insan yaşamında bireysel, toplumsal, kültürel ve ekonomik pek çok işlevi bulunmaktadır. Bu çok yönlü işlevselliğiyle dersin amacına ve kazanımlarına göre farklılık gösteren, dersler arası ilişkilendirmeyi gerektiren, sınıf içi işbirlikli çalışmalar, farklı yöntem ve tekniklerin kullanımıyla bilgi ve teknoloji çağını yaşayan dünyamızda müzik, eğitim-öğretim faaliyetlerinde “*müzik eğitimi ve müzikle öğretim*” olmak üzere iki kavramla karşılanmaktadır.

Müzik eğitimi; ses eğitimi, müzik aleti çalabilme becerisi, müzik eseri oluşturma yetkinliği gibi bireye istendik müzikal davranış değişiklikleri kazandırmayı amaçlayan, öğrenciyi aktif kılan ve bilginin yapılandırılmasına yön veren özel müzik öğretim yöntemlerinden oluşmaktadır. Müziksel işitme-okuma-yazma yoluyla müzik öğretimi; müziksel devinme/ritimleme/söyleme/çalma yoluyla müzik öğretimi (Dalcroze); müziksel toplu söyleme yoluyla müzik öğretimi (Kodaly); doğaçlama yoluyla müzik öğretimi (Orff) özel müzik öğretim yöntemlerindedir.

Müzikle öğretim ise çalma-söyleme, müzik eseri oluşturma gibi bireye istendik müzikal davranış değişiklikleri kazandırmayı amaçlayan müzik eğitiminin aksine eğitim-öğretim ortamlarında araç, yöntem olarak “*müzik tabanlı öğrenme, müzikle eğitim, müzikli eğitim, müzikle öğretim, müzik yoluyla eğitim; müzik destekli öğretim*” gibi temelinde müziğin olduğu pek çok kavramla ifade edilmektedir.

Geleneksel öğretim metotlarının kullanıldığı sınıf ortamlarına bir alternatif oluşturmak amacıyla, müziğin/şarkının bir araç olarak kullanıldığı bu araştırmada, 7. sınıf millî kültür temasının öğretiminde başta dinleme/izleme olmak üzere konuşma, okuma ve yazma becerilerinin kazanımında söz ve ezginin birleşmesiyle oluşan işitsel/görsel içeriğiyle şarkıların dinleme/izleme metni olarak kullanılmasından dolayı müzikle öğre-

time ait kavramlardan “*müzik destekli öğretim*” kavramının çalışmada kullanılması uygun görülmüştür.

Vücudun ritmiyle uyumlu olan müziğin ritminin uyarıcı etkisi, müziğin taşıdığı iletiyi bilişsel ve duygusal olarak çözümleyerek dikkati bir konuda yoğunlaştırma, tekrarlama, dinleme, sesleri tanıma ve ayırt etme gibi duysal ve bilişsel becerileri, dil becerilerini, estetik duyguları geliştirerek bireyin sosyalleşmesine katkı sağlamaktadır.

Yaşadığımız dijital çağda kolaylıkla erişebildiğimiz MP3 çalarlar, akıllı telefonlar, bilgisayarlar ve dijital çağın diğer araçları; müzik dinlemek, bilgisayar oyunları oynamak, konuşmak, e-posta veya kısa mesaj göndermek, video veya televizyon izlemek ya da bu kullanım amaçlarının çoğunu gerçekleştirmek amacıyla kullanılmaktadır. Dinlendirici, eğlendirici özellikleri bakımından tercih edilen müziğin öğrenmeyi geliştirme gücüne göre müzik-şarkı; bireyler arasında ortak bağlar kurulmasına, kültür iletişimine, kişinin haz ve beğeni duygusunu geliştirmesine, duygularını yüceltmesine, bilgilerin, yaşanmışlıkların hatırlanıp öğrenmenin kalıcılığına ve kitlesel olarak öğrenmeye, uyuma sebep olmaktadır. Bir öğretim aracı olarak eğitim-öğretim ortamlarında müziğin kullanımıyla,

- Olumlu ve istenilen eğlenceli bir öğrenme ortamı oluşur,
- Öğrenme aktiviteleri için gerekli olan enerji açığa çıkar,
- Beyin dalgalarının durumu değişerek, derse olan dikkat artar,
- Hafızayı geliştirirken gerilimi, gerginliği azaltır,
- Öğrencilerin birbirleriyle uyumlu hareket etmelerine yardımcı olur,
- Disiplinli olmayı sağlar,
- İstek ve güdülenmeyi artırır (Brewer, 1995).

Murphey (2010), öğretim materyali olarak müziğin/şarkıların tercih edilmesini iki açıdan değerlendirmiştir:

“İlki, müziğin akılda kalıcı olması ve anlama için daha rahat bir ortam sağlaması, ya da müziğin ritminin bir şekilde vücudun ritmiyle uyumlu olması veya taşınan mesajın derinlerdeki hislere ve estetik anlayışına dokunması, tekrar eden dil bilgisel yapıların ve sözcüklerin motivasyon kaybına neden

olmayan bir yolla öğrenmeyi pekiştirmesidir. İkinci neden, müzik özellikle çocuklar, ergenler ve gençler için oldukça motive edicidir. (s. 3).”

Bir oyun anlatma ve anlama aracı olan müzik destekli öğretim çalışmalarında disiplinler arası bir yaklaşımla dersin içeriğine, kazanımlarına öğrencilerin ilgi ve müzikal özelliklerine, toplumsal niteliklere, beklentilere göre seçilen müzik ve müziğin kullanma şekli ve yöntemi değişebilmektedir. Derse başlamadan önce, tenefüslerde, özel günlerde, törenlerde öğrencileri rahatlatmak, derse hazırlamak için arka plan müziği kullanılmakta öğretim aracı olarak da dersin kazanımlarına göre ders süresince arka plan müziği ya da konunun içeriğiyle ilişkili şarkılar/video görüntüleme ve müzikal drama gibi müzik destekli öğretim uygulamaları yapılmaktadır.

Müzik destekli öğretimde kullanılan müzikal etkinlikler aşağıda örneklendirilmiştir.

- **Ritimler, melodiler, şarkılar:** Sözel yollarla öğretilen bir konunun melodilere dönüştürülerek sözcüklerin belirli bir ritimle hecelenmesi ya da bilinen bir şarkı ile eşleştirilmesi, önemli görülen yerlerin ritimle hissettirilmesi; melodi, şarkı üretilmesi ve çalgı aletleriyle dersin zenginleştirilmesi sağlanabilir.
- **Müzik koleksiyonları:** Dersin konunun içeriğine göre çeşitli müzik koleksiyonları sınıf ortamına taşınabilir.
- **Hafıza müziği:** Ders anlatımları arka plan müziği eşliğinde gerçekleştirilebilir.
- **Müzik tonu:** Müzik tonu ile anlatımı zenginleştirme belirli noktaları belirginleştirme yapılabilir.
- **Duygusal müzik:** Duyguları harekete geçirmek için müzik eserleri kullanılabilir (Saban, 2005).

Derslere giriş ve çıkışlarda uyarıcı, dinlendirici, eğitici ve eğlendirici özellikleriyle tenefüslerde zil sesi yerine müzik kültürümüzü yansıtan ezgilerin okul ortamlarında çalınması veya kurgusal bir çiftlik ortamının oluşturulmasıyla çocukların hayvan seslerini taklit ederek hayvanların tanıtımını sağlayan “*Ali Baba'nın Çiftliği*” adlı çocuk şarkısı müzik destekli öğretimin akla gelen bilinen uygulama örneklerindedir.

Müziğin bireyin duyuşsal, devinişsel, zekâ gelişimi ve akademik başarı üzerindeki etkileri pek çok araştırmannın da konusu olmuştur. Bu araştırmalarda müzik, iki farklı açıdan ele alınarak, eğitim aracı ya da yöntemi olarak kullanılmış veya müzik eğitimi alan bireylerin almayan bireylere göre konuşma becerilerinin gelişmesinde, anlama, hatırlama, karar verme, çözüm üretme ve dikkat gerektiren zihinsel işlevlerinde daha başarılı oldukları vurgulanmıştır.

Dünya üzerinde artan bir hızla eğitim-öğretim faaliyetlerinde bir araç ya da yöntem olarak kullanılan müziğin eğitici, öğretici ve eğlendirici vasfının yanı sıra tedavi edici özelliği de eski çağlardan beri bilinmektedir.

Kutadgu Bilig’de Yusuf Has Hacıp müzik ve ritim ile kendinden geçen dini ayinleri düzenleyen kam (baksı) adı verilen kişilerin şifa dağıtıcı olduklarını belirtmiştir (İnan, 1986, s. 11).

"Kamug igke ot ol emi belgüliig

Ol ig emlegüçi kam belgüliig"

(Her derdin belli ilacı, tedavi edecek kamı bulunur.)

Kamların müzik ve ritimle iyileştirici tedavi geleneklerinin yanı sıra belirli makamların günün belirli zamanlarında etkili olduğu da eskiden beri bilinen müziğin tedavi edici özelliklerindedir. Ebu Bekir Razi (854 -932), Farabi (870- 950), İbni Sina (980- 1037), Hasan Şuri, Hekimbaşı Gevrekzade Hafız Hasan Efendi ve Haşım Bey “makam musikisi ile tedavi” hakkında eserler yazmışlar; makamların duygular ve organlarla ilişkilerini tasniflerle belirtmişlerdir (Güvenç, 1991, s.1112).

2.1.10. Öğretim Materyali Olarak Şarkılar

Sadece Türkçe dersi ile ilgili disiplinlerde değil fen, matematik ve sosyal alanlardaki tüm disiplinlerde, beşikten mezara kadar kullanılan; dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma temel dil becerilerini kazandırmayı hedefleyen Türkçe öğretimi, bu dil becerilerini tüm disiplinlerde ve karmaşık üst düzey becerilerde de kullanabilmeyi amaçlamaktadır. Sadece okul içinde değil hayatın her alanında ihtiyaç duyulan iletişimi sağlamada temel dil becerilerini geliştirmeyi amaçlayan Türkçe derslerinde Türkçenin kurallarını ve inceliklerini öğretmede araç olarak Millî Eğitim Bakanlığı ve Talim ve Terbiye Kurulu onaylı ders kitapları kullanılmaktadır.

Tüm dünyada en çok kullanılan basılı ürün olan ders kitapları, eğitim sürecinde bilgi edinmenin temel aracıdır ve kullanımları oldukça kolaydır (Güneş, 2002, s. 2).

Türkçe öğretmenleri derslerde ders aracı olarak Türkçe ders kitabını kullanmakta; dergi, gazete, imlâ kılavuzu, sözlük gibi basılı materyallerden, işitsel/görsel araçlardan ise yeterince yararlanmamaktadır. Bu da, Türkçe öğretiminde öğretmenlerin derslerini sınırlı sayıda kaynakla işlediklerini göstermektedir.

Ders kitaplarındaki fizikî ve biçimsel görünüm (Arı, 2010); etkinlikler (Ülper, 2010); resimler (İşeri, 2010a); metinlerin özellikleri (İşeri, 2010b); metinlerin okunabilirliği ve anlaşılabilirliği (Temur, 2002; Sönmez, 2003; Zorbaz, 2007; İşeri 2010c) gibi çalışmalara, ders kitaplarındaki niteliği ve niceliği belirlemeye yönelik son birkaç yılda Talim ve Terbiye Kurulunun Türkçe öğretmenleri, resim öğretmenleri ve akademisyenlerle yürüttüğü “kitap inceleme ”çalışmaları da eklenmekte bu da kitapların iyileştirilmesine katkı sağlamaktadır.

Ülkemizde hazırlanan ders kitaplarının standart Türkçeyi öğretememesindeki etkenlerden birinin de metin seçimindeki eksikliklerden kaynaklandığı belirtilmektedir (Çeçen ve Çiftçi, 2007, s. 40). Buna karşılık Türkçe ders kitaplarındaki metinler aracılığıyla yapılan dil öğretiminde metinlerin belirli ölçülere sahip olması beklenmektedir.

Coşkun ve Taş (2008), 1924’ten 2006 yılına kadar hazırlanmış on beş Türkçe öğretim programını incelemiş, Türkçe ders kitaplarına metin seçiminde tür, tema, içerik, uzunluk, kaynak ve yazar tercihi bakımından çalışmalarını değerlendirmişlerdir. Yapılan bu değerlendirmede 1981 Türkçe Eğitim Programı’nda ders kitaplarına alınacak metinlerle ilgili olarak doğrudan bir ölçüt belirlenmese de metinlerin “*seviyeye uygun olması, zevk verici nitelikte, millî değerlere uygun, edebî/sanat değerinin yüksek, diğer derslerle ilişkili, evrensel değerlere ve okuma eğilimlerine uygun olması*”nın gerekliliği belirtilmiştir.

Sanlı (2006), ilköğretim 6 ve 8. sınıf Türkçe kitaplarında yer alan metinlerin çocuğun bilişsel beceri ve duyuşsal özelliklerine katkı derecesini tespit etmek, bundan yola çıkarak çocuğun gelişimi sürecinde ne tür metinlerin daha etkili olacağını belirlemek amacıyla yaptığı yüksek lisans tezinde öğrencilerin metinleri değerlendirmede etkin olamadıkları ve metinlerin bilişsel ve duyuşsal beceriler kazandırma noktasında yetersiz oldukları sonucuna varmıştır.

Öğrencilere okuma zevki ve alışkanlığı kazandıracak nitelikte olması beklenen Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin cümle sayıları ve yapıları, öğrencilerin anlama ve kavrama düzeylerine uygun olmalıdır. Türkçe eğitimi programında verilen öğrencilerin okuyup anlamaları gereken ortalama kelime sayıları 6. sınıflar için fikir yazılarında 150-200, olay yazılarında 350-400; 7. sınıflarda bu oran fikir yazılarında 200-300, olay yazılarında 400-500; 8. sınıflar da ise fikir yazılarında 250-300, olay yazılarında, 450-550 kelime olması öngörülmüştür (Temizkan, 2003, s. 220).

Zorbaz (2007) “*Türkçe Ders Kitaplarındaki Masalların Kelime, Cümle Uzunlukları ve Okunabilirlik Düzeyleri Üzerine Bir Değerlendirme*” adlı çalışmasında cümle uzunluğu yönüyle, öğrencilerin yaşlarına ve eğitim düzeylerine göre ders kitaplarına alınan masalların değişmediği ve öğrencileri bu yönde geliştirici bir özellik göstermediğini tespit etmiştir.

Uzun ve Çetinkaya (2010) “*Türkçe Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri*” adlı çalışmalarında metinlerin okunaklı, okunabilir ve anlaşılabilir olmasının gerekliliğini vurgulamışlardır.

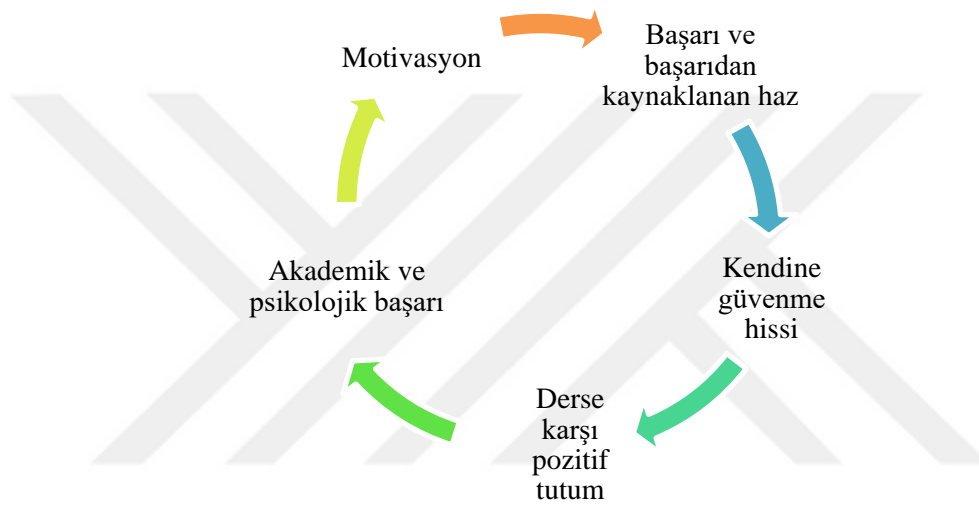
Çaylı (2012) yaptığı çalışmasında, öğretmenlerin kitaplardaki dinleme metninin kazanımları kazandıracak nitelikte olmadığını ve metinlerin ya düzey üstü ya da düzey altı olduğunu belirttiklerini, üstelik pek çok öğretmenin de dinleme metinlerini okuma metinleri biçiminde gördükleri sonucuna ulaşmıştır.

Ders kitaplarının beraberinde yaşanan dijital çağın bir gereği olarak içerisinde dil edinimi ve kültür aktarımını sağlayan işbirliğine dayalı zengin öğrenme ortamları sunan, öğrenmeyi kolaylaştıran, sınıf için yapılmamış, evde, çarşıda, sokakta her an her yerde karşımıza çıkabilecek yaşam boyu öğrenme becerisi sağlayan işitsel/görsel/yazılı olarak pek çok öğretim materyali -otantik malzemeler- eğitim-öğretim ortamlarında kullanılmalıdır. Televizyon programları, röportajlar, radyo söyleşileri, radyo oyunları, gazeteler, dergiler, çizgi filmler, reklamlar, genel el ilanları, broşürler, davetiyeler, biletler, tren/vapur/uçak tarifeleri, haritalar, grafikler, yemek tarifleri, fotoğraf ve resimler gibi eğitici, eğlendirici, dinlendirici, şiirsel bir nitelik taşıyan “müzik/şarkı-video görünüme” de otantik malzemelerdendir.

Her zaman ve her yerde kullanılabilen özellikleriyle hayat boyu öğrenmeyi gerçekleştirecekleri, öğrenme sürecini etkinleştirecekleri ve öğrenmeyi daha zevkli hâle

getirecekleri gerçeğinden hareketle işitsel/görsel unsurlarıyla öğretim materyali olarak artık pek çok alanda kullanılan şarkılar, taşıdıkları dil ve kültürel yetkinlikleri bakımından özellikle dil ediniminde ve ikinci dil öğretiminde tercih edilmektedir.

Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına cevap verecek film ve müziklerin Türkçe öğretiminde kullanılması ile işitsel ve görsel materyallerin yeterince kullanılmamasından kaynaklanan telaffuz bozukluklarının giderilmesi, dil becerilerinin kazanılması, derse karşı olumlu tutum geliştirilmesi, motivasyonun artırılması şarkı dersinin etkisiyle sağlanacaktır. Şarkı dersinin etki döngüsü aşağıda Şekil 2.5'te gösterilmiştir.

Şekil 2.5. Şarkı dersinin etki döngüsü

“Türkçe Şarkıların Dil Öğretiminde Kullanımı” Nişancı, İ. 2013, Bildiri, (s.176) <https://www.turkcede.org/images/.../turkce-sarkilarin-dil-ogretiminde-kullanimi.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Görsel ve çoklu ortam türünde malzemeler, öğretmen ve öğrencilere, dilin sözlü yanı kadar, sözsüz ve kültürel görünüşlerini de inceleme imkânı ve etkileşimin fizikî bağlamı hakkında bilgi verir. Tonlama, el kol hareketleri yüz ifadesi, vücut duruşu gibi ifade biçimleri, öğrencilerin karşı karşıya kaldıkları söze dayalı dili anlamalarına yardımcı olmakla birlikte öğrencilerin kavramak istedikleri anlam sisteminin parçalarını bütünlük içerisinde sunmaktadır. "Yeniden oynatma"/"duraklatma" gibi seçeneklere sahip görülür araçlar, öğrencilerin izlenenlerle ilgili değerlendirme, kültürler arası karşılaştırma yapmalarına da olanak sağlamaktadır (MacWilliam, 1986, akt. Özdemir, 2013, s. 2053).

Tonlama değişiklikleriyle çeşitli duygular uyandıran uyumlu, ezgili insan sesleri dizisi olarak tanımlanan şarkı (TDK, Türkçe Sözlük), dinleyicilere anlam veya mesaj içeren sözler içerdiğinden, yapısı ve müziği ile geniş bir etki alanına sahip olmakla birlikte eğitim-öğretim ortamlarında ulaşılması ve ön hazırlığı kolay olan, iç disiplini ve dikkat yoğunluğunu artıran, dil becerilerini kazandıran, kültürü de yansıtan ve aktaran özelliklere sahiptir. Söz ve ezgi olmak üzere iki ayrı yapıdan oluşan şarkıları tanıma ve bellekten geri çağırma sözlerin ezgiyi, ezginin de sözleri çağırıldığını buna bağlı olarak da şarkıların zihinde tekli bir yapı sergilediği belirtilmektedir (Patel, 1996, s.30).

Öğrenme üzerinde olumlu etkilere sahip olan şarkılar, taşıdıkları birtakım özellikler bakımından tercih edilmektedir.

1. İnsanlar kişisel beğenilerine göre şarkı seçiminde bulunurlar.
2. Şarkılar barındırdıkları melodi ve tekrarlarla kelimelerin ve bazı dilbilgisi yapılarının hatırlanmasını sağlar.
3. Dil öğrenme deneyimini zenginleştirmek için iletilebilen güçlü duyuları harekete geçiren şarkılarda konuşma dili kullanılır.
4. Şarkılar; isteklendirme, katılım, işbirliği, rahatlama, eğlenme ve kendine güven gibi bazı olumlu faktörlerin kazanılmasına yardımcı olur.

Sınıfta kullanılan şarkı seçiminin yeterliği için aşağıdaki unsurlar önem taşımaktadır (Griffie, 1992):

1. Sınıf ortamı (öğrenci sayısı, öğrencilerin ilgisi ve ders saati)
2. Öğretici (öğreticinin yaşı, müziğe ilgisi, sınıfta şarkı kullanımının amaçları)
3. Sınıf düzeni (sınıf araç gereçleri, ders planı esnekliği)
4. Müzik (dersin planı, tahta, müzik kaynakları ve ses gibi ekipmanlar)

İştilir/görülür bir öğretim materyali olarak şarkıların/şarkı görüntülerinin kullanımında göz ardı edilmemesi gereken noktalar vardır. Popüler kültürün beğeni seviyesi yüksek olan dönemsel şarkıların seçiminde şarkıların niteliğine, dil ve kültürel bakımdan yeterliğine, farklı öğrenme şekline sahip öğrencilerin özelliklerine, müzikal beğenilerine, sınıfın fizikî donanımına dikkat edilmelidir. Öğretmenlerin şarkılarla yapacağı öğretim faaliyetlerinde öğrencileri motive ederek birlikte şarkı söyleyebilme yetkinliğine, öğretme performansına sahip olması da gerekmektedir.

Şarkıların öğretim materyali olarak pek çok alanda; matematik, fen bilimleri, yabancı dil öğretimi, özel eğitim ve sosyal bilgiler gibi derslere kaynaklık edebileceği en çok da Türkçe derslerinde kullanılabileceği üzerinde durulmuş, bunun nedeni üç başlıkla ele alınmıştır.

1. Müzik ve Türkçe dersi, işitme ve sesleri algılama temeline dayanmaktadır (Hansen, Bernstorf; Stuber, 2004; Gromko, 2005).
2. Müzik ve Türkçe dersi, seslerin sembollere ya da işaretlere dönüştürme ilkesine dayanmaktadır.
3. Müzik ve Türkçe dersi, iletişim amacı taşımaktadır (Slater, 2005, s. 49).

Öğretim materyali olarak müziğin kullanımının öğrencilerin başarısını artıracaklarını özellikle de okur-yazarlık dersi ile doğrudan köprü kurabileceğini belirten Webb'e göre, *"bir öğrenci şarkı söyleyebiliyorsa aynı zamanda okumayı da kolaylıkla okuyabilir"* (Webb, 1990, s.45).

Hall ve Robinson (2012) müzik ile okuma becerilerinin öğretimi arasındaki ilişkileri ele almış; Butzlaff (2000), Barrett (2001) ve Mcintire (2007) ise yaptıkları çalışmalarda okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerilerini içeren dil derslerinin müzik dersiyle ilişkilendirilmesine ya da bu becerileri içeren derslerde şarkıların kullanımının önemine dikkat çekmişlerdir.

Öğretim materyali olarak kullanılan şarkı ile ilgili olarak dinleme sırası ve sonrasında dersin içeriğine ve şarkının kazanımlarına göre değişebilen teknikler kullanılmaktadır. Buna göre Türkçe dersine yönelik bütün dil becerilerini kapsayan teknikler aşağıda belirtilmiştir:

1. Şarkıda geçen kelimelerin, deyimlerin, atasözlerinin, söz kalıplarının anlamını tahmin etme, boşluk doldurma, eşleştirme, cümlede kullanma,
2. Anahtar kelimeleri belirleme,
3. Kelimelerin anlam özelliklerini (eş anlama, zıt anlam.....) açıklama,
4. Başlığı belirleme,
5. Kelime, cümle yapıları ile ilgili çıkarımlarda bulunma,
6. Sonucu tahmin etme,
7. Soruları yanıtlama,
8. Resimlendirme (video görüntülemeyi izlemeden),

9. Konuşma/yazma etkinlikleriyle tutumları, görüşleri belirtme,
10. Sanatçı, eser hakkında araştırma yapma,
11. Başarı değerlendirme sınavı ile süreci değerlendirme,
12. Şarkı söyleme, dans etme ve dramatize etme.

Ritmeye ve imgeye dayanan, kendine özgü dili ve söyleyiş özelliğiyle Yahya Kemal'in de ifade ettiği gibi “*mûsikîden başka türlü bir mûsikî*” olan şiiri oluşturan sözlerin müzik ile uyum içinde olmasına Yunanca kökenli bir terim olan prozodi, bu uyumun yansımalarına da ahenk denilmektedir. Sözün şiire dönüşüp şiirin de müzikle birleşmesiyle oluşan şarkıda, prozodi sağlandığı takdirde sanatsal bir doyum ve bu doyumun beraberinde getirdiği fayda söz konusu olmaktadır.

Öğrenme sürecini etkinleştiren şarkıların öğretim materyali olarak kullanımında seçimine, öğrenci nitelikleri ve seviyesine, sınıf ortamının donanımına dikkat edilmelidir. Ritmi, sözleri, nakaratı, türü bakımından eğitici, öğretici, eğlendirici, nitelikte olmayan anlaşılması güç olan bir şarkı, farklı beğenilere ve öğrenme tarzına sahip öğrenciler için fayda değil zarar verecektir. Sınıf ortamında ses ve görüntü sisteminden kaynaklanan olumsuzluklar, öğretmenin yetersizliği de beklenen faydayı zarara dönüştürecek etkenlerdendir.

2.1.11. Öğretim Materyali Olarak Barış Manço Şarkılarının Dil ve Kültürel Zenginliğiyle Kullanılabilirliği

Barış Manço şarkıları, Türk dili ve kültürünün öğretimi ve öğreniminde -en alt seviyeden en üst seviyeye kadar her basamak için- barındırdıkları dil ve kültürel çeşitlilik ve öğreticilikle doğal dilin bütün incelik ve anlamsal zenginliğiyle oldukça verimli bir içerik sunmaktadır. Barış Manço'nun albümlerine verdiği isimler de “*Sakla Samanı Gelir Zamanı (1977), Yeni Bir Gün (1979), Sözüm Meclisten Dışarı (1981), Estağfurullah Ne Haddimize (1983), 24 Ayar Manço (1985), Değmesin Yağlı Boya (1986), Sahibinden İhtiyaçtan (1988), Darısı Başınıza (1989), Müsaadenizle Çocuklar (1995)*” bu zenginlikten nasibini almış olup oldukça manidardır.

Türkiye Cumhuriyetinde “Barış” adını taşıyan ilk kişi; “*Eskiye bil, bugünü yaşa, yarına hazır ol...*” düsturunu kendine hayat parolası olarak seçen; 7'den 77'ye bütün insanlığa seslenen; müzik ve televizyon hayatında sayısız ödüller alan (1991 yılında

devlet sanatçısı unvanı, yine aynı yıl Hacettepe Üniversitesi onursal doktora unvanı, Uluslararası Teknoloji Ödülü, Japonya Uluslararası Kültür ve Barış ödülü, Belçika Krallığı Leopold II Şövalyesi nişanı, Fransız Kültür Bakanlığı Edebiyat ve Sanat Şövalyesi nişanı, Türkmenistan Cumhurbaşkanlığı; Türkmen Vatandaşlığı ödülü) Mehmet Barış Manço, (1943-1999) modern bir çelebi, seyyah, Adam Olacak Çocukların “Barış Ağabeyi”; şarkıcı, besteci, program yapımcısı ve sunucudur.

Barış Manço'nun kişiliği ve eserleriyle Türk diline ve kültürüne yaptığı hizmetlerin ana çizgisi, 1998 yılında Baki Günay ile yaptığı röportajda belirtilmektedir.

“...Dünyanın en iyi anlatım dilinin de ana dilim olduğuna inanıyorum. Türkçenin çok muazzam bir esnekliği olduğunu düşünüyorum. İki buçuk yaşındaki çocuğun anlayabileceği şekilde de anlatabiliyorum şarkılarımı, Kırk yıl kafasını çalıştırsa da bu adam ne demek istiyor diye zorlanacak şekilde de anlatabiliyorum; yani Arkadaşım Eşek ile Dört Kapı şarkısı arasında akıl almaz bir uçurum var. Şarkılarımda “Hay Allah şöyle dese miydim?” diye hayıflandığımı hatırlamıyorum. Parçalarımda Türk’ün tarihinde nefes aldığı her coğrafyada bir parça bulabilirsiniz. Bu benim genlerimde var. Elli beş yıllık yaşamımın büyük bir bölümünü yabancı ülkelerde konuşarak ve yaşayarak geçirdim. Ona rağmen hâlâ kendi dilimden, kendi dinimden ve halkımdan kopamadım. Diğer insanlar on beş günlük tura gince hemen Türkçeleri bozuluyor, aksanları değişiyor. Gittikleri ülkenin dili ile konuşuyorlar. Ben bu dilimi otuz beş yıldır bozamadım... ; Ben, benim ve benim olanı anlatacağım. Bunun için de kendimle, kendi kültürümle ilgili şeyler söyleyeceğim çünkü ben İngiliz değilim, Alman değilim, Fransız değilim. Tabii bir şeyler anlatırken, karşıdaki insanlara da faydalı olacak bir şeylerin anlatılması gerektiğine inanıyorum.”

Barış Manço'nun şarkıları, işitsel ve görsel bir öğretim materyali olarak dil öğretiminin alfabe öğretiminde kişi, yer, hayvan, bitki-meyve-sebze, yemek ve akrabalık isimleri gibi kavram adlarının, deyim, atasözü, kalıplaşmış dil ifadelerinin öğretiminde Türk büyüklerinin tanıtımında, halk hikâyeleri, halk hekimliğinin öğretiminde ve daha pek çok alanda Türk dili ve kültürünün aktarımı, korunması ve öğretiminde çeşitlilik sunmaktadır. Bu çeşitlilik aşağıda başlıklar altında örneklendirilerek işlenecektir:

2.1.11.1. Alfabe Öğretimi

Barış Manço'nun “*Arkadaşım Eşek* (1981)”, “*Ayı* (1992)”, “*Nane Limon Kabuğu* (1988)” ve “*S.O.S. Aman Hocam* (1986)” adlı şarkıları dil öğretiminin pek çok evresinde zengin bir içerik sunmalarının yanı sıra dil öğretiminin ilk basamağında, sestem heceye ve heceden kelimeye giden bir süreklilikle alfabe öğretimine kaynak oluşturmaktadır.

Köyden kente göç eden bir çocuğun şehir hayatında bulamayacağı köy hayatına ve köyde bıraktığı hayvan dostlarına duyduğu özlemin, sevginin anlatıldığı “*Arkadaşım Eşek*” adlı şarkının, “*Arkadaşım eş-,arkadaşım -şek /Arkadaşım eşşek*” nakaratında, “eşek” kelimesinin halk ağzındaki vurgulu telaffuzuyla kelimenin hecelere ayrımı, doğal kullanımı alfabe öğretiminde bir kaynak oluşturmaktadır. “*Arkadaşım eş*” söylemindeki “eş” kelimesinin arkadaş kelimesiyle birlikte kullanımı da anlamsal bir birliktelik sunmaktadır.

“*Ayı*” adlı şarkıda da, *Ayı* kelimesinin sestem hece oluşumu duyurulmaktadır. “*A de bakayim; AAA! / Bi de Y de; YEE! / Şimdi bi de ı; I I I! / Oku bakayim: AYI!...*”

“*Nane Limon Kabuğu*” adlı şarkıda “hapşu” kelimesinin heceleri duyularak kulak-dil yöntemiyle alfabe öğretimine örnek sunulmaktadır. “*Ha ha ha ha ha hapşu / Çok yaşa - Sen de gör - Rahat ve iyi yaşa...*”

“*S.O.S Aman Hocam*” adlı şarkı evrensel niteliklerinin ötesinde alfabe öğretiminin en ilk basamağı için oldukça elverişli bir şarkıdır.

“*S.O.S aman hocam*

S.O.S. canım hocam

Yardım et hocam kurban olam

A,A,B,B,C,C,D,E,F,G

A,A;B,B;C,C;D,E,F,G, yumuşak ğ

J,K,L,M,N,O,Ö,P,R

S,S,T,U,Ü,V,Y,Z”

(Değmesin Yağlı Boya, 1986)

2.1.11.2. Kavramların Öğretimi

İnsanların doğdukları andan itibaren karşılaştıkları ve çevrelerinde hazır buldukları kelimeler, bu kelimelerin çağrıştırdığı kavramlar, kelimelerin oluşturduğu kalıplaşmış ifadeler, kelime servetini meydana getirmektedir (Tosunoğlu, 1999, s. 1).

Bir kültürde geliştirilen kelime çeşitliliği ile o kültürün dil zenginliği arasında var olan olumlu ilişki; insanların düşünce, duygu zenginliği, eğilimleri ve ihtiyaçlarının çeşitliliği, yaşam biçimlerini kavram öğrenme ve geliştirme süreciyle şekillenmektedir. Bir kelimeyle ifade edilen kavram ile kelime arasında sıkı bir ilişki bulunur. Herhangi bir disiplinde bilginin transferini yapabilmek, problemleri çözebilmek ve üst düzeyde düşünsel faaliyetleri geliştirerek bilgi üretebilmek için o alandaki temel kavramların öğrenilmesi zorunludur. Böylece gelişen dil, yaratıcılığın ön koşulu olarak ortaya çıkmaktadır. İnsanların yaşamlarının da geliştirdikleri kavramlarla sınırlı olduğu ileri sürülmektedir (Ülgen, 2001, s. 54).

Kişi, yer, hayvan, bitki-meyve-sebze, yemek ve akrabalık isimleri gibi kavram adlarının öğretiminde Barış Manço'nun şarkıları, burada sınırlı sayıda gösterilecek olan dil ve kültürel bir zenginlikle çeşitlilik sunmaktadırlar.

2.1.11.2.1. Kişi Adları

Yüce hakan sefere gitmiş

***Bilge** hatun 9 doğurmuş*

Dokuz oğlan 5 yaşına gelmiş

Dokuzu birden kılıç kuşanmış (Nazar Eyle, 1974)

*Su sağdaki iki katlı ev **Nezahet** Hanımlarındı galiba*

*Yok yok bu **Yekta** Beylerinki olmalı*

(Dut Ağacı, 1985)

Yaz tahtaya bir daha

Tut defteri kitabı

*Sarı çizmeli **Mehmet Ağa***

Bir gün öder hesabı

(Sarı Çizmeli Mehmet Ağa, 1979)

Abbas yolcu (Abbas Yolcu, 1985)

Adem babayla *Havva* anadan bu yana

(Adem Oğlu Kızgın Fırın Havva Kızı Mercimek, 1981)

Sakız Hanım Mahur Bey, Ahmet Bey'in Ceketini

(Sahibinden İhtiyaçtan, 1988)

2.1.11.2.2. Yer Adları

Urfa Diyarbakır gezdim hele hele yar yar

32 sancak saydım hele hele yar yar...

Rumeli'nde pek çok gezdim hele hele yar yar

Tuna boyunda dolandım hele hele yar yar...

(Kalk Gidelim Küheylan, 1973)

Okumuşu cahili, yoksulu zengini, hiç farkı yok hepsi aynı,

Sonunda ben de anladım Hanya'yı Konya'yı.

(Hemşerim Memleket Nire, 1992)

2.1.11.2.3. Hayvan Adları

Seni gidi bal böceği kim çözecek bu bilmeceyi

Ateşte yanar pervane ben oldum derdinden divane

Turnalardan haberimi ...

(Durma Ha Durma, 1975)

Yaban tayları çayırda tepişiyor mu?

Çilli horoz kedilerle dövüşüyor mu?

*Sarıktz minik **buzagı**yı sütten kesti mi?*

*Kuzularla **oğlaklar** sevişiyor mu?*

(Arkadaşım Eşek, 1981)

*Cıvıldaşır **dudu kuşu***

*Sanki **bülbülün** ötüşü*

*Uzakta bir **baykuş** öttü*

(Aynalı Kemer, 1979)

*Bak evladım buna **ayı** derler ormandan inip şehre gelirler*

(Ayı, 1992)

*Çoktan uçmuş **güvercin***

Tahta masam devrilmiş

*Can dostum **Çomar** uykuda*

(Elveda ölüm, 1979)

***Kurt kuzuya** kem bakınca*

*Yavru **ceylan** gibi kaçır*

(Hal hal, 1981)

*40 **deve** 40 **koyun** kurban kesilmiş*

(Nazar Eyle, 1974)

***Martılar** göç etti **turnalar** süzüldü*

(Yine Yol Göründü Gurbete, 1975)

Çok zamanlar önce kara orman içinde

*Yalnız başına tek bir erkek **fil** yaşardı*

Bir gün dolaşırken nehrin kenarında

*Kendi gibi yalnız **kurbağaya** rastladı*

(Fil ile Kurbağa, 1972)

*Ben yaralı **kurt** sen kınalı **kuzu**
Biraz cilve aşkın biberi tuzu
(Gibi Gibi, 1985)*

*Kalk gidelim **Küheylan**
(Kalk Gidelim Küheylan, 1973)*

2.1.11.2.4. Yemek (yiyecek- içecek) adları

***Çorba** kaynadı **pilav** da pişti
Sofrayı kurduk düğün misali Süleyman
(Süleyman, 1992)*

*Canı **kaymak** isteyen cebinde manda taşır
Bulguru yağı bulan **çorbasın** kaynatır
Ya hiçbir şey bilmemek **pilav** üstüne **keşkül**
(Acıh da Bağa Vir, 1975)*

***Ayrana** daldır **bulgura** saldır
Kimi **zeytin** yer kimi **baklava börek**
(Adem Oğlu Kızgın Fırın Havva Kızı Mercimek, 1981)*

*Sözüm meclisten dışarı dostlar
Bugünlerde kendimi **hıyar** gibi hissediyorum
Hani dilim dilim doğrasalar beni
Marmara, Ege, Karadeniz ve hatta Akdeniz
Cacık olur diyorum*

***Zeytin** suyuna kuru **ekmek**
Böyle gelmiş böyle gidecek (Sözüm Meclisten Dışarı, 1981)*

2.1.11.2.5. Bitki- sebze- meyve adları

Domates biber patlıcan

Bir anda bütün dünyam karardı

Bu sesle sokaklar yankılandı

Domates biber patlıcan...

(Domates, Biber, Patlıcan, 1989)

Mor menekşe nergis dizmiş boynuna

Gül *bahçemde diken bitti*

(Aynalı Kemer, 1979)

Dalları basmış erikle kiraz

Senin de canın günün birinde armudun iyisini yemek isterse

Sakin ha aman manava gidip de armutları tek tek elleme

(Ayı, 1992)

Lale sümbül *boynunu eğip (Hal Hal, 1981)*

Nane Limon Kabuğu *bir güzel kaynasın aman ha ha ha ha ha*

İçine hatmi çiçeği biraz çörekotu katasın aman ha ha ha ha ha

Hatta biraz tarçın bir tutam zencefil aman

(Nane Limon Kabuğu, 1988)

Mor sümbüllü *alaca dağlar*

(Yol Verin Ağalar Beyler, 1975)

Bir salkım üzüme pazar eyledim

(Yolla yârim Tez Yolla, 1995)

2.1.11.2.6. Akrabalık adları

Birden Rıza Amca 'yı gördüm
(Dut Ağacı, 1985)

Kuyu başına vardım
Zeynebi görem diye
Nasıl haberin almışsa
Dayı emmi hep orda
(İşte Hendek İşte Deve, 1986)

Babaannem dedemi ilk gördüğü gün
Tam yüreğinden vurulmuş
(Süper Babaanne, 1986)

Kulun olayım kölen olayım
*Hemen darılma **halaktızı** Zehra*
(Zehra, 1988)

*Tatlı komşu **Ayşe teyze***
Emekli Salih öğretmen
(Elveda Ölüm, 1979)

2.1.11.3. Atasözü, deyim ve kalıplaşmış sözler

Bir ulusun kültürel varlığının ve yaşanmışlıklarının dildeki ifadesi olan atasözü, deyim ve kalıplaşmış sözlerinin öğretimi dil öğretiminde, dile hâkimiyet konusunda önemli bir yere sahiptir. Atasözü, deyim ve kalıplaşmış söz ifadeleri bakımından Türkçemiz oldukça zengindir. Bu zenginlik Barış Manço şarkılarında da kendini göstermektedir. Atasözü, deyim ve kalıplaşmış söz ifadeleri Barış Manço şarkılarıyla en alt basamakta öğretilen kavram adlarının öğretimiyle bütünlük taşımaktadır.

2.1.11.3.1. Atasözleri

Kara haber tez duyulur

(*Can Bedenden Çıkmayınca, 1989*)

Altın çöpe düşse değerini kaybeder mi

Tenekeyi parlatsan hiç çeyrek altın eder mi

(*Düriye, 1986*)

Arpa buğday yan yana orak istemez

Yavuz at şahlandı mı durak dinlemez

(*Gibi Gibi, 1985*)

Ateş sadece düştüğü yeri yakar

(*Kezban, 1989*)

Korkunun ecele faydası yok

(*Abbas Yolcu, 1985*)

Kızdır nazdır bin altın azdır

Oğlan bir oktur her evde yoktur

(*Adem Oğlu Kızgın Fırın Havva Kızı Mercimek, 1981*)

Sabırlı derviş murada ermiş

Söz gümüşse sükût altınmış

Demek ki susmak daha kıymetli

(*Aman Yavaş Aheste, 1983*)

Armudun iyisini ayılar yer

(*Ayı, 1992*)

Bir çiçekle bahar olmaz

(*Nane Limon Kabuğu, 1988*)

Kim demişse iki gönül bir olunca

Samanlık seyranmış, bir de bana sorsa

(*Ne Köy Olur Benden Ne Kasaba*, 1979)

2.1.11.3.2. Deyimler

Yüreğime düştü ateş inanmak zordu *Bal Sultan*

(*Bal Sultan*, 1983)

İşte Halep işte arşın

Ya aşarsın ya biçersin

İşte hendek işte deve

Ya atlarsın ya düşersin

(*İşte Hendek İşte Deve*, 1986)

Babası yıllarca ***didinip çabalamış***

Oğluna bir bağ bırakmış

Hayırsız evlat ***üzümünü yemiş ama***

Merak edip de ***bağını sormamış***

Kitabına uyduran kervanı yükleyip

Yüksek dağlardan aşırır

Beceriksiz kişi sağa sola bakışta

Düz ovada yolunu şaşırır

(*Kezban*, 1989)

Çevir kazı yanmasın

(*Acıh da Baga Vir*, 1975)

Beni kovsalar dokuz köyden

Doğruyu hep söylerim ben

(*Delikanlı Gibi*, 1989)

Kız dediğin nazlı olur

Erkekse ***mangal yürek***

(*Adem Oğlu Kızgın Fırın Havva Kızı Mercimek*, 1981)

Mahalleye dert oldu Kul Ahmet'in ceketi
Mahalleli kahvede muhabbet peşindeyken
Leylekler lak lak edip peynir gemisi yüklerken
İbret-i âlem oldu Ahmet Bey'in Ceketi
 (Ahmet Bey'in Ceketi, 1988)

Ali yazar Veli bozar
Küp suyunu çeker azar azar
Üzülmüşüm neye yarar?
Keskin sirke küpüne zarar
Bir gün dönsem sözümden
Düşerim dost gözünden
 (Ali Yazar Veli Bozar, 1981)''

Yanıyor yüreğim
 (Allah'ım Güç Ver Bana, 1992)

Adamın kafası bir atarsa bayramlık ağzını bir açarsa
Sana neler der biliyor musun mahalle duyar rezil olursun
Ben seni seveyim sen beni say ki bozulmasın ağzımızın tadı
 (Ayı, 1992)

Saldım çayıra Mehmet Mevla'm kayıra Mehmet
Bundan iyisi Şam'da kayısı
Nuh dedi kız babası Mehmet
Peygamber demedi Mehmet
 (En Büyük Mehmet Bizim Mehmet, 1995)

Buyurun dostlar buyurun Halil İbrahim Sofrasına
Alnı açık, gözü toklar buyursunlar başköşeye
Kula kulluk edenlerse ömür boyu tas köşeye

Nefsine hâkim olursan kurulursun tahtına

Çalakaşık saldırırsan ne çıkarsa bahtına

Halat gibi bileğiyle yayla gibi yüreğiyle

Çoluk çocuk geçindirir haram nedir bilmeyenler

Buyurun siz de buyurun buyurun dostlar buyurun

(Halil İbrahim Sofrası, 1983)

Sonunda ben de anladım Hanyayı Konya'yı

Sanki insanlık pazara çıkmış ekmek aslanın ağzında

(Hemşerim Memleket Nire, 1992)

Büyükler köz köz otururken adam oluvermiş çocuklar

Aşkolsun aç koynuna kuş konsun

Çek ipini rahvan gitsin inceldiği yerden kopsun

Hayır mı şer mi göreceğiz artık sabrın sonu selamet

(Müsaadenizle Çocuklar, 1995)

Zürefânın düşkünü

Beyaz giyer kış günü

Çoğu zaman hesap çarşıya uymaz

Sonra dizini döversin

İğneyi kendine batırır

Çuvaldızı başkasına

Bol keseden aklı ona buna dağıtır

Darısı kendi başına...

(Nane Limon Kabuğu, 1988)

Ne köy olur benden ne de kasaba

(Ne Köy Olur Benden Ne De Kasaba, 1979)

2.1.11.3.3. Kalıplaşmış sözler

***Hele destur!** Maşallah bu ne bolluk böyle
Hele destur! Helalinden kazandıysan söyle
Hele destur! **Gözümüz yok Allah daha çok versin**
Ama paylaş gel beni dinle paylaşırsan sevaba girersin
(Dıral Dede'nin Düdüğü, 1992)*

***Tuh tuh maşallah nazar değmez inşallah**
(Süper Babaanne, 1986)*

*Kul Ahmet erken kalkar haydi **ya nasip** derdi
Kimseler anlamazdı ya nasip ne demekti
Kul Ahmet erken yatar sabaha **ya kısmet** derdi
Kimseler anlamazdı ya kısmet ne demekti
(Ahmet Bey'in Ceketi, 1988)*

***Alavere dalavere de** Mehmet hadi yürü yine nöbete Mehmet
(En büyük Mehmet Bizim Mehmet, 1995)*

*_ **Çok yaşa**
_ **Sen de gör.**
_ **Rahat ve iyi yaşa**
(Nane Limon Kabuğu, 1988)*

***Yolun açık olsun**
(Yol, 1995)*

2.1.11.4. Halk hikâyeleri

Bir ulusun hayata bakış açısını, kültürünü geçmişten günümüze taşıyan hatta yaşanılan çağda unutulmaya yüz tutan halk hikâyeleri bakımından da zenginlik sunan Ba-

rış Manço şarkıları, halk hikâyelerinin yaşatılmasına sunduğu katkılarla dil öğretiminde kültürün aktarıcılığını üstlenmektedir.

Adem babayla Havva anadan bu yana

Çok şeyler söylendi sevda üzerine

Sayırsız türküler yakıldı

Leyla ile Mecnun, Ferhat ile Şirin

Türlü masallar yazıldı

Kerem ile Aslı, Yusuf ile Züleyha gibi

(Adem Oğlu Kızgın Fırın Havva Kızı Mercimek, 1981)

Uğrunda yanayım Kerem gibi gel

Dağları deleyim Ferhat gibi gel

İşte canım vereyim Mecnun gibi gel

Yeter ki bana gel

(Gel, 1992)

2.1.11.5. Halk hekimliği

Halkın deneme ve yanılma sonucu edindiği tecrübelerle geliştirdiği halk hekimliği halk kültürünün önemli birimlerindedir. Barış Manço'nun şarkıları, halk kültürünün bu alanından da nasibini almıştır.

Nane Limon Kabuğu bir güzel kaynasın aman ha ha ha ha ha

İçine hatmi çiçeği biraz çörekotu katasın aman ha ha ha ha ha

Hatta biraz tarçın bir tutam zencefil aman

(Nane Limon Kabuğu, 1988)

Çivi çiviye söker derler

Soğuktan donanı buzla ovarlar (Sözüm Meclisten Dışarı, 1981)

Zehirin şifası su ile incir (Gibi Gibi, 1985)

2.1.11.6. Türk büyükleri

Bir ulusun maddi ve manevi kültürünün mimarları olan “büyükleri” insanlığa yaptıkları hizmetlerle anılmaktadır. “Türk Büyükleri”nin tanıtımı görevini de üstlenen Barış Manço şarkıları, dil ve kültür öğretiminde bu boşluğu dolduracak örnekler sunmaktadır.

Yine kütüphaneden geliyor

*Baktım bir cilt şair **Mehmet Akif***

*İki büyük kitap **Fatih Sultan Mehmet***

*Üç kalın cilt **Mevlana** bir de **Mimar Sinan***

(Anahtar, 1988)

Dilin ve kültürün doğal yapısını taşıyan Barış Manço şarkıları, öğretimde yeni oluşumların sergilenmesine zemin hazırlayacak nitelikte olup dil öğretimini ve kültür aktarımını daha verimli ve etkin kılarak dil ve kültüre ait sundukları çeşitlilikle dil öğretiminde bir bütünlük göstermektedir. Her şarkı farklı alt başlıklar altında dil öğrenenin seviyesine uygun olarak ele alınabilecek, her alt basamaktan sonraki üst basamaklarda aynı dil malzemesi-şarkı bütüncül olarak işlenebilecek imkânlar sunmaktadır.

2.2. Konuyla İlgili Belli Başlı Araştırmalar

Sanat ve bilim olarak müzik disiplini içinde ele alınan “*müzik eğitimi*” ve “*müzik destekli öğretim*” kavramları eğitim-öğretim faaliyetlerinde sıklıkla kullanılmaktadır. Yöntem veya öğretim materyali olarak müziğin-şarkının kullanıldığı müzik destekli öğretim hakkında pek çok alanda özellikle de dil edinimi ve yabancı dil öğretimi alanlarında çalışmaların hızla arttığı görülmektedir.

Müzik eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalarda, müzik eğitimi alan kişilerin almayan kişilere göre bilişsel, duyuşsal, devinişsel, sosyal alanlarda daha başarılı oldukları ve müzik eğitimiyle diğer öğrenme ürünü olan becerilerin geliştiği belirtilmiştir.

Bu bölümde “*Müzik Destekli Öğretim ile İlgili Araştırmalar*” başlığı altında müzik eğitimiyle diğer öğrenme ürünü olan becerilerin gelişimi ile ilgili ve müziğin/şarkıların bir yöntem veya araç olarak kullanımı ile ilgili çalışmalar hakkında

bilgi verildikten sonra “*Müzik Destekli Yabancı Dil Öğretimi*” ve “*Müzik Destekli Türkçe Öğretimi*” ile ilgili araştırmalar hakkında bilgi verilecek, müzik destekli öğretimde dil ediniminde öğretim materyali olarak şarkıların kullanıldığı çalışmalar üzerinde durulacaktır. Ayrıca öğretim materyali olarak Barış Manço şarkılarının kullanıldığı çalışmamızda, “*Barış Manço Şarkılarının Dil ve Kültürel Zenginliği ile İlgili Araştırmalar*” hakkında da bilgi verilecektir.

2.2.1. Müzik Destekli Öğretim ile İlgili Araştırmalar

Müzik destekli öğretimde öğretim materyali olarak müziğin/şarkıların kullanıldığı çalışmalarda, müziğin/şarkıların ilgili dersin kazanımlarının öğretilmesinde etkisi ve kalıcılığı, sağladığı kolaylık, derse karşı ilgi ve dikkatin artıp, şarkıların olumlu tutum geliştirdiği, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, devinişsel gelişimlerini sağladığı, konuyla ilgili endişeleri, stresi azalttığı ve konuyu eğlenceli hâle getirdiği belirtilmiştir.

Öğretim materyali olarak müziğin kullanımının öğrencilerin öğrenmeleri üzerine etkilerini (Lock, 2006; Mcintire, 2007; Paquette ve Rieg, 2008; Garner, 2009; Southgate ve Roscigno, 2009; Moroye ve Uhrmacher, 2009) içeren çalışmalar ve müziğin diğer öğrenme ürünü olan becerilerin gelişimi üzerine etkisini inceleyen çalışmalarla (Rauscher, Shaw ve Ky, 1993; Gromko ve Poorman, 1998; Schellenberg ve Hallam, 2005; Moreno, 2009) müzikle öğretimin iki işlevi açıklanmıştır (akt. Talşık, 2014, s. 3).

Müzik eğitimi alan çocukların almayan çocuklara oranla algısal-zamansal IQ skorlarında çok daha başarılı oldukları, daha yüksek not aldıkları, (National Center for Education Statistics, 1990), okuma hızlarının yüksek olduğu (Douglas, S. and Willatts, P.1994), olumlu davranış sergiledikleri (American Music Conference, 2000), daha az suç oranına sahip oldukları (Texas Commission on Drug and Alcohol Abuse Report. 1998), daha iyi organize oldukları (Cassily Column, 2000), problem çözme becerilerinin geliştiği (Center for Timing, Coordination, and Motor Skills, 2000), kaygı oranlarının düşük olduğu (Houston Chronicle, 1998), bakış açılarının geniş olup ruhsal gelişimlerinin olumlu olduğu, hayal güçlerinin gelişip yaratıcılık yönlerinin geliştiği (Afşin, 2009), kültürel birikime sahip, sosyal ve psikomotor gelişimlerinin üst düzeyde olduğu (Şen, 2011) müzik eğitiminin çocuk zekâsına olan etkileri belirtilmiştir (akt. Uluğbay, 2013, s.1027-1029).

Müzik türünün özellikle de klasik müzik dinlemenin zekâ gelişimi üzerindeki etkisinin incelendiği deneyde 36 kişiden oluşan bir gruba her gün 10 dakika Mozart'ın iki piyano için yazdığı Re Majör Sonat adlı eseri ve aynı gruba farklı bir müzik türü olan new age ve dans müziği dinletilmiş, klasik müziğin zekâ düzeyinde daha belirgin bir artış sağladığı görülmüştür (Rauscher, Shaw ve Ky, 1995).

Soysal (2012), erken çocukluk döneminde müzik ile zenginleştirilmiş ortamlarda büyüyen ve müzik eğitimi alan çocukların bilişsel işlevlerde daha başarılı olduklarını ve zenginleştirilmiş müzik etkinlikleriyle çocukların müzikal ve ritmik değişimleri fark ederek duygusal zekâlarının geliştiğini belirtmiştir.

Dr. Lassar Golki tarafından yapılan araştırmada materyal olarak kullanılan müziğin kavramları öğrenmede etkili olup olmadığı araştırılmış, araştırmanın sonucuna göre, müzikli oyunlar yolu ile kavram öğrenimi gören öğrencilerin bu kavramları diğer öğrencilere göre daha kolay öğrendikleri ve bu kavramları günlük hayata aktardıkları görülmüştür (akt. Şendurur ve Barış, 2002, 168- 169).

Hallam, S. ve Godwin, C. (2015) müziğin uyarılma, ruh hâlini etkileme, öğrenmeyi engelleme veya dikkati dağıtmayı azaltma gibi farklı etkilerini ortaya çıkarmayı amaçladıkları çalışmalarında, 9-11 yaşlarındaki 54 öğrenciyi bir kontrol ve iki deney grubu olmak üzere üç gruba ayırmışlar, gruplardan heyecan verici bir hikaye yazmalarını istemişlerdir. Yazma etkinliği süresince deney gruplardan birine sakinleştirici, diğerine heyecanlı olarak algılanan arka plan müziği dinletmişler, kontrol grubu öğrencilerine de arka plan müziği dinletmeden yazma etkinliğini yaptırmışlardır. Hikâyeler; başlangıç, orta ve bitiş (0-3 puan); tanımlayıcı (5); ayrıntılı (5); ana fikre ulaşma (3); sürpriz, beklenmedik, gerilim unsurları katma (4); akış (5); dikkat çekme (5); heyecan verici (5); dil bilgisel hatalar barındırmama (3) ve hikayenin şiddet içerip içermediğine ilişkin puanlama ile toplam puana dahil edilmeyen nihai bir sorunun puanlandırılmasıyla değerlendirilmiştir. Deneysel koşullarda olan çocuklardan, müziğin farkına varmalarını sağlamak için oturumun sonunda,

- Yazarken müziğin farkında mıydınız?
- Müziği beğendiniz mi?
- Müziğin yazdıklarınıza etkisi ne ölçüde “çok, biraz, emin değilim; ya da biraz veya çok” oldu?

- Müzik size neler hissettirdi?

Sorularından oluşan bir anket doldurmaları da istenmiştir.

Yapılan değerlendirme sonucunda, heyecan verici olarak algılanan müziğin, öğrenciler üzerinde zararlı etkilere sahip olduğu, sakinleştirici müziğin arka planda müziğin çalınmadığı kontrol grubuna kıyasla öğrencilerin daha heyecan verici hikâyeler yazmalarına sebep olduğu görülmüştür. Gruplar yazma süresince farklı davranışlar sergilemişler, heyecan verici müziğe maruz kalan çocukların görevi başlatmada zorlandıkları, huzursuz olup etkinlikle ilgili sorular sordukları ve çalışmalarını diğer gruplardan daha erken bitirdikleri; sakinleştirici müzik dinleyen grubun yazma etkinliğine erken başlayıp sessizce, sakince devam edip etkinliği bitirdikleri, kontrol grubunun ise davranışlarının karışık olduğu gözlemlenmiştir. Araştırma, çocukların çalışmalarının müziğin etkileri üzerine algılarının genellikle yanlış olduğu sonucunu da ortaya çıkarmıştır. Şöyle ki, çocukların sevdikleri müzik türlerinin yararlı olduğu görüşünü benimsedikleri ve çoğunun heyecan verici müzik dinlemeyi tercih ettikleri hâlbuki bu tür müziğin performansları üzerinde olumsuz etkilere sahip olduğunu bilmedikleri ve ödev yaparken müzik dinleyen pek çok gencin müziğin niteliğine bağlı olarak zarar görebileceklerini müzikteki olumsuz etkilerden habersiz oldukları da çalışmada belirtilmiştir.

Bedir ve Akkurt'un (2012) coğrafya ders konularının öğretiminde şarkıların işlevselliğine ve etkililiğine yönelik öğretim üyelerinin ve öğretmenlerin görüşlerini belirlemeyi amaçladıkları 10 katılımcı ile yürüttükleri çalışmada, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde ettikleri verilere göre şarkıların eğitim-öğretimi kolaylaştırdığı, ilgi çekici olduğu, motivasyonu sağladığı, derse karşı olumlu tutum geliştirdiği ve coğrafi bilgi kazanılmasına yardımcı olduğu belirtilmiştir.

Baker (2011), yaptığı doktora çalışmasında, ortaokul öğrencilerinin tarih dersinde beste ve güftesi dersin içeriğine göre yapılandırılmış şarkıların her ders saati 10-15 dakika olacak şekilde kullanıldığı nitel çalışma sonuçlarına göre öğrencilerin geçmiş olayların tarihini ve o tarihte neler olduğunu hatırlamak yerine şarkıyı hatırlamayı ve oradan doğru cevaplar vermeyi tercih ettikleri sonucuna ulaşmıştır.

Fen Bilgisi dersi kazanımlarına uygun olarak belirlenen şarkıları öğretim materyali olarak kullanan Crowther (2012) yaptığı araştırmanın sonunda, öğrencilerin stresini

ve kaygısını azaltan, öğrenme potansiyellerini artıran şarkıların bilgiyi akılda tutmaya yardımcı olduğunu ifade etmiştir.

Hall ve Robinson (2012) müzik ile okuma becerilerinin öğretimi arasındaki ilişkileri ele almış; Butzlaff (2000), Barrett (2001) ve Mcintire (2007) ise yaptıkları çalışmalarda okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerilerini içeren dil derslerinin müzik dersiyile ilişkilendirilmesine veya bu becerileri içeren derslerde şarkıların kullanımının önemine dikkat çekmişlerdir.

Müzikle ilgilenen ve ilgilenmeyen iki çalışma grubu üzerinde araştırma yapan Milavanov, Tervaniemi, Takio ve Hämäläinen (2007); biri 26 yaşında 45 öğrenciden diğeri, 10 yaşında 24 öğrenciden oluşan öğrencilerin müzik yetenek puanları ile dil algı puanları arasında ilişki olduğunu açıklamışlar, bunun sebebinin ise beyindeki müzik ile dil algıları işleyen bölümlerin beyin aynı yarısında olmasından kaynaklandığını ayrıca yetişkin olup müzikle ilgilenenlerin dinleme becerileri açısından sol kulaklarının daha etkin olduğunu diğer gruplarda ise her iki kulağın da eşit ve daha az etkin olduğunu belirtmişlerdir (s. 168).

Ortaokul 6. sınıf matematik dersinde şarkılarla yapılan öğretimin akademik başarı ve kalıcılığa etkisini belirlemek amacıyla 47 altıncı sınıf öğrencisiyle karma yöntem araştırması yapan Topçu (2016) çalışmasının, 5 hafta süren deneysel uygulama sürecinde deney grubuna matematik dersi programında bulunan alan ölçme ve çember alt öğrenme alanlarına yönelik söz ve müziği kendisi tarafından yazılan şarkılar eşliğinde, kontrol grubunda ise mevcut öğretim programındaki etkinliklerle öğretim yapmıştır. Çalışmanın başarı, kalıcılık testleri ve görüşme formu verilerine göre şarkılarla yapılan öğretimin, akademik başarı ve kalıcılık bakımından daha etkili olduğu ve şarkılarla yapılan matematik dersine karşı öğrencilerin olumlu tutum geliştirdikleri tespit edilmiştir.

2.2.1.1. Müzik Destekli Yabancı Dil Öğretimi ile İlgili Araştırmalar

Dünya çapında ve ülkemizde yaşadığımız dijital çağın bir gereği olarak kolaylıkla erişilebilir, taşınabilir özelliğinden ve pek çok insanın dinlediği/izlediği veya istem dışı maruz kaldığı müzik (şarkı-video görüntüleme), öğretim uygulamalarında bir öğretim aracı olarak pek çok öğretim alanında dil öğretimi ve öğreniminde kültür aktarımı

ve temel dil becerilerinin kazandırılmasında (telaffuz, dilbilgisi, kelime bilgisi, cümle bilgisi, çeviri) kullanılmaktadır.

Birinci dil edinimi (*first language acquisition, FLA*) ve ikinci dil edinimi (*second language acquisition, SLA*) öğretim sınıflarında can sıkıntısını azaltmak, bilişsel olarak öğretimi desteklemek, ilgi ve motivasyonu artırmak, farklı bir yöntem ve araç geliştirmek amacıyla Bartle (1962), Richards (1969) , Jolly (1975) ve Lozanov (1978) gibi araştırmacılar tarafından dil ediniminde müzik kullanımı ile ilgili çalışmalar yapılmıştır.

Ana dili İngilizce olmayıp ikinci bir dil olarak İngilizcenin konuşulduğu (*ESL, English as a Second Language*) ve ülkemizdeki gibi resmî dili İngilizce olmayan (*EFL, English as a Foreign Language*) ülkelerde İngilizce öğretiminde müzik/şarkı tercih edilen öğretim yöntem ve araçlarındandır. Okul öncesi dönemden başlayıp yetişkin döneme kadar dünyanın pek çok ülkesinde kullanılan yabancı dil özellikle İngilizce öğretiminde ve yabancı bir dil olarak Türkçe öğretiminde temel dil becerileri ve alt becerilerin (*telaffuz, dilbilgisi, kelime bilgisi, cümle bilgisi, çeviri...*) kazandırılmasında müziğin/şarkının kullanımına dair yapılan çalışmalar aşağıda örneklendirilmiştir.

Fransızca öğretiminde şarkı tekniğinin kullanıldığı kaset, ses kayıtları ve alıştırmalardan oluşan, vücut dilinin dil öğrenimine katkısını vurgulayan “*Le Français En Chantant*” kitabının yazarları Jean Christophe Delbende, Vincent Heuzé ve Jean Louis Goussé’e göre şarkı söyleyerek dil edinimi, grup hâlinde yapılacağından sosyalleşmeyi, şarkı söylerken dinleme becerisinin aktif olmasıyla duyu organlarını geliştirmektedir. Ayrıca eğitim-öğretim ortamının eğlenceli ve dersin zevkli olmasını, estetik duyuların gelişmesini sağlamaktadır (Dumont, 1998, s.83, akt. Köse, 2012, s.26).

Fisher (2001) anaokuluna başlayıp birinci sınıftan mezun oluncaya kadar iki yıllık bir süreçte evde İspanyolca konuşan 80 öğrenci ve 4 öğretmen ile yürüttüğü çalışmayla ikinci dil- İngilizce öğreniminde öğrencilerin sözel dil ve okuma puanlarında müziğin olumlu bir etkisinin olup olmadığını araştırmıştır. 20 kişiden oluşan dört grubun her birine aynı tematik birimleri aynı anda öğretmek koşuluyla rastgele dört öğretmen seçilmiş, öğretmenlerden ikisi derslerinde müzik kullanmazken, diğer iki öğretmen derslerinde müziği kullanmıştır. Müzikle öğretimin yapıldığı iki sınıfın öğrencileri anaokulu döneminde şarkı dinleme etkinlikleri yapmış ve şarkı söyleyerek derse başlamış-

tır. Daha sonraki dönemlerde okuma faaliyetlerinin 4 veya 6 öğrencinden oluşan öğrenci gruplarıyla yapıldığı birinci sınıfta öğrenci grupları ders kitaplarındaki sayfaları takip ederek kasetten dinleme eylemini gerçekleştirmişler ve sözcük etkinlikleri ile dinletilen şarkıların sözlerini yazarak şarkıda geçen kelimelerin listelerini yapmışlardır. Öğretmenlerin okuryazarlık eğitimini müzikle destekledikleri uygulamanın sonucunda müzikal dinleme faaliyetlerinin öğrencilerin dinleme, konuşma, okuma ve yazma gelişimlerini olumlu yönde etkilediği gözlemlenmiş, bununla birlikte, sınıfında müzik kullanan iki öğretmenin öğretme motivasyonunun müzik ile arttığı belirtilmiştir.

Modiri (2010), okul öncesi dönemde müzik aracılığı ile yabancı dil öğrenmenin diğer klasik öğretim yöntemlerine göre bilgilerin daha iyi öğrenilip öğrenilmediğini test etmek amacıyla deneysel bir araştırma yapmıştır. İki farklı ana okuldan random yöntemiyle seçilen biri deney, diğeri kontrol grubu olmak üzere toplam 30 öğrenci ile yapılan çalışmada deney grubuna yabancı sözcükler ve cümlelerden oluşan ve araştırmacı tarafından hazırlanan çocuk şarkıları ile aktif katılımlı öğrenme yaşantıları düzenlenmiş, kontrol grubuna ise geleneksel öğretim yöntemi uygulanmıştır. Müzik ile yapılan yabancı dil öğretiminin diğer ezbere dayalı klasik öğretim yöntemlerine göre daha etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Müziğin dil ve kelime öğrenimi üzerindeki etkileri konusunda Li ve Brand'ın (2009) Beatles, Led Zeppelin, Cat Stevens, Pink Floyd ve Rolling Stones gibi şarkıcıların rock türü şarkılarının öğretim materyali olarak kullanıldıkları Çin'de yaptıkları bir çalışmada, üç gruba ayırdıkları 105 üniversite öğrencisinden birinci gruba tam zamanlı, ikinci gruba yarı zamanlı müzik destekli eğitim vermişler, son gruba ise müzik destekli eğitim vermemişlerdir. Her üç grubun ön test ve son test puanları arasındaki farklara göre şarkıların öğretim materyali olarak kullanıldığı grupta dil öğrenme düzeylerinin ve derse yönelik tutumların, şarkıların kullanılmadığı gruba göre istatistiksel olarak daha anlamlı olduğunu bildiren Li ve Brand, şarkılar sayesinde öğrencilerin kelime kazanımlarının ve (İngilizce) dil becerilerinin daha yüksek düzeyde gerçekleştiğini ifade etmişlerdir (Li ve Brand, 2009, s. 73).

Yi-Chun Chen ve Pi Ching Chen (2009) İngilizce popüler şarkıların kullanımının öğrenme motivasyonu ile öğrenme performansı arasındaki ilişkilerini saptamak amacıyla Tayvan'ın Tainan şehrindeki bir ilkokulun 5. sınıfına devam eden 131 öğren-

ciyle yaptıkları çalışmada, öğretim materyali olarak dört İngilizce popüler şarkı seçmişlerdir. Uygulama sürecinin sonunda elde edilen anket verilerine göre popüler şarkılarla İngilizce öğretiminde motivasyonun ve öğrenme performansının belirgin düzeyde arttığı, özellikle dinleme becerisinin geliştiği belirtilmiştir.

Elazığ il merkezindeki Anadolu liselerinde 12. sınıfta okuyan random yöntemiyile seçilen 292 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilen çalışma ile şarkıların yabancı dil öğretiminde dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerileri ile dilbilgisi, kelime öğretimi, telaffuz gibi dilin alt becerilerini geliştirmedeki etkililiğine ilişkin öğrenci görüşleri yapılan anketin değerlendirilmesi ile belirtilmiştir. Verilere göre öğrenciler, dersin ilgi çekici olup derse karşı ilginin arttığını, ifade becerilerinin hayal güçlerinin geliştiğini, öğrenmeyi kolaylaştırıp edinilen bilginin hatırlanmasını sağladığını, kelime dağarcıklarının zenginleştiğini ve dinleme becerilerinin geliştiğini bildirmişlerdir (Batdı, 2012).

Malezya'nın doğu kıyısındaki kırsal bir ilkokulun dokuz yaşındaki 35 öğrencisiyle yürütülen çalışmada Abdulrazak ve Melor (2016), üç ay süren gözlemler sonucu öğrencilerin sınırlı sayıda İngilizce bilgisine sahip olduklarını tespit etmiş, onların İngilizce kelime dağarcıklarını geliştirmek için de hareket bildiren kelimeleri, eylem şarkıları aracılığıyla öğretme sürecinde aksiyon şarkılarının öğretim eyleminde kullanılmasının etkisini incelemişlerdir. 12 saat süren çalışmanın sonunda, kelime testi, öz değerlendirme formları ve eylem şarkılarının kullanımına dair öğrenci görüşlerine başvurulmuştur. Yapılan değerlendirmeler sonucu aksiyon şarkılarının kullanılmasının eylem kelimelerinin edinilmesini desteklediği, şarkı söyleyerek İngilizce öğrenmenin oldukça keyifli olduğu ve öğrenmenin kolaylaştığı belirtilmiştir.

Shehadeh, I. ve Farrah, M. (2016) Filistin Kudüs'te yaptıkları çalışma ile ana dilleri Arapça olan ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin İngilizce sözcük dağarcıklarını ve telaffuzlarının geliştirilmesinde çocuk şarkıları kullanmanın etkililiği ile öğretmenlerin İngilizce derslerinde şarkıların kullanılmasına yönelik tutumlarını incelemişlerdir. 123 kişilik öğrenci grubunun 58'i deney, 65'i ise kontrol grubunu oluşturmuştur. Araştırmacı, şarkıları tematik olarak sınıflandırmış; çalışma verileri ise öğrencilerin ön ve son testleri ile öğretmenlere yapılan anket yoluyla toplanmıştır. İngilizce dersinde çocuk şarkılarının kullanılmasıyla öğrencilerin sözcük dağarcığı ve telaffuzlarının geliştiği, şarkıların öğrencilerin başarılarını, derse olan ilgilerini ve motivasyonlarını

artırdığı, ayrıca öğrenci ve öğretmenlerin, şarkıların sınıflarında kullanılmasına yönelik olumlu tutum geliştirdikleri belirtilmiştir.

Kim, j. ve Kang, M. (2015) Güney Kore’de 124 ortaokul öğrencisi ile yaptıkları çalışmada ikinci dil olarak İngilizce öğrenen öğrencilerin dinleme becerilerinin gelişmesinde İngilizce pop şarkılarının etkisini incelemiştir. Araştırmada öğrencilerin İngilizceye olan ilgilerini belirlemek, İngilizce dinleme ve diğer dil becerilerini tespit etmek için farklı zaman aralıklarında öğretim sürecinin öncesi ve sonrasında anket, kendi dillerinde dinlediğini anlama testleri ile İngilizce başarı testleri, hayatta en çok kullanılan kelimelerin ve ifadelerin telaffuz uygulaması yapılmış; dinleme uygulamaları, testler ile telaffuz uygulamaları tamamladıktan sonra da birlikte şarkı söyleme ve şarkıların video görüntülerini izleme etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonunda şarkılarla yapılan öğretimin etkili bir öğretme-öğrenme yöntemi olduğu, öğrencileri motive ettiği, dil becerilerini özellikle de dinleme becerilerini geliştirdiği bilgisine ulaşılmıştır.

Kahraman (2008) İngilizce dinleme becerisinin geliştirilmesinde şarkı kullanımı ve seçimi hakkında yaptığı çalışmada, başlangıç seviyesindeki üç öğrenciye farklı türlerde dokuz şarkı dinletmiş, bırakılan boşlukların dinlenen şarkı sözleriyle doldurulmasını istemiştir. Değerlendirme sonucu telaffuzu anlaşılır, çalgı aleti yoğunluğu az olan şarkıların ve akustik soft rock diye adlandırılan şarkı türünün anlamayı sağladığını belirtmiştir.

4. sınıf Fransızca dersinde şarkı öğretiminin öğrencilerin akademik başarılarına etkisini inceleyen Köse (2012), “*alfabe, selamlaşma, isim sorma cevap verme, nasılsın sorusu ve cevabı, haftanın günleri, sayılar*” konularının öğretimini deney grubunda şarkılarla, kontrol grubunda ise geleneksel yöntemle gerçekleştirmiştir. Şarkılarla öğretimin yapıldığı deney grubunda akademik başarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Karacaoğlan’ın “*Bana Kara Diyen Dilber*” adlı türküsünün örnek olarak incelendiği çalışmada Çangal (2012), türkü dinleterek boşluk doldurma, koro oluşturma, türkü ezberleme, türkü ile ilgili sorular çözme, türkünün varsa hikâyesini paylaşma gibi etkinliklerle yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımının ve dil öğretiminin sağlanacağını belirtmiştir.

Aytan ve Kılıçarslan (2007), yabancılara Türkçe öğretiminde alt yazılı Türkçe pop şarkıları dinletip/izleterek şarkılardaki kullanımlarıyla “*hay hay, vah vah, vay anam vay, ay, of of, oh, hadi, aman, eyvah*” ünlemlerini öğretmek amacıyla yaptıkları çalışmalarının sonucunda kelime öğrenmenin kolaylaşacağını, öğrencilerin ifade becerilerinin gelişeceğini, dil öğreniminde gerekli motivasyonun sağlanabileceğini öngörmüşlerdir.

2.2.1.2. Müzik Destekli Türkçe Öğretimi ile İlgili Araştırmalar

Dil edinimi ve kültür aktarımının sağlandığı Türkçe öğretiminde, çok uyaranlı eğitim ortamlarının işlevselliğini etkin kılmak için farklı duyuları harekete geçiren, görsel, melodik, işitsel öğelerin kullanımı fikri, müzik destekli öğretimin bir uzantısı olarak müziğin/şarkının ve video görüntülemenin kullanımını gerektirmekte bütüncül bir ilkeyle bütün dil becerilerinin kazandırılmasına olanak sağlamaktadır.

Geleneksel yöntemle yapılan öğretim faaliyetlerinde ders kitabı ve yazı tahtasının kullanımı öğrenmede etkin bir faktör olan motivasyonu azaltmaktadır. Video filmi, televizyon, bilgisayar, DVD-VCD oynatıcısı, projeksiyon cihazı, multimedya gibi işitsel ve görsel araçların tamamının sınıf ortamlarında kullanımını kolaylaştıran Fatih projesi kapsamında müziğin/şarkının ve video görüntülemenin yöntem veya öğretim materyali olarak Türkçe öğretiminde kullanımı; dersi daha dikkat çekici, eğlendirici, derse karşı ilgi ve öğrenme isteğini pekiştirici, öğrenciyi aktif, öğrenmeyi kalıcı kılmaktadır.

Yapılan literatür araştırmasında müzik destekli öğretimin yöntem ya da öğretim materyali olarak müziğin/şarkının kullanılması ile ilgili olarak yabancı dil öğretiminde öğrenmede daha çok kullanıldığı, dil becerilerinin kazandırıldığı, kültür aktarımının sağlandığı Türkçe derslerinde ise henüz yeterli sayıda örneklerin olmadığı, Matematik dersinde diğer derslere oranla daha çok müzik destekli öğretimin yapıldığı tespit edilmiştir.

Türkçe dersinde müzik destekli öğretimin yapıldığı az sayıdaki çalışmalar aşağıda belirtilmiştir.

Çelikkol (2007), ilköğretim ikinci kademe 6 ve 7. sınıf Türkçe derslerinde kelime kazanımında müziğin etkisini belirlemek amacıyla toplam 87 öğrenciden oluşan ön test-son test kontrol gruplu deneme modelini kullanarak yaptığı çalışmada, klasik yön-

temle kelime öğrettiği kontrol grubunun aksine kelime ve kelime gruplarını müzik eşliğinde öğrettiği deney grubunun kelime kazanımında daha başarılı olduğu ve şarkıların kullanımıyla dersteki verimin arttığı sonucuna ulaşmıştır.

Öztosun (2002), müziklendirilmiş fişlerle yapılan öğretimin ilk okuma öğretimine etkisini incelediği araştırmasında, ilk okuma öğretimi, cümle, sözcük, hece ve serbest okuma aşamalarının tamamında ve her birinde geleneksel ilk okuma öğretimine ek olarak müziklendirilmiş fişlerle yapılan öğretimin geleneksel öğretimle yapılandırılanlara göre daha etkili olduğunu ve müziğin ilk okuma öğretimine olumlu katkı sağladığını belirtmiştir.

Müzikle öğretim yönteminin Türkçe dersi anlama (dinleme-okuma) eğitimindeki etkisi üzerine kontrol gruplu ön test- son test modeline uygun deneysel bir çalışma yapan Arslan (2009), müzikle öğretim yönteminin okunan-dinlenen şiirin anlaşılmasında olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşmıştır.

Kurtuldu (2010), öğrenme gücünü tespit edilen 6 yaşındaki bir çocuğa “A” ve “E” harflerinin öğretilme sürecinde öncelikli olarak klasik yöntemlere başvurmuş, istenilen sonucun elde edilememesini takiben konu ile uyumlu şarkılar yoluyla öğretim uygulamıştır. Müzikle öğretimin etkin olduğu araştırmanın son aşamasında öğrenme gücünü olan öğrencinin harfleri tanımaya ve fark etmeye başladığını, istek ve motivasyonunun arttığını, zamanın daha verimli kullanıldığını belirtmiştir.

Ünal ve Sever (2012), Bursa ili Yıldırım ilçesindeki bir ilköğretim okulunda öğrenim gören 6. sınıfa devam eden 50 öğrenci ile yaptıkları çalışmada, dinlenen müzik türünün yaratıcı yazma üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Bir tanesinin türünün belirlenmeyip üçünün hikâye, birinin masal, diğerinin efsane olduğu altı metin eksik bırakılarak, serbest yazma yöntemiyle önce müziksiz yazma etkinlikleri, daha sonra yaygın olarak dinlenen Türk halk müziği, Türk sanat müziği, arabesk müzik, klasik müzik, pop müzik ve rap müzik eşliğinde tamamlanmaları istenmiş ve tamamlanan metinler yaratıcı yazma değerlendirme ölçeği kullanılarak kendi içinde değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonunda müzik eşliğinde yazılan metinlerin daha başarılı olduğu, metinlerin temasının belirlenmesinde de dinlenen müzik türünün etkili olduğu ve mutluluk temasının öne çıktığı görülmektedir.

Talışık (2013), deney yöntemi ve tam deneysel model kullanarak yaptığı çalışma ile ilkököl 3. sınıf Türkçe, Matematik ve Hayat Bilgisi derslerinde öğretim materyali olarak kendisi tarafından bestelenen şarkıların öğrencilerin başarı ve tutum gelişimleri üzerindeki etkisini incelemiştir. 76 öğrenciden oluşan deney grubunda dersler, öğretim materyali olarak şarkıların kullanılmasıyla, 73 öğrenciden oluşan kontrol grubundaki dersler ise geleneksel öğretim materyalleri ile işlenmiştir. Türkçe dersi öğrenme alanlarından okuma becerisinin alt becerilerinden olan “Okuduklarında ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin ve kim (5N 1K) sorularına cevap arar” ve “Okuduklarında sebep-sonuç ilişkileri kurar” kazanımları şarkılara dayalı materyallerin geliştirilmesiyle öğretme-öğrenme ortamı oluşturulmuştur.

Öğretim sürecinin sonunda hedeflenen kazanımların gerçekleşip gerçekleşmediğini test eden başarı puanları ve öğrencilerin derslere yönelik tutumlarını belirlemek için son test uygulanmış, 6 hafta sonra da öğrencilerin öğrenmelerindeki kalıcılık puanları ölçülmüştür. Geleneksel öğretim materyalleriyle ders işleyen kontrol grubu öğrencileri yerine şarkıların öğretim materyali olarak kullanıldığı deney grubu öğrencileri her üç derste de daha başarılı olmuşlardır. Öğretim materyali olarak şarkıların kullanılmasıyla derslerin daha verimli, hatırlamayı kolaylaştırıcı ve eğlenceli olduğu, öğrenmenin okul ve ders süresi ile sınırlı olmadığı belirtilmiştir.

Çoklu zekâ kuramına göre müziksel-ritmik zekâyâ yönelik deney ve kontrol grubuyla yapılan deneysel çalışmada 7. sınıfta öğrenim gören her biri 17 öğrenciden oluşan deney ve kontrol grubu öğrencilerine kip ve zaman konusuyla ilgili olarak yapılan etkinliklerde deney grubuna müziksel-ritmik zekâyâ dönük etkinlikler, kontrol grubuna ise öğrenci çalışma kitabındaki etkinlikler çerçevesinde bir öğretim faaliyeti gerçekleştirilmiş, uygulama öncesi yapılan ön test, uygulama sonrasında da tekrarlanmıştır. Elde edilen verilere göre deney grubunda hazırlanan etkinliklerin dil bilgisi öğretimini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Güney, Aytan ve Şengül, 2014).

Güner ve Boyacı (2015)’nin dinleme-anlama becerisinin geliştirilmesinde otantik materyallerin etkisini belirlemeye yönelik Eskişehir ilindeki bir ilköğretim okulunun 4. sınıfındaki öğrencileriyle ön test-son test kontrol gruplu modele göre gerçekleştirdikleri çalışmada, otantik görev temelli otantik materyaller ile hazırlanan etkinlikler uygu-

lanmış ve Türkçe öğretiminde otantik materyal kullanımının dinlediğini anlama becerisi üzerinde pozitif bir etkisi olduğu gösterilmiştir.

2.2.2. Barış Manço Şarkılarının Dil ve Kültürel Zenginliği ile İlgili Araştırmalar

Türk diline ve kültürüne yaptığı hizmetlerden dolayı övgüyle, takdirle adından sıklıkla söz edilen Barış Manço, dünyaya şarkıcı olarak gelmediğini, düşüncelerini aktarmak için müziğin bir vesile olduğunu belirtmiş, eserlerini Türk kültüründen beslenerek Türkçenin anlamsal zenginliğiyle sunmuştur. “*Deveye hendek atlatmak*” deyimini sanatçı duyarlılığıyla “*İşte hendek, işte deve*” ifadesiyle söz kalıbına dökmüş; tarihin, dinin, kültürün dille özetlediği “Halil İbrahim Bereketi” ifadesini “*Halil İbrahim Sofrası*” şarkısıyla yeniden kurmuş, unutulmuş halk takısı halhalı “*Halhal*” şarkısıyla yeniden işlemiştir. 1992 yılında Umay Günay’ın teklifiyle “*halk kültürünü çağdaş bir terkibe, âşıklık geleneğini yeni bir biçime ulaştırdığı*” için kendisine “*Halkbilimi Doktoru*” unvanı verilen Barış Manço, bilim çevrelerince anlaşılmış, hakkında pek çok araştırma yapılmıştır.

Bu bölümde Barış Manço’nun kültür bekkiliği yapan eserlerinin keşfedilerek dilsel, eğitsel, ahlakî ve kültürel zenginliğiyle ilgili yapılan araştırmalar hakkında bilgi verilecektir.

“*Cumhuriyet Terkibi ve Barış Manço*” başlıklı makalesinde Günay (1992), Türk milletinin özünü, değerlerini aktaran ozan-baskı edebiyat geleneğinin çağdaş bir izdüşümü olduğunu belirttiği Barış Manço’yu atasözü, deyim ve halk deyişlerini kullanarak Türk kültür hayatından beslenerek oluşturduğu eserleriyle özüne sadık kalan, çağın ihtiyacı, talep ve estetiğine uygun yeni bir oluşumu temsil eden bir kişilik olarak değerlendirmiştir.

Bir methiye niteliğinde kaleme aldığı makalesinde Çobanoğlu (2000), Barış Manço’nun Türk kültür tarihindeki yerini izah ederken sanatçının eylemleri, “*yeni zaman türküleri*” diye tanımladığı eserleri, şahsiyeti ve bu üçlünün birleşmesiyle oluşan kültürel fenomen oluşunu vurgulamaktadır.

Yangın tarafından “*Barış Manço ve Eserlerinde Halk Edebiyatı Unsurları*” adıyla Türk Halk Edebiyatı dersi lisans tezi olarak hazırlanan (2000) çalışma, yayına

uygun hâle getirilip “*Çağdaş Türk Ozanı Barış Manço*” adıyla yayınlanmıştır (2002). Sekiz bölümden oluşan bu kitap Barış Manço şarkılarının dil ve kültürel zenginliği ile ilgili kapsamlı bilgiler içermektedir. Kitapta, Barış Manço’nun hayatı, sanatçı kimliği, dil anlayışı, kültürel bağları, eserleri, eserlerinin dil ve kültürel alt yapısı ve Barış Manço hakkında sevenleri ile yapılan söyleşiler, değerlendirmeler yer almaktadır.

Düzgün (2009), çağdaş bir ozan olan Barış Manço’nun anonim halk müziği ve âşık tarzı söylemlerle oluşturduğu âşık edebiyatının biçim, tür ve ezgi özelliklerini ve hikâye anlatma geleneğini yansıttığı eserlerini incelemiş, sanatçının ezgili şiir söyleme geleneğine bağlı kalarak çağdaş müzik yorumuyla oluşturduğu “*Aynalı Kemer*” ile âşık-hikâyeci geleneğini devam ettirdiği “*Osman*” adlı şarkılarını örnek metin olarak değerlendirmiştir.

Yabancılara Türkçe öğretiminde işitsel ve görsel araçların etkin kullanımı ile ilgili makalelerinde Arslan ve Adem (2010) eğitimde yaygın olarak kullanılan işitsel ve görsel araçları sınıflandırarak bu araçların yabancılara Türkçe öğretiminde kullanımı ile ilgili önerilerde bulunmuşlardır. İlgili çalışmanın işitsel araçların kullanımıyla ilgili olarak müzikli öğretim etkinlikleri kapsamında Barış Manço’nun “*Dometes Biber Patlıcan*” adlı şarkısının dinletilerek şarkıdaki hedef kelimelerin boş bırakıldığı çalışma kâğıdında boşluk doldurma etkinliği örnek olarak sunulmuştur.

Artuç (2011), Yabancılara Türkçe öğretimini zevkli, verimli, eğlenceli ve kalıcı kılmak için seçtiği Barış Manço şarkılarında geçen atasözlerini, deyimleri ve kültürel değerlerimizi örneklendirip şarkıların zengin anlam dünyasına vurgu yaparak Türkçe öğretiminde, Türkçenin doğru telaffuzunda ve Türk kültürünün aktarımında şarkıların kullanılabilir bir yöntem olacağını belirtmektedir.

Emre (2012), Türk millî kültürüne ait destan, efsane ve anlatılarda sıkça geçen 40, 9, 7 ve 4 sayılarının sözleri Barış Manço’ya ait olan şarkılarındaki “(*Nazar Eyle, Dört Kapı, Kazma, Gibi Gibi, Cacık, Kara Sevda, Süper Babaanne, Adem Oğlu Kızgın Fırın Havva Kızı Mercimek, Halhal, Komşu Kızı Düriye, Yol Verin Ağalar Beyler*)” işlevlerini, kullanım sıklıklarını açıkladığı makalesinde, Barış Manço’nun gelenekten beslenen bir sanatçı olduğunu, Türk milletinin tarihini, kültürünü, inançlarını, değerlerini ve geleneklerini eserlerinde ele aldığını belirtmiştir.

“*Dede Korkut Kitabı'nın Çağdaş Müzik Sanatçıları Üzerindeki Tesiri*” adlı makalesiyle Özdamar (2014), Dede Korkut Kitabı'nda yer alan anlatımların ve kahramanların beş farklı müzisyen üzerindeki tesirini göstermiştir. Bu beş farklı sanatçıdan biri olan Barış Manço'nun “*Nazar Eyle*” adlı eserini inceleyerek sanatçının Dede Korkut Kitabı'nda yer alan bazı anlatı dilimlerini ve motiflerini şarkıda nasıl kullandığını açıklamış ve geleneksel öğelerin popüler kültür öğeleriyle aktarıldığını belirtmiştir.

Yılmaz (2014) Barış Manço'nun bestelemiş olduğu tüm eserleri Türk Müziği makamları bakımından incelediği yüksek lisans tezinde, eserlerin dört tanesinin “hicaz”, on yedi tanesinin “kürdi”, bir tanesinin “mahur”, yirmi dokuz tanesinin “nihavend”, beş tanesinin “rast”, dokuz tanesinin “uşşak”, bir tanesinin “nikriz” ve iki tanesinin de “kürdili hicazkâr makamı”na ait olduğunu belirterek Barış Manço'nun eserleri hakkında farklı bir bakış açısı kazandırmayı amaçlamıştır.

Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bir diğer çalışmada eğitici ve öğretici unsurlar bakımından zengin olan Barış Manço'nun “*Halil İbrahim Sofrası, Sarı Çizmeli Mehmet Ağa, Dıral Dede'nin Düdüğü, Eğri Eğri, Kazma*” adlı şarkılarının sözleri temalara dönüştürülerek sanatçının topluma iletmek ve öğretmek istediği evrensel ahlak anlayışı incelenmiştir (Erdoğan, 2015).

Barış Manço hakkında anılarını, şarkı notalarını, röportajlarını içeren; “*Barış Manço'ya Özlem*” (Kırca,1999), “*Barış Manço 81300 Moda*” (Anı ve şarkı albümü, 2000), “*Müsadenizle Barış Manço*” (İldan, 2002), “*Hâlâ Yazıp Çizecek Birkaç Satırım Kaldı*” (Şahin, 2005), “*Uzun Saçlı Dev Adam -O Bir Masal-*” (Tunca, 2005), “*Türk Kültürü'nün Karbon Kâğıdı/ Barış Manço Destanı*” (Yatağanbaba, 2006), “*Dağı Aşan Deve: Barış Manço*” (Yatağanbaba, 2008) adlı kitaplar da yazılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Problemin çözümünde izlenen yöntemin ele alındığı bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, çalışmanın uygulama aşamaları, verilerin toplanması ve çözümlenmesi ile ilgili bilgiler sunulmuştur.

3.1. Araştırma Modeli

7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasının Barış Manço şarkıları aracılığıyla öğretiminin incelendiği bu çalışmada, nitel ve nicel araştırma tekniklerinin birlikte kullanıldığı karma yöntem desenlerinden olan keşfedici desen ile yarı deneysel desen kullanılmıştır. Keşfedici karma yöntem araştırmalarında bir olguyu incelemek amacıyla önce nitel veriler toplanıp daha sonra nitel veriler arasındaki ilişkileri açıklamak için nicel veriler toplanmaktadır (Creswell ve Plano Clark, 2011, s. 19).

İki basamağa ayrılan çalışmanın birinci basamağında müzik destekli öğretim yöntemiyle öğretim materyali olarak Barış Manço şarkılarının 7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasında kullanılabilirliğini ve 7. sınıf Türkçe dersinin ilgili kazanımlarının öğretilirlik düzeyini belirlemek için geleneksel bilgi kaynaklarından olan işitsel, görsel ve yazınsal veriler incelenerek nitel araştırma tekniklerinden literatür tarama yöntemi kullanılmıştır. Konu ile ilgili literatürde yer alan kitaplar, dergilerde, gazetelerde yer alan makaleler, röportajlar, tarihi kayıtlar, ses ve görüntü kayıtları, müzik albümleri, hükümet raporları, tezler gibi bilgilerin toplanıp ve yorumlanmasını içeren literatür taramasıyla ilgili konu ile ilgili araştırmalara, verilere ulaşılmıştır.

Doküman incelemesi tekniği kullanılarak 7. sınıf Türkçe ders, çalışma ve öğretmen kılavuz kitapları incelenmiş, 2015-2017-2018 TDÖP'te belirlenmiş 7. sınıf Türkçe dersi kazanımları, millî kültür temasına ve öğrenci seviyelerine göre ilişkilendirilen Barış Manço şarkıları, bilgi açısından zengin durumların seçilip derinlemesine araştırma yapılmasına imkân sağlayan amaç örneklemeyle (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010, s. 89) barındırdıkları dil ve kültürel öğelere göre uzman görü-

şü alınarak tespit edilen şarkıların Türkçe Dersi Öğretim Programlarında belirtilen dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma kazanımları dikkate alınarak etkinlik temelli uygulama modelleri hazırlanmıştır.

Çalışmanın ikinci basamağını oluşturan çalışma alanında da müzik destekli öğretim yönteminin öğretim materyalini oluşturan Barış Manço şarkılarının 7. sınıf Türkçe dersinde uygulanabilirliğini göstermek için öğrencilerin dersteki bilgi, beceri, yeterlik ve tutumlarını saptamak amacıyla, deney grubu ile mevcut öğretim programının uygulandığı kontrol grubu arasında başarı, yeterlik, tutum ve uygulanan yöntem açısından nasıl bir farklılığın olduğunu ortaya koyan tekrarlı ölçümlere dayalı nicel araştırma tekniklerinden ön ve son test kontrol gruplu deney yöntemi kullanılmıştır. Deney yöntemi araştırmacıların kontrolü altında değişkenler arasındaki sebep-sonuç ilişkilerini keşfetmek için gözlenmek istenen verilerin üretildiği araştırma türüdür (Karasar, 2005, s. 88).

Tablo 3.1’de ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen sembolize edilmektedir.

Tablo 3.1.

Ön Test-Son Test Kontrol Gruplu Yarı Deneysel Desen

Grup	Ön-test	Seçme tipi	Yöntem	Son-test
DG	Q.1. 1	R	X	Q.1. 2
KG	Q.2. 1			Q.2. 2

Tablo 3.1’deki simgelerden DG deney grubunu, KG kontrol grubunu; Q.1.1 Q.1.2 deney grubunun ön test ve son test ölçümlerini; R, deneklerin gruplara rastlantısal olarak atandığını; X deney grubundaki deneklere uygulanan bağımsız değişkeni, Q.2.1 ve Q.2.2 ise kontrol grubunun ön test ve son test ölçümlerini ifade etmektedir (Büyükköztürk, 2007, s. 21).

Araştırma 2016–2017 yılı bahar yarıyılı dönemi Erzurum ili Aziziye ilçesi 19 Mayıs Ortaokulu 7/A ve 7/E sınıflarında gerçekleştirilmiştir. Araştırma desenine göre deneklerin deney ve kontrol gruplarını belirlemek için, A, B, C, D, E, F, G, H, I ve İ şubelerinden oluşan 7. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin 6. sınıf yıl sonu ortalama-

ları karşılaştırılmış ve birbirine en yakın not ortalamasına sahip 7/A ve 7/E sınıfları deney ve kontrol grupları olarak belirlenmiştir.

Araştırma modelinin test edilmesi ve uygulama etkinliklerini ortaya çıkarmak için öncelikli olarak öğrencilerin niteliklerini ölçen Kişisel Bilgi Formu kullanılmış, Dinleme Tutum Ölçeği (ön test) ile de öğrencilerin dinleme/izleme becerilerine ilişkin tutumları ölçülmüştür. Öğrenme yaşantısından önce deney ve kontrol grubuna yapılacak olan başarı testleriyle (ön test) deney ve kontrol grubunun başarı düzeylerinin eşit olup olmadığı tespit edilmiştir. Daha sonra öğretim programına göre belirlenen kazanımlara ilişkin öğrenme yaşantıları deney grubunda yer alan millî kültür temasıyla ilişkilendirilen 7. sınıf Türkçe dersi, şarkıdan oluşan öğretim materyallerinin dinletilmesi ve izlenmesiyle gerçekleştirilmiş, kontrol grubundaki 7. sınıfta ise dersler, mevcut yöntemle şarkıların dinletilmeden/izletilmeden şiir formunda okutulmasıyla gerçekleştirilmiş, müdahale edilmemiştir.

Öğrenme yaşantıları tamamlanıp öğretim süreci bittiğinde 7. sınıf Türkçe dersinde öğrencilerin Barış Manço şarkılarıyla Türkçe öğrenimini buna bağlı olarak da kültürel öğeleri öğrenip öğrenemediklerini belirleyen dil becerileri ve kültür aktarımını kapsayan başarı testleri (son test) kullanılmıştır. Öğrenme yaşantısı başlamadan önce yapılan öğrencilerin dinlemeye ilişkin tutumlarını ölçen Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği (ön test) uygulama sonrasında da (son test) uygulanmış ayrıca öğrenci görüşleri ve gözlemci olarak katılan öğretmen görüşleri de saptanmıştır.

2017 yılı mayıs ayının ilk haftasının ilk iki günü kontrol ve deney gruplarındaki öğrencilere Kişisel Bilgi Formu, genel adıyla Millî Kültür Teması Dinlediğini/İzlediğini Anlama/Anlatma Başarı Testleri (Öyküleyici Metin Başarı Testi ve Bilgilendirici Metin Başarı Testi) ile Dinleme Becerisine Yönelik Tutum Ölçeği ön test olarak uygulanmıştır. 03.5.2017 tarihinden itibaren ise kontrol ve deney gruplarında millî kültür temasına uygun olarak hazırlanan Türkçe dersi işlenmeye başlanmıştır. Millî kültür temasının kontrol ve deney gruplarındaki öğretimi ilgili kazanımlara göre hazırlanan etkinliklerinin de yapılmasıyla birlikte dört hafta sürmüştür. Dördüncü haftanın sonunda her iki gruba da son testler uygulanarak araştırma tamamlanmıştır.

Tema içeriğine göre seçilip ilgili kazanımlara göre etkinlikleri hazırlanan öğretim materyali dört şarkının etkinlikleri tamamlandıktan sonra kontrol ve deney grubun-

daki öğrencilere son test olarak Öyküleyici Metin Başarı Testi ve Bilgilendirici Metin Başarı Testi ile Dinleme Becerisine Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmış, uygulama sürecince deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin, dinleme/izleme ve sözlü anlatım yeterliklerinin tespiti için Dinle/İzle/Anlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Öğretmen Gözlem Formu uygulanmıştır. Uygulamada kullanılan veri toplama araçları Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2.

Uygulama Sürecinde Kullanılan Veri Toplama Araçları

Grup	Ön-test		Son-test
DG	KBF, DBYTÖ, MKTDİAABT (ÖMBT, BMBT)	Deneysel Değişken	DBYTÖ, MKTDİAABT (ÖMBT, BMBT) DİA/DKYÖGF, ÖGF
KG	KBF, DBYTÖ, MKTDİAAB (ÖMBT, BMBT)	Mevcut Öğretim Programı	DBYTÖ, MKTDİAABT, (ÖMBT, BMBT), DİA/DKYÖGF

Tablo 3.2’de yer alan kısaltmaların anlamları şu şekildedir:

DG: Deney grubu

KG: Kontrol grubu

KBF: Kişisel Bilgi Formu

DBYTÖ: Dinleme Becerisine Yönelik Tutum Ölçeği

MKTDİAABT: Millî Kültür Teması Dinlediğini/İzlediğini Anlama/Anlatma Başarı Testi

ÖMBT: Öyküleyici Metin Başarı Testi

BMBT: Bilgilendirici Metin Başarı Testi

DİA/DKYÖGF: Dinle/İzle/Anlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Öğretmen Gözlem Formu

ÖGF: Öğrenci Görüşme Formu

Uygulama sonrası deney grubu öğrencilerin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden faydalanılmıştır. Öğrenci Görüşme Formu kapsamında deney grubu öğrencileriyle görüşme yapılmış, görüşme öncesinde öğrencilere görüşme ile ilgili açıklayıcı bilgiler verilmiştir.

Ön ve son test puanlarından elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve SPSS paket programı ile istatistiksel işlemler yapılarak analiz edilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Teknolojik ihtiyaçları karşılayabilecek öğrenme ortamı, okul yönetimi ve öğretmenlerin çalışmayla ilgili tutumları da göz önünde bulundurularak Erzurum ili Aziziye ilçesi 19 Mayıs Ortaokulu, uygulama okulu olarak belirlenmiş, araştırma 2016- 2017 yılı bahar yarıyılı dönemi Erzurum ili Aziziye ilçesi 19 Mayıs Ortaokulu 7. sınıflarında gerçekleştirilmiştir. Araştırma desenine göre deneklerin deney ve kontrol gruplarını belirlemek için, A, B, C, D, E, F, G, H, I ve İ şubelerinden oluşan 7. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin 2016–2017 Eğitim-Öğretim yılı 6. sınıf yılsonu ortalamaları karşılaştırılmış ve birbirine en yakın not ortalamasına sahip 7/A ve 7/E sınıfı çalışma grubu olarak seçilmiştir. Yansız atama ile bu gruplardan 7/A sınıfı deney, 7/E sınıfı ise kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Çalışma grubunu oluşturan 51 öğrenciden 25’i deney, 26 öğrenci kontrol grubunda yer almaktadır.

Grupların eşleştirilmesinde her iki grubun 6 ve 7. sınıfta Türkçe derslerine giren Türkçe öğretmenin görüşlerinden, uygulama öncesi gerçekleştirilen DBYTÖ, ÖMBT ve BMBT’den de faydalanılmıştır. Başarı açısından 7/A ve 7/E sınıflarının aralarında anlamlı bir farklılığın olmadığını belirten öğretmen görüşleri, test sonuçları da grupların altıncı sınıf yılsonu not ortalamalarına göre yapılan eşleştirmeyi doğrulamaktadır.

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin 2015-2016 Eğitim-Öğretim Yılı 6. sınıf yıl sonu not ortalamalarına ilişkin karşılaştırma Tablo 3.3’te verilmiştir.

Tablo 3.3.

Deney ve Kontrol Gruplarının Altıncı Sınıf Yıl Sonu Not Ortalamalarının Karşılaştırılması

Grup	N	X	S	Sd	t	P
Deney Grubu	25	79,96	2,45	0,879	0,079	47
Kontrol Grubu	26	82,12	2,44			

Tablo 3.3'teki sonuçlar incelendiğinde, 2016–2017 öğretim yılına ait 6. sınıf 7/A sınıfının yıl sonu ortalaması 7/A=79,96; 7/E sınıfının ise altıncı sınıf yılsonu ortalaması 7/E= 82,12'dir. Bu sonuca göre; her iki grubun aritmetik ortalamaları arasında yapılan bağımsız gruplar t-testi ($t(47)= 0,879$; $p>,05$) sonucuna göre deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin altıncı sınıf yıl sonu not ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Araştırmaya katılan deney ve kontrol grubuna ait öğrencilerin cinsiyetleri, müzik zevkleri, dinleme/izleme alışkanlıkları hakkında görüş ve eğilimlerini tespit etmek için geliştirilen KBF ile elde edilen kişisel bilgiler, frekans ve yüzde değerleriyle aşağıdaki tablolarla verilmiştir.

Tablo 3.4.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet Özelliklerine İlişkin Bilgiler

Cinsiyet	Deney Grubu		Kontrol Grubu	
	F	%	f	%
Kız	14	56,0	14	53,8
Erkek	11	44,0	12	46,2
Toplam	25	100,0	26	100,0

Tablo 3.4'e göre deney grubundaki öğrencilerin % 56'sı kız, % 44'ü erkek; kontrol grubundaki öğrencilerin ise % 53,8'i kız, % 46'sının da erkek olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş seviyelerine ilişkin bilgiler Tablo 3.5'te verilmiştir.

Tablo 3.5.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Bilgiler

Yaş	Deney Grubu		Kontrol Grubu	
	<i>F</i>	%	<i>f</i>	%
12	1	4,0	1	3,8
13	19	76,0	22	84,6
14	5	20,0	3	11,5
Toplam	25	100,0	26	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş seviyelerine ilişkin olarak her iki grupta da 13 yaşında olan öğrencilerin yaş ortalamasının diğer yaş seviyelerine göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu ve deney grubunda 5 öğrencinin kontrol grubunda ise 3 öğrencinin 14 yaşında olduğu görülmüştür. Deney ve kontrol grubunda 12 yaşında bir öğrenci bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin müzik dinleyip dinlemediklerine yönelik bilgiler Tablo 3.6’da verilmiştir.

Tablo 3.6.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Müzik Dinleme Durumlarına İlişkin Bilgiler

Yaş	Deney Grubu		Kontrol Grubu	
	<i>F</i>	%	<i>f</i>	%
Evet	25	100	26	100
Hayır	-	-	-	-
Toplam	25	100,0	26	100,0

Tablo 3.6’ya göre deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin tamamı müzik dinlediklerini belirtmiştir. Her iki grupta da müzik dinlemeyen hiç kimsenin olmaması araştırma için olumlu bir durum oluşturmaktadır.

Müzik dinlediklerini belirten 51 öğrenciye, “Genelde hangi tarz müzik dinlersiniz?” sorusu yöneltilerek dinledikleri müzik türlerine ilişkin bilgilere ulaşılmak istenil-

miş, bu soruyu yanıtlamadan önce öğrencilere müzik türleri hakkında bilgi verilmiştir. Öğrencilerin dinledikleri müzik türlerine ilişkin bilgiler Tablo 3.7’de verilmiştir.

Tablo 3.7.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Dinledikleri Müzik Türlerine İlişkin Bilgiler

Müzik Dinleme Gerekçeleri	Deney Grubu		Kontrol Grubu	
	F	%	f	%
Metal	-	-	-	-
Rock	7	28,0	-	-
Pop (Türkçe, yabancı sözlü)	12	48,0	12	46,2
Klasik müzik	-	-	3	11,5
Türk Halk müziği	6	24,0	8	38,0
Türk Sanat müziği	-	-	-	-
HipHop	-	-	3	11,5
Dinî müzik	-	-	-	-
Toplam	25	100	26	100

Tablo 3.7’ ye göre her iki grupta da öğrenciler metal, Türk Sanat müziği ve dinî müzik dinlemeyi tercih etmediklerini buna karşılık her iki grubun öğrencileri müzik türleri içerisinde en çok pop müzik dinlemeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Türk halk müziği iki grup tarafından da en çok dinlenen ikinci müzik türüdür. Deney grubundaki öğrencilerinin % 28’i rock müzik, % 24’ü Türk halk müziği dinlediklerini belirtmiştir. Kontrol grubu öğrencilerinin % 38’inin Türk halk müziği, % 11,5’inin klasik ve hip hop türüne ait müzik dinledikleri belirtilmiştir. Tablodaki verilere göre kontrol grubunun diğer gruba nazaran müzik türleri konusunda daha geniş bir ilgi alanına sahip olduğu yorumuna ulaşılabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin müzik dinleme gerekçelerine ilişkin olarak öğrencilere dört seçenek sunulmuş, sunulan gerekçelerden bağımsız olabilecek durumlar için de seçeneklere “diğer...” ifadesi konmuştur. Bu konuyla ilgili bilgiler Tablo 3.8’ de verilmiştir.

Tablo 3.8.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Müzik Dinleme Gerekçelerine İlişkin Bilgiler

Müzik Dinleme Gerekçeleri	Deney Grubu		Kontrol Grubu	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Keyif almak	18	72,0	11	42,3
Rahatlamak	4	16,0	15	57,7
Konsantrasyon sağlamak	-	-	-	-
Sanatsal doyum sağlamak	2	8,0	-	-
Diğer.....	1	4,0	-	-
Toplam	25	100	26	100

Tablo 3.8'e göre her iki grubun öğrencileri tarafından müzik dinleme gerekçesi olarak "konsantrasyon sağlamak" seçeneğinin tercih edilmediği görülmüştür. Deney grubu öğrencilerinin müzik dinleme nedenleri arasında da % 72,8 keyif almak için, % 16'sı rahatlamak için, % 8'i sanatsal doyum sağlamak için, "diğer..." seçeneğini cevaplayan bir öğrenci de büyüyünce şarkıcı olmak istediğini ve müziği sevdiği için dinlediğini belirtmiştir. Kontrol grubu öğrencilerinin % 42,3'ü müzikten keyif aldığını, % 57,7'si ise rahatlamak için müzik dinlediklerini belirtmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin gün içerisinde ne zaman müzik dinlediklerine ilişkin bilgilere ulaşmak istenmiş ve üç farklı müzik dinleme anları seçenek olarak verilmiş, ayrıca bu müzik dinleme zamanlarının haricinde "diğer" seçeneği ile de öğrencilerin farklı bir zamanda müzik dinleyip dinlemedikleri sorulmuştur. Müzik dinleme zamanlarının gösterildiği Tablo 3.9 aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.9.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Gün İçerisinde Ne Zaman Müzik Dinlediklerine İlişkin Bilgiler

Müzik Dinleme Zamanları	Deney Grubu		Kontrol Grubu	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Çalışırken (ders)	5	20,0	4	15,4
Şehir içi ve dışı yolculuk sırasında	4	16,0	1	3,8
Evde boş zamanlarda dinlenirken	14	56,0	20	76,9
Diğer	2	8,0	1	3,8
Toplam	25	100	26	100

Tablo 3.9'a göre deney grubu öğrencilerinin % 56'sı, kontrol grubu öğrencilerinin ise % 76,9'u evde boş zamanlarında dinlenirken müzik dinlediklerini belirtmiştir. Tablo 3.9'a göre ders çalışırken müzik dinleyen öğrenci oranı % 4,6'dır ve bu oranın iki grup arasında anlamlı bir farka neden olmayacağı söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin dinledikleri müzikte sözün mü yoksa melodinin mi daha çok dikkat çektiğine ilişkin verdikleri bilgiler Tablo 3.10'da verilmiştir.

Tablo 3.10.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Dinledikleri Müzikte Dikkatlerini Çeken Unsurlara İlişkin Bilgiler

Müzik Dinleme Gerekçeleri	Deney Grubu		Kontrol Grubu	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Söz	17	68,0	11	42,3
Melodi	8	32,0	15	57,7
Toplam	25	100	26	100

Dinlediğiniz müzikte dikkatinizi çeken ilk unsur söz mü yoksa melodi mi sorusu sorulmuş, her iki grubun verdikleri cevap arasındaki fark, % 25,7'lik bir orana denk

gelmektedir. Bu oran, iki grupta da müzikte dikkat çeken unsurlara verilen yanıtın eşit seviyede olduğunu göstermektedir. Kontrol grubunda 11 kişi müzikte dikkat çeken ilk unsurun söz olduğunu, 15 kişi ise ilk dikkat çeken unsurun melodi olduğunu belirtmiş, deney grubunda ise 17 kişi söz, 8 kişi de melodi cevabını vermiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin Barış Manço şarkılarını bilip bilmediklerine ilişkin bilgiler Tablo 3.11’de verilmiştir.

Tablo 3.11.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Barış Manço Şarkılarını Bilip Bilmediklerine İlişkin Bilgiler

Barış Manço Şarkısı	Bilme Durumu	Deney Grubu		Kontrol Grubu	
		<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Evet		22	88,0	24	92,3
Hayır		3	12,0	2	7,7
Toplam		25	100	26	100

Tablo 3.11’e göre araştırmaya katılan öğrencilerden her iki grupta da Barış Manço şarkısı bilen öğrencilerin oranı ile bilmeyen öğrencilerin oranı arasındaki fark 4.3’tür. Her iki grupta da Barış Manço şarkılarını bilip bilmeme oranı eşittir. Öğrencilerin pek çoğu Barış Manço’nun şarkılarını bildiklerini belirtmiştir. En çok hangi Barış Manço şarkısının bilindiği tespit etmek için “*Barış Manço’nun bildiğiniz bir şarkısı var mı? Varsa bu şarkının adını yazınız*” sorusu sorulmuştur. Bu sorunun yanıtı Tablo 3.12’de verilmiştir.

Tablo 3.12.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Bildikleri Barış Manço Şarkılarına İlişkin Bilgiler

Müzik Dinleme Gerekçeleri	Deney Grubu		Kontrol Grubu	
	<i>F</i>	%	<i>f</i>	%
Arkadaşım Eşek	19	76,0	22	84,6
Sarı Çizmeli Mehmet Ağa	1	4,0	2	7,7
Can Bedenden Çıkmayınca	1	4,0	-	-
Domates Biber Patlıcan	1	4,0	-	-
Toplam	22	88,0	24	92,3

Tablo 3.12’ye göre her iki grupta da en çok bilinen Barış Manço Şarkısı “*Arkadaşım Eşek*” adlı şarkıdır. Kontrol grubu öğrencilerinden bu şarkı dışında iki kişi “*Sarı Çizmeli Mehmet Ağa*” adlı şarkıyı da bildiklerini, bunun haricinde Barış Manço’nun diğer şarkılarını bilmediklerini belirtmiştir. “*Sarı Çizmeli Mehmet Ağa*” adlı şarkı “*Arkadaşım Eşek*” şarkısından sonra en çok bilinen ikinci Barış Manço şarkısıdır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak öğretim materyallerinin hazırlanmasında Doküman İnceleme Tekniği Verileri, öğrencilere ait bilgileri tespit etmek amacıyla düzenlenen Kişisel Bilgi Formu, Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği, Millî Kültür Teması Dinlediğini/İzlediğini Anlama/Anlatma Başarı Testleri, Dinle/İzle/Anlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Öğretmen Gözlem Formu ve Öğrenci Görüşme Formu kullanılmıştır.

3.3.1. Doküman İnceleme Tekniği Verileri (DİTV)

Araştırmanın birinci safhasında nitel araştırma tekniklerinden doküman incelemesi tekniği kullanılarak Türkçe Öğretim Programları, farklı yayınevlerine ait Türkçe ders, çalışma ve öğretmen kılavuz kitaplarındaki metinler, kazanımlar, etkinlikler, temalar ve Barış Manço şarkıları incelenmiştir.

7. sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programlarında belirlenmiş millî kültür teması niteliklerine ve öğrenci seviyelerine göre ilişkilendirilen Barış Manço şarkıları, bilgi açısından zengin durumların seçilip derinlemesine araştırma yapılmasına imkân sağlayan amaç örneklemeyle (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010, s. 89) içerik analizine göre tespit edilmiştir.

Alfabenin, kişi, yer, hayvan, bitki-meyve-sebze, yemek ve akrabalık isimleri gibi kavram adlarının; deyim, atasözü, kalıplaşmış sözlerin; Türk büyüklerinin tanıtımı; değerler eğitimi, halk hikâyeleri ve halk hekimliğinin öğretiminde ve daha pek çok alanda Türk dili ve kültürünün aktarımı, korunması ve öğretiminde zengin bir çeşitlilik sunan Barış Manço’nun şarkılarındaki dile ve kültüre ait öğeler, millî kültür temasıyla ilişkilendirilmiş, konu içeriklerine göre sınıflandırılmıştır.

Barındırdıkları dil ve kültürel öğelerle, millî kültür temasına göre tespit edilen Barış Manço şarkılarından bir havuz oluşturulmuştur. Seçilen bu şarkılar alt tema adı altında aşağıda Tablo 3.13’te verilmiştir.

Tablo 3.13.

Millî Kültür Teması İçeriğine Göre Tespit Edilen Barış Manço Şarkıları

Alt Tema Adı	Şarkı Adı
Türk Büyükleri	<i>Anahtar, Hey Koca Topçu, Olmaya Devlet Cihanda</i>
Halk Hekimliği	<i>Gibi Gibi, Nane Limon Kabuğu, Sözüm Meclisten Dışarı</i>
Halk Hikâyeleri	<i>Adem Oğlu Kızgın Fırın Havva Kızı Mercimek, Gel, Halil İbrahim Sofrası</i>
Aile Büyükleri	<i>Süper Babaanne, Gülpembe</i>
Türk Müziği	<i>Sakız Hanım Mahur Bey</i>
Türk Mutfağı	<i>Acıh da Bağa Ver, Süleyman, Sözüm Meclisten Dışarı, Adem Oğlu Kızgın Fırın Havva Kızı Mercimek, Halil İbrahim Sofrası</i>
Atasözü, Deyim, Kalıplaşmış Söz İfadeleri	<i>Kazma, Ali Yazar Veli Bozar, Abbas Yolcu, Delikanlı Gibi, Düriye, Kezban, Bal Sultan, Ne Köy Olur Benden, Ne Kasaba, Aman Yavaş Aheste, İşte Hendek İşte Deve, Ayı, Ahmet Bey’in Ceketi, En Büyük Mehmet Bizim Mehmet, Hemşehrim Memleket Nire, Müsadenizle Çocuklar, Dıral Dedenin Düdüğü</i>

Seçilen bu eserler TDÖP (2015)’te belirtilen “Dinlenilecek/İzlenilecek Materyallerin İçeriğinde Bulunması Gereken Özellikler” Türkçe Eğitimi ile ilgili alan yazının ve “çocuğa göre” ilkesi (Güleryüz, 2003) göz önünde bulundurularak uzman görüşüne sunulmuştur. Görüşü alınan uzmanlar, mesleki kıdemi beş ile yirmi beş yılları arasında değişen Türkçe öğretmenleridir. Eserleri değerlendiren uzmanlar, “*Kazma, Süper Babaanne, Sakız Hanım Mahur Bey, Nane Limon Kabuğu*” adlı şarkıların Türk Millî Eğiti-

minin genel amaç ve ilkelerine, millî kültür tema içeriğine, şarkı sözlerinin açık anlaşılır, genel ahlaka ve öğrenci seviyesine uygun olduğuna ve şarkıların bilişsel, sanatsal, ahlaki ve düşünsel açıdan öğrencilere katkısının olabileceğini *Süper Babaanne, Gülpembe, Sakız Hanım Mahur Bey* adlı şarkıların öyküleyici, *Kazma ile Nane Limon Kabuğu* adlı şarkıların da bilgilendirici metin olarak ayrıştırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Barındırdıkları dil ve kültürel öğelere göre uzman görüşü alınarak tespit edilen şarkıların, Türkçe dersi öğrenme alanlarına göre öğretmen kılavuz kitabı formunda etkinlik temelli örnek uygulama modelleri hazırlanmıştır. “*Bir sınıfta aynı sanatçıdan, farklı türlerde olmak koşuluyla en fazla iki metin alınabilir*” ilkesinden hareketle de uygulama modelleri hazırlanan bu şarkılardan sadece iki şarkının öğrenme yaşantısı gerçekleştirilmiştir.

3.3.2. Kişisel Bilgi Formu (KBF)

Araştırma hipotezlerin sınanmasında belirleyici rol oynayacağı düşünülen araştırmacı tarafından Kişisel Bilgi Formu geliştirilmiştir. KBF ile araştırma kapsamındaki öğrencilerin cinsiyetleri, yaşları, müzik dinleme durumları, müzik zevkleri ve Barış Manço şarkılarını bilip bilmeme durumları hakkında bilgi edinilmiştir.

3.3.3. Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği (DYTÖ)

Araştırmada, Yrd. Doç. Dr. Esra Karakuş Tayşi tarafından geliştirilip geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılan otuz maddelik dört faktörlü “Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği”, öğrencilerin dinlemeye yönelik tutumlarını ölçmek için bahsi geçen kişilerden izin alınarak kullanılmıştır.

Dört faktörlü ölçeğin birinci faktöründe yer alan on yedi madde “*dinlemeyi gerekli görme*”yle, ikinci faktörde olumsuz ifade içeren beş madde “*dinlemedeki bireysel farklılıklar*”la, üçüncü faktörde olumsuz ifade içeren dört madde “*dinleme güçlüğü*”yle, dördüncü faktördeki dört madde de “*etkili dinleme alışkanlığı*”yla ilgilidir. 21 maddeden oluşan ölçeğin olumlu ifadeler 1’den 5’e, 9 maddeden oluşan olumsuz ifadeler de 5’ten 1’e doğru puanlanmıştır. Ölçeğin en yüksek puanı 150, en düşük puanı ise 30’dur. Araştırmanın yapıldığı dönemde ortaokul öğrencilerinin (6, 7, 8. sınıf) din-

lemeye yönelik tutumlarını ölçmek için kullanılacak başka bir ölçme aracına rastlanmamıştır.

3.3.4. Millî Kültür Teması Dinlediğini/İzleme Anlama/Anlatma Başarı Testleri (MKTDİAABT)

Her biri ayrı olarak değerlendirilen temel dil becerilerinden dinleme/izleme becerisinin diğer dil becerilerinin gelişmesine dayanak oluşturduğu gerçeği göz önüne alınarak işitsel/görsel bir materyal olan şarkılarla yapılan öğretim, tümleşik bir anlayışla etkinlik temelli hazırlanmış, başarı testleriyle yapılan değerlendirmede de bütün dil becerilerini kapsayan bütüncül bir anlayış gözetilmiştir.

Araştırmaya katılan deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin dinleme/izleme-anlama/anlatma yeterliğini ölçer nitelikte ilgili kazanımlara ulaşıp ulaşamadıklarını belirlemek amacıyla, örnek model oluşturan ve ikisi bilgilendirici, ikisi öyküleyici dört şarkının etkinlik temelli uygulaması yapılmış, uygulama bittikten sonra biri öyküleyici, diğeri bilgilendirici iki şarkının içeriğine ve etkinliklerine uygun uzman görüşleri alınarak hazırlanan ÖMBT ve BMBT uygulama öncesinde ve sonrasında test edilmiştir.

Genel olarak Dinlediğini/İzleme Anlama/Anlatma Başarı Testleri diye adlandırılıp özelde Öyküleyici Metin/Şarkı Başarı Testi ve Bilgilendirici Metin/Şarkı Başarı Testi hazırlanırken aşağıdaki adımlar takip edilmiştir:

1. Türkçe ders kitaplarında öğrenci yeterliklerini, işlenen tema sonunda belirlenen kazanımlarla ilgili hedeflerin kazanılıp kazanılmadığını ölçen Tema Sonu Değerlendirme Soruları benzerinde öğretim uygulaması yapılacak olan, biri bilgilendirici diğeri öyküleyici şarkıların ilgili kazanımlarını kapsayıcı nitelikte maddelere sahip sorulardan oluşan bir soru havuzu oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında uygulama öncesinde ve sonrasında öğrencilerin dinleme/izleme-anlama/anlatma yeterliğini ölçer nitelikte kullanılan *Süper Babaanne* adlı şarkıya yönelik, “*Öyküleyici Metin/Şarkı Başarı Testi*”, *Nane Limon Kabuğu* adlı şarkıya göre de “*Bilgilendirici Metin/Şarkı Başarı Testi*” hazırlanmıştır.

2. Başarı testleri geliştirilirken kapalı ve açık uçlu, çoktan seçmeli, boşluk doldurmalı, eşleştirmeli, işaretlemeli farklı soru türlerinden oluşan 15 soru hazırlanmış, hazırlanan soruların kapsam geçerliği ile ilgili olarak soru kökleri, anlaşılabilirlik ve

ölçülmek istenilen tema içeriğine ve belirlenen kazanımlara uygun sorulardan oluşup oluşmadığını belirlemek için uzman görüşlerine başvurulmuş, altı alan uzmanının geribildirimleri sonucuna göre testlerden üç soru çıkarılmış ve bazı soruların da madde köklerinde düzenlemeler yapılmıştır.

3. *Süper Babaanne* adlı Öyküleyici Metin/Şarkı Başarı Testi'nin ilk 7 maddesi, şarkı ile anlamsal içerikli, şarkıyı tamamlar nitelikteki bir gazete haberinden oluşan okuma metni ile ilgili olarak kapalı uçlu anlama sorularından, iki maddesi boşluk doldurma, iki maddesi çoktan seçmeli, son maddesi de yazma etkinliğinden oluşmaktadır.

Nane Limon Kabuğu adlı Bilgilendirici Metin/Şarkı Başarı Testi'nin ilk 6 maddesi, şarkıyla anlamsal içerikli olan okuma metni ile ilgili olarak kapalı uçlu anlama sorusundan, bir madde eşleştirme sorusundan, iki madde çoktan seçmeli, bir madde işaretleme, bir madde boşluk doldurma ve son madde de yazma etkinliğinden oluşmaktadır.

4. Farklı türde maddelerden oluşan soruların değerlendirilmesinde de farklı yöntemler kullanılmıştır. Soruların her biri toplamda 8 puan değerinde olup içinde birden fazla unsur bulunan bazı maddeler ise kendi içinde alt puanlara ayrılmıştır. İşaretleme ve boşluk doldurma maddelerinde her doğru işaretleme ve doğru cevaba puan verilmiş, yanlış işaretlenen/cevaplanan ya da boş bırakılan alana puan verilmemiştir. Her iki başarı testinde yazma etkinliğinden oluşan madde ise 12 puan değerindedir. Testten alınacak en yüksek puan 100'dür.

5. Ön denemesi yapılmak üzere hazır hâle getirilen millî kültür teması öğrenme içerikleri ve öğrenme alanlarının ilgili öğrenci kazanımlarına göre uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanan Dinlediğini/İzleme Anlama/Anlatma Başarı Testleri'nin pilot uygulaması Erzurum ili Yakutiye ilçesinde bulunan iki farklı ortaokulda öğrenim gören 90 7. sınıf öğrencisiyle gerçekleştirilmiştir. Uygulama öncesinde öğrencilere uygulama hakkında açıklayıcı bilgiler verilmiş, şarkı metinleri araştırmacı tarafından öğrencilere okunarak dinletilmiştir. Daha sonra öğrencilerden, dinledikleri metne/şarkıya yönelik hazırlanan soruları yanıtlamaları istenmiştir. Genel olarak MKTDİAABT adlandırılıp Süper Babaanne adlı Öyküleyici Metin/Şarkı Başarı Testi ÖMBT ve Nane Limon Kabuğu Bilgilendirici Metin/Şarkı Başarı Testi BMBT diye özelleştirilen başarı testlerindeki her bir madde için alt ve üst gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirle-

mek için bağımsız örneklerde t-testi analizi yapılmış ve analiz sonuçları Tablo 3.14 ve Tablo 3.15'te verilmiştir.

Tablo 3.14.

BMBT Pilot Çalışması Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları

Madde	t değeri	P
1	0.928	0.001
2	1.239	0.000
3	1.125	0.001
4	1.346	0.023
5	1.913	0.011
6	1.812	0.014
7	1.172	0.001
8	0.813	0.044
9	1.786	0.027
10	1.144	0.001
11	1.065	0.001
12	1.699	0.001

Tablo 3.15.

ÖMBT Pilot Çalışması Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları

Madde	t değeri	P
1	1.322	0.021
2	1.177	0.001
3	1.176	0.001
4	1.829	0.011
5	1.978	0.001
6	1.664	0.001
7	1.575	0.033
8	1.624	0.012
9	1.589	0.025
10	1.439	0.001
11	1.937	0.001
12	1.888	0.044

Tablo 3.14 ve 3.15'teki bağımsız örneklemelerde t testi sonuçlarına göre pilot uygulamada kullanılan ÖMBT ve BMBT sorularının alt ve üst grupları anlamlı düzeyde ayırt edebildikleri görülmüştür.

6. ÖMBT ve BMBT'de yer alan her bir maddenin ayırt edicilik katsayısını belirlemek için t testi sonuçlarına göre başarı testlerinin madde-toplam puan korelasyonları hesaplanmıştır. Başarı testlerindeki maddelerin korelasyon değerleri Tablo 3.16 ve 3.17'de verilmiştir:

Tablo 3.16.

BMBT'nin Pilot Çalışması Madde-Toplam Puan Korelasyonu Sonuçları

Madde	r_{ix}
1	0.77
2	0.65
3	0.62
4	0.37
5	0.44
6	0.39
7	0.47
8	0.68
9	0.57
10	0.41
11	0.53
12	0.72

Madde-toplam korelasyon katsayısı 0.20'den düşük ise testteki bu maddenin kullanılmayacağı, 0.20 ile 0.30 arasındaki maddelerin zorunluysa testte kullanılabilir veya düzeltilmesi gerektiği, 0.30 ve daha yüksek olan maddelerin ise iyi derecede ayırt edici olduğu söylenebilir (Büyüköztürk, 2007, s. 171).

Tablo 3.16 incelendiğinde BMBT'deki maddelere ait toplam korelasyon katsayılarının 0.37 ile 0.77 arasında değiştiği görülmektedir. Bu durumda bu test araştırma sürecinde kontrol ve deney gruplarına ön test ve son test olarak kullanılabilir.

Tablo 3.17.

ÖMBT'nin Pilot Çalışması Madde-Toplam Puan Korelasyonu Sonuçları

Madde	r_{ix}
1	0.55
2	0.69
3	0.54
4	0.42
5	0.45
6	0.81
7	0.73
8	0.49
9	0.46
10	0.58
11	0.63
12	0.69

Tablo 3.17 incelendiğinde ÖMBT'deki maddelere ait toplam korelasyon katsayılarının 0.42 ile 0.81 arasında değiştiği görülmektedir. Bu durumda bu test de araştırma sürecinde, kontrol ve deney gruplarına ön test ve son test olarak kullanılabilir.

7. Başarı testlerinin güvenilirliğinin hesaplanmasında Cronbach alpha katsayısına bakılmıştır. BMBT'nin Cronbach alpha katsayısı 0,77; ÖMBT'nin ise 0,87 olarak tespit edilmiştir. Cronbach alpha katsayılarına göre her iki başarı testinin güvenilirliği yüksek derecededir.

8. Araştırmanın uygulama öncesi ve sonrasında öğrencilerin dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma kazanımlarına göre dinleme/izleme-anlama/anlatma yeterliklerini kazanıp kazanamadıklarını ölçen başarı testlerinin öğrenme alanlarına göre madde dağılımları Tablo 3.18 ve Tablo 3.19'da verilmiştir.

Başarı testlerinin her bir maddesi birbirine bağlı birden çok kazanımla ilişkilendirilmiştir. Tematik yaklaşımla hazırlanan 2017-2018 TDÖP'te temel dil becerileri alanlarının ilgili kazanımları kodlamaya göre verilmiş, bu kodlamaların açıklaması Tablo 3.18'de örneklendirilmiştir.

Tablo 3.18.

2018 Türkçe Dersi Kazanımlarının Yapısı

Kod	Açıklama
T	Ders Kodu (Türkçe Dersi)
7	Sınıf Düzeyi (7. Sınıf)
1	Beceri Alanı Nu. (Dinleme/İzleme)
12	

Kazanım Nu. **T.7.1.12.** Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.

Başarı testlerinin madde dağılımları, temel dil beceri alanları ve kazanım yapısı Tablo 3.19 ve Tablo 3.20’de verilmiştir.

Tablo 3.19.

BMBT'nin Beceri Alanları ve Kazanımlara Göre Madde Dağılımı

Maddeler	Beceri Alanları ve Kazanım Sembolleri
1. 2. 3. 4. 5. 6. soru	Dinleme/izleme (T.7.1.4, T.7.1.11, T.7.1.12) Okuma/Anlama (T.7.3.17–18–19, T.7.3. 22- 23–25)
7. soru	Okuma/Söz varlığı (T.7.3.5)
8. soru	Okuma/Söz varlığı (T.7.3.6)
9. soru	Okuma/Anlama (T.7.3.22)
10. soru	Yazma (T.7.4.11)
11. 12. Soru	Okuma/Söz varlığı (T.7.3.10)

Tablo 3.20.

ÖMBT'nin Beceri Alanları ve Kazanımlara Göre Madde Dağılımı

Maddeler	Beceri Alanları ve Kazanım Sembolleri
1.2.3.4. sorular	Dinleme/izleme (T.7.1.4, T.7. 1.5, T.7.1.12) Okuma /Anlama (T.7.3.16-18-19, T.7.3.22-25, T.7.3.30)
5. soru	Okuma /Söz Varlığı (T.7.3.5)
6. soru	Okuma /Anlama (T.7.3.25) Dinleme/izleme (T.7.1.7)
7. 8. Soru	Okuma (Söz varlığı/ T.7.3.5)
9. soru	Okuma/Anlama (T.7.3.19)
10. soru	Okuma/Anlama (T.7.3.37)
11. soru	Okuma/ Söz Varlığı (T.7.3.10)
12. soru	Yazma (T.7.4.1, T.7.4.11, T.7.4.12)

Başarı testlerinde dinleme, dinlediğini anlama, okuma ve yazma becerilerini ölçebilecek maddeler olmasına rağmen “sözlü anlatım/konuşma” becerisini ölçebilecek maddelerin konmasındaki zorluktan dolayı, bu beceri alanının ölçülmesinde Dinle/İzle/Anlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri ölçeğinin üç alt ölçeğinden faydalanılmıştır.

3.3.5. Dinle/İzle/Anlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Ölçeği Öğretmen Gözlem Formu (DİA/DKYÖGF)

Dinleme, dinlediğini anlama, konuşma ve sözlü anlatım becerilerine ilişkin yeterliklerden oluşan Dinle/İzle/Anlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri ölçeği, Prof. Dr. Mukaddes Erdem ve Yrd. Doç. Dr. Aliye Erdem tarafından geliştirilmiştir. Gözlem, görüşme ve öz değerlendirme formu biçiminde hazırlanan ölçek, dinlemeye ilişkin 11, dinlediğini anlamaya ilişkin 14, konuşmaya ilişkin 12 ve sözlü anlatıma ilişkin 13 olmak üzere toplam 50 yeterlik ifadesinden oluşmaktadır. 4. sınıflarda ve daha üst sınıf-

larda kullanılabilir nitelikte olan, birbirinden bağımsız olarak da uygulanabilen bu ölçek, ilgili kişilerden izin alınarak kullanılmıştır.

Barış Manço şarkılarının dinleme/izleme metni olarak kullanıldığı deney grubu öğrenme ortamı ile mevcut öğretim yöntemine göre dinleme etkinliklerinin yapıldığı kontrol grubu öğrenme ortamının; dinleme, dinlediğini anlama ve sözlü anlatım becerisi yeterliklerini tespit etmek amacıyla, dört alt faktörden oluşan ölçeğin “*dinleme, dinlediğini anlama ve sözlü anlatım*” olmak üzere sadece üç alt faktörü kullanılmış, öğrenci yeterliklerini tespit etmek amacıyla uygulama sürecinde alınan yazılı ve görsel kayıtlara dayalı değerlendirmeler ve bağımsız bir araştırmacının yazılı ve görsel kayıtlara dayalı değerlendirmeleri puanlanmış, ayrıca bağımsız bir araştırmacı da gözlemci olarak ölçeği kullanarak değerlendirme yapmıştır. Puanlama “1, 2 ve 3” (yetersiz, orta, yeterli) olmak üzere üç düzeyde gerçekleştirilmiştir. Ölçekten alınan toplam puan söz konusu beceriye ilişkin yeterliklere sahip olma düzeyini göstermektedir.

3.3.6. Öğrenci Görüşme Formu (ÖGF)

Barış Manço şarkılarının görsel/işitsel bir öğretim materyali olarak 7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasında kullanılabilirliğine yönelik deney grubu öğrencilerinin deneyimlerini, tutumlarını, önerilerini, duygularını, düşüncelerini, şikâyetlerini belirlemek amacıyla öğrencilerin bilişsel gelişim düzeyi dikkate alınarak araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış, sabit seçenekli cevaplama ve ilgili alanın derinlemesine incelenmesini sağlayan 7 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu taslağı hazırlanmıştır. Alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda bazı sorularda düzenleme yapılmış, 2 soru da formdan çıkarılmıştır. Öğrenci Görüşme Formuna pilot uygulama sonucunda son şekli verilmiştir. Yaklaşık olarak 15 dakika süren görüşmeler, ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır.

3.4. Araştırma Süresince Yapılan Uygulamalar

Millî kültür temasının Barış Manço şarkıları aracılığıyla öğretiminin incelendiği bu çalışma üç ana başlıktan oluşmaktadır:

1. 7. sınıf Türkçe dersi Millî Kültür teması,

2. Müzik destekli öğretim yöntemi ile işitsel/görsel bir öğretim materyali olarak şarkıların-Türk dilinin ve kültürünün bir sentezini sunan Barış Manço şarkılarının kullanılabilirliği,

3. Barış Manço şarkılarının dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma becerileri ile kültürel değerlerin kazandırılmasına-geliştirilmesine etkisi.

Araştırma süresince deney ve kontrol gruplarında yapılacak uygulamalar araştırmacı tarafından yürütülmüş, ders öğretmeni de gözlemci olarak katılmıştır.

Öğretim materyallerinin şarkılardan oluşması sebebiyle dinleme/izleme becerileri çalışmanın öncelikli beceri alanını kapsamaktadır. Tasarlanan etkinlikler, başarı testleri bütüncül bir anlayışla konuşma, okuma ve yazma becerilerini de kapsayacak nitelikte hazırlanmış, öncelikli olarak öğrencilere KBF, DYTÖ, BMBT ve ÖMBT uygulanmıştır.

Çalışmada, uzman görüşleri alınarak 2015 TDÖP'e göre belirlenip daha sonra yenilenen ve güncellenen 2017 ve 2018 TDÖP'e uyarlanan dinleme/izleme metni olarak dinleme öncesi hazırlık çalışmalarında EBA'daki ses kayıtları/video görüntüleri dinletilen/izletilen biri öyküleyici (*Arkadaşım Eşek*), diğeri bilgilendirici (*Sarı Çizmeli Mehmet Ağa*) iki şarkı dışında; ikisi bilgilendirici, üçü öyküleyici toplam beş şarkı ve bu şarkılara göre tasarlanan etkinlikler uygulanmıştır. Her biri millî kültür temasında kullanılacak örnek model oluşturan Barış Manço şarkılarına ait bilgiler Tablo 3.21'de, şarkılarının tema ve alt tema bilgileri de Tablo 3.22'de gösterilmiştir.

Tablo 3.21.

Uygulamada Kullanılan Şarkılara Ait Bilgiler

Şarkının Adı	Söz Yazarı- Beste- cisi	Süresi	Yer Aldığı Müzik Albümü- nün Adı-Tarihi
Dinleme Öncesi (Hazırlık Çalışmaları)			
Arkadaşım Eşek (Ö)	Barış Manço Barış Manço	2.51	Sözüm Meclisten Dışarı 1981
Sarı Çizmeli Meh- met Ağa (B)	Barış Manço Barış Manço	4.28	Yeni Bir Gün 1979
Dinleme Sırası (Hazırlık Çalışmaları)			
Kazma (B)	Barış Manço Barış Manço	3.36	Estağfurullah Ne Haddimize 1983
Sakız Hanım Mahur Bey (Ö)	Barış Manço Barış Manço	4.21	Sahibinden İhtiyaçtan 1988
Dinleme Sırası (Uygulama Çalışmaları)			
Nane Limon Kabu- ğu (B)		4.24	Sahibinden İhtiyaçtan 1988
Süper Ba- baanne (Ö)		5.20	Değmesin Yağlı Boya 1986
Dinleme Sonrası			
Gülpembe (Ö)	Barış Manço Ahmet Güvenç	4.46	Sözüm Meclisten Dışarı 1981

Ö: Öyküleyici, B: Bilgilendirici

Tablo 3.22.

Uygulamada Kullanılan Şarkılara Ait Tema/Alt Tema Bilgileri

Şarkının Adı	Tema Adı	Alt Tema Adı
--------------	----------	--------------

Dinleme Öncesi (Hazırlık Çalışmaları)		
Arkadaşım Eşek	Erdemler /Duygular	Sevgi/hayvan sevgisi
Sarı Çizmeli Mehmet	Ağa Birey ve Toplum	Dayanışma/kul hakkı...
Dinleme Sırası (Hazırlık Çalışmaları)		
Kazma	Millî Kültür	Türkçe /atasözleri, deyimler
Sakız Hanım Mahur Bey	Millî Kültür	Türk müziği
Dinleme Sırası (Uygulama Çalışmaları)		
Nane Limon Kabuğu	Millî Kültür	Gelenekler/halk hekimliği
Süper Babaanne	Millî Kültür	Gelenekler/aile büyüklerimiz
Dinleme Sonrası		
Gülpembe	Millî Kültür	Aile büyüklerimiz

Araştırmanın uygulamasında; dinleme öncesi, dinleme sırası ve dinleme sonrası olmak üzere dinleme/izleme süreci üç ana başlığa göre sıralanmıştır.

3.4.1. Dinleme Öncesi Yapılan Uygulamalar

Çalışmanın uygulama sürecinin ilk evresi olan dinleme öncesi, araştırmacıya/öğretmene yönelik çalışmaları kapsamaktadır. Millî kültür teması ile ilgili olarak yapılan hazırlık çalışmalarının ardından öğrencilere Barış Manço ve şarkıları hakkında bilgi verilerek ön hazırlık çalışması tamamlanmıştır.

Aşağıda dinleme öncesi yapılan hazırlık çalışmaları hakkında bilgi verilmiştir.

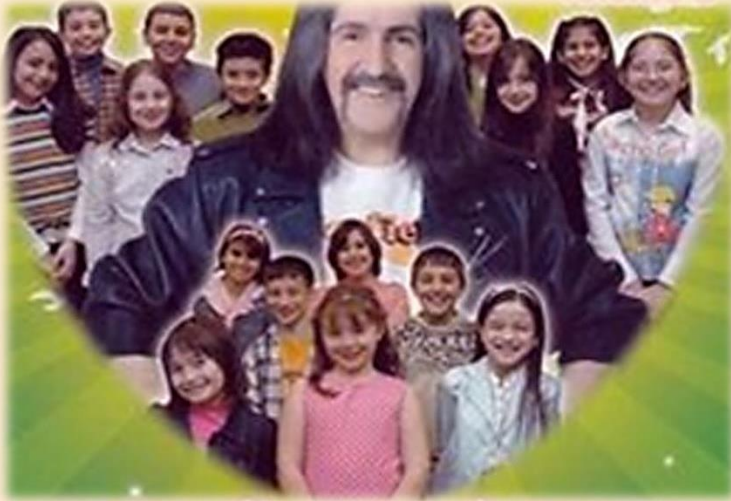
3.4.1.1. Millî Kültür Teması Hazırlık Çalışmaları

Millî kültür temasına göre Türk Millî Eğitiminin genel ve özel amaçları doğrultusunda 7. sınıf öğrencilerinin algılama düzeylerine uygun öğretim materyali olarak hazırlanan şarkılar ve etkinliklerin sunumundan önce öğretmene/araştırmacıya yönelik öğretim sürecini yönlendiren Resim 1’de gösterilen “*Millî Kültür Teması Öğretmen Hazırlık Çalışması*”na ait yönergelerle ders işleme süresince öğretmenin yapabileceği

hazırlık çalışmalarının örneklendirildiği çalışma kâğıdı, araştırmacı tarafından hazırlanmış ve uygulama süreci araştırmacı tarafından dinleme öncesi gerçekleştirilmiştir.

MİLLÎ KÜLTÜR

TEMA HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Millî kültür öğeleri ile ilgili fotoğraflar, resimler, afişler, radyo ve televizyon programları, CD, VCD vb. araç ve gereçleri belirleyip önceden hazırlayınız.
2. Öğrencilerinizin tema boyunca her metni işleme sürecinin sonunda sınıflarda geçen atasözleri ve deyimlerden oluşan atasözleri ve deyim seçkisi oluşturmalarını sağlayınız.
3. Öğrencilerinize Öğrenci Çalışma kitabının..... sayfasında yer alan " Millî Kültür Temasına Hazırlıyorum" başlıklı çalışmayı yapmalarını sağlayınız.
4. Öğrencilerinizden geleneksel çalgılarımızdan kemençe, saz, bağlama, davul, zurna, kaval hakkında müzik öğretmenlerinin desteğini de alarak araştırma yapmalarını isteyiniz.
5. Öğrencilerinizin tema boyunca her metni işleme sürecinin sonunda sınıf panosunda sergilenmek üzere çeşitli materyaller hazırlayacaklarını ve tema sonunda Millî kültür unsurlarının sergüendiği "Millî Kültürümüz" başlıklı sınıf sergisi oluşturacaklarını ve bu sergiye okulum öğrencilerini davet edeceklerini söyleyiniz.

Resim 3.1. Millî Kültür Teması Öğretmen Hazırlık Çalışması

Uygulamada kullanılan şarkıların her birinin kazanımları, temel dil becerileri ve öğrenme alanları TDÖP'e göre sınıflandırılmış, "Metinlerin/şarkıların kazanımları" başlığı altında birleştirilmiş ve öğretmen hazırlık çalışmalarına dâhil edilmiştir. Türkçe dersi yıllık müfredatındaki çalışma takvimine göre uygulamadan kısa bir süre önce işlenen millî kültür temasının içeriği, kazanımları, metinleri ve dolayısıyla da Millî Kültür kavramı ile ilgili olarak öğrencilerin hazır bulunurluk seviyelerini ölçmek ve ön bilgilerini kullanmalarını sağlamak için öğrencilere sorular sorulmuş, alınan cevaplar doğrultusunda "Kültür" nedir? Kültürü millî yapan unsurlar nelerdir?" soruları yanıtlandırılmış, daha sonra Barış Manço hakkında öğrencilerin ön bilgilerini irdeleyen, Türk Kültürü ile ilgili kelime ve kavramların sezdirilmeye çalışıldığı "*Millî Kültür Temasına Hazırlanıyorum*" adlı Resim 3.2'de verilen çalışma kâğıdı öğrencilere dağıtılarak kâğıdın doldurulması istenmiştir.

MİLLİ KÜLTÜR TEMASINA HAZIRLANIYORUM	
1. Barış Manço kimdir? Araştırma sonucu edindiğiniz bilgileri aşağıya yazınız.	
2. Barış Manço'nun bildiğiniz bir parkını var mı? Bu parkıya söyletmişsiniz?	
	
3. Aşağıda sıralanmış kelime grupları ve kelimelerin size neler çağrıştığını karşılarına yazınız.	
Halk Hekimliği:	
Aile Büyüktürümüz:	
Atasözlerimiz, Deyimlerimiz, Özlü Sözlerimiz:	
Geleneksel Müzik Aletlerimiz:	
4. Millî Kültürün oluşturan unsurlar hakkında bilgi veriniz.	

Resim 3.2. Millî Kültür Temasına Hazırlanıyorum Öğrenci Çalışma Kâğıdı

Millî kültür temasının/alt temalarının içeriği hakkında yapılan dinleme öncesi hazırlık çalışmalarının devamında öğrencilerin ön bilgilerini harekete geçiren, iyi bir dinleyici olabilmelerini sağlayacak dinleme öncesi, dinleme sırası ve dinleme sonrasında nasıl davranılması, nelere dikkat edilmesi gerektiği hakkında bilgi verilmiş, dinleme tür ve yöntemleri açıklanarak öğrencilerin dinlemeye/izlemeye hazırlanmaları sağlanmıştır.

Etkin bir dinleme ortamının hazır hâle getirilmesi için öğretim materyallerinin bulunduğu bellek, sınıfın internet erişimi, ses ve görüntü kaynağı olan etkileşimli tahta kontrol edilerek gerekli düzenlemeler, hazırlıklar yapılmış, ders öğretmenin desteğiyle sınıftaki her öğrencinin öğretim materyalini işitebileceği, görebileceği sınıf oturma planı oluşturulmuş, sınıf veya okul dışından gelebilecek seslere karşı da önlemler alınmıştır.

3.4.1.2. Barış Manço ve Şarkıları Hakkında Yapılan Hazırlık Çalışmaları

Türk dili ve kültürünün aktarımı, korunması ve öğretiminde zengin bir çeşitlilik sunan barındırdıkları dilsel ve kültürel öğelerle, millî kültür temasına göre tespit edilen “*Kazma, Süper Babaanne, Sakız Hanım Mahur Bey, Nane Limon Kabuğu, Gülpembe*” adlı Barış Manço şarkılarını dinlemeden/izlemeden önce Kişisel Bilgi Formundan elde edilen verilere göre öğrenciler tarafından en çok bilinen “Arkadaşım Eşek” adlı şarkının EBA’daki videosu uygulama yapılacak 7/A sınıfında izlettirilmiş, kontrol grubu olan 7/E sınıfında da mevcut yönteme göre araştırmacı tarafından okunarak dinletilmiştir. Dinleme/izleme eyleminden önce öğrencileri konuya hazırlamak için şarkının içeriğiyle ve bu şarkının hangi temaya/alt temaya ait olabileceğine dair sorular sorularak dinlemenin bir amaç etrafında olması gerektiği sezdirilmiş, soruların yanıtlama süreci dinleme/izleme eyleminin sonunda yapılmıştır. Daha sonra ilkökul öğrencilerin Barış Manço’yu taklit ederek hazırladıkları “*Sarı Çizmeli Mehmet Ağa*” adlı şarkının EBA’daki videosu not alarak dinleme/izleme yöntemiyle 7/A sınıfında izlettirilmiş, 7/E sınıfında okuması yapılmış, izleme/dinleme eyleminden önce şarkıda geçen öğütlerin nelerden oluştuğu sorusu sorulmuş, not alarak dinleme yönteminin işlevselliği belirtilmiştir. Yoğun istek üzerine şarkılar 7/A sınıfında üç kez daha dinletilip/izlettirilmiştir.

Uygulama süresince kullanılacak olan Barış Manço şarkılarının isimleri de söyleyerek uygulama süreci başlatılmıştır.

3.5. Dinleme Sırası Yapılan Uygulamalar

Millî kültür teması, Barış Manço ve şarkıları ile ilgili olarak yapılan hazırlık çalışmalarının tamamlanmasından sonra uygulama sürecine geçilmiştir. Bu süreçte ikisi öyküleyici, ikisi bilgilendirici toplamda dört şarkı uygulama sürecine dâhil edilmiş, bu şarkılardan *Kazma ile Sakız Hanım Mahur Bey* adlı şarkılar dinleme sırası hazırlık çalışmalarında, *Nane Limon Kabuğu ile Süper Babaanne* adlı şarkılar da dinleme sırası uygulama çalışmalarında ele alınmıştır. Uygulama çalışmalarında ele alınan bu iki şarkının dinleme/izleme çalışmaları bittikten sonra şarkıların içeriğine, kazanımlarına uygun olarak hazırlanan başarı testleri ise dinleme sonrası uygulanmıştır.

Dinleme öncesi yapılan hazırlık çalışmalarının tamamlanmasının ardından dinleme sırası hazırlık çalışmalarına geçilmiştir.

Aşağıda dinleme sırası yapılan hazırlık çalışmaları hakkında bilgi verilmiştir.

3.5.1. Dinleme Sırası Hazırlık Çalışmaları

Dinleme sırası uygulama çalışmalarına başlamadan önce öğrencileri konuya/metne-şarkıya hazırlamak; öğrencinin dinleme/izleme amacına göre seçebileceği empati kurarak, katılımlı, katılımsız, not alarak dinleme gibi dinleme/izleme yöntem ve tekniklerinin işlevselliğini göstermek ve bir eserin yazılı metni ile aynı eserin medya sunumunu karşılaştırmak amacıyla dinleme sırası hazırlık çalışmaları yapılmıştır.

Dinleme sırası hazırlık çalışmalarında alt teması Türkçe atasözleri, deyimler olan *Kazma* adlı şarkı ile alt teması Türk Müziği olan *Sakız Hanım Mahur Bey* adlı şarkının sözleri kontrol grubuna araştırmacı tarafından okunmuş, deney grubuna da şarkının videosu izlettirilerek dinleme/izleme eylemi gerçekleştirilmiştir. Dinleme/izleme metni olan şarkıların içeriğine göre hazırlanan etkinlikler örnek olarak gösterilmiş, etkinliklerin işlevi, kazanımları hakkında açıklamalarda bulunularak hazırlık çalışmaları sonlandırılmıştır.

3.5.2. Dinleme Sırası Uygulama Çalışmaları

Nane Limon Kabuğu ile Süper Babaanne adlı şarkıların etkinlik temelli örnek uygulama modelleri, öğretmen kılavuz kitabı formunda hazırlanmış ve uygulama bu

forma göre yapılmıştır. Öğretmen kılavuz kitabı formu; metnin/şarkının kazanımları-şarkı sözleri ile dinleme sırası uygulama çalışmalarından (*Hazırlık Çalışmaları, Dinleme/İzleme Çalışmaları, Etkinlikler, Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları*) oluşmaktadır. Öğretmen kılavuz kitabı formuna göre dinleme sırası uygulama çalışmaları yapılan Nane Limon Kabuğu ile Süper Babaanne adlı şarkıların uygulanma sürecine ait bilgiler aşağıda kısaca belirtilmiş, bu sürecin ayrıntıları da öğretmen kılavuz kitabı formunda ayrıca verilmiştir.

3.5.2.1. Derse/metne/şarkıya hazırlık çalışmaları

Metnin/şarkının adı, tema/alt tema bilgileri, metnin albüm bilgileri, metnin/şarkının işleneceği süre hakkında bilgiler verildikten sonra öğrencileri derse ve metne hazırlayan soruların sorulup alınan yanıtlardan sonra dinleme/izleme çalışmalarına geçilmiştir.

3.5.2.2. Dinleme/izleme çalışmaları

Dinleme/izleme çalışmaları, kontrol grubunda şarkının araştırmacı tarafından okunarak dinletilmesi yöntemiyle, deney grubunda ise şarkının dinletilmesi/izletilmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Dinleme yönteminin farklı uygulandığı her iki grupta da dinleme/izleme etkinliğinin verimli bir şekilde yapılması için daha önce açıklaması yapılan dinleme/izleme yöntem ve tekniklerden birinin uygulanmasıyla dinleme/izleme eyleminin nasıl gerçekleştirileceği açıklanmıştır.

3.5.2.3. Etkinlikler

Öğrenmeyi kolaylaştırmak, zevkli hâle getirmek, kalıcılığı artırmak, belirlenen hedef ve kazanımlara ulaşmak amacıyla öğrenci seviyesine uygun görseller, tablolar, bulmacalar kullanılarak dinleme/izleme (söz varlığını geliştirme, anlama ve çözümleme), okuma, konuşma ve yazma alanlarının her birini kapsayacak nitelikte birbirini tamamlayan dil becerilerinden ve alt becerilerden oluşan etkinlikler hazırlanmıştır. Etkinliklerin kontrolü sınıf içinde yapılmış, öğrencilerin kendileri doğru ve yanlışlarını denetlemiş, gerekli düzenlemeler öğrenciler tarafından yapılmıştır. Öğrencilerin etkinlik çalışma örnekleri de forma eklenmiştir.

3.5.2.4. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları

Uygulama sürecinin sonunda ele alınan bu başlıkta, öğrencilerin dinledikleri/izledikleri şarkının kendilerinde uyandırdığı duygu ve düşünceleri ifade etmelerini sağlayan, edinilen kazanımları tekrarlayan, özetleyen, değerlendiren çalışmalar bulunmaktadır. Dinleme sırasında öğrencilerin dinleme yeterlikleri, dinlediğini anlama yeterlikleri ve sözlü anlatım yeterliklerini tespit etmek amacıyla da araştırmacı tarafından öğrenciler gözlemlenerek Dinle/İzle/Anlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Gözlem Formu'nun doldurulması sağlanmıştır.

TDÖP 7. sınıf Türkçe dersi kazanımlarında yer alan temel dil becerilerinin bütünü gözetilerek Nane Limon Kabuğu ve Süper Babaanne adlı metinlerin/şarkıların bütünlüğüne, tutarlılığına ve millî kültür temasına göre seçilip sınıflandırılan kazanımları, çalışmanın Ekler bölümünde EK 4'te ve EK 5'te verilmiştir.

Aşağıda dinleme sırası uygulama çalışmaları yapılan Nane Limon Kabuğu ile Süper Babaanne adlı şarkıların sözleri ile dinleme sırası uygulama çalışmalarından (*Hazırlık Çalışmaları, Dinleme/İzleme Çalışmaları, Etkinlikler, Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları*) oluşan öğretmen kılavuz kitabı formu verilmiştir.

3.5.3. Barış Manço Şarkılarının kullanıldığı Millî Kültür Teması Çalışma Modeli Öğretmen Kılavuz Kitabı

Resim 3.3. Barış Manço Şarkılarıyla Millî Kültür Teması Tanıtım Kâğıdı

3.5.3.1. Dinleme/izleme metni: Nane Limon Kabuğu

NANE LİMON KABUĞU

Eski adamlar doğruyu söylemiş
 Bir çiçeğe bahar olmaz
 Kişi kendini bilip sağa sola sormalı
 Can pazarı bu oyun olmaz
 Zürefanın düşkünlü beyaz giyer kış günü
 Somonda pıfayı kapıp da paparınca
 Bana gel beni dinle iyi yaz
 Defteri kalemi al iyi yaz

Nane limon kabuğu bir güzel kaynasın aman
 Ha ha ha ha ha içine hatmi çiçeği biraz çörek otu katasın aman
 Ha ha ha ha ha hatta biraz tarçın bir tutam zencefil aman
 Ha ha ha ha ha bin derde deva geliyor biraz daha sabret güzdim
 Ha ha ha ha ha happy
 Çok yapa
 Sen de gör
 Rahat ve iyi yapa

Sen tedbirini al önlentü kış tut bırak yine de yaz gelisin
 Çoğu zaman hesap çarşnya uymaz sonra dümni döversin
 Zürefanın düşkünlü beyaz giyer kış günü
 Somonda pıfayı kapıp da paparınca
 Bana gel beni dinle iyi yaz
 Defteri kalemi al iyi yaz

Nane limon kabuğu bir güzel kaynasın aman
 Ha ha ha ha ha içine hatmi çiçeği biraz çörek otu katasın aman
 Ha ha ha ha ha hatta biraz tarçın bir tutam zencefil aman
 Ha ha ha ha ha bin derde deva geliyor biraz daha sabret güzdim
 Ha ha ha ha ha happy
 Çok yapa
 Sen de gör
 Rahat ve iyi yapa

Barıp işneyi kendine batırıp çuvaldım başkasına
 Bol keseden alık ona buna dağıtır dani kendi başına
 Zürefanın düşkünlü beyaz giyer kış günü
 Somonda pıfayı kapıp da paparınca
 Bana gel beni dinle iyi yaz
 Defteri kalemi al iyi yaz
 Nane limon kabuğu bir güzel kaynasın aman

Ha ha ha ha ha içine hatmi çiçeği biraz çörek otu katasın aman
 Ha ha ha ha hatta biraz tarçın bir tutam zencefil aman
 Ha ha ha ha ha bin derde deva geliyor biraz daha sabret güzdim
 Ha ha ha ha ha happy
 Çok yapa
 Sen de gör
 Rahat ve iyi yapa

Resim 3.4. Nane Limon Kabuğu adlı şarkının sözleri

3.5.3.1.1. Dinleme sırası uygulama çalışmaları

NANE LİMON KABUĞU

Ana Tema: Millî Kültür

Alt Tema: Geleneklerimiz/Halk Hekimliği

Şarkının Adı: Nane Limon Kabuğu

Albümün Adı-Yılı: Sahibinden İhtiyaçtan- 1988

Süre: 5 Ders Saati

I. HAZIRLIK

A. Dinleme Öncesi Derse Hazırlık

Türk kültürünü tanıtan, Türk gelenek ve göreneklerini yansıtan resim, fotoğraf ve yazılardan örnekler getiriniz. Barış MANÇO şarkılarını dinletebilmek, şarkıların görüntülerini izletebilmek için kaset, VCD, CD gibi materyalleri ve akıllı tahtayı sınıf ortamında gerekli koşulları oluşturarak hazırlayınız.

Öğrencilerinizin birikimini harekete geçirmek, temaya hazırlanmalarını sağlamak amacıyla “*Millî Kültür Temasına Hazırlanıyorum*” başlığı ile verilen çalışma kâğıdını öğrencilerinize dağıtarak kâğıdın doldurulmasını isteyiniz. Çalışma kâğıdında yer alan kelime ve kavramların Türk Kültürü ile ilgili olduğunu sezdiriniz.

B. Dinleme Sırası Metne Hazırlık

Aşağıdaki soruları yönelterek öğrencilerinizi metne/şarkıya hazırlayınız.

1.Hasta olacağınızı hissettiğinizde/hasta olduğunuzda aile büyükleriniz hastaneye gitmeden önce iyileşmeniz için neler yapar?

2. İlaçların nelerden yapıldığını biliyor musunuz?

3. Aktar ne iş yapar?

4. Barış Manço hakkında ne söyleyebilirsiniz?

5. Daha önce Barış Manço'nun “*Nane Limon Kabuğu*” adlı şarkısını dinlediniz mi? Bu şarkıyı biliyor musunuz?

Öğrencilerinizden dinledikleri/izledikleri Barış Manço şarkılarından hareketle Barış Manço şarkılarını değerlendirmelerini isteyiniz (T.7.3.31.).

II. DİNLEME/İZLEME

Öğrencilerinize şarkıyı not alarak dinleme yöntemine göre dinletiniz/izletiniz (T.7.1.13). Öğrencilerden şarkıyı dinlerken/izlerken önemli gördükleri yerleri not almalarını izleyiniz.

Not Alarak Dinleme/İzleme

Amaç: Dinlenenlerin/izlenenlerin daha kolay anlaşılmasını ve hatırlanmasını sağlamaktır.

Uygulama: Öğrencilerden dinleme/izleme amaçlarına göre notlar almaları istenir. Not alınırken dikkat etmeleri gereken noktalar (ana fikrin, önemli ifadelerin, güzel sözlerin not alınması; özgün ifadelerin kullanılması vb.) hatırlatılır. Öğrencilere not alabilecekleri çalışma kâğıtları verilir.

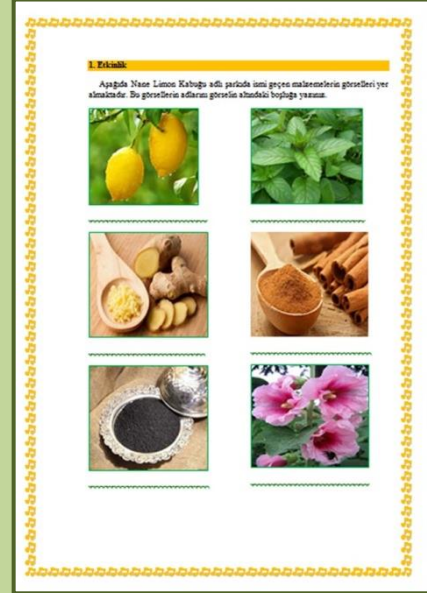
Şarkıyı bir kez dinletiniz/izletiniz. Dinleme sürecinin sonunda aldıkları notları gözden geçirmelerini söyleyiniz. Aldıkları notlarda eksiklikler varsa şarkının içeriğine uygun olarak tamamlamalarını sağlayınız. Öğrencilerinize dinledikleri/izledikleri ile ilgili görsel unsurlar arasında ilgi kurmalarını söyleyiniz. (T.7.3.30) **(1.Etkinlik)**

Söz Varlığını Geliştirme

Öğrencilerinizden dinledikleri/izledikleri şarkıda anlamını bilmedikleri kelimelerin anlamlarını tahmin etmelerini, daha sonra Kelimelerin anlamlarını sözlükten bularak yazmalarını, kelimelerin sözlük anlamlarıyla tahmin ettikleri anlamları karşılaştırmalarını isteyiniz (T.7.1.2.).

2. Etkinlikte verilen kelimelerin karşıt anlamlarını varsa bu karşıt anlamlı kelimelerin olumsuzlarını yazmalarını

isteyerek “gelmek” kelimesinin zıt anlamının “gelmemek” değil “gitmek” olduğuna dikkat çekiniz (T.7.2.5.).

3. Etkinlik

A. Aşağıda verilen kelimelerin anlamlarını metnin bağlamında hareketle tahmin edip yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu okutkınıza kontrol ediniz.

Kelime	Tahmininiz	Okutkısı Anlamı
rüfefa		
piş		
deva		
tedbir		

B. Aşağıdaki kelimelerin karşı anlamlarını ve varsa olumsuzlarını ilgili sütunlara yazınız.

Kelime	Olumsuz	Karşı Anlamı
gülmek	gülmemek	gülmek
sağ		
yan		
beyaz		
yasa		

Öğrencilerinizden etkinlikte verilen deyimlerin anlamlarını metnin bağlamından hareketle bulmalarını, daha sonra sözlüğe bakmalarını ve deyimleri cümlede kullanmalarını isteyiniz (T.7.3.5.a,T.7.3.6.). **(3.Etkinlik)**

Dinledikleri/izledikleri şarkıdan hareketle yeni öğrendikleri kelimeleri, deyimleri, atasözlerini oluşturacakları sözlüğe yazmalarını isteyiniz (T.7.3.5.b)

Anlama ve Çözümleme

Dinledikleri/izledikleri şarkıyı kavramaları için öğrencilerinize aşağıdaki soruları sorunuz ve cevaplatınız (T.7.1.4).

1. Dinlediğiniz/izlediğiniz metnin konusu nedir? (T.7.1.5.)
2. Barış Manço bu şarkısında hangi kimlikle karşımıza çıkmıştır?(T.7.1.11.)

3. Barış Manço'nun hastalıklara karşı önerdiği reçete nelerden oluşmaktadır? (T.7.1.12)

4. Dinlediğiniz şarkıda geçen “çok yaşa, sen de gör rahat ve iyi yaşa” söz gruplarının ne anlama geldiğini açıklayınız.(T.7.1.2)

5. Dinlediğiniz şarkının ana fikrini açıklayınız (T.7.1.6.)

3. Etkinlik

A. Aşağıdaki deyimlerin anlamlarını metnin bağlamında hareketle açıklayınız.

Zurefları düğünün beyaz güye kıp gücü:

Evdeki hesap çarşıya uymaz:

Düdü dönmek:

İfaya ifa olmak:

İğnenin kendine parıldadı; başına batarak:

Akıl değmek:

B. Bu deyimleri birer cümlede kullanınız.

Öğrencilerinize etkinlikte verilen dizelerde doğrudan söylenmeyen yargıları bulmalarını sağlamak için bu dizelerden ne anladıklarını birkaç cümle ile yazmalarını isteyiniz **(4.Etkinlik)** (T.7.1.12./a)

4. Etiket:

Metinde geçen aşağıdaki diyetleri okuyunuz. Bu diyetlerde salınamaz immedeni yazınız.

"Eski adamlar doğruyu söylemiş,
Bir çiçekle bahar olmasın
Kıyı kereden bilye sağa sola sormalı
Çam pazarı bu oyun olmasın"

.....

.....

.....

.....

.....

.....

"Sen tedbirini al kendisi kıy tut herakî yine de yas gelmiş
Çoğu zaman hesap çarşaya uymas sonra diğazi döversin"

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dinledikleri/izledikleri kişinin sesini ve beden dilini etkili kullanma yönünden değerlendirmeleri (T.7.1.14., T.7.3.31.) ve şarkı dilinin farklılığını ayırt etmeleri için öğrencilerinize şarkıyı bir daha dinletiniz/izletiniz (T.7.3.2., T.7.3.29).

Disiplinler Arası Yaklaşım (Müzik kültürü)

Disiplinler arası bir yaklaşımla müzik dersinin müzik kültürü öğrenme alanının "Dinlediği çeşitli türlerdeki müziklerden hem bireysel hem de ortak sınıf arşivini geliştirir."(Müz.7.D.3.) kazanımıyla Türkçe dersi (T.7.3.31.-T.7.3.32.) kazanımlarını ilişkilendirerek öğrencilerinizden aşağıdaki çalışmayı yapmalarını isteyiniz.

Öğrencilerinize Barış Manço'nun fotoğraflarından, şarkılarından, röportajlarından, hayatından ve anıla-

rından oluşan kaset, CD, film vb. kaynaklardan kişisel arşiv oluşturabileceklerini söyleyiniz.

Müzik dersinin dinleme-söyleme öğrenme alanının (Müz.7.A.5.) "Yurdumuza ait müzik türlerinden eserler seslendirir." kazanımıyla Türkçe dersi (T.7.3.2.) kazanımını ilişkilendirerek öğrencilerinizden dinledikleri/izledikleri şarkıyı söylemelerini isteyiniz.

Konuşma

Öğrencilerinize serbest konuşma yöntemiyle aşağıdaki etkinliği yaptırınız.

Geleneksel halk hekimliği ile ilgili toplumsal uygulamaları örneklendirmelerini ve bu uygulamaların toplumsal yaşam içindeki etkileşimleri hakkında öğrencilerinizi konuşturunuz (T.7.2.2).

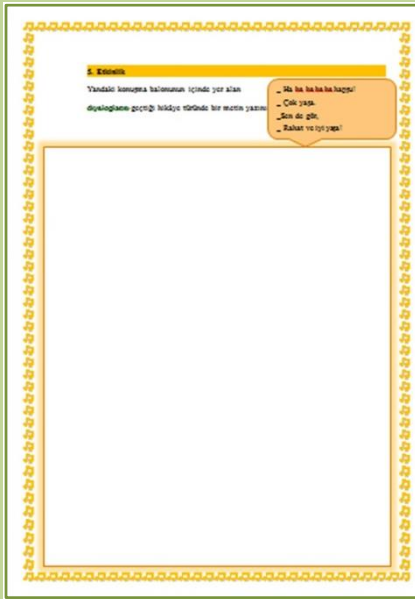
Öğrencilerinizden standart Türkçe ile zorluk çekmeyecekleri bir hızda ve akıcı biçimde konuşmalarını isteyiniz.

Öğrencilerinize konuşmalarında konuyla ilgili duygu, düşünce, hayal, izlenim ve deneyimlerine yer vermelerini, katılımlı, yaratıcı, güdümlü, empati kurma, tartışma ve eleştirel konuşma gibi konuşma yöntem ve tekniklerini kullanabileceklerini söyleyiniz (T.7.2.3.).

Yazma

Öğrencilerinize, söz kalıplarımızın kültürümüzü yansıttığını, toplumsal ilişkilerimizi yönlendirdiğini açıklayınız. Öğrencilerinize Türk kültürünün söz kalıplarımızın kullanımıyla örnekendirildiği bir hikâyeye yazdırınız (T.7.4.3.).

(5. Etkinlik)

Öğrencilerinizden yazılarında edindikleri bilgiler ışığında duygu ve düşüncelerini öğrendikleri kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanmalarını (T.7.4.7), Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurmalarını, olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatmalarını, yazım ve noktalama kurallarına uymalarını, (T.7.4.16.) yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirlemelerini (T.7.4.12.) isteyiniz.

Aşağıdaki cümleleri tahtaya yazarak öğrencilerinize altı çizili kelimelerin yapı özelliklerini sorarak kelimenin yapısı hakkında 6. sınıfta öğrendikleri bilgileri hatırlamalarını sağlayınız.

*Nane limon kabuğu bir güzel kaynasın
İçine hatmi çiçeği biraz çörek otu katasın*

*Hatta biraz tarçın bir tutam zencefil
bin derde deva geliyor*

biraz daha sabret güzelim

Çok yaşa

Sen de gör

Rahat ve iyi yaşa

Kabuğu, güzel kelimelerinin basit kelime; biraz, sabret kelimelerinin birleşik kelime; yaşa kelimesinin türemiş kelime olduğunu açıklayınız.

Anlattığım fıkra herkes güldü.

Anlattığım fıkra herkesi güldürdü.

Anlattığım fıkra herkes gülüverdi.

Gülmek fiilinin basit, türemiş, birleşik olarak kullanıldığı cümleleri de tahtaya yazarak kelimenin yapı özelliklerini açıklayıp öğrencilerinize **6. Etkinliği** yaptırınız (T.7.3.10).

4. Kısım

Aşağıda verilen basit fiillerin olumlu ve negatif fiiller halinde gelecek birer cümlede kullanınız.

FİİLİN YAPISI	KELİME	CÜMLE
Basit Fiil	gö-	
Türemiş Fiil		
Birleşik Fiil		

FİİLİN YAPISI	KELİME	CÜMLE
Basit Fiil	duş-	
Türemiş Fiil		
Birleşik Fiil		

FİİLİN YAPISI	KELİME	CÜMLE
Basit Fiil	gö-	
Türemiş Fiil		
Birleşik Fiil		

Ölçme ve Değerlendirme

Öğrencilerinizden dinledikleri/izledikleri şarkının kendilerinde uyandırdığı duygu ve düşünceleri ifade etmelerini isteyiniz.

İçerisinde söz kalıplarımızın olduğu birkaç cümle tahtaya yazınız. Öğrencilerinize bu söz kalıplarından ne anladıklarını sorunuz.

Öğrencilerinizden basit, türemiş ve birleşik fiillere örnek vermelerini isteyiniz.

3.5.3.1.2. Öğrenci etkinlik çalışma örnekleri

1. Etkinlik

I. Etkinlik

Aşağıda Nane Limon Kabuğu adlı şarkıda ismi geçen malzemelerin görselleri yer almaktadır. Bu görsellerin adlarını görselin altındaki boşluğa yazınız.

Limon kabuğu

Nane

Zencefil

Torun

Görek oju

Hatmi Giceği

2. Etkinlik

AYÇEN DUMANAY

2. Etkinlik

A. Aşağıda verilen kelimelerin anlamlarını, metnin bağlamından hareketle tahmin edip yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu sözlükten kontrol ediniz.

Kelime	Tahminim	Sözlük Anlamı
zîncefa	Kendi hastalığını başkasına bulaştırma eylemi.	zarif, kıybar, nazik (apırır)
yîta	Hastalıklardan korunmak.	sağlık bulma
deva	Hastalığımıza bir çare bulmak	çözüm, درمان
* tedbir	Bilen olmak, hazırlıklı olmak	* *

B. Aşağıdaki kelimelerin karşıt anlamlılarını ve varsa olumsuzlarını ilgili sütunlara yazınız.

Kelime	Olumsuzu	Karşıt Anlamı
gelmek	gelmemek	gitmek
sağ	X	sol
yaz	kış	X
beyaz	X	siyah
yaza	yoğun olmak	ol

Orhan ERGÜDER

2. Etkinlik

A. Aşağıda verilen kelimelerin anlamlarını metnin bağlamından hareketle tahmin edip yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu sözlükten kontrol ediniz.

Kelime	Tahminim	Sözlük Anlamı
zürefa	feriye	Zarife, kibris, nait (azası)
* şifa	Hastalıklardan iyileşme, kurtulma	
* deva	İyi gelmek, iyileşmek.	
* tedbir	Önlem almak	

B. Aşağıdaki kelimelerin karşı anlamlılarını ve varsa olumsuzlarını ilgili sütunlara yazınız.

Kelime

gelmek

sağ

yaz

beyaz

yaşa

Olumsuzu

gelmemek

—

—

—

yaşama

Karşı Anlamı

gitmek

sol

kış

siyah

öl

Zeynep Novalı KAYA

2. Etimoloji

A. Aşağıda verilen kelimelerin anlamlarını metnin bağlamından hareketle tahmin edip yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu sözlükten kontrol ediniz.

Kelime	Tahminim	Sözlük Anlamı
zirefta	Moda	Zarif, kibar, nazik (aşırı)
şifa	Hasta olmasık	deva şifası demem
deva	Bir derde çare bulmak	
tedbir	Bilim almak	

B. Aşağıdaki kelimelerin karşı anlamlarını ve varsa olumsuzlarını ilgili sütunlara yazınız.

Kelime	Olumsuz	Karşı Anlamı
gelmek	gelmemek	gitmek
sağ	-	sol
yaz	-	kış
heyaz	-	şeytan
yaya	-	di

3. Etkinlik

3. Etkinlik

A. Aşağıdaki deyimlerin anlamını metnin bağlamından hareketle açıklayınız.

Zürcanın dükkânı beyaz giyer kıy günde:
Süslü... günde... kışın bise koyar sgyer.

Eyleki hesap çarşya uymaz:
Planlar... dışında gitsmesi.

Dizini dövmek:
Rişme olmak... ah.

Şifayı kapmak:
Hasta olmak.

İğneyi kendine çuvaldan başkasına batırmak:
Kısmındaki kişi... kurnak.

Akil dağıtmak:
Tavsiye... etmek.

B. Bu deyimleri birer cümlede kullanınız.

kışın çok öksüzler hasta oldular, zürcanın dükkânı beyaz giyer kıy günü.

Eyleki "hesap çarşya uymadı" bir şey falan vardı.

Şifayı kapmadığı için öksüz oldu ve südrü jantın dövdü.

kış günü bir gününce kışın sgyer... kaptılar.

İğneyi kendine çuvaldan başkasına batırdı. şifayı çok... verdiler.

Kendine akıl dağıtacağına kışın dağıtıyor.

3. Etkinlik

A. Aşağıdaki deyimlerin anlamını metnin bağlamından hareketle açıklayınız.

Zürefanın düşkünlü beyaz giyer kıy gümü:

Gösterişe meraklı olan kişiler kıyın bile beyaz giyerler.

Evdaki hesap çarşaya uymaz:

Planlarımız dışında gerçekleşebilir.

Dizini dövmek:

Şişman olmak, ah vah olmak

Şifayı kapmak:

Hasta olmak.

İğneyi kendine çuvaldız başkasına batırmak:

Karşımızdaki kişiyle empati kurmak.

Akil dağıtmak:

Fikir vermek.

B. Bu deyimleri birer cümlede kullanınız.

1- Arkadaşım kıy gücü dışarı çıktı ve şifayı kaptı.

2- Arkadaşımın kalbi çok kötü kındığı için dizini dövüyordu.

3) Bu zamanda birbirine akıl dağıtan insanlar çok az bulunuyor.

4) Evdeki hesap çarşaya uymadı, pazara gittik meyve sebze almak için ona et yap döndük.

5) Zürefanın düşkünlü beyaz giyer kıy gümü" bi nedenle şimdi hasta okula gelmiyor.

6) öncelikle iğneyi kendine çuvaldızı başkasına batırmak gerekir.

3. Etkinlik

A. Aşağıdaki deyimlerin anlamını metnin bağlamından hareketle açıklayınız.

Zürefanın düşüştü beyaz giyer kis günü

Sise düşün öbn kışter kis günü bile beyaz giyer

Eydeki hesap çarşıya uymaz:

Planlama dışında gerçekleşebilir

Bizini dövmek:

Pişman olmak

Sıfayı kapmak:

Hasta olmak

İğneyi kendine çuvaldan başkasına batırmak:

İbaratında ki kişiye empati kurmak

Akil dağıtmak:

Fikir vermek

B. Bu deyimleri birer cümlede kullanınız.

1) Zürefanın düşüştü beyaz giyer kis günü

Sıfayı kapmış ve hastanede yatıyor.

2) Eydeki hesap çarşıya uymadı çarşıda teli

baş döndük

3) Dersi dinlemediğim için dördümi döndüm

4) İnce güdük isen sıfayı kapmış

5) İlk önce iğneyi kendine çuvaldan başkasına

batır

6) Herkese akıl dağıtma git beyazınca

Kardesine akıl dağıtır

Zarafan fakir

3. Erkinlik

A. Aşağıdaki deyimlerin anlamını metnin bağlamından hareketle açıklayınız.

Zarafanın dükkânı beyaz giyer kış günü:

gibidir. Sade kişiler için kış beyaz giyer.

Evdeki hesap çarşıya uymaz:

kimi zaman yaptığımız hesaplar her zaman yerini tutmaz.

Dizini dövmek:

sigat yapmak, fışman olmak.

Şifayı kapmak:

Hasta olmak.

İşneyi kendine çuvaldızı başkasına batırmak:

kimsenin şifasını kimisiyle paylaşmak.

Akıl dağıtmak:

Fikir vermek.

B. Bu deyimleri birer cümlede kullanınız.

1- Mhalla'ya yer gelin komşulara zarafanın şifasını beyaz giyer kış günü mizetinden bir.

2- Arazara gittik ama evdeki hesap çarşıya uymadı.

3- Sınava notunu öğrenince dizini dövdü.

4- Annemin evbunu dinlemeyince şifayı kapmış.

5- Arkadaşım bir iş yaparken işneyi kendisine sarra suvaldiki başkasına batır.

6- O kendince herkesi akıl dağıtıyor.

4. Etkinlik

Kader Çelik

4. Erkinlik

Metinde geçen aşağıdaki dizeleri okuyunuz. Bu dizelerde anlatılmak istenenleri yazınız.

"Eski adamlar doğruya söylemiş,

Bir çiçekle bahar olmaz

Kişi kendini bilip sağa sola sormasın

Can pazarı bu oyun olmaz"

Eski adamlar doğruya söylemiş
 can pazarında olabilmem doğru söylemiş
 anlatılmak istenen de can pazarı ise bir çiçekle
 bahar olmaz demektir. Yani bir çiçekle baharın
 geleceğini söyleyemezler. Şiirde ise
 bu kimselerin konuşması ve söylemesi
 bir nevi bir oyun ise olduğu ve bu
 can pazarı ise can pazarı bir can pazarının
 alacağı gelmelerini ifade eder.

"Sen tedbirimi al ölümlü kişi tut beak yine de yaz gelsin

Çoğu zaman hesap çarçuya uymaz sonra dizini döversin"

1. can pazarı ölümlü kişi tut beak yine de yaz gelsin
 çoğu zaman hesap çarçuya uymaz sonra dizini döversin
 2. can pazarı ise evdeki hesabın
 çarçuya uymadığını ve pişman
 olduğunu göstermektedir.

Röveyda YIKOSGÖREER

4. Etkinlik

Metinde geçen aşağıdaki dizeleri okuyunuz. Bu dizelerde anlatılmak istenenleri yazınız.

"Eski adamlar doğrayu söylemiş,
Bir çiçekle bahar olmaz"
Kıyı kendini bilip sağa sola sormalı
Can pazarı bu oyun olmaz"

Atakermiz doğrayu söylemişdir. Bir çiçekle bahar olmaz. Yani bir toplulukta sayıktır. Günlükten başka o topluluktan bir gailiyet beklenemez.

Bir kişi kendi bilgisiyle hareket etmemeli. Stratejisi bitenlere sormalıdır. Bu sağlıktır, oyun olmaz.

"Sen toğbirinj al östüñ küş tut brak yine de yuz gelin
Çoğu zaman hesap çarşıya yymaz sonra dizini döversin"

Biz tedbirimiz almamız. Kış gelmiş gibi davranmalıyız. Kalın şeyler giymeliyiz. Sonra hasta olursun ve pişman durursun.

Yağmur SONER

4. Etkinlik

Merinde geçen aşağıdaki dizeleri okuyunuz. Bu dizelerde anlatılmak istenenleri yazınız.

"Eski adamlar doğruyu söylemiş,

Bir çiçekle bahar olmaz

Kişi kendini bilip sağa sola sommalı -

Can pazarı bu ayın olmaz"

Eski adamlar doğruyu söylemiş derken bize atasözlerinden bahsediyor bir çiçekle bahar olmaz da yarı doğru olmayı anlatıyor. Biriktiren kuvvet doğar. Kişi kendini bilip sağa sola sommalı derken bize yarı kendine bakma kişilere sommalıya ki nasıl bir kişiliğe sahipiz. Yani cevaplar çok önemli ayın olmaz.

"Sen tevbirini al ölümlü kü tut bırak yine de yüz gelin

Çoğu zaman hesap çarpya uymaz sonra diğini döversin"

Ölümün al ölümlü kü gibi olurs gibi yap sen kısas gibi olursın. Çoğu zaman planlarımız çarpya uymaz.

Yusuf Mirhat Göverson 7/A 460

2. Etimlik

Metinde geçen aşağıdaki dizeleri okuyunuz. Bu dizelerde anlatılmak istenenleri yazınız.

"Eski adamlar doğruyu söylemiş,

Bir çiçekle bahar olmaz

Kipi kendini bilip sağa sola sormalı

Can pazarı bu oyun olmaz"

Eski adamlar doğruyu söylemiş, bir çiçekle bahar gelmez. Bir iş bir tek kişiy-le olmaz. Kişi kendini bilmeli, bir şeyi ne kadar işi bilse de başkalarına sormalı. Can pazarı bu oyun olmaz, sözünde anlatılmak istenen, kimse kendini canını tehlikeye atmamak geri dönüşü olmaya bilir.

"Sen tedbirini al önünü kap tut burak yine de yaz gelsin

Çoğu zaman hesap çarpya uymaz sonra dizini döversin"

Sen önlemini? alıp bekle tehlike seyse bile dişini sık ve bekler. Her zaman iş tedirlerimiz olmaya bilir çok baştan marmalıyız sonra olmaz iş pişman olup dizini? dövrme.

5. Etkinlik

5. Etkinlik

Yandaki konuşma balonunun içinde yer alan diyalogların geçtiği hikâye türünde bir metin yazınız.

- Ha ha ha ha ha hapsu!
- Çok yaşa.
- Sen de gör.
- Rahat ve iyi yaşa!

BEREN HASTA OLUNCA...

Merhaba, ben Beren. Ha ha ha hapsu. Ağrı grip olduğumda, özür dilerim. Aslında doktora da gittim ama doktor ilaç gerek olmadığını nanelimem içmemin yeterli olacağını söyledi. Ben ne yapabilirim doktoru dinlemeliyim. Ama gerçeği söylemen gerekirse nanelimem pek sevmem ama içiyorum işte.

Diğdang değ! Ağrı kapı çalıyor. Bekleyin acıp geliyim. Ha işte buradayım. Gelen Yaprak. Mantığını asınca gelir. İşte geldi,

- Merhaba Yaprak.
- Merhaba Beren hasta olduğunuzu duyunca geçmiş olsuna geldin.
- Teşekkürler Yaprak.
- Rica ederim hem bu benim görevim sonuç olarak arkadaşız.
- Evet doğru, ha ha ha hapsu!
- Çok yaşa
- Sen de gör Yaprak benim.
- Lafımı olur, rahat ve iyi yaşa Beren'im.
- Zırr zırr zırr.
- Telefon çalıyor Yaprak. Ben acıp geliyim.
- İşte geldim. Yaprak annen ağrıyor.
- O zaman görüşürüz Beren.
- Görüşürüz Yaprak.

5. Etkinlik

Yandaki konuşma balonunun içinde yer alan diyalogların geçtiği hikâyeye türünde bir metin yazınız.

- Ha ha ha ha ha hapsu!
- Çok yaşa.
- Sen de gör,
- Rahat ve iyi yaşa!

HAPSURUK

Sekizinci doğum gününe sanjeler kalmıştı. Herkes gelmişti. Ortada tam 4 katlı bir pasta vardı. Ben hiç hapsurmanış biri olarak o ortada taktim bu konuda. O zaman gelmişti doğum gününe başladık. Ben tam pastadaki münbiri üfleയാக்கor birder "Ha ha hapsu" demende herkes "çok yaşa" dedi ben de "sizde görün" dedim. Onlar ise rahat ve iyi yaşa dediler. Ama bu kalabalıkta farketmediğim bir şey olmuştu. Hapsurduğum on pasta yere düşmüştü.

5. Etkinlik

Yandaki konuşma balonunun içinde yer alan diyalogların geçtiği hikâye türünde bir metin yazınız.

- Ha ha ha ha hahahaha!
- Çok yaşa.
- Sen de gör.
- Rahat ve iyi yaşa!

ÇOK YAŞA

Adamın bini hastolama mahallede dolarken
haha hahaha hahaha mahalledeki bakkali:

- Çok yaşa, rahat ve iyi yaşa!

Adam:

- Sen de gör

Bakkal içeri çağırır adamın eline

nanе, nıman kabuğu, hotmi çiçeği, biraz tere
bu biraz tere bir tutum zencefil verip
der ki:

- Verdiklerini eve gidince kaynat ve iç.

Adam teşekkür edip eve gidince hem-

atışı yakın tencereyi kayan hapsini suyla

beraber tencerenin altına koyar kaynıncaya

sıcak sıcak 15'er 2 güne kalmayıp iyile-

şiyos bakkala teşekkür edip çok yaşa der

5. Etkinlik

Aşağıda verilen basit fiilleri türemiş ve birleşik fiiller hâline getirerek birer cümlede kullanınız.

FİLİN YAPISI	KELİME	CÜMLE
Basit Fil	gör-	Den yongamı parada gördüm.
Türemiş Fil	görüp	Den altında görüp gördüm.
Birleşik Fil	görüldü	Den yongamı parada görüldü.

FİLİN YAPISI	KELİME	CÜMLE
Basit Fil	çinle-	Beni Marco'nun çinlemini dinledim.
Türemiş Fil	çinle-t	Çinleminizi bae sub dinletti.
Birleşik Fil	çinle-tir	

FİLİN YAPISI	KELİME	CÜMLE
Basit Fil	giz-	Kıyafetlerini gizler ve eden aydınlar.
Türemiş Fil	giz-ür	Kıyafetini gizledi.
Birleşik Fil	giz-ür	

3.5.3.2. Dinleme/İzleme Metni: Süper Babaanne

SUPER BABAANNE

Babaannem dedemi ilk gördüğü gün tam yüreğinden vurulmuş
 Dedem şöyle bir çapkınca bakıp hafifçe brygım burmuş
 O zamanın erkeği pek bir ağırmuş kızları ise pek bir
 Kırk yıl bir yastıkta tam kırk yıl
 Anlat babaanne ölümsüz aşkı
 Bir yastıkta tam kırk yıl kırk yıl kırk yıl kırk yıl

Ufacık bir yuva nohut oda bakla sofa ama sapsağlam ayakta
 Çeyiz dedikleri yorgan yastık iki sandık iki de bohça
 Gözleri hâlâ dolu dolu oluyor dedemin adını andıkça
 Kırk yıl bir yastıkta tam kırk yıl
 Anlat babaanne ölümsüz aşkı
 Bir yastıkta tam kırk yıl kırk yıl kırk yıl kırk yıl

Süper babaanne seni çok seviyoruz
 O büyük aşkları inan biz de yaşıyoruz
 Bugünkü genç kızlar yarının anneleri dersin
 İnan gençleri anlayan bir tek sensin
 Tüh tüh tüh tüh maşallah nazar değmez inşallah
 Süper babaanne seni çok seviyoruz
 O büyük aşkları inan biz de yaşıyoruz
 Zaman değişir ama aşklar değişir mi
 Yıllar sora biz de böyle diyeceğiz değil
 Tüh tüh tüh tüh maşallah nazar değmez inşallah

Babaanneme göre zamane kızları
 Pek bir hoş ama pek bir zormuş
 Hele hele beyleri dede gibi olmasa da
 Her şeyi zor beğenir olmuş
 E beyleri zor bey kızları zor kız
 Gençlerin işi pek bir zormuş
 Kırk yıl bir yastıkta tam kırk yıl
 Anlat babaanne ölümsüz aşkı
 Bir yastıkta tam kırk yıl kırk yıl kırk yıl kırk yıl

Dişi kuş yuvasını severek kuracak ki bu iş tamamına ersin
 Erkek kanadım şöyle bir açacak ki bu iş tamamına ersin
 Beyleri zorsa da kızları zorsa da bu iş tamamına ersin
 Kırk yıl bir yastıkta tam kırk yıl
 Anlat babaanne ölümsüz aşkı
 Bir yastıkta tam kırk yıl kırk yıl kırk yıl kırk yıl
 Süper babaanne seni çok seviyoruz
 Ölümsüz aşkları inan biz de yaşıyoruz
 Bugünkü genç kızlar yarının annelerini dersin
 İnan gençleri anlayan bir tek sensin

Resim 3.5. Süper Babaanne adlı şarkının sözleri

3.5.3.2.1. Dinleme sırası uygulama çalışmaları

SÜPER BABAANNE

Ana Tema: Millî Kültür

Alt Tema: Geleneklerimiz/Aile Büyük-
leri

Şarkının Adı: Süper Babaanne

Albümün Adı-Yılı: Değmesin Yağlı

Boya- 1986

Süre: 5 Ders Saati

I. HAZIRLIK

A. Dinleme Öncesi Derse Hazırlık

Türk kültürünü tanıtan, Türk ge-
lenek ve göreneklerini yansıtan resim,
fotoğraf ve yazılardan örnekler getiri-
niz. Barış MANÇO şarkılarını
dinletebilmek, şarkıların görüntülerini
izletebilmek için kaset, VCD, CD gibi
materyalleri ve akıllı tahtayı sınıf
ortamında gerekli koşulları oluşturarak
hazırlayınız.

Akraba ilişkilerinin oldukça
gelişmiş ve güçlü olduğu Türk toplum
hayatında, bu durumun Türk diline de
yansadığını dilimizde akrabalık
bağlarını ifade eden diğer dillere kıyasla
pek çok kelimenin olduğunu sezdirmek
amacıyla öğrencilerinize **1.Etkinliği**
yaptırınız (T.7.2.5)

1. Etkinlik									
Aşağıdaki bulmacaya gizlenmiş akraba isimlerini örnekteki gibi bulunuz. Akraba isimlerinin akrabalık ilişkilerini yazınız. İçinde akraba isimleri geçen cümleler kurunuz.									
Bulmaca	Akrabalık İsimleri	Akrabalık İlişkisi							
D U V G K A N N E	1.								
H A B A A N N E	2.								
D L A K M E S N E	3.								
H A L A C G Y I I	4.								
D E D E A E L S A	5.								
N N I E Z Y E T A	6.								
I I Z D A Y I E V	7.								
A N N E A N N U	8.								
V E N G E Z T B N	9.								
K T O R U N V P H	10.								
S G O K U M C E	11.								
H U V U K H A R A	12.								
CÜMLERİNİ									

B. Dinleme Sırası Metne Hazırlık

Aşağıdaki soruları yönelterek
öğrencilerinizi metne/şarkıya hazırlayı-
nız.

1. Aile büyüklerinizle (dede, nine...) anlaşabiliyor musunuz? Açıklayınız.
2. Aile büyüklerimizin anılarını dinlemek bizlere neler kazandırır? Açıklayınız.
3. Geçmiş ile günümüzü kıyaslayarak evlenme geleneğimizde nelerin değiştiğini örneklerle açıklayınız?
4. Barış Manço'nun Süper Babaanne adlı şarkısını daha önce dinlediniz mi? Şarkının konusu hakkında ne söyleyebilirsiniz? Millî kültür temasına ait olan bu metnin/şarkının alt tema adı ne olabilir? (T.7.1.1.) sorusunu sorarak

öğrencilerinizi dinlemeye/izlemeye hazır hale getiriniz.

Öğrencilerinize dinleyecekleri/izleyecekleri öyküleyici nitelikte olan Süper Babaanne adlı şarkıyı öğretim sürecinin sonunda canlandıracaklarını söyleyiniz (T.7.1.8.).

II. DİNLEME/İZLEME

Öğrencilerinizden, not almaları için gerekli araç gereçleri hazırlamalarını isteyiniz. Öğrencilerinize metni/şarkıyı seçici dinleme yöntemine göre dinleyeceklerini söyleyiniz.

Seçici Dinleme/İzleme

Amaç: Dinlenenlerin/izlenenlerin içinden ilgi ve ihtiyaca yönelik olanların seçilmesidir.

Uygulama: Dinleme/izleme amacına veya ilgi alanına yönelik olarak dinlenenlerden/izlenenlerden bir veya birkaç bölüm/ konu seçilerek yalnızca bu kısımlar dikkatle dinlenir/izlenir.

Öğrencilerinize şarkıyı dinleyeceklerini şarkının görüntülerini ise daha sonra izleyeceklerini söyleyiniz.

Öğrencilerinize seçici dinleme yöntemini kullanmalarını sağlamak amacıyla dinlenenin bağlamından hareketle şarkıda geçen kelime, kelime grupları ve deyimlerin anlamını

çıkarmalarını, dinleme sırasında şarkıda geçen deyimlere dikkat etmelerini belirtiniz. Dinlemeye geçmeden önce öğrencilerinizden 2. Etkinliğe göz atmalarını isteyiniz. Öğrencilerinizi arkadaşlarını rahatsız etmeden dinlemeleri konusunda uyardıktan sonra şarkıyı iki kez dinletiniz.

Söz Varlığını Geliştirme

Öğrencilerinizden dinledikleri şarkıda geçen anlamını bilmedikleri kelime ve deyimleri metnin bağlamından hareketle, anlamlarının belirtildiği cümlelerin başına yazmalarını isteyiniz (T.7.1.2). **(2.Etkinlik)**

2. Etkinlik

Dinlediğiniz şarkıda geçen bazı kelime ve deyimler ile anlamları aşağıda verilmiştir. Bu kelime ve deyimleri metnin bağlamından hareketle, anlamlarını belirttiğiniz cümlelerin başına yazınız.

çeyiz	mazur deyimlik	boşya
süper	mağazlık	boyuk bomsak
İşgülah	nohut oda bakıda sofa	güdersi dolu olmak

..... Nispet, sıcak ve derece bakımından istenilen olan.

..... çalmı yapmak amacıyla boyukları kırmak

..... İçine camuş, ebiş vb. koyup sarıdan dört köşe kumas

..... ağılayacak kadar duygulanmak

..... Ne güzel, Allah nazardan saklı olan anlamlarda beğenme duygularını bildiren bir söz

..... gör değmek

..... Tanrı dilese, Tanrı nasip ettiyse anlamlarında dikkat anılan bir söz

..... gelin için hazırlanan her türlü eşya, elbise

..... her evin küçükliğini ve darlığını anlatmak için söylenen bir söz

Bu kelime ve deyimlerden istediğiniz bey tanımları kullanacağınız biri dışındaki diğer olay yazısı olan iki paragraf yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencilerinize, öğrendikleri kelime, kavram ve deyimleri anlatımlarında kullanmalarını sağlayarak söz varlık-

larını ve ifade güçlerini zenginleştirmeleri amacıyla 2. Etkinlikte verilen kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma yöntemiyle (T.7.4.4.) 2. Etkinliğin ikinci bölümünü yaptırınız. Öğrencilerinize, 2. Etkinliğin birinci kısmında anlamlarını öğrendikleri kelime ve deyimlerden istedikleri beş tanesini kullanabilecekleri biri düşünce diğeri olay yazısı olan iki paragraf yazdırınız (T.7.4.3, T.7.4.7).

Dinledikleri şarkıdan hareketle yeni öğrendikleri kelimeleri, deyimleri, atasözlerini oluşturacakları sözlüğe yazmalarını isteyiniz (T.7.3.5.b).T.7.3.10.

Öğrencilerinizin basit, türemiş ve birleşik fiilleri ayırt edebilmelerini sağlayan 8. ve 9. etkinliklerini yazma öğrenme alanından sonra yaptıracağınızı unutmayınız.

Anlama ve Çözümleme

Barış Manço'nun sesini ve beden dilini etkili kullanma yönünden değerlendirmeleri (T.7.1.14., T.7.3.31.) ve şarkı dilinin farklılığını ayırt etmeleri için öğrencilerinize daha önce iki kez dinlettiğiniz şarkının görüntüsünü de izlettiriniz. (T.7.3.2, T.7.3.29).

Öğrencilerinizin dinledikleri/izledikleri şarkıyı içerik yönünden değerlendirmelerini sağlamak amacıyla

aşağıdaki soruları sorunuz. (T.7.1.4., T.7.1.5., T.7.1.11., T.7.1.12)

1. Dinlediğiniz/izlediğiniz Süper Babaanne adlı şarkıda geçen kişiler kimdir?
2. Şarkıda neler hangi özellikleriyle karşılaştırılmıştır? Açıklayınız.
3. Şarkının anlatıcısı olan Barış Manço bu şarkısında hangi kimlikle karşımıza çıkmaktadır?
4. Şarkıya göre mutlu bir evlilik için neler gereklidir?

Disiplinler Arası Yaklaşım (Müziksel Yaratıcılık)

Disiplinler arası bir yaklaşımla müzik dersinin müziksel yaratıcılık öğrenme alanının “*Dinlediği farklı türdeki müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini ifade eder.*” (Mü.7.C.3.) kazanımıyla Türkçe dersi (T.7.1.11.). kazanımını ilişkilendirerek öğrencilerinizden, dinledikleri/izledikleri şarkının kendilerinde uyandırdığı duygu ve düşünceleri yazmalarını isteyiniz. **(3.Etkinlik)**

Öğrencilerinizden, dinledikleri/izledikleri şarkının adına dikkat etmelerini, şarkının içeriği ile başlığı değerlendirmelerini, şarkıya farklı bir başlık koymalarını **(4. Etkinlik)** ve şarkıdan hareketle “*Süper Babaanne*”nin özelliklerini yazmalarını isteyiniz (T.7. 1.11, T.7.1.12).

(5. Etkinlik)

5. Etkinlik

Dinlediğiniz şarkıya siz de uyandırdığınız duygular ve düşünceleri yazınız.

.....

.....

.....

.....

6. Etkinlik

A. " Süper Babaanne" başlığı şarkıya içeriğine uygun mudur? Barış Manço'nun bu başlığı kullanma amacı ne olabilir?

.....

.....

.....

B. Şarkıya farklı bir başlık bulunuz. Bu başlığı bulmanızın nedenini açıklayınız. Bu başlığı bulmanızın nedenini açıklayınız.

Halkın başlığı: .....

Bu başlığı bulmanızın nedeni: .....

.....

.....

C. Arkadaşlarınızı bu başlığı başlıkların en çok beğendiğiniz başlığı yazınız. Bu başlığı beğenmemizin nedenini açıklayınız.

Arkadaşın beğendiği başlığı: .....

Bu başlığı beğenmemizin nedeni: .....

.....

Şarkıdaki söz sanatlarını tespit etmeleri için öğrencilerinize **6. Etkinliği** yaptırınız (T.7.3.8.).

5. Etkinlik

Dinlediğiniz okulunuzun şarkıdan hareketle "Süper Babaanne"nin özelliklerini yazınız.

SÜPER BABAAÑNE

.....

.....

.....

6. Etkinlik

Aşağıdaki dizelerde bulunan söz sanatlarını (benzeme, karşılaştırma, kişileştirme, mecaz, abartma...) yay ayraçlarını işaretle yazınız.

Babaanne dedemi ilk gördüğüm gün tam yörenin en vurulmuşu
.....

Ufuk bir yuva nolur oda bakış vafa sana sapaşşam ayaktın
.....

O zamanın enkeşki pek bir ağrımış izlenim ise pek bir hoşmuş
.....

İnan gençleri anlatan bir tek sesim
.....

Dişli kaş yaranım severek kuracak ki bu iş tamamına erisin
.....

Konuşma

Öğrencilerinizin konuşma ve empati becerilerini geliştirmek, kendini karşısın-

dakinin yerine koyarak konuşma yöntemini kullanmalarını sağlamak için aşağıdaki uygulamayı yaptırınız (T.7.2.8.).

Öğrencilerinize, kendini rolünü yapacağı kişinin yerine koyarak şarkıyı canlandıracaklarını ve şarkının sözleri ile jest ve mimiklerinin uyumuna dikkat etmelerini söyleyiniz (T.7.1.8.). Şarkıya göre canlandırılması yapılacak kişilerin adlarını (Barış Manço, Süper Babaanne, Dede, zamane gençleri) tahtaya yazınız.

Öğrencileri iki gruba ayırınız ve gönüllülük esasına göre gruplara rolleri dağıtınız. Gruplara şarkının görüntüsünü tasarımları için üç dört dakika süre veriniz ve her grubun sunumunu yapmasını sağlayınız. Canlandırma sürecinde grupların sunumunun iyi ya da kötü diye değerlendirilmesini engelleyiniz. Canlandırma çalışması bittikten sonra aşağıdaki soruları öğrencilerinize yöneltiniz: (T.7.2.4.

- 1.Barış Manço'yu canlandıran arkadaşınızın şarkının sözleri ile jest ve mimiklerinin uyumuna dikkat etti mi?
2. Süper Babaanne rolünde siz olsaydınız zamane gençlerine ne gibi öğütler verirdiniz?
3. Gençler olarak Süper Babaanne'ye içinde yaşadığımız zamanın gelenekleri hakkında neler söylediniz?

4. Barış Manço yaşasaydı arkadaşlarınızın canlandırdıkları görüntüyü izlettirmek ister miydiniz? Niçin?

Şarkıyı ezberleyen öğrencilerinizden karaoke yapmasını da isteyebilirsiniz. (T.7.3.2.).

Disiplinler Arası Yaklaşım (Müzik kültürü)

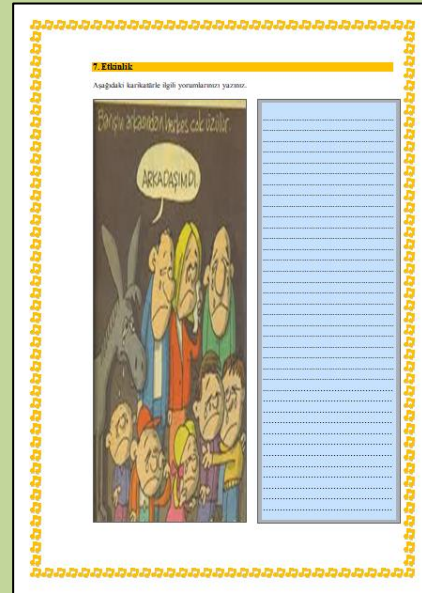
Disiplinler arası bir yaklaşımla müzik dersinin müzik kültürü öğrenme alanının *“Dinlediği çeşitli türlerdeki müziklerden hem bireysel hem de ortak sınıf arşivini geliştirir.”* (Mü.7.D.3.) kazanımıyla Türkçe dersi (T.7.3.31.-T.7.3.32.) kazanımlarını ilişkilendirerek öğrencilerinizden aşağıdaki çalışmayı yapmalarını isteyiniz.

Öğrencilerinize Barış Manço’ nun fotoğraflarından, şarkılarından, röportajlarından, hayatından ve anılarından oluşan kaset, CD, film vb. kaynaklardan özgün arşiv oluşturabileceklerini söyleyiniz.

Yazma

Öğrencilerinizin gördükleri unsurlardan hareketle metin yazmalarını sağlamak amacıyla onlardan **7. Etkinliği** yapmalarını isteyiniz. Öğrencilerinizi bu etkinliği gerçekleştirirken duylardan hareketle yazma yöntemini (T.7.4.4.) kullanmaları konusunda yönlendiriniz.

Öğrencilerinizden yazılarında; sebep-sonuç ilişkileri kurmaları, edindikleri bilgiler ışığında duygu ve düşüncelerini tekrara düşmeden yazmalarını, Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurmalarını, olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatmalarını, yazım ve noktalama kurallarına uymalarını, (T.7.4.16.) yazdıklarının içeriğine uygun kısa ve dikkat çekici bir başlık belirlemelerini (T.7.4.12.) isteyiniz.

Öğrencilerinizden yardımcı eylemlerin nasıl oluştuğunu ve yardımcı eylemlerin nasıl yazıldıklarını gösteren 8. Etkinliğin birinci bölümünü incelemelerini isteyiniz. 8. Etkinliğin ikinci bölümünde verilen cümlelerin boş bırakılan yerlerine yardımcı fiiller getirerek öğrencilerinizin cümleleri tamamlamalarını sağlayınız.

Yardımcı fiillerin yazımına dikkat çekiniz
(T.7.3.10).

8. Etiketlik

A. Aşağıda verilen yardımcı eylemlerle kurulan birleşik eylemleri inceleyiniz. Yardımcı eylemlerin nasıl oluştuğunu ve yardımcı eylemlerin nasıl yazıldıklarını inceleyiniz.

Yardımcı Eylemler	Yardımcı Eylemlerle Kurulan Birleşik Eylemler			
olmuş	beşmişmiş	olmuşmuş	beşmişmişmiş	Hazır olmuş
olmuş	beşmişmişmiş	olmuşmuşmuş	beşmişmişmişmiş	Affedilmiş
olmuşmuş	olmuşmuşmuş	olmuşmuşmuşmuş	olmuşmuşmuşmuşmuş	Sevirmişmiş
olmuşmuşmuş	olmuşmuşmuşmuş	olmuşmuşmuşmuşmuş	olmuşmuşmuşmuşmuşmuş	Sızlamışmış
olmuşmuşmuşmuş	olmuşmuşmuşmuşmuş	olmuşmuşmuşmuşmuşmuş	olmuşmuşmuşmuşmuşmuşmuş	Sevirmişmişmiş

B. Aşağıda verilen cümlelerdeki boş bırakılan yerlere yardımcı fiilleri getirerek cümleleri tamamlayınız. Yardımcı fiillerin yazımına dikkat ediniz.

Sabah erken uyanıp bulaşım yıkam .....
Sizle tanıştım memnun .....
Düşüncelere yardım .....
Zilin çaldığı bu kişiye fark .....
Mevlâ gördüm ..... neylese güzel .....
Kendisi yorgun .....
Yaptıklarından dolayı om .....
.....

9. Etiketlik

Aşağıdaki cümlelerde altı çiriz birleşik fiilleri inceleyiniz. Bu eylemlerin nasıl oluştuğunu söyleyiniz.

Bahaaemem dedem ik gündüğü gün tem şeyinden verdim.
Diyi bu yarasını severek karacak ki bi şey yanmam evim.
Terliken soguk su içtiği için hanı dişini.
Barış Manço'nun şarkıları diğerden diğer.
Hayatında iyi bir yazar olmayı nasil istemiştir.
Bu poemê gis avra nêşeyir.

Bu cümlelerdeki eylemler
.....
.....
.....
.....
.....

Ölçme ve Değerlendirme

Öğrencilerinizden dinledikleri/izledikleri şarkının kendilerinde uyandırdığı duygu ve düşünceleri ifade etmelerini isteyiniz.

Millî kültür temasına ait olan bu şarkının alt tema adının ne olabileceğini sorunuz. Aldığınız cevaplar doğrultusunda gelenekler ve aile büyüklerimiz hakkında öğrencilerinizi konuşturunuz.

Barış Manço'nun Millî kültürümüze olan katkısını bu şarkıyla belirleyebilir miyiz?

Öğrencilerinizden basit, türemiş, birleşik fiillere örnek vermelerini isteyiniz.

3.5.3.2.2. Öğrenci etkinlik çalışma örnekleri

1. Etkinlik

1. Etkinlik

Aşağıdaki bulmacaya gizlenmiş akraba isimlerini breketeği gibi bulunuz. Akraba isimlerinin akrabalık ilişkilerini yazınız. İçinde akraba isimleri geçen cümleler kurunuz.

Bulmaca	Akrabalık İsimleri	Akrabalık İlişkisi
B O Y Ü K A N N E	1. Büyükanne	① Annem ya da babamın annesinin annesi
B A B A A N N E L	2. Babanne	② Babamın annesi
D L A K M E S N T	3. Elçi	③ Annem kocasının erkek kardeşinin emi
H A L A C G T İ F	4. Hala	④ Babamın kız kardeşi
D E D E A E L S K	5. Görünce	⑤ Babamın kız kardeşinin eşi
N N E E Z Y E T A	6. Torun	⑥ Babamın kız kardeşi
I İ Z D A Y T E Y	7. Yenge	⑦ Dedemün kız kardeşinin kızı
A N N E A N N E İ	8. Teyze	⑧ Annemün eşi
Y E N G E Z T B N	9. Bede	⑨ Annemün kız kardeşi
K T O R U N V P H	10. Anneanne	⑩ Babamın annesinin eşi
S G Ö R Ö M C E C	11. Dayı	⑪ Annemün annesi
B O Y Ü K B A B A	12. Büyükbaba	⑫ Babamın babası
	13. Kayın	⑬ Annemün erkek kardeşi
	14. Baldız	⑭ Babamın erkek kardeşinin eşi
	15. Yeğen	⑮ Annemün erkek kardeşinin kızı
	16. Amca	⑯ Babamın erkek kardeşinin eşi
	17. Nine	⑰ Annemün erkek kardeşinin kızı
	18. Nine	⑱ Babamın erkek kardeşinin kızı

CÜMLELERİM

1- Yengeyim, dayıların ve babam geldi.

2- Yeğenleri görmeye gittim.

3- Ninem çok hasta.

4- Amcam suya ve tencere

I. Etimoloji

Aşağıdaki bulmacaya gizlenmiş akraba isimlerini örnekteki gibi bulunuz. Akraba isimlerinin akrabahük ilişkilerini yazınız. İçinde akraba isimleri geçen cümleler kurunuz.

Bulmaca	Akrabahük İsimleri	Akrabahük İlişkisi
B Ü Y Ü K A N N İ	1. Büyükanne	Annenin ve babamın annesi
B A B A A N N İ	2. Babaanne	Babamın annesi
D L A K M E S İ N T	3. Hala	Babamın kızı
H A L A C Ö T İ İ	4. Dede	Anne ve babamın babası
D E D E A E L S K	5. Teyze	Annenin kız kardeşi
N İ Z Y E İ A	6. Dayı	Annenin erkek kardeşi
I İ Z T A Y D E Y	7. Baldız	Annenin kız kardeşi
A N N E A N N İ	8. Anneanne	Annenin annesi
V E N G E Z T B N	9. Yenge	Annenin veya babamın kızı
K T O R U N V P H	10. Turun	annenin veya dedemizin çocuğunun çocuğu
S G Ö R Ü M C E C	11. Görümce	Babamın kız kardeşi
B Ü Y Ü K B A B A	12. Büyükbaba	Babamın veya annemizin babası
	13. Kayın	Annenin veya babamın erkek kardeşi
	14. Enişte	Babamın veya teyzemizin kocası
	15. Amca	Babamın erkek kardeşi
	16. Yeğen	Annenin veya babamın kardeşinin çocuğu
	17. Nene	Annenin veya babamın annesi
	18. Elti	Annenin annesi

CÜMLELERİM

Ablam evlenince eniştem oldu.

Halamın bu günü çok kötüydü.

Kuzey dedemi ve nizamı götürceğim.

Dayım ve yengem birisi iftara çağırıldı.

I. Etkinlik

Aşağıdaki bulmacaya çözülmüş akraba isimlerini örnekteki gibi bulunuz. Akraba isimlerinin akrabalık ilişkilerini yazınız. İçinde akraba isimleri geçen cümleler kurunuz.

Bulmaca	Akrabalık İsimleri	Akrabalık İlişkisi
B O Y O K A N N E	1. Büyük anne	1- Annemin veya babamın annesi.
B A B A A N N E L	2. Babamın annesi	2- Babamın annesi
D L A K M E S N T	3. Kula	3- Babamın kula kızıdır?
H A L A C Ü T İ İ	4. Bede	4- Babamın veya annemin tokosu
D E D E A E L S K	5. Tezce	5- Annemin kızı kızıdır.
N N İ E Z Y E L A	6. Yine	6- Babamın annesi.
I İ Z D A Y L E Y	7. Dayı	7- Annemin erkek kızıdır.
A N N E A N N E İ	8. Anneanne	8- Annemin annesi
Y E N G E Z T B N	9. Yenge	9- Babamın kızının kızı
K T O R U N V P H	10. Torun	10- Annemin kızı, erkek, kız
S G Ö R Ö M E Ö C	11. Görmü	11- Annemin eşinin kız kızıdır.
B O Y O K B A B A	12. Büyük baba	12- Annemin veya babamın babası
	13. Kayın	13- Babamın erkek kızıdır. Annemin kayın
	14. Eliti	14- Babamın erkek kızıdır. Annemin esi
	15. Amca	15- Babamın erkek kızıdır. Annemin esi
	16. Balık	16- Annemin kızı kızıdır. Babamın kızıdır.
	17. Yenge	17- Annemin, erkek kızıdır.
	18. Enişte	18- Babamın kızının, babamın kızıdır.

CÜMLELERİM

1- Benim annem yıldıdır Azerbaycanlıdır.

2- Annem Eliti ile birlikte geldiği oldu.

3- Babam kayın ile Erzurum'da marmara gitti.

4- Eniştem bir kızı yamaga getirdi.

2. Etkinlik

2. Etkinlik

Öğrendiğimiz parkıda geçen bazı kelimeler ve deyimler ile anlamları aşağıda verilmiştir. Bu kelimeler ve deyimleri metnin bağlamından hareketle, anlamlarının belirtildiği cümlelerin başına yazınız. Bu kelimeler ve deyimlerden istediğiniz beş tanesini kullanarak yazacağınız bir düşünce diğer olay yazısı olan (ki) paragraf yazınız.

Spor .....: Nizelik, sıccak ve derece bakımından üstün olan.

büyük barmak ..... çalın yapmak amacıyla büyüklerin kıymak

hoşlan ..... içine çamaşır, çöbe vb. koyup sarılan dört köşe kumaş

göleri dolu dolu ..... ^{değer} kadar uygulanmak

masallah ..... Ne güzel, Allah nazardan saklasın anlamlarında beğenme duygularını bildiren bir söz

nasırcılık ..... ^{gür} deyim

masallah .....: Tamir dileme, Tamir nasip etiyse anlamlarında dilek anlatan bir söz

sofra .....: gâlin için hazırlanan her türlü eya, cüz

nohut ada bakla sofra .....: bir evin küçüklüğünü ve darlığını anlatmak için söylenen bir söz

oily yazısı	PARAGRAFLARIM Oily yazısı: orijinal
<p>Kaon steron alıştırma duyguların sıcak, abaları dolu dolu oku ve hoşlan avmıla yutur mıdır diyerek kışrak mileri ne doğru ilerledi.</p> <p>Ve aylar sonra nohut ada bakla sofra bir ev tuttular. Kaon steron nasırcılık diyordu.</p>	<p>Esik sementinde yeni dedelerimize ve n. Mele rına sement gahileri gibi sıkışık esik sement hançerda. Gevrekler or duku. (Bir yamyam, bir tık) Ama şimdi. Gevrekler ve bahçeler. Gevrekler yarı çuk. Sabı durdu. Pirelerimize eskiden nohut ada bakla sofra evler de yosunlar. Ancak şimdi sorduk. Kışrak evler de yosunlar. (Pirelerimize kışrak diyince ahaler dolu dolu duydular. Masallah bu işin sonu kışrak gittire.</p>

2. Etkinlik

Dinlediğiniz parkta geçen bazı kelime ve deyimler ile anlamları aşağıda verilmiştir. Bu kelime ve deyimleri metnin bağlamından hareketle, anlamlarının belirtildiği cümlelerin başına yazınız. Bu kelime ve deyimlerden istediğiniz beş tanesini kullanacağınız bir düşünce diğeri olay yazısı olan iki paragraf yazınız.

Süper.....: Nizelik, ticellik ve derece bakımından üstün olan. +

Bryk burrek.....: çalın yaprak anaçıyla brykları kızarmak +

Beyna.....: İçine çamaşır, elbise vb. koyup sarılan dilt kılge kamaç +

Maasallah.....: Ne güzel, Allah nazardan saklasın anlamlarında beğenme duygulan bir söz +

Nazar değirmek.....: göz değirmek +

İnşallah.....: Tanrı dilese, Tanrı nasip etmişse anlamlarında dilek anlatan bir söz +

Çeyiz.....: gelin için hazırlanan her türlü eşya, cihaz +

nahut da bakla sofa.....: bir evin küçüklüğü ve darlığına anlamlık için söylenen bir söz +

gilyeri dala detememek.....: bir evin küçüklüğü ve darlığına anlamlık için söylenen bir söz +

PARAGRAFLARIM	
<p>Bir okula giderken caddede... bir yer gördüm. maasallah burrek süper bir temizlikci var gibime geldi. sodde pıncıl emil donlyardı. bu sodde nahut oda bakla sofa kadar di. bism oser temizlikçimle aklıma geldi. adalenim dala dala oldu. soddeye bakıp inşallah bism caddede bu kadar rahat olur dedim ve okula girdim.</p>	<p>"Maasallah" demek. de peşer. Allah nazar dan saklasın demek. Bir yer "maasallah" ile duygulanmak. bir dir inşallah. bu nedenle beğendiğime baki peşere "maasallah" demekti.</p>

3. 4. 5. Etkinlik

3. Etkinlik

Dinlediğiniz parkını siz de uyandırdığı duygular ve düşünceleri yazınız.

Dinlediğim parkın ben de uyandırdığı
duygular ve düşünceler şunlardır.
Bu parkta dinlediğim zaman aile büyük-
lerim okuma gelmişti. Millî Kültürünle
yansıtılmaktaydı.

4. Etkinlik

a. "Süper Babanne" başlığı parkın içeriğine uygun mudur? Barış Manço'nun bu başlığı
kullanma amacı ne olabilir?

Bence "Süper Babanne" başlığı
uygundur. Barış Manço, bence babanne-
sini çok sevdiği için bu parkta
bu başlığı uygun görmüştür.

b. Siz başka farklı bir başlık bulamaz. Bu başlığı bulmanın nedeni açıklarınız.

Bulduğum başlık: Çatın Babannemim

Bu başlığı bulmanın nedeni: babannemi sevdiğim
için bu başlığı uygun gördüm.
Babanne da planda, almali çatın-
kul Zohranın babanne.

5. Etkinlik

Dinlediğiniz-okuduğunuz şarkıdan hareketle "Süper Babanne"nin özelliklerini yazınız.

SÜPER BABANNE

Süper babanne: Genleri onları
sensin, babanın dolu dolu oluyor, neşe-
li birisidir.

3. Etkinlik

Okuduğunuz şarkının söz de ayarlanmış deyiş ve düşünceleri yazınız.

Duyduğum bençe çok güzel bir şarkı. Bençe bu şarkı çok iyi yapılmış. Bu şarkının sözleri çok anlamlıdır.

---

4. Etkinlik

a. " Süper Babanne" başlığı şarkının içeriğine uygun mudur? Başlıkların bu başlığı kullanma amacı ne olabilir?

Süper babanne başlığı şarkının içeriğine uygundur. Başlıkların bu başlığı kullanmasının amacı babasının çok sevmesidir.

---

b. Şarkıya farklı bir başlık bulunuz. Bu başlığı bulmanın nedenini açıklayınız.

Bulduğum başlık: Canım Babannem

Bu başlığı bulmanın nedeni Babannemi çok sevmem. Babannem'in en planda olduğu.

---

5. Etkinlik

Okuduğunuz-okuduğunuz şarkıdan hareketle "Süper Babanne"nin özelliklerini yazınız.

SÜPER BABAANNE

Gençleri onaylar, Duygusal, 40 yıllık askı.
Gözelliklerinin çok olması.
Gençlerin sevgili olması.

3. Etkinlik

Dişlediğiniz şarkının siz de yazdığınız dıygı ve dıöşönceleri yazınız.

Ben de yazdığım dıygular... güzel... dıygular. Şarkıda
wak sonına bir el var zımdır gacı, bir edenince
kimeni ayılıyor bıcıcak rski askıda daha güzel
olurdu.

4. Etkinlik

a. " Süper Babaanne" beşli şarkının içeriğine uygun mudur? Başlı bulma anaç ne olabilir?

Bence uygundur.
Boris Anne bu beşli bulma anaç ise
babannenin askı, şebelli ve bir wak şebelli;
dınışkılar Süper kuronu baban nersini buluyor.

b. Şarkıya farklı bir başlık bulunuz. Bu beşli bulmanın nedenini açıklayınız.

Bulduğum başlık: Babannen ve Dedem.
Bu beşli bulmanın nedeni: Şarkıda genellikle kıkırcı ve kıkırcı-
dedem buluyor. Bu yüzden

5. Etkinlik

Dişlediğiniz okuduğunuz şarkıdan hareketle "Süper Babaanne"nin özelliklerini yazınız.

SÜPER BABAANNE

Süper kıkırcı herkesi yeni kıkırcı gururları
nyıkır, şebellidir.

6. 7. Etkinlik

6. Etkinlik

Aşağıdaki dizelerde bulunan söz sanatlarını (benzeme, ~~kayıp~~alma, ~~kıyaset~~ime, mecaz, abartma...) yay ayrıçalarını içine yazınız.

Bahaanem dedemi ilk gördüğü gün tam yitmişim varsımış. (mecaz, abartı)

Ufacık bir yuva nehut oda bakla sofs ama sapımsam ayakta. (benzetme, abartma)

O zamanın erkeği pek bir ağırmiş izrafarı ise pek bir hafımış. (karşılaştırma)

İnan gençleri antayan bir tek semin. (abartma)

Dişli kuş yuvaını severek kuracak ki bu iş tamamına erin. (benzetme)

7. Etkinlik

Aşağıdaki karikatürle ilgili yorumlarınızı yazınız.

Yandaki karikatürde Boris Mercan'ın saçları çok saçılmıştır. Boris Mercan'ın "Arkadaşım" eylek saçlarındaki gibi eylek de saçılmıştır. Karikatürde ki arkadaşımın kelimesi den de saçılmıştır. Arkadaşım.

6. Etkinlik

Aşağıdaki dizelerde bulunan söz sanatlarını (benzeme, karşılaştırma, kişileştirme, mecaz, abartma...) yay ayraçların içine yazınız.

Baharın dediği ilk gördüğü gün tarı yâreğinden vurmuş. (mecaz)

Ufacık bir yuva nâhut oda bakla sofs ama neşâşliğin ayvıkta. (benzetme)

O zamanın erkeği pek bir ağırbaşlı kızları ise pek bir hoşmuş. (karşılaştırma)

İnas gençleri anlayan bir tek emîn. (abartma)

Dişi kuş yuvasını görmek lâzım ki be iş tamamına emîn. (benzetme)

7. Etkinlik

Aşağıdaki karikatürle ilgili yorumlarınızı yazınız.

Birisi arkasından neşes arkâzılır...
 ve... arkasından...
 yaptığını...
 arkasından...
 ve...
 Sani...
 arkasından...
 arkasından...
 çocukları veya...
 arkasından...
 çocukları...
 çocukları...

6. Etkinlik

Aşağıdaki dizelerde bulunan söz sanatlarını (benzetme, karşılaştırma, kişileştirme, mecaz, abartma...) yazayazrakların altına yazınız.

Babamın dedemi ilk gördüğü gün tam yatağında bulmuş. (mecaz, abartma)

Ufak bir yuva nehut olsa bakla arsa ama sapasağlam ayakta. (benzetme, pekiştirme)

O zamanın erkeği pek bir ağrımış kuzan ise pek bir hoşmuş. (karşılaştırma)

İnan gençleri anıyan bir tek semün. (abartma)

Dişi küp yovasını çeverek kuzucak ki bu iş tamamı erün. (benzetme)

7. Etkinlik

Aşağıdaki karikatille ilgili yorumlarınızı yazınız.

Barış Arkan'ın...
ölenleri ordından
herkesin çok
üzülmesi ve oğlunun
de ölmesi gerek
sade Türk halkı
nın hüznü.
Barış Arkan'ın...
ölmesi herkesi
çok üzülür.
Barış Arkan'ın öle
menen fidandan
herkesi üzülür.
Çünkü herkesin arkadaşı

8. 9. Etkinlik

8. Etkinlik

a. Aşağıda verilen yardımcı eylemlerle kurulan birleşik eylemleri inceleyiniz. Yardımcı eylemlerin nasıl oluştuğunu ve yardımcı eylemlerin nasıl yazıldıklarını inceleyiniz.

Yardımcı Eylemler	Yardımcı Eylemlerle Kurulan Birleşik Eylemler			
olmak	hasta olmak	adım olmak	katılmak	hüsnolmak
etmek	teşekkür etmek	yardım etmek	hüsnolmak	aflemek
eylemek (etmek)	niyet eylemek	yükün eylemek	sabıtlamak	seyirtmek
kılmak (etmek)	mazur kılmak	karam kılmak	indat kılmak	nazar kılmak
yapmak	yemek yapmak	ödev yapmak	oymak	kaza yapmak

b. Aşağıda verilen cümlelerdeki boş bırakılan yerlere yardımcı fiiller getirerek cümleleri tamamlayınız. Yardımcı fiillerin yazımına dikkat ediniz.

Sabah erken uyandı baharı yolda **ettik**

Sizle tanıştıma memnun **oldum**

Duygulara yardım **etmeliyiz**

Zilin çaldığını hiç kimse fark **etmedi**

Mevlâ görelim **ayrılma** gözler **aylar**

Kendini yorgun **hissetti**

Yaptıklarından dolayı onu **affetti**...

9. Etkinlik

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili birleşik fiilleri inceleyiniz. Bu eylemlerin nasıl oluştuğunu söyleyiniz.

Baharın dedemi ilk gördüğü gün tam yücünden varlığını,

Dişi kuyruğunu severek kuracak ki bu iş tamamına ermiş,

Terliken soğuk su içtiği için hastalandığı,

Başlı Març'o'nun parkları dillerden dillerden,

Büyüdüğünde iyi bir yazar olmayı umduğunu,

Bu çocuk gizli gizli...

Bu cümlelerdeki
eylemler **olmak**

koymak

şeyler

terden

oluyor

8. Etkinlik

a. Aşağıda verilen yardımcı eylemlerle kurulan birleşik eylemleri inceleyiniz. Yardımcı eylemlerin nasıl oluştuğunu ve yardımcı eylemlerin nasıl yapıldıklarını inceleyiniz.

Yardımcı Eylemler	Yardımcı Eylemlerle Kurulan Birleşik Eylemler			
olmak	hasta olmak	adım olmak	kağıt olmak	tuş olmak
etmek	tepekkir etmek	yardım etmek	halfetmek	afilmek
eylemek (etmek)	niyaz eylemek	yakın eylemek	sahifeyelemek	seyfeylemek
kılmak (etmek)	mutlu kılmak	kerem kılmak	ındat kılmak	nazar kılmak
yapmak	yemek yapmak	ödev yapmak	üfö yapmak	kaza yapmak

b. Aşağıda verilen cümlelerdeki boş brakılan yerlere yardımcı fiiller getirerek cümleleri tamamlayınız. Yardımcı fiillerin yazarken dikkat ediniz.

Sabah erken uyanıp baharı yelcu çalıştı.
 Sizle tanıştığıma memnun oldum.
 Düşünlere yardım etmeliyiz...
 Zilin çaldığıni hiç kimse fark etmedi.
 Mevlâ gâvelin teyker; neyterse gâzel eyler.
 Kendini yongan hiç sevdiğinde.
 Yaptıklarından dolayı onu ofletti.....

9. Etkinlik

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili birleşik fiilleri inceleyiniz. Bu eylemlerin nasıl oluştuğunu söyleyiniz.

Babaannem dedemi ilk gördüğü gün tane yıldırımından varaldım.

Dipli kuz yuvasını seyerek kuracak ki bu iy tanımına erdim.

Terliyiken soğuk su içtiği için hasta oldum.

Biriz Manço'nun parkları gillerden dönüyor.

Büyüdüğünde iyi bir yazar olmayı deneydim.

Bu çocuk ele avca soluyor.

Bu cümlelerdeki eylemler on laço
koşu asım dir
lelik filib
don.....
 .....
 .....
 ..... ahamıyor.

8. Etkinlik

a. Aşağıda verilen yardımcı eylemlerle kurulan birleşik eylemleri inceleyiniz. Yardımcı eylemlerin nasıl oluştuğuna ve yardımcı eylemlerin nasıl yapıldıklarını inceleyiniz.

Yardımcı Eylemler	Yardımcı Eylemlerle Kurulan Birleşik Eylemler			
olmak	hasta olmak	adım olmak	kulpu olmak	kuş olmak
etmek	teşekkür etmek	yardım etmek	bulunmak	affetmek
eylemek (etmek)	triyar eylemek	yakın eylemek	sahneyelemek	soyulemek
kılmak (etmek)	amatlı kılmak	kamam kılmak	madat kılmak	nazır kılmak
yapmak	yernek yapmak	ödev yapmak	ödü yapmak	kazı yapmak

b. Aşağıda verilen cümlelerdeki boş bırakılan yerlere yardımcı fiiller getirerek cümleleri tamamlayınız. Yardımcı fiillerin yazımına dikkat ediniz.

Sabah erken uyanıp babamı yoktu... ettim.

Sizle tanıştığıma memnun... aldum.

Düşünlere yardım... etmeliyiz.

Zilin çabığını hiç kimse fark... emedi.

Mevlâ görelim... neyler... eyler.

Kendini yorgun... hissediyordu.

Yapıklarından dolayı onu... affetti.

ne eylem
neyler

9. Etkinlik

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili birleşik fiilleri inceleyiniz. Bu eylemlerin nasıl oluştuğuna söyleyiniz.

Babaannem dedemi ilk gördüğü gün tam yüreğinden vızalmış.

Dişi kuş yuvasını severek kuracak ki bu iş tamamla çözü.

Terliyleten soğuk su içtiği için hızca dıştı.

Barış Manço'nun parkları dillerden dillerden.

Büyüdüğünde iyi bir yazar olmayı engeldim.

Bu çocuk de avca sığdı.

Bu cümlelerdeki eylemler Anlam- ca kay- nasmış- birleşik fiiller- ile oluşmuştur.

3.5.3. Dinleme Sonrası Uygulama Çalışmaları

“*Nane Limon Kabuğu ile Süper Babaanne*” adlı şarkıların dinleme/izleme ve etkinlik temelli uygulama çalışmaları bittikten sonra şarkıların içeriğine uygun olarak öğrencilerin metinler arası karşılaştırma yapmasını, metin içi ve metin dışı anlam ilişkileri kurmasını sağlayan, dil becerilerinin hepsini kapsayan sorulardan oluşan genel olarak Dinlediğini/İzleme Anlama/Anlatma Başarı Testleri diye adlandırılan ÖMBT ile BMBT’nin uygulaması yapılmıştır.

3.6. Verilerin Analizi

Nitel ve nicel veri toplama araçların kullanıldığı araştırmada, betimsel analiz tekniği ile anlam çıkartıcı istatistik yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak uygulama boyutunda öğretim materyallerinin hazırlanmasında Doküman İnceleme Tekniği Verileri (DİTV), öğrencilere ait bilgileri tespit etmek amacıyla düzenlenen Kişisel Bilgi Formu (KBF), uygulama öncesi Millî Kültür Teması Dinlediğini/İzlediğini Anlama/Anlatma Başarı Testleri (MKTDİAABT- ÖMBT, BMBT), Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği (DYTÖ), ön test olarak; uygulama süresince Dinle/İzle/Anlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Öğretmen Gözlem Formu (DİA/DKYÖGF) ve uygulama sonrası başarı testleri ile tutum ölçeği (ÖMBT, BMBT ve DYTÖ) son test olarak, deney grubu öğrencileri ile de Öğrenci Görüşme Formu (ÖGF) kullanılmıştır.

Deney ve kontrol grubuna ait öğrencilerin cinsiyetleri, müzik zevkleri ve müzik dinleme alışkanlıkları hakkında görüş ve eğilimlerini tespit etmek için geliştirilen Kişisel Bilgi Formu’ndaki veriler, frekans (f) ve yüzde (%) değerleri verilerek yorumlanmıştır.

Araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış sabit seçenekli cevaplama ve ilgili alanın derinlemesine incelenmesini sağlayan, 5 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış öğrenci görüşme formuna göre uygulama sonrası 25 deney grubu öğrencisi ile gerçekleştirilen görüşmeler, ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler, bilgisayar ortamına aktarılarak betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiş, tematik çerçeveye göre incelenen veriler kodlanmış, temalardan elde edilen kodların tutarlılığının tespiti için de elde edilen veriler bağımsız iki uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uz-

man görüşlerinin karşılaştırılması sonucunda görüş birliği ve ayrılığı olan kodlamalar Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen “Güvenirlilik=[Görüş Birliği/(Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı)]x100]” formülünden yararlanılarak incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda, araştırmacı ve iki uzmanın görüşleri arasındaki uyum yüzdesi %94 olarak bulunmuştur. Değerlendirmeler sonucunda kod ve temalara ilişkin veriler, bilgisayar ortamına aktarılarak kodlanan veriler frekans/yüzde değerleriyle birlikte tablolaştırılmış, öğrencilerin görüşme sorularına verdikleri cevaplardan birebir alıntılar yapılarak elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Deney grubu (25) ile kontrol grubu (26) arasında uygulama öncesi ve sonrası başarı, yeterlik, tutum ve uygulama süresince de yeterlik açısından fark olup olmadığının anlaşılabilmesi için kullanılan ölçme araçlarındaki verilerin normal dağılıp dağılmadığını saptayan ve araştırmadan elde edilen verilerin analizinde *Shapiro-Wilk Testi* kullanılmıştır. Örneklem büyüklüğünün 35’ten büyük olması durumunda kullanılan Kolmogorov-Smirnov (K-S) testinin örneklem büyüklüğünün 20 ile 50 arasında olduğu durumlarda yeterli güce sahip olmadığı belirtilmektedir (Schoder, Himmelmann ve Wilhelm, 2006). Genelde küçük numune boyutları için (<50 numune) kullanılan ancak 2000’e kadar büyük numune boyutlarının normalliğinin değerlendirilmesinde de kullanılan *Shapiro-Wilk* testinin normallik varsayımını değerlendirmek için en güçlü test olduğu belirtilmektedir (akt. Demir, Saatçioğlu ve diğeri 2016, s.134). Bulgular bölümünde ilgili alanlarda verilen normallik testlerinin sonuçları da göz önünde bulundurularak, araştırma kapsamında elde edilen nicel veriler SPSS paket programından yararlanılarak analiz edilmiştir.

İki bağımsız grup olan deney ve kontrol gruplarının başarı, yeterlik, tutum ve yeterlik testlerinden elde ettikleri veriler, normal dağılım şartı sağlandığında parametrik analiz tekniklerinden Bağımsız T Testi (*Independent Samples T Testi*), sağlanmadığı durumlarda nonparametrik analiz tekniklerinden Mann Whitney U testi ile; iki bağımlı grup arasındaki ön test–son test kıyaslamalarında normal dağılım şartı sağlandığı durumda parametrik analiz tekniği olan Bağımlı T Testi (*Paired Samples T Testi*), sağlanmadığı durumda ise nonparametrik analiz tekniklerinden Wilcoxon Testi kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, deney ve kontrol grubunda (ÖMBT, BMBT ve DYTÖ ön test), (DİADKYÖ), (ÖMBT, BMBT ve DYTÖ son test ve ÖGF) uygulanan veri toplama araçlarından elde edilen başarı, yeterlik, tutum ve öğrenci görüşleri ile ilgili olarak ulaşılan bulgular ayrı başlıklar altında değerlendirilmiştir.

4.1. Başarı ile İlgili Bulgular

7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasının öğretiminde müzik destekli öğretim yöntemiyle Barış Manço şarkılarının kullanıldığı deney grubu ile mevcut öğretim yöntemine göre Barış Manço şarkılarının kullanıldığı kontrol grubunun uygulama öncesi denklik durumlarını, hazır bulunurluk seviyelerini; uygulama sonrası temel dil becerilerinin kazandırılma durumlarını belirlemek için öyküleyici ve bilgilendirici metin/şarkı başarı testleri, uygulama süresince de grupların dinleme ve konuşma yeterlikleri ölçeği kullanılmıştır.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin başarı testleri ön test ve son test puanlarının normal dağılım değerleri ile ilgili elde edilen sonuçlar Tablo 4.1’de gösterilmiş, iki bağımlı grup arasındaki ön test-son test kıyaslamalarında normal dağılım şartı sağlandığı için Bağımlı T Testi ile veriler analiz edilmiş, deney ve kontrol grubunun ÖMBT ön test puanları arasındaki kıyaslamalarda normal dağılım şartı sağlanmadığı için Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Tablo 4.1.

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Başarı testleri Ön Test ve Son Test Puanlarının Shapiro-Wilk Testi Normallik Değerleri

Grup	N		Başarı testleri	
			ÖMBT p	BMBT P
DG	25	Ön Test	,261	,622
		Son Test	0,67	,005
KG	26	Ön Test	,026	,331
		Son Test	,126	,061

4.1.1. Müzik Destekli Öğretim Yöntemiyle Barış Manço Şarkılarının Kullanıldığı Deney Grubu ile Mevcut Öğretim Yöntemine Göre Barış Manço Şarkılarının Kullanıldığı Kontrol Grubunun Uygulama Öncesi ve Sonrası “Öyküleyici Metin Başarı Testi” Puanlarına İlişkin Bulgular

Millî kültür temasının öğretiminde Barış Manço şarkılarının dinletilip /izletilerek kullanıldığı deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrası “Öyküleyici Metin/Şarkı Başarı Testi” (ÖMBT) puanlarına ilişkin sonuçlar Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2.

Deney Grubunun ÖMBT Ön Test ve Son Test Puanlarını Karşılaştıran Bağımlı Grup t Testi Sonuçları

Test	N	X	S	Sd	t	P
Ön test	25	73,00	6,65	24	-10,837	,000
Son test	25	85,68	5,80			

Deney grubunun ÖMBT ön test ve son test bağımlı grup t testi analiz sonuçlarına göre, son test puan ortalamasının (85,68) ön test puan ortalamasından (73,00) yüksek olduğu, %95 güven aralığında p anlamlılık değerinin ($t(24) = -10,837$; $P < 0,05$). 0.05’in altında ($p = 0,001$) olduğu görülmüştür. Ön test ve son test puan ortalamalarına göre farkın son test lehine çıktığı deney ile yapılan işlemin öğrencilerin başarılarını artırdığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Millî kültür temasının öğretiminde mevcut öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrası “Öyküleyici Metin/Şarkı Başarı Testi” (ÖMBT) puanlarına ilişkin sonuçlar Tablo 4.3’te verilmiştir.

Tablo 4.3

Kontrol Grubunun ÖMBT Ön Test ve Son Test Puanlarını Karşılaştıran Bağımlı Grup t Testi Sonuçları

Test	N	X	S	Sd	T	P
Ön test	26	74,42	8,29	25	- 2,833	,009
Son test	26	78,00	8,04			

Kontrol grubunun ÖMBT ön test ve son test bağımlı grup t-testi analiz sonuçlarına göre, son test puan ortalaması (78,00) ön test puan ortalaması (74,42) olup kontrol grubu öğrencilerinin başarı testi ön test ve son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($t(25) = -2,833; P < 0,05$).

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ÖMBT puanları arasında uygulama öncesinde anlamlı bir farkın olup olmadığının anlaşılması için normal dağılım göstermeyen verilerin analizinde ikili karşılaştırmalarla kullanılan Mann Whitney U Testi kullanılmıştır. Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ÖMBT puanlarına ilişkin sonuçlar Tablo 4.4’te verilmiştir.

Tablo 4.4.

Deney Grubu ile Kontrol Grubu ÖMBT Ön Test Puanlarını Karşılaştıran Mann Whitney U Testi Sonuçları

Ön test	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	P
DG	25	25,74	643,50	-123	,902
KG	26	26,25	682,50		
Toplam	51				

Mann Whitney U Testine göre uygulama öncesi deney grubu öğrencilerinin başarı puanları sıra ortalamasının 25,74; kontrol grubu öğrencilerin ise 26,25 puan olduğu, deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin uygulama öncesi ÖMBT ön test ba-

şarı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır ($U=-125$; $P>0,05$). Elde edilen bulgulara göre deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin uygulama öncesi yapılan ÖMBT başarı puanları açısından birbirleriyle denk oldukları söylenebilir.

Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin uygulama sonrası “Öyküleyici Metin/Şarkı Başarı Testi” (ÖMBT) puanlarına ilişkin sonuçlar Tablo 4.5’te verilmiştir.

Tablo 4.5.

Deney Grubu ile Kontrol Grubu ÖMBT Son Test Puanlarını Karşılaştıran Bağımsız t Testi Sonuçları

Grup	N	X	S	Sd	T	P
DG	25	85,68	5,80	45,5	3,923	,000
KG	26	78,00	8,04			

Deney ve kontrol grubunun ÖMBT son test bağımsız grup t testi analiz sonuçlarına göre, deney grubunun son test puan ortalamasının (85,68); kontrol grubunun son test puan ortalamasının ise (78,00) olduğu görülmektedir. Deney ve kontrol gruplarının son test değerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t(45,5)=3,923$; $(P=0,001)$; $P<0,05$). Öyküleyici metne/şarkıya yönelik son test puan ortalamalarına göre farkın deney grubu lehine anlamlı çıktığı deney ile yapılan işlemin öğrencilerin başarılarını artırdığı sonucuna ulaşılmaktadır.

4.1.2. Müzik Destekli Öğretim Yöntemiyle Barış Manço Şarkılarının Kullanıldığı Deney Grubu ile Mevcut Öğretim Yöntemine Göre Barış Manço Şarkılarının Kullanıldığı Kontrol Grubunun Uygulama Öncesi ve Sonrası “Bilgilendirici Metin Başarı Testi” Puanlarına İlişkin Bulgular

Millî kültür temasının öğretiminde Barış Manço şarkılarının dinletilip /izletilerek kullanıldığı deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrası “Bilgilendirici Metin/Şarkı Başarı Testi” (BMBT) puanlarına ilişkin sonuçlar Tablo 4.6’da verilmiştir.

Tablo 4.6.

Deney Grubunun BMBT Ön Test ve Son Test Puanlarını Karşılaştıran Bağımlı Grup t testi Sonuçları

Test	N	X	S	Sd	T	P
Ön test	25	69,56	7,94	24	-9,181	,000
Son test	25	80,52	5,13			

Deney grubunun BMBT ön test ve son test bağımlı grup t testi analiz sonuçlarına göre, son test puan ortalamasının (80,52) ön test puan ortalamasından (69,56) yüksek olduğu görülmektedir ($t(24) = -9,181$; ($p=0,001$): $P<0,05$). Bu bulguya göre müzik destekli öğretim yöntemiyle şarkıların dinletilip/izletildiği deney grubunda bilgilendirici metne/şarkıya yönelik olarak son test başarı puanının anlamlı olduğu deney ile yapılan işlemin öğrencilerin başarılarını artırdığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Millî kültür temasının öğretiminde mevcut öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrası BMBT puanlarına ilişkin sonuçlar Tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.7.

Kontrol Grubunun BMBT Ön Test ve Son Test Puanlarını Karşılaştıran Bağımlı Grup t Testi Sonuçları

Test	N	X	S	Sd	t	P
Ön test	26	65,88	10,62	25	-1,876	,072
Son test	26	69,35	7,62			

BMBT ön test ve son test bağımlı grup t testi analiz sonuçlarına göre, kontrol grubunun son test puan ortalaması (69,35), ön test puan ortalaması (65,88)’dir. Ön test ve son test puan ortalamalarına göre kontrol grubu öğrencilerinin BMBT ön test ve son test puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($t(25) = -1,876$; $P>0,05$).

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin BMBT puanları arasında uygulama öncesinde anlamlı bir farkın olup olmadığının anlaşılması için normal dağılım gösteren verilerin analizinde ikili karşılaştırmalarla kullanılan Bağımsız T Testi kullanılmıştır. Deney

grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin uygulama öncesi BMBT puanlarına ilişkin sonuçlar Tablo 4.8’de verilmiştir.

Tablo 4.8.

Deney Grubu ile Kontrol Grubu BMBT Ön Test Puanlarını Karşılaştıran Bağımsız t Testi Sonuçları

Grup	N	X	S	Sd	t	P
DG	25	65,88	10,62	46,2	1,403	,167
KG	26	69,35	7,62			

Deney ve kontrol grubunun BMBT ön test bağımsız grup t testi analiz sonuçlarına göre, deney grubunun ön test puan ortalamasının (65,88); kontrol grubunun ön test puan ortalamasının (69,35) olduğu ve gruplar arasında ortalama puanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($t(46,2) = 1,403$; $P > 0,05$). Bu sonuca göre uygulama öncesi deney ve kontrol grubunun BMBT ortalamalarının denk olduğu söylenebilir.

Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin uygulama sonrası BMBT puanlarına ilişkin sonuçlar Tablo 4.9’da verilmiştir.

Tablo 4.9.

Deney Grubu ile Kontrol Grubu BMBT Son Test Puanlarını Karşılaştıran Mann Whitney U Testi Sonuçları

Son test	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	P
DG	25	36,64	916,00	5,088	,000
KG	26	15,77	410,00		
Toplam	51				

Mann Whitney U Testine göre uygulama sonrası deney grubu öğrencilerinin başarı puanları sıra ortalamasının 36,64; kontrol grubu öğrencilerin ise 15,77 olduğu, deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin uygulama sonrası BMBT başarı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir ($U = 5,088$; ($p = 0,001$): $P < 0,05$). Elde edilen bulgulara göre deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin

uygulama sonrası yapılan BMBT başarı puanları açısından müzik destekli öğretimin yapıldığı deney grubunda başarının yüksek olduğu söylenebilir.

4.1.3. Müzik Destekli Öğretim Yöntemiyle Barış Manço Şarkılarının Kullanıldığı Deney Grubu ile Mevcut Öğretim Yöntemine Göre Barış Manço Şarkılarının Kullanıldığı Kontrol Grupları Başarı Testleri Toplam Puanlarına İlişkin Bulgular

Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin ÖMBT Toplam Puanlarına ilişkin sonuçlar Tablo 4.10'da verilmiştir.

Tablo 4.10.

Deney Grubu ile Kontrol Grubu ÖMBT Toplam Ön Test Puanları ile Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Bağımsız t Testi Sonuçları

Grup	N	X	S	Sd	t	P
DG	25	12,68	5,85	48,8	5,288	,000
KG	26	3,57	6,43			

Deney ve kontrol grubunun ÖMBT ön test puanları ile son test puanları arasındaki farka ilişkin bağımsız grup t testi analiz sonuçlarına göre, deney grubunun ön test ile son test puanları arasındaki fark değeri (12,68); kontrol grubunun fark değeri ise (3,57)'dir. ÖMBT fark değerleri bakımından elde edilen bulgulara göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmaktadır ($t(48,8)=5,288$; ($P=0,001$): $P<0,05$). Deney grubu öğrencilerinin deneysel işlem öncesi ve sonrası başarı puanları arasındaki fark değeri artmış, yapılan müzik destekli öğretim yönteminin, öğrencilerin dinleme becerisini ve buna bağlı olarak diğer dil becerilerini geliştirmede önemli bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin BMBT toplam puanlarına ilişkin sonuçlar Tablo 4.11'de verilmiştir.

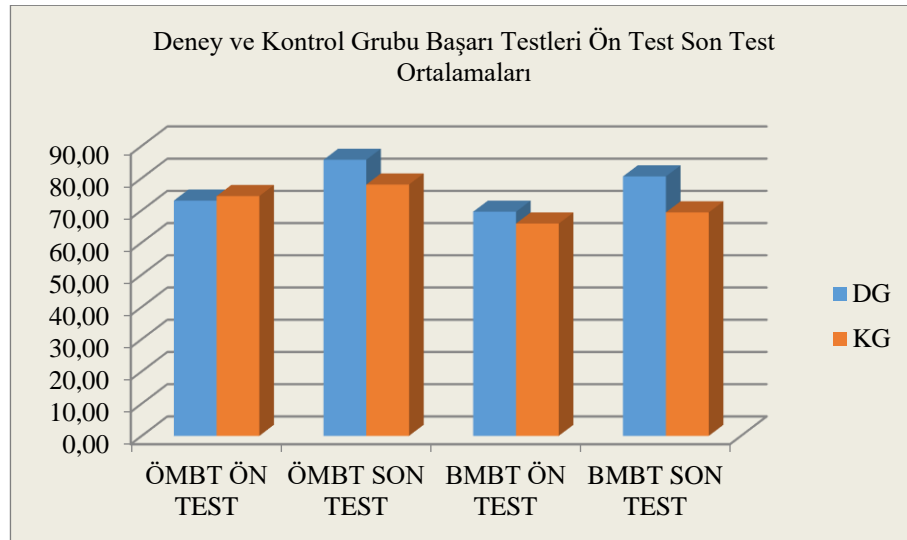
Tablo 4.11.

Deney Grubu ile Kontrol Grubu BMBT Toplam Ön Test Puanları ile Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Bağımsız t Testi Sonuçları

Grup	N	X	S	Sd	t	P
DG	25	10,96	5,96	42,5	3,412	,000
KG	26	3,46	9,40			

Tablo 4.11' e göre deney ve kontrol grubunun BMBT ön test puanları ile son test puanları arasındaki farka göre, deney grubunun ön test ile son test puanları arasındaki fark değeri (10,96); kontrol grubunun fark değeri ise (3,46)'dır. Bu sonuca göre gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmaktadır ($t(42,5) = 3,412$; $(P=0,001)$: $P < 0,05$). Deney grubu öğrencilerinin deney öncesi ve sonrası başarı puanları arasındaki fark değeri, kontrol grubunun fark değerine göre artmıştır. Öyküleyici metin başarı testi fark değerinin bilgilendirici metin başarı testi puanları arasındaki farktan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

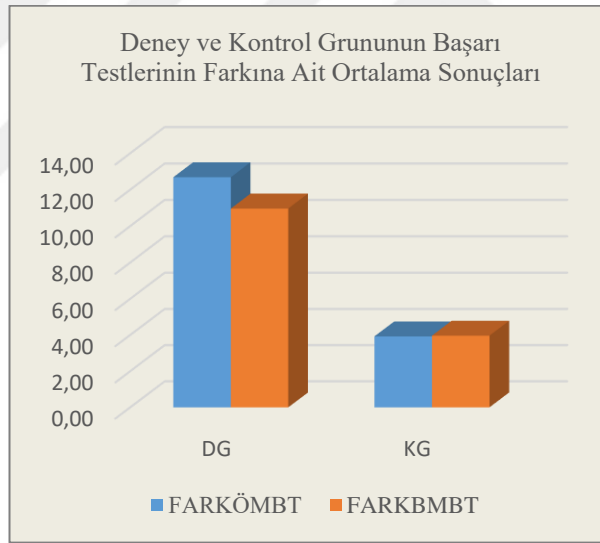
Deney ve kontrol grubuna ait uygulama öncesi ve sonrası başarı testleri ortalama sonuçları ile gruplara ait başarı testleri farklarının ortalama sonuçları Grafik 1 ve 2'de gösterilmiştir.

Grafik 4.1. Deney ve kontrol grubuna ait uygulama öncesi ve sonrası başarı testleri ortalama sonuçları

Mevcut öğretim programının yürütüldüğü kontrol grubuna ait uygulama öncesi ve sonrası başarı testleri ortalama puanlarının karşılaştırmalarına ilişkin bulguların verildiği Grafik 4.1'e göre kontrol grubunun ÖMBT ön test ve son test puanları BMBT puanlarından daha yüksek olduğu her iki başarı testinin ön test ile son test puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Müzik destekli öğretimin yapıldığı deney grubuna ait uygulama öncesi ve sonrası ortalama başarı puanlarının karşılaştırmalarına ilişkin bulgulara göre de ÖMBT ön test puanı ile BMBT ön test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmazken her iki başarı testinin ön test ile son test puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak daha anlamlı olduğu belirlenmiştir.

Müzik destekli öğretimin yapıldığı deney grubuna ve mevcut öğretim programının yapıldığı kontrol grubuna ait başarı testlerinin farklarına ait başarı puanlarının karşılaştırmalarına ilişkin bulgular Grafik 4.2'de gösterilmiştir:

Grafik 4.2. Deney ve kontrol grubuna ait başarı testleri farklarının ortalama sonuçları

Deney ve kontrol gruplarına ait başarı puanlarının farkına ait ortalama sonuçları karşılaştırıldığında müzik destekli öğretimin mevcut öğretim programına göre gerçekleştirilen öğretim etkinliklerinden anlamlı düzeyde daha etkili olduğu belirlenmiştir.

4.1.4. Deney Grubu ile Kontrol Grubu Öğrencilerinin Dinleme, Dinlediğini Anlama ve Sözlü Anlatım Becerisi Yeterliklerine İlişkin Bulgular

Müzik destekli öğretim yöntemiyle materyal olarak Barış Manço şarkılarının kullanıldığı deney grubu ile mevcut öğretim yöntemine göre Barış Manço şarkılarının kullanıldığı kontrol grubunun etkinlik ve son test uygulamalarına ait gözlemlere ve gözlem kayıtlarına dayalı Dinleme Yeterliği, (DY) Dinlediğini Anlama Yeterliği (DAY) ve Sözlü Anlatım Yeterliği (SAY) olmak üzere üç gözlenebilir faktörün yeterliklerinden oluşan “Dinle/İzle/Anlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Ölçeği” (DİADKYÖ) uygulama süresince kullanılmış, Shapiro-Wilk Testi’ne göre ölçeğin normal dağılım verileri, istatistiksel analizler ve elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4.12.

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Dinle/İzle/Anlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Ölçeğinin Shapiro-Wilk Testi Normallik Değerleri

Grup	N	Dinle/İzle/Anlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Ölçeği		
		DY P	DAY P	SAY P
DG	25	,002	,058	,002
KG	26	,149	,089	,002

Deney ve kontrol grubunun yeterlik puanları arasındaki kıyaslamalarda normal dağılım şartının sağlandığı DAY ölçeğinin analizinde Bağımsız t Testi, normalliğin sağlanmadığı diğer iki yeterlik ölçeğinde de Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Dinle/İzle/Anlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Ölçeği kullanılarak araştırmacı ve başka bir gözlemci tarafından yapılan gözlem kayıtlarına dayalı değerlendirmenin betimsel istatistik sonuçları Tablo 4.13’te verilmiştir.

Tablo 4.13.

Deney ve Kontrol Grupları Gözlem Kayıtlarına Dayalı Fark Değerleri Arasındaki Puanlara Ait Betimsel İstatistik Sonuçları

Faktörler	Grup	N	$\bar{X}$	S	Medyan (Min.-Mak.)
DY	DG	25	28,60	2,04	29 (22-32)
	KG	26	23,52	4,70	23 (16-32)
DAY	DG	25	37,24	1,64	38 (34-41)
	KG	26	27,88	4,61	26 (21-36)
SAY	DG	25	28,60	2,04	29 (22-32)
	KG	26	26,69	5,53	24 (18-35)

Gözlem kayıtlarına dayalı değerlendirme sonuçlarının verildiği Tablo 4.13'e göre ölçeğin dinleme, dinlediğini anlama ve sözlü anlatım alt faktörlerinde, deney grubunun ortalama puanlarının kontrol grubunun ortalama puanlarından yüksek olduğu bununla birlikte dinlediğini anlama alt boyutunda deney grubunun lehine puan ortalamasının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Grupların ortalama puanları arasında anlamlı farkın bulunup bulunmadığına ilişkin analiz sonuçları, her bir faktör için ayrı tablolarla verilmiştir.

Tablo 4.14.

Deney Grubu ile Kontrol Grubu DİADKY Ölçeği DY Alt Faktörü Puanlarını Karşılaştıran Mann Whitney U Testi Sonuçları

Son test	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	P
DG	25	34,16	854,00	- 3,901	,000
KG	26	18,02	468,50		
Toplam	51				

Tablo 4.14'e göre deney grubu öğrencilerinin dinleme yeterlik puanı sıra ortalamasının 34,16; kontrol grubu öğrencilerin yeterlik puanı sıra ortalamasının ise 18,02 olduğu, dinleme yeterliği bakımından dinleme becerisini geliştirmeye yönelik gerçekleştirilen müzik destekli öğretim yönteminin deney grubu lehine anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmektedir (U= -3, 901; (P=0,001): P<0,05).

Tablo 4.15.

Deney Grubu ile Kontrol Grubu DİADKY Ölçeği DAY Alt Faktörü Puanlarını Karşılaştıran Bağımsız t Testi Sonuçları

Grup	N	X	S	Sd	t	P
DG	25	37,24	1,64	49	9,567	,000
KG	26	27,88	4,61			

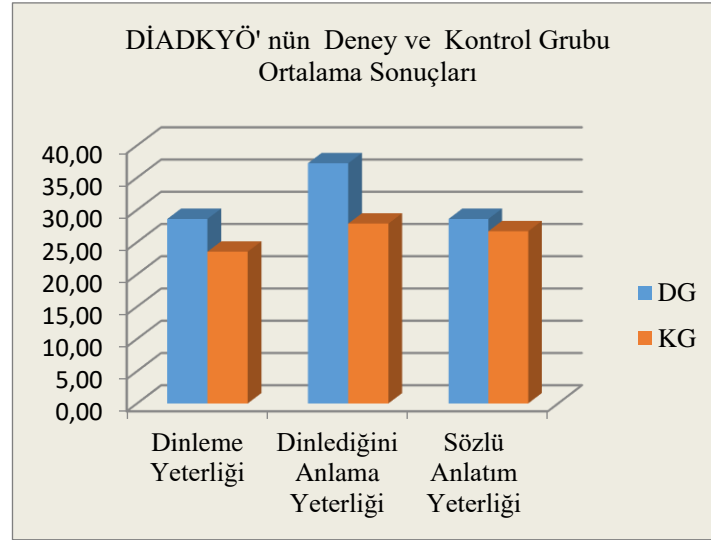
Tablo 4.15'e göre deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin dinlediğini anlama yeterlik puan ortalamaları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($t(49) = 9,567$; ($P=0,001$): $P < 0,05$).

Tablo 4.16.

Deney Grubu ile Kontrol Grubu DİADKY Ölçeği SAY Alt Faktörü Puanlarını Karşılaştıran Mann Whitney U Testi Sonuçları

Son test	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	P
DG	25	28,60	715,00	- 1,233	,218
KG	26	23,52	611,50		
Toplam	51				

Mann Whitney U Testinden elde edilen bulgulara göre deney grubu öğrencilerinin sözlü anlatım yeterlik puanları sıra ortalamasının 28,60; kontrol grubu öğrencilerin ise 23,50 olduğu görülmüştür. Sözlü anlatım yeterliği bakımından müzik destekli öğretimin uygulandığı deney grubunun yeterlik puanları ile mevcut öğretim programına göre öğretimin yapıldığı kontrol grubunun yeterlik puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($U=-1,233$; $P>0,05$). Bu verilere göre her iki grubun sözlü anlatım yeterliği bakımından birbirine yakın yeterlikte oldukları söylenebilir.

Grafik 4.3. DİADKYÖ deney ve kontrol grubu ortalama sonuçları

Gözlem kayıtlarına dayalı deney ve kontrol grubu ortalama sonuçlarının gösterildiği Grafik 4.3'e göre müzik destekli öğretim yöntemiyle şarkıların dinletilip/izletildiği deney grubu öğrencilerinin dinleme yeterliği, dinlediğini anlama yeterliği bakımından kontrol grubu öğrencilerine göre daha yetkin oldukları bununla birlikte sözlü anlatım yeterliğine göre her iki grubun birbirlerine denk oldukları görülmektedir.

4.2. Dinlemeye Yönelik Tutum ile İlgili Bulgular

7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasının öğretiminde müzik destekli öğretim yöntemiyle Barış Manço şarkılarının dinletilip/izletildiği, dinleme etkinliklerinin yapıldığı deney grubu ile mevcut öğretim yöntemine göre dinleme çalışmaları yapılan kontrol grubunun dinlemeye yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek için uygulama öncesi ve sonrasında “Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Dört alt faktörden oluşan ölçeğin birinci faktörü “Dinlemeyi Gerekli Görme” (DGG), ikinci faktörü “Dinlemedeki Bireysel Farklılıklar” (DBF), üçüncü faktörü “Dinleme Güçlüğü (DG)”, dördüncü faktörü ise “Etkili Dinleme Alışkanlığı” (EDA) ile ilgilidir. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin dinlemeye yönelik tutum ölçeği ön test ve son test puanlarının Shapiro-Wilk Testi normallik değerleri, istatistiksel analizleri ve elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4.17.

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarının Shapiro-Wilk Testi Normallik Değerleri

Grup	N		Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği			
			DGG P	DBF P	DG P	EDA P
DG	25	Ön Test	,309	0,31	,003	,000
		Son Test	0,24	,001	,013	,000
KG	26	Ön Test	,355	,004	,000	,005
		Son Test	,116	0,23	,032	,000

Tablo 4.17'ye göre deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrası DYTÖ'den aldıkları başarı puanlarının normalliğiyle ilgili testlerden elde edilen sonuçlara göre iki bağımsız grup arasındaki kıyaslamalarda normal dağılım şartı sağlandığından Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği I. Faktör DGG'ye yönelik ön test puanlarına ilişkin Bağımsız t Testi, normal dağılım şartının sağlanmadığı diğer testlerde Mann Whitney U Testi, iki bağımlı grup arasındaki kıyaslamalarda ise normal dağılım şartı sağlanmadığı için Wilcoxon testi kullanılmıştır. Dört alt faktörden oluşan Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeğine yönelik yapılan değerlendirmenin betimsel istatistik sonuçları Tablo 4.18'de verilmiştir.

Tablo 4.18.

Deney ve Kontrol Grupları Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği Fark Değerleri Arasındaki Puanlara Ait Betimsel İstatistik Sonuçları

Faktörler	Grup	N	$\bar{X}$	S	Medyan (Min.-Mak.)
DGG	DG	25	18,32	1,49	18 (16- 21)
	KG	26	0,88	1,03	1 (-1- 3)
DBF	DG	25	6,84	1,02	7 (5- 9)
	KG	26	1,19	1,05	1 (-1-3)
DG	DG	25	8,52	1,12	8 (6-11)
	KG	26	1,50	0,90	2 (0- 3)
EDA	DG	25	8,08	0,9	8 (6-9)
	KG	26	1,84	0,83	2 (0- 3)

Tablo 4.18'e göre deney ve kontrol grupları Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği fark değerleri arasındaki puanlara ait istatistiksel fark ölçeğin tamamında deney grubunun lehinedir.

4.2.1. Millî Kültür Temasının Öğretiminde Barış Manço Şarkılarının Dinletilip /İzletilerek Kullanıldığı Deney Grubu ile Mevcut Öğretim Yöntemine Göre Barış Manço Şarkılarının Kullanıldığı Kontrol Grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği I. Faktör “Dinlemeyi Gerekli Görme” ye Yönelik Ön Test ve Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular

Deney grubu öğrencilerinin Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği I. faktör *DGG*' ye yönelik ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin karşılaştırma sonuçları Tablo 4.19'da verilmiştir.

Tablo 4.19.

Deney Grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği I. Faktör DGG'ye Yönelik Ön Test ve Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Wilcoxon Testi Sonuçları

Son test – Ön test	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	Z	P
Negatif sıra	0	0,00	0,00	-4,399	,000
Pozitif sıra	25	13,00	325,00		
Eşit	0				
Toplam	25				

Tablo 4.19'a göre deney grubu öğrencilerinin dinlemeye yönelik tutum ölçeğinin I. faktörü *DGG*'ye yönelik ön test ve son test puanları arasında son test lehine anlamlı bir farklılık vardır ($Z = -4,399$; $(P = 0,001)$; $P < 0,05$). Öğrencilerin pozitif sıra puanlarına bakıldığında toplam 25 öğrencinin de puanlarının arttığı şarkıların dinletilip/izletilerek yapıldığı uygulamada öğrencilerin dinlemeyi gerekli gördükleri sonucuna ulaşılmaktadır.

Kontrol grubu öğrencilerinin Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği I. faktör *DGG*'ye yönelik ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin karşılaştırma sonuçları Tablo 4.20'de verilmiştir.

Tablo 4.20.

Kontrol Grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği I. Faktör DGG'ye Yönelik Ön Test ve Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Wilcoxon Testi Sonuçları

Son test – Ön test	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	Z	P
Negatif sıra	2	7,00	14,00	-3,391	,001
Pozitif sıra	17	10,35	176,00		
Eşit	7				
Toplam	26				

Tablo 4.20'ye göre kontrol grubu öğrencilerinin dinlemeye yönelik tutum ölçeğinin I. faktörü *DGG*'ye yönelik ön test ve son test puanları arasında fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($Z=-3,391; P<0,05$). Öğrencilerin pozitif sıra puanlarına bakıldığında 17 öğrencinin puanı artmış, 2 öğrencinin puanı düşerken 7 öğrencinin puanı da ön test puanıyla aynı değerde kalmıştır. Kontrol grubundaki öğrencilerin dinleme metni olarak şarkıların kullanıldığı Türkçe dersinde olumlu tutum geliştirdikleri, dinlemeyi gerekli gördükleri sonucuna ulaşılmaktadır.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği I. faktör *DGG*'ye yönelik puanları arasında uygulama öncesinde anlamlı bir farkın olup olmadığının anlaşılması için normal dağılım gösteren verilerin analizinde ikili karşılaştırmalarla kullanılan Bağımsız t Testi kullanılmıştır.

Tablo 4.21.

Deney ve Kontrol Grupları Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği I. Faktör DGG'ye Yönelik Ön Test Puanlarına İlişkin Bağımsız t Testi Sonuçları

Grup	N	X	S	Sd	T	P
DG	25	58,32	1,49	46	1,947	0,58
KG	26	57,38	1,92			

Deney ve kontrol grupları Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği I. Faktör DGG'ye yönelik ön test puanlarına ilişkin bağımsız t testi sonuçlarına göre, deney grubunun ön test puan ortalaması (58,32), kontrol grubunun ön test puan ortalaması (57,38) olup ($t(46) = 1,947; P > 0,05$) olduğu görülmüştür. Ön test puan ortalamalarına göre her iki grubun tutum ölçeğinin DGG alt faktörü puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Deney ve kontrol grupları dinlemeye yönelik tutum ölçeği I. faktör DGG'ye yönelik son test puanlarına ilişkin sonuçlar Tablo 4.22'de verilmiştir.

Tablo 4.22.

Deney Grubu ile Kontrol Grubu Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği I. Faktör DGG'ye Yönelik Son Test Puanlarını Karşılaştıran Mann Whitney U Testi Sonuçları

Son test	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	P
DG	25	39,00	975,00	- 6,178	,000
KG	26	13,50	351,00		
Toplam	51				

Tablo 4.22'ye göre uygulama sonrası deney grubu öğrencilerinin tutum puanları sıra ortalamasının 39,00; kontrol grubu öğrencilerin ise 13,50 olduğu, grupların tutum puanları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir ($U = -6,178; (P = 0,001): P < 0,05$). Elde edilen bulgulara göre müzik destekli öğretiminin yapıldığı deney grubu öğrencilerinin dinlemeyi gerekli görmeye yönelik tutumlarının olumlu yönde geliştiği görülmektedir.

4.2.2. Deney Grubu ile Kontrol Grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği II. Faktör “Dinlemede Bireysel Farklılıklar”a Yönelik Ön Test ve Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular

Deney grubu öğrencilerinin Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği II. faktör “Dinlemede Bireysel Farklılıklar”a yönelik ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin karşılaştırma sonuçları Tablo 4.23’te verilmiştir.

Tablo 4.23.

Deney Grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği II. faktör DBF’ye Yönelik Ön Test ve Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Wilcoxon Testi Sonuçları

Son test – Ön test	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	Z	P
Negatif sıra	0	0,00	0,00	-4,425	,000
Pozitif sıra	25	13,00	325,00		
Eşit	0				
Toplam	25				

Tablo 4.23’e göre deney grubu öğrencilerinin dinlemeye yönelik tutum ölçeğinin II. faktörü DBF’ye yönelik ön test ve son test puanları arasında son test lehine anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($Z = -4,425$; $(P=0,001)$: $P < 0,05$). Öğrencilerin pozitif sıra puanlarına bakıldığında toplam 25 öğrencinin de puanlarının arttığı görülmektedir.

Kontrol grubu öğrencilerinin Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği II. faktör DBF’ye yönelik ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin karşılaştırma sonuçları Tablo 4.24’te verilmiştir.

Tablo 4.24.

Kontrol Grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği II. faktör DBF'ye Yönelik Ön Test ve Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Wilcoxon Testi Sonuçları

Son test – Ön test	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	Z	P
Negatif sıra	1	7,00	7,00	-3,886	,000
Pozitif sıra	20	11,20	224		
Eşit	5				
Toplam	26				

Tablo 4.24'e göre kontrol grubu öğrencilerinin dinlemeye yönelik tutum ölçeğinin II. faktörü DBF'ye yönelik ön test ve son test puanları arasında fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($Z = -3,886$; $(P=0,001)$: $P < 0,05$). Öğrencilerin pozitif sıra puanlarına bakıldığında 20 öğrencinin puanı artmış, 1 öğrencinin puanı düşmüş, 5 öğrencinin puanı da ön test puanıyla aynı değerde kalmıştır. Kontrol grubundaki öğrencilerin dinleme metni olarak şarkıların kullanıldığı Türkçe dersinde olumlu tutum geliştirdikleri sonucuna ulaşılmaktadır.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği II. faktör DBF'ye yönelik puanları arasında uygulama öncesi ve sonrası anlamlı bir farkın olup olmadığının anlaşılması için normal dağılım göstermeyen verilerin analizinde ikili karşılaştırmalarla kullanılan Mann Whitney U Testi kullanılmıştır.

Tablo 4.25.

Deney ve Kontrol Grupları Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği II. Faktör DBF Ön Test ve Son Test Puanlarını Karşılaştıran Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Grup	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	P
Ön Test	DG	25	27,40	685,00	-687	,492
	KG	26	24,65	641,00		
Son Test	DG	25	39,00	975,00	-6,219	,000
	KG	26	13,50	351,00		

Tablo 4.25'e göre, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği II. faktör DBF ön test puanları arasında ($U=-687$; $P>0,05$) anlamlı bir farklılık bulunmamasına karşın grupların son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($U= -6,219$; ($P=0,001$): $P<0,05$). Deney grubunun uygulama öncesi 27,40 olan sıra ortalaması uygulama sonrası 39,00'a yükselmiş, kontrol grubunun ise 39,00 olan sıra ortalaması uygulama sonrası 13,50'ye düşmüştür. Deney grubu öğrencilerinin DBF yönelik olumlu tutum geliştirdikleri görülmüştür.

4.2.3. Deney Grubu ile Kontrol Grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği III. Faktör "Dinleme Güçlüğü"ne Yönelik Ön Test ve Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular

Deney grubu öğrencilerinin Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği III. faktör DG'ye yönelik ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin karşılaştırma sonuçları Tablo 4.26'da verilmiştir.

Tablo 4.26.

Deney Grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği III. faktör DG'ye Yönelik Ön Test ve Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Wilcoxon Testi Sonuçları

Son test – Ön test	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	Z	P
Negatif sıra	0	0,00	0,00	4,454	,000
Pozitif sıra	25	13,00	325,00		
Eşit	0				
Toplam	25				

Tablo 4.26'ya göre deney grubu öğrencilerinin dinlemeye yönelik tutum ölçeğinin III. faktörü DG'ye yönelik ön test ve son test puanları arasında son test lehine anlamlı bulunmuştur ($Z= -4,454$; ($=0,001$): $P<0,05$). Öğrencilerin tamamının puanlarının arttığı da görülmektedir.

Kontrol grubu öğrencilerinin Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği III. faktörü DG'ye yönelik ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin karşılaştırma sonuçları Tablo 4.27'de verilmiştir.

Tablo 4.27.

Kontrol Grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği III. faktörü DG'ye Yönelik Ön Test ve Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Wilcoxon Testi Sonuçları

Son test – Ön test	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	Z	P
Negatif sıra	0	0,00	0,00	-4,193	,000
Pozitif sıra	22	11,50	253,00		
Eşit	4				
Toplam	26				

Tablo 4.27'ye göre kontrol grubu öğrencilerinin dinlemeye yönelik tutum ölçeğinin III. faktörü DG'ye yönelik ön test ve son test puanları arasında fark anlamlıdır ($Z = -4,193$; $(P = 0,001)$: $P < 0,05$). Öğrencilerin pozitif sıra puanlarına bakıldığında 22 öğrencinin puanı artmakla birlikte, 4 öğrencinin puanın da ön test puanıyla aynı olduğu görülmüştür. Bu bulgulara göre kontrol grubundaki öğrencilerin de dinleme metni olarak şarkıların kullanıldığı Türkçe dersinde olumlu tutum geliştirdikleri sonucuna ulaşılmaktadır.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği III. faktör DG'ye yönelik puanları arasında uygulama öncesi ve sonrası anlamlı bir farkın olup olmadığının anlaşılması için Mann Whitney U Testi kullanılmış, teste ilişkin sonuçlar Tablo 28'de verilmiştir.

Tablo 4.28.

Deney ve Kontrol Grupları Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği III. Faktör DG Ön Test ve Son Test Puanlarını Karşılaştıran Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Grup	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	P
Ön Test	DG	25	24,28	607,00	-893	,372
	KG	26	27,65	719,00		
Son Test	DG	25	39,00	975,00	-6,204	,000
	KG	26	13,50	351,00		

Tablo 4.28'e göre, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği III. faktör DG ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($U = -893$; $P > 0,05$). Buna karşın grupların son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($U = -6,204$; ($P = 0,001$): $P < 0,05$). Deney grubunun uygulama öncesi 24,28 olan sıra ortalaması uygulama sonrası 39,00'a yükselmiş, kontrol grubunun ise uygulama öncesi 27,65 olan ön test tutum puanı uygulama sonrası 13,50'ye düşmüştür. DG'ye yönelik olarak olumlu tutum geliştiren deney grubunun aksine kontrol grubu öğrencileri dinleme güçlüğü ile ilgili olarak olumsuz tutum geliştirmiştir.

4.2.4. Deney Grubu ile Kontrol Grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği VI. Faktör "Etkili Dinleme Alışkanlığı"na Yönelik Ön Test ve Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular

Deney grubu öğrencilerinin Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği VI. faktör EDA'ya yönelik ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin karşılaştırma sonuçları Tablo 4.29'da verilmiştir.

Tablo 4.29.

Deney Grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği VI. faktör EDA'ya Yönelik Ön Test ve Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Wilcoxon Testi Sonuçları

Son test – Ön test	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	Z	P
Negatif sıra	0	0,00	0,00	-4,442	,000
Pozitif sıra	25	13,00	325,00		
Eşit	0				
Toplam	25				

Tablo 4.29'a göre deney grubu öğrencilerinin dinlemeye yönelik tutum ölçeğinin VI. Faktörü EDA'ya yönelik ön test ve son test puanları arasında son test lehine anlamlıdır ($Z=-4,442$; ($P=0,001$): $P<0,05$). Öğrencilerin tamamının puanlarının arttığı görülmektedir.

Kontrol grubu öğrencilerinin Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği VI. faktör EDA'ya yönelik ön test ve son test puanları arasındaki farka ilişkin karşılaştırma sonuçları Tablo 4.30'da verilmiştir.

Tablo 4.30.

Kontrol Grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği VI. faktör EDA'ya Yönelik Ön Test ve Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Wilcoxon Testi Sonuçları

Son test – Ön test	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	Z	P
Negatif sıra	0	0,00	0,00	-4,441	,000
Pozitif sıra	25	13,00	325,00		
Eşit	1				
Toplam	26				

Tablo 4.30'a göre kontrol grubu öğrencilerinin dinlemeye yönelik tutum ölçeğinin VI. faktör EDA'ya yönelik ön test ve son test puanları arasında fark anlamlıdır ($Z= -4,441$; ($P=0,001$): $P<0,05$). Öğrencilerin pozitif sıra puanlarına bakıldığında 1 öğrenci-

nin tutum puanının değişmediği, buna karşılık 25 öğrencinin son test puanının yükseldiği görülmüştür. Bu bulgulara göre deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin etkili dinleme alışkanlığı ile ilgili tutumlarının geliştirilmesinde etkili dinleme alışkanlığı kazanmanın önemli bir faktör olduğu sonucuna vardıkları anlaşılmaktadır.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği VI. faktör EDA'ya yönelik puanları arasında uygulama öncesi ve sonrası anlamlı bir farkın olup olmadığı Tablo 4.31'de verilmiştir.

Tablo 4.31.

Deney ve Kontrol Grupları Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği VI. Faktör EDA Ön Test ve Son Test Puanlarını Karşılaştıran Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Grup	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	P
Ön Test	DG	25	24,32	608,00	-851	,395
	KG	26	27,62	718,00		
Son Test	DG	25	38,98	974,50	-6,300	,000
	KG	26	13,32	351,50		

Tablo 4.31'e göre, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği VI. faktör "Etkili Dinleme Alışkanlığı" ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($U = -851$; $P > 0,05$). Uygulama öncesi aynı tutumlara sahip olan deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($U = -6,300$; ($P = 0,001$): $P < 0,05$). Uygulama öncesi sıra ortalaması 27,62 olan kontrol grubunun sıra ortalaması 13,32 puana düşmüştür. Deney grubunun uygulama öncesi 24,32 olan sıra ortalaması uygulama sonrası 38,98'e yükselmiştir. EDA'ya yönelik olarak deney grubu öğrencilerinin olumlu tutum geliştirdikleri görülmüştür.

Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeğinin alt faktörlerinin toplam puanlarına ilişkin sonuçlar Tablo 4.32'de verilmiştir.

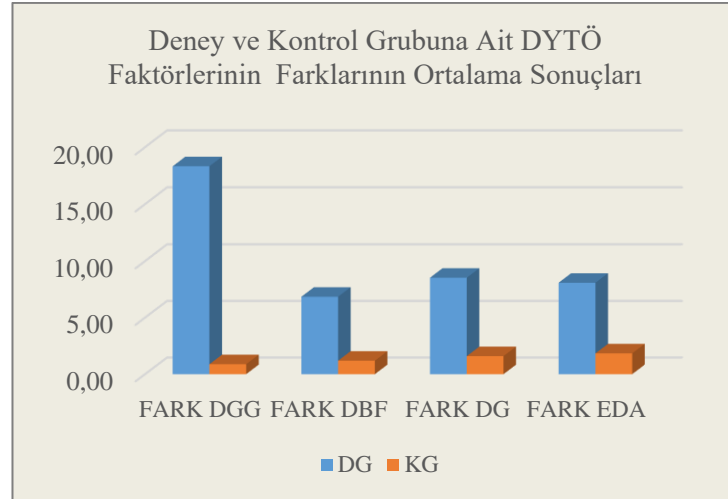
Tablo 4.32.

Deney Grubu ile Kontrol Grubu Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği alt Faktörlerinin Toplam Ön Test Puanları ile Son Test Puanlarını Karşılaştıran Mann Whitney U Testi Sonuçları

Faktörler	Grup	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	P
DGG	DG	25	39,00	13,50	- 6,183	,000
	KG	26				
DBF	DG	25	39,00	13,50	- 6,207	,000
	KG	26				
DG	DG	25	39,00	13,50	- 6,226	,000
	KG	26				
EDA	DG	25	39,00	13,50	- 6,221	,000
	KG	26				

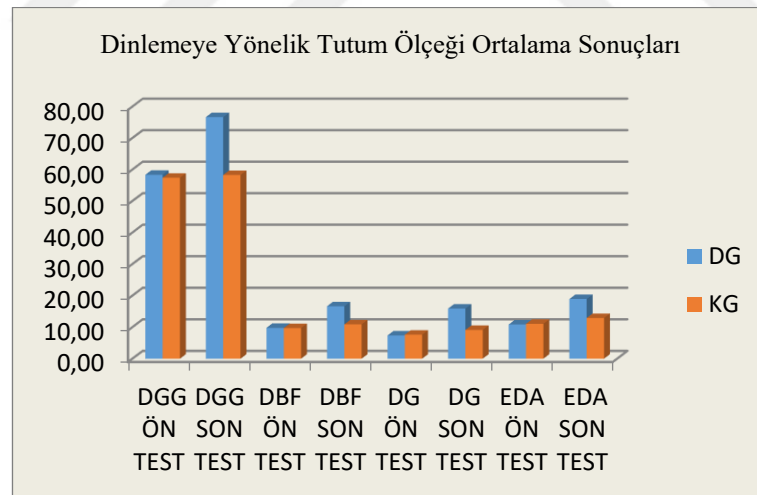
Tablo 4.32'ye göre deney ve kontrol grubunun Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği alt faktörlerinin ön test puanları ile son test puanları arasındaki farka göre, her iki grubun da sıra ortalaması puanları ile sıra toplam puanları eşittir. Bu sonuca göre deney ve kontrol grupları arasında DGG, DBF, DG, EDA ön test ve son test fark değerleri, arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($Z = \text{DGG:}-6,183; \text{DBF:}-6,207; \text{DG:}-6,226; \text{EDA:}-6,221; (P=0,001): P<0,001$).

Deney ve kontrol gruplarına ait uygulama öncesi ve sonrası Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği'nin alt faktörlerinin toplam ön test puanları ile son test puanları arasındaki farka ilişkin bulgular ile ortalama sonuçları Grafik 4.4, 4.5 ve 4.6'da gösterilmiştir:

Grafik 4.4. Deney ve kontrol grubuna ait DYTÖ farklarının ortalama sonuçları

Deney ve kontrol gruplarına ait Dinlemeye Yönelik Tutum puanlarının farkına ait ortalama sonuçları karşılaştırıldığında müzik destekli öğretimin mevcut öğretim programına göre gerçekleştirilen öğretim etkinliklerinden anlamlı düzeyde daha etkili olduğu belirlenmiştir.

Grafik 4.5. Deney ve kontrol grubu DYTÖ ortalama sonuçları

Araştırma sonucunda Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği'nden elde edilen bulgulara göre müzik destekli öğretimle şarkıların dinletilip/izletilerek yapılan dinleme/izleme çalışmalarının, mevcut öğretim programındaki dinleme çalışmalarına göre öğrencilerin dinlemeye yönelik tutumlarını geliştirmede daha etkili olduğu söylenebilir.

4.3. Deney Grubu Öğrencilerinin Türkçe Dersi Millî Kültür Temasının Öğretiminde Öğretim Materyali Olarak Barış Manço Şarkılarının Müzik Destekli Öğretim Yöntemiyle Kullanılmasına Yönelik Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Barış Manço şarkılarının işitsel/görsel bir öğretim materyali olarak 7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasında kullanılabilirliğine yönelik yapılan bu çalışmanın sonunda uygulanmak üzere deney grubu öğrencilerin deneyimlerini, tutumlarını, önerilerini, duygularını, düşüncelerini ve şikâyetlerini belirlemek amacıyla 5 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen veriler, frekans/yüzde değerleriyle birlikte tablolandırılmış, öğrencilerin görüşme sorularına verdikleri cevaplardan birebir alıntılar yapılarak elde edinilen bulgular yorumlanmıştır.

Öğrenci görüşme formunun birinci sorusu, Türkçe dersinde dinleme/izleme metni olarak alışılmışın dışında işitsel ve görsel bir öğretim materyali olarak şarkıların dinletilerek/izletilerek kullanılmasının Türkçe dersi öğrenme becerilerinin kazandırılması ve dinleme/izleme becerisinin bütün öğrenme alanlarına etkisi ile ilgili olarak deney grubu öğrencilerinin görüşlerini tespit etmek amacıyla sorulmuştur.

Görüşlerine başvurulmuş deney grubundaki öğrencilerin tamamı, dinleme/izleme metni olarak şarkıların kullanılmasının Türkçe dersi becerilerinin kazandırılmasında ve dersin sunumunda etkili olduğunu belirtmişlerdir. Buna göre öğrenme yetisi, öğrenci yeterliği ve dersin sunumu ile ilgili üç temel etki, içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiş ve bu üç temel etkiyi oluşturan içerikler frekans değerleriyle birlikte “Etkililik” başlığı altında Tablo 4.33’te verilmiştir:

Tablo 4.33.

Öğrencilerin Türkçe Dersinde Dinleme/İzleme Metni Olarak Şarkıların Kullanılmasının Etkililiği ile İlgili Görüşleri

Etkililik	F	%
Dersin eğlenceli-zevkli-ilgi çekici olması	25	22.32
Öğrenilenlerin akılda kalıcı olması	20	17.86
Etkinliklerin yapılmasını kolaylaştırması	15	13.40
Derse katılımı sağlaması	12	10.71
Ezberleme becerisini geliştirme	10	8.93
Öğrenciyi aktif hâle getirmesi	9	8.04
Öğrenme isteği uyandırması	7	6.25
Merak duygusunu artırması	6	5.36
Akıllı tahtanın-teknolojinin kullanılmasını sağlaması	5	4.46
Hayal gücünü geliştiriyor olması	3	2.67
Toplam:	112	100

Öğrencilerin verdiği cevaplar incelendiğinde şarkıların dinletilip/izletildiği Türkçe dersinin sıkıcı olmayıp eğlenceli, zevkli, ilgi çekici, öğrenilen bilgi ve becerilerin kalıcı olmasında, derse katılımın üst düzeyde sağlanmasında, etkinliklerin yapılmasını kolaylaştırma ve ezberleme becerisini geliştirmede şarkıların dinleme/izleme materyali olarak kullanılmasının etkili olduğu görülmüştür. Görüşmeler esnasında öğrencilerin bazılarında alınan cevaplar şu şekildedir:

DGÖ 11: Türkçe dersinde şarkıların kullanılmasının etkili olduğunu düşünüyorum çünkü diğer dinleme metinleri gibi sıkıcı değil, öğrencinin derse ilgisini daha çok artırıyor. Şarkıları farkında olmadan ezberledim ve ilk defa ezbere bildiğim bir şarkının ne demek istediğini anladım. Öğrendiklerimi kolay kolay unutacağımı da sanmıyorum.

DGÖ 15: Türkçe dersinde şarkıların kullanılmasının etkili olduğunu düşünüyorum. Şarkıların sözleri ve melodisi insana huzur veriyor. Ben mutluysen daha iyi öğreniyorum, sıkılmıyorum, hatta eğleniyorum. Bu sayede et-

kinlikler kolaylıkla yapılıyor. Yeni öğrendiğim kelimeleri, atasözlerini, deyimleri unutacağımı sanmıyorum. Bilginin kalıcı olmasını sağlıyor.

DGÖ 20: Türkçe dersinde şarkıların kullanılmasının etkili olduğunu düşünüyorum çünkü hem eğlenceli, akılda kalıcı, eğitici, geliştirici hem de ilgi çekici... Müdürün bile ilgisini çekti. Müzik sesini duyunca hemen sınıfa girdi. Sonra bize Barış Manço hakkında bilgi verdi. Gerçekten çok ilgi çekici...

DGÖ 21: Türkçe dersinde şarkıların kullanılmasının etkili olduğunu düşünüyorum çünkü çok eğlenceli, sıkıcı değil. Etkinlikleri kolaylıkla yapmamı sağladı. Daha önce dinleme metinlerinin etkinliklerini bu kadar kolay yapamazdım. Şarkıların kültürümüzü yansıtacağını daha önce tahmin bile etmezdim, kültürümüzü bize yansıttı. Türkçe dersine daha önce katılmayan arkadaşlarımın derse katıldıklarını ve şarkıyı söylemeye çalışmalarını görmem beni çok şaşırttı. Öğrendiğim şarkıları teneffüste, evde, yolda hep söyledim. Teneffüs zilimizin “Sarı Çizmeli Mehmet Ağa” adlı şarkının müziği olduğunu da hayretle fark ettik arkadaşlarımızla...

DGÖ 24: Türkçe dersinde şarkıların kullanılmasının etkili olduğunu düşünüyorum çünkü diğer derslerdeki gibi sıkıcı değil. Bu yöntem dinleme metninin akılda kalıcı olmasını sağlıyor. Bu yüzden çok etkili...

Birinci soruya verilen yanıtlar incelendiğinde şarkıların özellikle de şarkının melodisinin öğrenciyi aktif hâle getirdiği, şarkının izlenen görüntülemenin dışında yeni bir görüntüleme tasarımı yaptırarak hayal gücünü geliştirdiği, eğlenerek farkında olmadan öğrenme sağladığı ve Barış Manço'nun hayatı, eserleri hakkında merak duygusunu artırıp öğrencileri araştırmaya sevk ettiği, müzik zevki oluşturduğu da ifade edilmiştir. Bu ifadelerin yer aldığı öğrenci görüşleri aşağıdadır:

DGÖ 17: Türkçe dersinde şarkıların kullanılmasının etkili olduğunu düşünüyorum çünkü bu sayede Türkçe dersinde eğlenerek sıkılmadan ders işliyoruz. Bu da daha iyi anlamamızı, öğrendiklerimizi unutmamamızı sağlı-

yor. Öğrenme verimimiz artış gösteriyor. Derse katılımımız artıyor. Ders dışında da müzik dinlemek istiyoruz. Barış Manço'nun hayatını merak edip diğer şarkılarını da öğrenmek istiyoruz.

DGÖ 18: Türkçe dersinde şarkıların kullanılmasının etkili olduğunu düşünüyorum çünkü aklımda daha çok kalıyor, derste daha aktif oluyorum. Müziğin ritmine kendimi kolaylıkla kaptırıyorum, dersi sıkılmadan keyifle işliyorum. Hem eğleniyorum hem de öğreniyorum. Diğer dinleme metinlerini hatırlamıyorum bile... Barış Manço'nun şarkılarını öğrenmenin ne kadar önemli olduğunu anlıyorum. Sanatçı kelimesini de daha iyi anlıyorum. Şarkı dinlemek üstelik derste dinlemek, akıllı tahtadan şarkının klipi izlemek oldukça eğlenceli. Şarkının klipi başka nasıl olabilirdi? diye düşünmeden kendimi alamıyorum. Zihnimden bir klip de ben çekiyorum. Acaba ben de yaşlandığımda Süper Babaanne gibi sevebilir miyim? Benim de torunum benim için beni unutturmayan bir şey yapar mı? diye de düşünüyorum.

Birinci soruya verilen yanıtlar değerlendirilirken akıllı tahtanın genellikle öğretmenler tarafından kullanılmadığı, dinleme metinlerinin çoğunlukla ya öğretmen ya da sınıftan birkaç öğrenciye okutularak dinletildiği öğrenciler tarafından belirtilmiş, şarkıların mutlaka dinletilerek öğretileceği gerekçesiyle bu uygulamanın akıllı tahtayı aktif hâle getirme zorunluluğu sağladığı hatta Barış Manço ve şarkılarıyla ilgili EBA'da da pek çok verinin olduğu fark ettirilerek akıllı tahta ve EBA'nın işlevi de gösterilmiştir.

Görüşme formunda yer alan ikinci soruyla öğrencilere dinleme/izleme metni olarak Türkçe dersi millî kültür teması dışında diğer temalarda da şarkıların kullanılmasını isteyip istemedikleri sorularak, işitsel/görsel bir öğretim materyali olan şarkıların sınıf ortamında dinleme/izleme metni olarak eğitimde teknolojiyi kullanmanın kaçınılmaz bir son olduğunu göstermesi, Türkçe dersinde dinleme/izleme etkinliklerine yenilik sunması, disiplinler arası etkileşimi aktif kıлып Türkçe dersi ile müzik dersi arasında iletişim sağlaması ve bu uygulamanın nitelikli şarkılarla bütün temalarda yapılabileceğini sezdirmek amaçlanmıştır.

Görüşmeye katılan öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar incelenmiş ve öğrencilerin tamamının diğer temalarda da şarkıların kullanılmasını istedikleri, cevapların

birinci soruya verilen cevaplara benzer ifadelerle aynılık gösterdiği anlaşılmıştır. Öğrencilerin Türkçe dersi millî kültür temasında dinledikleri şarkılar gibi diğer temalarda da şarkıların kullanılabilmesi ile ilgili belirttikleri gerekçeler ise Tablo 4.34'te "Tema" başlığı altında toplanmıştır:

Tablo 4.34.

Deney Grubu Öğrencilerinin Türkçe Dersinde Dinleme/İzleme Metni Olarak Şarkıların Diğer Temalarda da Kullanılabilirliğine İlişkin Görüşleri

Tema	f	%
Şarkıların dinleme/izleme metinlerini anlaşılır-öğrenilir kılması	25	31.25
Şarkıların Türkçe dersini eğlenceli-zevkli- ilgi çekici kılması	25	31.25
Türkçe derslerinde şarkılar sebebiyle teknolojinin kullanılması	20	25
Temalara uygun şarkıların olması	10	12.5
Toplam	80	100

Tablo 4.34'te göre görüşmeye katılan öğrencilerin tamamı şarkıların dinleme/izleme metinlerini anlaşılır, öğrenilir ve Türkçe derslerini eğlenceli, zevkli, ilgi çekici kıldığını belirtmişlerdir. Öğrenciler, dinleme/izleme metni olarak şarkıların kullanılmasıyla teknolojinin de kullanılmasının zorunlu olacağını, şarkıların özellikle Barış Manço şarkılarının öğrenciler tarafından pek bilinmediğini bilirse dersin daha verimli olacağı gibi gerekçelerden dolayı Türkçe dersinde şarkıların diğer temalarda da kullanılabilmesini düşünmektedirler.

Türkçe dersinde dinleme/izleme metni olarak şarkıların kullanılmasıyla, Türkçe dersine ilginin artması, etkinliklerin kolaylıkla yapılması, dersin eğlenceli, zevkli, ilgi çekici olması, öğrenmeyi kolaylaştırması, dinleme/izleme amacının bilinmesi, dersin teknoloji araçlarıyla zenginleştirilmesinin sağlanacağı ile ilgili olarak bazı öğrencilerin görüşleri aşağıdadır:

DGÖ 7: Diğer temalarda da şarkıların kullanılmasını isterdim çünkü şarkılar o temanın daha iyi anlaşılmasını ve derse zevkle katılmamızı sağlar. Ayrıca akıllı tahtayı da kullanmış oluruz.

DGÖ 5: Bence şarkılar diğer temalarda da kullanılmalı üstelik diğer derslerde de kullanılmalı. Böylece öğrencilerin dikkati derse çekilir, bilgiler daha kalıcı olur. Dersler daha zevkli-eğlenceli geçer.

DGÖ 9: Dinleme metinlerini daha önce anlayamıyordum, metnin etkinliklerini yapamıyordum. Dinlemeyi sevmiyordum, sıkılıyordum. Her tema da dinleme metni şarkı olsa biz şarkıyı dinleseksak varsa şarkının klibini izlersek etkinlikleri neye göre yapacağımızı önceden anlardık. Böylece evde film izlerken daha dikkatli izlerdik. Dinlediğimiz şarkıların sözlerine, müziğine daha da dikkat ederdik. Ben artık şarkı dinlerken daha dikkatli olacağım, şarkının sözlerini anlayarak dinlemeye çalışacağım. Özellikle de Barış Manço'nun şarkılarını...

Görüşme formundaki “Türkçe dersinde dinleme/izleme metni olarak şarkıların kullanılmasında değişmesini ya da geliştirilmesini istediğiniz uygulamalar var mı?” sorusuyla Barış Manço şarkılarının Türkçe dersi millî kültür temasında kullanılmasına yönelik yapılan uygulamanın yeterliklerini, eksik taraflarını, öğrenci beklentilerini, önerilerini tespit etmek amaçlanmıştır. Öğrencilerin Barış Manço şarkılarının Türkçe dersi millî kültür temasında kullanılmasına yönelik belirttikleri gerekçeler “Uygulamanın Değerlendirilmesi” başlığı altında Tablo 4.35’te gösterilmiştir.

Tablo 4.35.

Deney Grubu Öğrencilerinin Türkçe Dersinde Dinleme/İzleme Metni Olarak Şarkıların Kullanıldığı Uygulamada Değişmesini veya Geliştirilmesini İstedikleri Hususlar

<i>Uygulamanın Değerlendirilmesi</i>	<i>F</i>	<i>%</i>
Şarkıların dramatize edilerek görüntülenmesi	17	23.61
Başka sanatçıların eserlerine de yer verilmesi	11	15.28
Sanatçılarla tanışma-görüşme	11	15.28
Şarkıları koro ya da solo hâlde söyleme	10	13.88
Değişmesini istediğim bir şey yok	8	11.11
Şarkının sözlerinin de görüntülemeye yer alması	7	9.73
Görüntüleme kalitesinin iyi olması	6	8.33
Etkinlik sayısının artırılması	2	2.78
Toplam	72	100

Öğrenciler; uygulamanın yeterlikleri, eksik tarafları, beklentileri, önerileri hakkında dinledikleri/izledikleri şarkıların kendileri tarafından dramatize edilerek görüntülenmesini, başka sanatçıların şarkılarına da yer verilmesini, sanatçılarla iletişime geçip tanışmayı, röportaj yapmayı, şarkıları koro ya da solo halde sınıf ortamında söylemeyi, şarkının sözlerinin de görüntüleme yer alarak karaoke yapmak istediklerini ve görüntüleme kalitesinin daha da iyi olması yönünde görüş belirtmişlerdir. Etkinlik sayısının artırılmasını isteyen iki öğrenci dışında sekiz öğrenci de herhangi bir değişiklik talebinde bulunmamıştır. Görüşme formunun üçüncü sorusuna yönelik bazı öğrencilerin görüşleri aşağıdadır:

DGÖ 3: Evet, geliştirilmesini istediğim bir uygulama var: Şarkının sözleri şarkının klibinde alt tarafta yazılmalı, böylece şarkıyı ezberlememiz daha kolay olur. Hem şarkıyı dinler, izler hem de şarkının sözlerini okuruz.

DGÖ 1: Ben şu uygulamanın yapılmasını isterim. Sınıfımızdan istekli bir öğrenci mesela ben Barış Manço 'yu taklit ederek şarkıyı söyleyebilirim.

DGÖ 19: Değişmesini istediğim bir şey yok, şarkılar dinleme/izleme metni olarak kullanılırsa iyi olur.

DGÖ 24: Evet, değişmesini istediğim bir şey var. Barış Manço 'yla sınırlı kalınmayıp tıpkı Barış Manço gibi bizim tanımadığımız başka sanatçıları da dinlemek isterdim.

DGÖ 11: Evet, var. Dinlediğimiz şarkının klibini biz sınıf arkadaşlarımızla çeksek ne güzel olur. Çekerken, izlerken eğlenmiş oluruz.

DGÖ 17: Şarkıyı dinledik, izledik çok güzeldi. Keşke şarkıyı canlı olarak izlesek, şarkısını dinlediğimiz şarkıcıyla tanışma imkânımız olsa...

DGÖ 21: Uygulamanın daha da iyi olması için öğrenciler klip çekmeli, şarkının şarkıcısıyla tanışıp röportaj yapmalı.

DGÖ 7: Bence şarkılar sınıfça ya da teker teker söylenseydi iyi olurdu. Derse hepimiz katılırdık, çok eğlenirdik.

DGÖ 6: Kaliteli bir görüntü, daha çok Barış Manço şarkısı ya da başka sanatçıların şarkıları da olabilirdi.

DGÖ 5: Şarkıların klipini biz çekseydik. Şarkıyı önce dinleyip sonra çektiğimiz klipi şarkının kendi klipiyle karşılaştırsaydık ne iyi olurdu.

Dinlediğiniz-izlediğiniz Barış Manço şarkılarının Millî kültür unsurlarını öğrenmenize katkı sağladığını düşünüyor musunuz? sorusu görüşme formunun 4. sorusunu oluşturmaktadır. Bu soruyla öğrencilerin millî kültür unsurlarını keşfetmeleri, şarkı sözlerinde, müziğinde millî kültür unsurlarını aramaları ve sanatçının kültürümüze olan katkısını sezdirmek amaçlanmıştır. Öğrencilerin dinledikleri/izledikleri şarkıların millî kültür unsurlarını öğrenmelerine katkı sağladığına dair belirttikleri hususlar “*Barış Manço Şarkıları ve Kültürümüz*” başlığı altında Tablo 4.36 ve bu konuyla ilgili olarak öğrencilerin görüşleri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4.36.

Deney Grubu Öğrencilerinin Dinledikleri/İzledikleri Şarkıların Millî Kültür Unsurlarını Öğrenmelerine Katkı Sağladığına Dair Belirttikleri Hususlar

Barış Manço Şarkıları ve Kültürümüz	F	%
Şarkıların Millî Kültür unsurlarını tanıtması-öğretmesi	23	35.93
Barış Manço'nun sanatçı kişiliği ve sorumluluğunu bilme	25	39.07
Eskilerin müzik zevki ve kültürünü tanıma	16	25
Toplam	64	100

Öğrenciler; dinledikleri/izledikleri Barış Manço şarkılarıyla halk hekimliği ve uygulamalarını, gelenek ve göreneklerimizi, aile büyüklerimize iyimser bakış açımızı, akraba isimlerini, atasözlerimizi, deyimlerimizi, kalıplaşmış söz öbeklerimizi, Türk müziği gibi pek çok millî kültür unsurunu fark ettiklerini, bu unsurları eğlenerek öğrendiklerini, daha evvel hakkında pek bir şey bilmedikleri Barış Manço'nun sanatçı kişiliğini ve millî kültüre olan katkısını ve eskilerin müzik zevklerini öğrenip sanatçı sorumluluğunun sanatçıyı değerli kıldığını öğrendiklerini ifade etmişlerdir.

DGÖ 9: Dinlediğim/izlediğim şarkılarla hem atasözlerinin anlamını öğreniyorum, hem de kültür nedir sorusunu cevaplayabiliyorum.

DGÖ 2: Barış Manço'nun şarkıları millî kültürümü öğrenmeme katkı sağladı çünkü önceden Barış Manço'nun Arkadaşım Eşek adlı şarkısını bildiğimi sanıyordum. Oysa şimdi her biri kültür hayatımıza katkı sağla-

yan bir sürü şarkısını gerçekten öğrendim. Şimdi “Barış Manço kim?” deseler “Zeki, yön veren, öğüt veren ünlü bir sanatçıdır”, derim.

DGÖ 1: Barış Manço'nun kültürümüze katkı sağladığını, eski adamların nasıl şarkılar dinlediklerini ve değerli olduklarını öğrendim.

DGÖ 13: Bir sürü kelime, atasözü, deyim öğrendim. Büyüklerimize sevgi göstermemiz gerektiğini, onlardan çok şey öğreneceğimizi, büyüklerimize saygılı olmamız gerektiğini bir de halk hekimliğini öğrendik.

DGÖ 11: Nane Limon kabuğu adlı şarkı halk hekimliğini insanlara öyle iyi anlattı ki bitki ve sebzelerin hastalıklara şifa verdiğini anladık. Süper Babaanne şarkısında da babaannelerin değerini ve büyüklerimizi anlamamız onlara önem vermemiz gerektiğini anladık. Şarkılar bizi eski zamanlara götürdü.

Görüşme formunun beşinci ve son sorusu, “Millî kültür teması kapsamında dinlediniz-izlediğiniz şarkıları ders dışında da dinlemek/söylemek veya başka insanlara da dinletmek ister misiniz?” sorusudur. Bu soruya öğrencilerin ikisi dışında tamamı “Evet” yanıtını vermiştir. “Hayır” diyen iki öğrenciden biri şarkıları öğrendiğini, unutmayacağını, söyleyeceğini fakat bu şarkıların herkes tarafından anlaşılamayacağını mutlaka sınıfta öğrenilmesi gerektiğini, diğeri ise şarkıların çocuklar dışında insanlar tarafından sevimleyeceğini belirtmiştir. Evet diyen öğrenciler ise şarkılarla insanların farkında olmadan eğlenerek kültürümüzü tanıyacakları, pek çok şey öğreneceklerini belirtmiştir. Öğrencilerin verdiği yanıtlar “Barış Manço Şarkısını Dinle-Söyle-Dinlet” başlığıyla Tablo 4.37’de verilmiş ve öğrenci görüşleri belirtilmiştir:

Tablo 4.37.

Deney Grubu Öğrencilerinin Millî Kültür Teması Kapsamında Dinledikleri/İzledikleri Şarkıları Ders Dışında da Dinleme/söyleme veya Başka İnsanlara da Dinletme İsteklerine Dair Belirttikleri Hususlar

Barış Manço Şarkısını Söyle-Dinlet	f	%
Şarkılarla millî kültürü öğrenme-öğretme	24	92.30
Öğrenme ortamı dışında şarkıların anlaşılmasa-sevilmemesi	2	7.70
Toplam	26	100

DGÖ 8: Barış Manço şarkıları güzel ama dışarda söylemem çünkü insanlar bu şarkıyı anlamazlar.... Bizim gibi şarkılar üzerinde durmadılar. Birileri insanlara bu şarkıların aslında ne demek istediğini anlatması gerekir. İnsanlar ne söylediklerini duymuyorlar ki...

DGÖ 4: Benim severek dinlediğim bu şarkıları insanlar sevmeyebilir ama çocuklar için aynı şeyi söyleyemem. Çocuklar Barış Manço'nun şarkılarının müziğini severler, şarkılarını dinlerler.

DGÖ 2: Barış Manço şarkılarını ders dışında da dinlemek/izlemek söylemek isterim çünkü bu şarkılar her zaman dinlenmeli ki unutulmasın. Barış Manço'nun şarkıları çocuklara, büyüklere yön veriyor, müzikleri insanı başka dünyalara götürüyor bu yüzden her yerde duyulmalı...

DGÖ 13: Bu şarkıları her yerde herkese dinletmek isterim çünkü müzik ruhun gıdası.....

DGÖ 16: Ben şarkıların unutulmamasını isterim çünkü Türkçemizi geliştiriyor, unutilan kültürümüzü hatırlatıyor bu da bizim için oldukça önemli....

DGÖ 17: Şarkılar derste ki verimimi, ilgimi, heyecanımı artırdı, herkesin bu mutluluğu yaşamasını isterim.

Türkçe dersi millî kültür temasının öğretiminde dinleme/izleme metni olarak şarkıların özelde Barış Manço şarkılarının kullanımına ilişkin pek çok öğrenci dersin zevkli ve eğlenceli olmasından duydukları memnuniyeti dile getirmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Dil yeterliğinin kazanımında temel dil becerilerinin temelini oluşturan öğretim sürecinde farklı strateji, yöntem, teknik ve materyallerle geliştirilebilen, diğer dil becerilerini kapsayan, çevreleyen dinleme/izleme becerisi; çoğu zaman en az önem verilen ve üzerinde en az durulan beceri olarak nitelendirilmektedir.

Dil konusunda son yıllarda yapılan tartışmalarda, dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin birbirini desteklediği, temel dil becerilerinin kazandırılmasının ilk basamağı olan dinleme/izleme becerisinin edinilmesine yönelik yapılan uygulamaların, etkinliklerin diğer dil becerilerinin kazandırılmasına yönelik bütüncül olarak gerçekleşmesi gerektiği belirtilmektedir (Center vd. 1999; Yangın, 1999; Kaygas, 2002; Karabay, 2005; Onan, 2005; Mazı, 2008; Karaarslan, 2010; Sever, 2011, Bulut 2013, Çerçi, 2013).

Temel dil becerilerinin tümünün kazanımı ve gelişimini bütüncül bir anlayışla ele alarak 7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasının öğretiminde müzik destekli öğretim yöntemiyle öğretim materyali olarak Barış Manço şarkılarının kullanılmasının öğrencilerin başarı, yeterlik, tutum ve süreçle ilgili görüşlerine etkisini ortaya çıkarmak amacıyla yapılan bu çalışmanın ana dil eğitiminde “*müzik destekli öğretimin bir uzantısı olarak Barış Manço şarkıları ile millî kültürün kazanımı*”nın birlikte değerlendirildiği bir çalışma bulunmamaktadır.

Özel eğitim ve pahalı kaynaklara ihtiyaç duymadan sınıf ortamlarında kullanılabilen, birbirinden farklı niteliklere sahip öğrencileri ortak noktada birleştiren, öğrenme ihtiyaçlarını karşılayabilen, kolayca ulaşılabilir, çeşitlilik sunan, doğal dilin kullanımını örneklendirerek dilin ses bilgisi ve beden dili özelliklerini aktaran, yaşamın içinden örnekler içeren, söylemeye-ezberlemeye, dramatizasyona uygun şarkıların müzik destekli öğretim yöntemiyle kullanımını konu alan araştırmaların genel anlamda ikinci dil edinimine, matematik, tarih, fen bilimleri, coğrafya ve özel eğitim alanlarına yönelik olduğu tespit edilmiştir.

Öğretim materyali olarak tasarlanmayıp zamandan ve mekândan bağımsız, doğal dilin kullanımını ve kültür aktarımını sağlayan otantik bir malzeme olan şarkılar, görüntüleme seçenekleriyle de görülebilir bir içerik sunmaktadır. Görsel/işitsel bir materyal olarak filmlerin, resim ve fotoğrafların dinlediğini anlama becerisine etkisiyle ilgili araştırmalar, çoklu ortam öğelerinin dinlediğini anlama becerisini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir (Türkyılmaz, 2010; Akdemir, 2010; İşcan, 2011; Karasakaloğlu ve Bulut, 2012; Latifi vd. 2013; Chen vd. 2014; Şahin 2015; Lesnov, 2017; Akçay, 2017).

Beynin farklı alanlarını bütüncül bir duyumsama ve algılama ile harekete geçiren işitsel bir sunu olan müziğin/şarkıların görülebilir bir görüntüleme ile de desteklenerek etkin bir eğitim aracı olarak kullanımı üzerine yapılan çalışmalar, şarkıların bir öğretim materyali olarak kullanıldığı müzik destekli öğretim yönteminin motivasyonu artırarak öğrenmeyi kolaylaştırıp eğlenceli, zevkli, kalıcı hâle getirdiği, özellikle de dil becerilerinin kazanımını ve gelişimini, kültür aktarımını etkin kıldığı belirtilmektedir (Neisa, 2008; Shen, 2009; Navvaro, 2009; Modiri, 2010; Murphey, 2010; Millington, 2011).

Dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma becerileri ve bu becerilerin alt becerilerinin kazanımı ve gelişimini bütüncül bir anlayışla ele alan bu çalışmada, nicel ve nitel araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar; araştırmanın problemi ve alt problemlerini kapsayan başarı-yeterlik, tutum ve öğrenci görüşleri olmak üzere üç başlık altında açıklanmış, ilgili alan yazın doğrultusunda benzer çalışmalarla karşılaştırılarak tartışılmış, önerilerde bulunulmuştur.

5.1. Araştırmanın Başarı Boyutuna Dair Sonuçlar ve Tartışma

Müzik destekli öğretim yöntemiyle materyal olarak biri öyküleyici, diğeri bilgilendirici Barış Manço şarkılarının içeriğine ve etkinliklerine uygun temel dil becerilerinin tamamını kapsayan ÖMBT ile BMBT araştırmanın uygulama öncesinde ve sonrasında test edilerek başarı ile ilgili sonuçlara ulaşılmıştır. Uygulama süresince *dinleme, dinlediğini anlama ve sözlü anlatım* alt faktörlerinden oluşan “*Dinle/İzle/Anlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Ölçeği Öğretmen Gözlem Formu*” (DİA/DKYÖGF) ile de öğrenci yeterlikleri tespit edilerek değerlendirme yapılmıştır.

Araştırmanın problem cümlesinin başarı ile ilgili olarak birinci alt problemi “7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasının öğretiminde müzik destekli öğretim yöntemiyle materyal olarak Barış Manço şarkılarının dinletilip/izletilerek kullanıldığı deney grubu ile mevcut öğretim yöntemine göre Barış Manço şarkılarının kullanıldığı kontrol grubunun uygulama öncesi ve sonrası ÖMBT puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Araştırma sürecinde elde edilen bu alt probleme göre bulgular, deney grubu öğrencileriyle kontrol grubu öğrencilerinin ÖMBT puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğunu göstermiştir.

Deney grubu ile kontrol grubu ÖMBT ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi sonuçlarına göre öğrencilerin ön test başarı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiş, bu da grupların birbirine denk olduğunu teyit eden etkenler arasında değerlendirilmiştir.

Kontrol grubunun ÖMBT ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımlı grup t-testi sonuçlarına göre kontrol grubunun ön test puan ortalaması (74,42) ile son test puan ortalaması (78,00) arasında anlamlı bir farklılık saptanmış, dinleme metni olarak olay örgüsüne sahip şarkı kullanımının ve şarkıya yönelik temel dil becerilerinin tamamını kapsayan şarkı etkinliklerinin başarıyı artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Deney grubunun ÖMBT ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımlı grup t-testi sonuçlarına göre son test puan ortalamasının (85,68) ön test puan ortalamasından (73,00) yüksek olup, ön test ve son test puanları karşılaştırıldığında son test puanında büyük oranda bir artış olduğu görülmüştür.

Öyküleyici metne/şarkıya yönelik son test puan ortalamalarına göre her iki grubun da başarılı olduğu ancak farkın deney grubu lehine anlamlı çıktığı deney ile yapılan işlemin öğrencilerin başarılarını artırdığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Öğrencilerin öyküleyici metin türünü dinleme ve anlama düzeylerinin düşünce yazılarını anlama düzeylerine göre daha yüksek olduğunu belirleyen çalışmalar da bu bulguyu desteklemektedir (Diakidoy vd. 2005; Çelebi, 2008; Yıldırım vd. 2010).

“7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasının öğretiminde müzik destekli öğretim yöntemiyle materyal olarak Barış Manço şarkılarının dinletilip/izletilerek kullanıldığı deney grubu ile mevcut öğretim yöntemine göre Barış Manço şarkılarının kullanıldığı kontrol grubunun uygulama öncesi ve sonrası BMBT puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde ifade edilen araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin elde edilen sonuçlar bir tek farkla birinci alt problemin sonucuyla benzerlik göstermektedir.

Deney ve kontrol grubunun BMBT ön test bağımsız grup t testi analiz sonuçlarına göre, gruplar arasında ÖMBT ön test puan ortalama puanları arasında olduğu gibi anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Kontrol grubunun BMBT ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımlı grup t testi sonuçlarına göre, son test puan ortalaması (69,35) olan kontrol grubunun ön test puan ortalaması ise (65,88) olup başarı bakımından ÖMBT’de görülen puan artışı BMBT’de görülmemiştir.

Deney grubunun BMBT ön test ve son test bağımlı grup t testi analiz sonuçlarına göre, son test puan ortalamasının (80,52) ön test puan ortalamasından (69,56) yüksek olduğu bu bulguya göre de müzik destekli öğretim yöntemiyle şarkıların dinletilip/izletildiği deney grubunda bilgilendirici metne/şarkıya yönelik olarak son test başarı puanının anlamlı olduğu deney ile yapılan işlemin öğrencilerin başarılarını artırdığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Deney grubu ile kontrol grubu BMBT son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi sonuçlarına göre uygulama sonrası deney grubu öğrencilerinin başarı puanları sıra ortalamasının 36,64; kontrol grubu öğrencilerin ise 15,77 olduğu, deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin uygulama sonrası yapılan BMBT başarı puanları açısından müzik destekli öğretimin yapıldığı deney grubunda başarının yüksek olduğu görülmüştür.

Deney grubu ile kontrol grubu ÖMBT ile BMBT toplam ön test puanları ile son test puanları arasındaki farka ilişkin anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız t testi sonuçlarına göre ÖMBT ön test puanları ile son test puanları arasındaki deney grubunun fark değeri (12,68), kontrol grubunun fark değeri (3,57); deney grubunun BMBT ön test ile son test puanları arasındaki fark değeri (10,96), kontrol grubunun fark değeri ise (3,46)’dır. Deney grubu öğrencilerinin deney

öncesi ve sonrası başarı puanları arasındaki fark değerleri, kontrol grubunun fark değerlerine göre artmış, bununla birlikte öyküleyici metin başarı testi fark değerinin bilgilendirici metin başarı testi puanları arasındaki farktan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Barış Manço şarkılarının dinletilip/izletilerek kullanıldığı deney grubu ile mevcut öğretim yöntemine göre Barış Manço şarkılarının kullanıldığı kontrol grubunun başarı testi puanları arasındaki farkın deney grubu lehine anlamlı çıkması müzik destekli öğretim yöntemiyle materyal olarak şarkıların kullanılmasının bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

Dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma becerileri ve bu becerilerin alt bileşenleri olan dil bilgisi, telaffuz, kelime öğretimi ve fonetik gibi pek çok dil becerilerinin kazanımı ve gelişiminde etkin olan müzik/şarkı; bireyin bilişsel, duygusal, kişisel ve sosyal gelişimine de önemli katkılar sağlamaktadır (Bygrave,1995; Kolb, 1996; Standley and Hughes, 1997; Paquette and Rieg, 2008; Patel, 2008, Sitomer, 2009).

Paquette ve Rieg (2008), “*Yeni İngilizce Dil Öğrenenlerin Okuma-Yazma Gelişimini Desteklemek İçin Müzik Kullanma*” isimli derleme makalelerinde; müziği günlük eğitime dâhil ettikleri yapılandırılmış ve açık uçlu müzik etkinlikleriyle karşılıklı güven ve saygı ortamı oluşturularak olumlu öğrenme ortamlarının sağlandığı, çocukların akıcı okuma ve yazma, şarkı söyleme gibi dil becerilerinin ve akademik, sosyal, duygusal açıdan geliştiklerini ifade etmişler, ders içinde gramer kurallarının, öğretilmesi hedeflenen kelimelerin, deyimlerin bilindik şarkılar ya da kafiyeli şarkılarla öğretileceğini örneklemiştirlerdir.

Eğitim-öğretim sürecinde yeni anlayışlara ve uygulamalara olanak sağlamak adına müzik destekli öğretim yöntemi ile zamandan ve mekândan bağımsız olarak okul dışında da öğretim materyali olarak kullanılan şarkıların Türkçe öğretimi ve kültür aktarımını gerçekleştirecek nitelikte olması ve araştırmada kullanılması başarıyı artıran en önemli etken olup bu durum farklı alanlarda yapılan benzer uygulamalarla da paralellik göstermektedir (Çelikkol, 2007; Aytan ve Kılıçarslan, 2007; Milovanov vd. 2007; Batdı, 2012; Köse, 2012; Hall ve Robinson, 2012; Talşık, 2013; Güney vd. 2014; Kim ve Kang, M. 2015; Arslan, 2015; Shehadeh ve Farrah 2016) .

Millington (2011) küçük yaştaki öğrencilerin ikinci bir dili öğrenirken dinleme becerilerinin, telaffuzlarının gelişiminde, kelime ve cümle yapılarının öğretiminde öğretim aracı olarak şarkıların etkisini incelediği “*İngilizceyi Genç Öğrencilere Öğretmek için Şarkıları Etkili Olarak Kullanma*” adlı çalışmasının sonucunda kültür aktarımının şarkılarla yapılabileceğini, öğrencilerin keyifle öğrenmeyi gerçekleştirdiklerini belirtmiş ve şarkıların belirli bir temaya veya müfredatın bir bölümüne uyarlanabileceğini örneklemiştir. Millington’un bu çalışmasının sonuçları ile araştırmanın sonuçları örtüşmektedir.

“7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasının öğretiminde öğretim materyali olarak Barış Manço şarkılarının müzik destekli öğretim yöntemiyle kullanıldığı deney grubu ile mevcut öğretim yöntemine göre Barış Manço şarkılarının kullanıldığı kontrol grubu öğrencileri arasında uygulama süresince “*dinleme, dinlediğini anlama ve sözlü anlatım becerisi yeterlikleri*” bakımından anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusunu yanıtlamak amacıyla gözlemlere ve gözlem kayıtlarına dayalı Dinleme Yeterliği (DY), Dinlediğini Anlama Yeterliği (DAY) ve Sözlü Anlatım Yeterliği (SAY) olmak üzere üç gözlenebilir faktörün yeterliklerinden oluşan “*Dinle İzle Anlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Ölçeği*” (DİADKYÖ) uygulama süresince kullanılmıştır.

Gözlem kayıtlarına dayalı değerlendirme sonuçlarına göre dinleme, dinlediğini anlama ve sözlü anlatım yeterliklerinde, deney grubunun ortalama puanlarının kontrol grubunun ortalama puanlarından yüksek olduğu, bununla birlikte dinlediğini anlama alt boyutunda deney grubunun lehine puan ortalamasının daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna karşılık deney grubu öğrencilerinin sözlü anlatım yeterlik puanları sıra ortalamasının 28,60; kontrol grubu öğrencilerin ise 23,50 olduğu sözlü anlatım yeterliği bakımından müzik destekli öğretimin uygulandığı deney grubunun yeterlik puanları ile mevcut öğretim programına göre öğretimin yapıldığı kontrol grubunun yeterlik puanları arasında anlamlı bir farklılığın bulunmadığı tespit edilmiştir. SAY alt ölçeğinin bulgularına göre her iki grupta da olumlu, endişesiz öğrenme ortamlarının sağlanarak zenginleştirilmiş etkinliklerle öğrencilerin öğrenmeye engel olan kaygı ve korku duygularına kapılmadan konuşmalarında vermek istedikleri iletiyi açıkça ifade ettikleri, sözlü ve sözsüz iletişim öğelerini kullandıkları, dinleyicilerle etkili bir iletişim sağladıkları sonucuna ulaşılabilir.

Aliye Erdem ile Mukaddes Erdem'in (2015) yapılandırmacı karma öğrenme ortamının, ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin dinleme, dinlediğini anlama, konuşma ve sözlü anlatım becerilerine etkisini ön test-son test kontrol gruplu desen kullanarak inceledikleri çalışmalarının gözlem kayıtlarına dayalı analiz sonucuna göre, deney grubundaki öğrencilerin dinleme, dinlediğini anlama, konuşma ve sözlü anlatım becerisi yeterlikleri puan ortalamalarının yüksek olduğu ve bu becerilerin geliştirilmesine yönelik etkinlikler uygulandığında, dinleme ve konuşma becerilerinin geliştirildiği ve araştırmadan elde edilen bu bulgunun, belli bir plan kapsamında dinleme eğitimi verilen öğrencilerin dinleme becerilerinin geliştiğini belirten Yangın'ın (1998), etkin dinleme becerisini geliştirmeye yönelik hazırlanan eğitim programlarıyla dinleme becerilerinin olumlu yönde gelişeceğini belirten Cihangir'in (2000), Doğan'ın (2007), öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirmede dinleme becerisine yönelik verilen eğitimin etkinliği ile ilgili araştırma sonuçlarıyla örtüştüğü belirtilmektedir. Müzik destekli öğretim yönteminin uygulandığı bu çalışma ile de deney grubunun dinleme yeterliği, dinlediğini anlama yeterliği bakımından kontrol grubuna göre başarılı olduğu, her iki grubun sözlü anlatım yeterliği bakımından denk sayılabileceği sonucuna ulaşılmış, Türkçe öğretiminde temelde dil becerilerinin kazandırılmasında yeni yaklaşımlarla istendik çıktılar elde edildiği ortaya konulmuştur.

5.2. Araştırmanın Tutum Boyutuna Dair Sonuçlar ve Tartışma

Barış Manço şarkılarının dinletilip/izletildiği, dinleme etkinliklerinin yapıldığı deney grubu ile mevcut öğretim yöntemine göre dinleme çalışmaları yapılan kontrol grubunun dinlemeye yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı belirlemek için uygulama öncesi ve sonrasında “*Dinlemeyi Gerekli Görme, Dinlemedeki Bireysel Farklılıklar, Dinleme Güçlüğü ve Etkili Dinleme Alışkanlığı*” olmak üzere dört alt faktörden oluşan “Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin dinlemeye yönelik tutum ölçeğinin I. faktörü DGG, II. faktörü DBF, III. faktörü DG' ye ve VI. faktörü EDA'ya yönelik ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamasına karşın grupların son test tutum puanları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu deney grubunun uygulama öncesine göre uygulama sonrası tutum puanlarının

yükseldiği, kontrol grubunun ise VI. faktör EDA haricinde diğer faktörlerde uygulama sonrası puanlarının düşmüş olduğu tespit edilmiştir.

Her iki grubun öğrencilerinin de dinlemeyi gerekli gördükleri, dinleme becerilerinin geliştirilmesi gerektiği, dinleyerek daha kolay öğrenildiği, dinleme metni olarak şarkıların kullanıldığı Türkçe dersinde olumlu tutum geliştirdikleri görülmüş, müzik destekli öğretimle şarkıların dinletilip/izletilerek yapılan dinleme/izleme çalışmalarının, mevcut öğretim programındaki dinleme çalışmalarına göre öğrencilerin dinlemeye yönelik tutumlarını geliştirmede daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Tayşi'nin (2014) "*Öğrenme Stiline Dayalı Eğitimin Ortaokul Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerilerine ve Dinlemeye Yönelik Tutumlarına Etkisi*" adlı doktora tez çalışmasında 7. sınıf öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrasındaki dinlemeye yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirip uyguladığı bu çalışmada da izin alınarak kullanılan daha önce ortaokul öğrencilerine yönelik bir örneğinin bulunmadığı DYTÖ'nün her bir faktöre yönelik olarak uygulama sürecinin deney grubu öğrencilerinin dinlemeye yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştirdiği yönündeki bulguları ile bu araştırmanın bulguları paralellik göstermektedir. Katrancı'nın (2012) tek faktörlü dinlemeye yönelik tutum ölçeği geliştirdiği beşinci sınıf öğrencilerinden oluşan çalışma grubuyla gerçekleştirdiği doktora tezine göre, üst biliş stratejileri öğretiminin, deney grubu öğrencilerinin dinlemeye yönelik olumlu tutum geliştirdikleri, bunda dinlenenlerin daha iyi anlaşılmasının da etkili olduğu belirtilmiştir. "*Yapılandırılmış Dinleme Etkinliklerinin 7. sınıf Öğrencilerinin Dinleme Tutumlarına, Dinleme Kaygılarına ve Dinlediğini Anlama Düzeylerine Etkisini*" inceleyen Döşöz (2013) yüksek lisans tezinde Kantarcı'nın bahsi geçen ölçeğini kullanmış, deney sonucu deney grubu öğrencilerinin tutum düzeylerinin artışı sonucuna ulaşmıştır.

Ders içeriklerine uygun hazırlanan şarkılarla yapılan müzik destekli öğretim yöntemiyle öğrencilerin derse karşı olumlu tutum geliştireceklerine dair yapılan benzer çalışmaların ve araştırmanın tutum ile ilgili sonuçları birbirleriyle örtüşmektedir (Dinçer vd. 2009; Kocabaş, 2009; Crowther, 2012; Bedir ve Akkurt, 2012; Talşık, 2013; Shehadeh ve M. 2016). Öğrencilerin dinleme/izleme sürecine aktif olarak katılımları, dersin ilgi çekici, eğlenceli, öğrenciyi güdeleyici, öğrenmenin okul ve ders süresi ile

sınırlı tutulmayı başarıyı artırması dinlemeye yönelik tutumu da olumlu yönde etkilemiştir.

Kontrol grubunda yürütülen dinleme değil okuma çalışmalarıyla öğrencilerin deney grubundaki öğrencilere göre daha pasif oldukları, şarkıları dinlemek istedikleri, hatta bir sonraki derse şarkıları dinleyip/izleyerek gelen öğrencilerin olduğu tespit edilmiştir. Öğrenciler şarkı etkinliklerinin yapımına etkin olarak katılmış olmalarına rağmen ders öğrenci merkezli olmayıp, zamana daha çok gereksinim duyulduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, kontrol grubu öğrencilerinin dinleme- anlama bakımından olumsuz bir durum sergilemelerinde etkili olabilir.

5.3. Araştırmanın Öğrenci Görüşleri Analizine Dair Sonuçları ve Tartışma

Çalışmanın uygulama sürecinin bitimini takiben deney grubu öğrencileriyle yapılan görüşmeyle öğrencilerin alışılmadık dışında işitsel ve görsel bir öğretim materyali olarak şarkıların dinletilerek/izletilerek kullanıldığı Türkçe dersine dair deneyimleri, duyguları, düşünceleri, şikâyetleri ve önerileri belirlenmiştir.

Deney grubuna ait yarı yapılandırılmış görüşme formunun öğrenme yetisi, öğrenci yeterliği ve dersin sunumu ile ilgili üç temel etkiyi sorgulayan birinci sorusunun analizine göre, öğrencilerin tamamı şarkıların kullanılmasıyla; dersin sıkıcı olmayıp eğlenceli, zevkli, ilgi çekici öğrenilen bilgi ve becerileri kalıcı kıldığı, derse katılımı sağladığı, etkinliklerin kolayca yapıldığı ve dramatizasyon yöntemiyle şarkının klibinden bağımsız içeriğine uygun yeni bir görüntüleme tasarımı yaptırarak hayal gücünü, merak duygusunu, ezberleme yeteneğini geliştirdiği, Türkçe dersi becerilerinin kazandırılmasında ve dersin sunumunda şarkıların etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Görüşme formunda yer alan ikinci soruyla öğrencilere dinleme/izleme metni olarak Türkçe dersi millî kültür teması dışında diğer temalarda da şarkıların kullanılmasını isteyip istemedikleri sorulmuştur. Öğrencilerin tamamının diğer temalarda da şarkıların kullanılmasını istedikleri, cevapların birinci soruya verilen cevaplara benzer ifadeler taşıdığı özellikle de dinleme/izleme metni olarak şarkıların kullanılmasıyla da teknolojinin kullanımının zorunlu olacağı görüşü dile getirilmiştir. Görüşme formundan elde edilen bu bulguya göre, Adıgüzel vd.'nin (2011), Türel'in (2012), Çoklar ve Tercan'ın (2014) çalışmalarında da belirttikleri üzere öğretmenlerin sınıf ortamında dersi destek-

leyecek işitsel ve görsel sunumları sağlayacak akıllı tahta gibi öğretim materyallerini kullanmadıkları sonucuna ulaşılmaktadır.

Görüşme formundaki “*Türkçe dersinde dinleme/izleme metni olarak şarkıların kullanılmasında değişmesini ya da geliştirilmesini istediğiniz uygulamalar var mı?*” sorusuyla uygulamanın yeterliklerini, eksikliklerini; öğrenci beklentilerini, önerilerini tespit etmek amaçlanmıştır. Öğrenciler, uygulamanın başka sanatçıların şarkılarıyla da yapılmasını, sanatçılarla iletişim kurmayı, şarkıları koro ya da solo olarak sınıf ortamında karaoke yaparak söylemek istediklerini ve görüntüleme kalitesinin daha da iyi olması yönünde taleplerini bildirmişlerdir. Bu bulguya göre yaşadığımız dijital çağın bir gereği olarak medya etkinlikleriyle daha çok teknolojik açıdan uygulamanın desteklenmesi yönünde görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilerin Barış Manço şarkılarının sözlerinde-müziğinde millî kültür unsurlarını keşfetmeleri ve kültürümüze olan katkılarını sezdirmek amacıyla sorulan 4. soruyla şarkıların millî kültür unsurlarını öğrenmelerine katkı sağlayıp sağlamadığı sorulmuştur. Şarkılarla pek çok millî kültür unsurunu fark ettiklerini belirten öğrenciler, daha evvel hakkında pek bir şey bilmedikleri Barış Manço’nun sanatçı kişiliğini ve millî kültüre olan katkısını, üç öğrencinin dışında öğrencilerin tamamının “Arkadaşım Eşek” adlı şarkı haricinde başka Barış Manço Şarkısı bilmediği gerçeğinden yola çıkarak şarkıları öğrendikleri ve şarkılardaki kültür aktarımının sağlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Barış Manço’nun eserlerindeki kültürel değerlerimizin varlığını belirten çalışmalar bu sonucu desteklemektedir (Günay, 1992; Çobanoğlu, 2000; Yangın, 2000; Düzgün, 2009; Ar-tunç, 2011; Emre, 2012; Özdamar, 2014).

Millî kültür teması kapsamında dinledikleri/izledikleri şarkıları ders dışında da dinlemek/söylemek veya başka insanlara da dinletmek isteklerine dair sorulan son soruya “Evet” yanıtını veren öğrenciler, şarkılarla insanların farkında olmadan eğlenerek kültürümüzü tanıyacakları, pek çok şey öğreneceklerini belirtmiş, “Hayır” yanıtını veren iki öğrenciden biri şarkıların herkes tarafından anlaşılamayacağını, diğeri ise şarkıların çocuklara yönelik olduğunu, yetişkinlerin şarkıları sevmeyeceğini belirtmiştir. Bu iki öğrencinin cevaplarına istinaden şarkıların kolay anlaşılamayacağı ve eğitici yönünün daha belirgin olduğu sonucuna ulaşılabılır.

5.4. Öneriler

7. sınıf Türkçe dersi millî kültür temasının Barış Manço şarkıları aracılığıyla öğretiminin öğrencilerin başarı, yeterlik, tutum ve görüşlerine etkisinin incelendiği bu araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda tespit edilen öneriler aşağıda belirtilmiştir.

- Yapılan literatür taramasında sanatçı Barış Manço'nun dilsel, kültürel ve müzik yeterliği bakımından oldukça zengin içerikli şarkılarının öğretim aracı olarak kullanılabilir olmasına karşın yapılan çalışmaların az ve kapsamlarının oldukça dar olduğu, öğrencilerin Barış Manço'yu yeteri kadar tanımadıkları ve şarkılarını bilmedikleri tespit edilmiştir. "*Adam Olacak Çocuklar*"ın değerli büyüğü Barış Manço'nun tanıtılması adına sanatçının çocuklar için yapmış olduğu eserleri kapsayan bir albüm hazırlanmalı ve tematik bir anlayışa sahip olan Türkçe derslerinde her temaya hitap edecek nitelikte oldukça geniş bir içerik sunan Barış Manço şarkıları sınıflandırılmalı, bu çalışmada kullanılan millî kültür teması dışında diğer temalarda da şarkılar dinleme/izleme metni olarak kullanılmalıdır.
- Disiplinler arası yaklaşıma uygun olarak sadece Türkçe derslerinde değil dinleme/izleme uygulamalarının yapıldığı tüm derslerde dersin kazanımlarına uygun üretilen/seçilen şarkılar müzik destekli öğretim yöntemiyle öğretim materyali olarak kullanılabilir.
- Farklı öğrenme şekline sahip öğrencilerin özelliklerine, müzikal beğenilerine, değerlere, bilgi ve kültür aktarımını sağlayacak niteliklere sahip işitsel/görsel içerikleriyle şarkılardan/türkülerden oluşan öğretim materyali paketleri EBA içerik üretimi uygulaması için hazırlanabilir.
- Müzik destekli öğretiminin çocukların gelişimi ve öğrenmeleri üzerindeki olumlu etkileri ile ilgili dünyada ve ülkemizde yapılan uygulamalar hakkında farkındalık oluşturmak, şarkılarla zenginleştirilen derslerde öğrencilerin daha başarılı olduklarını, aktif bir şekilde derse katılımlarının arttığını, dersin daha zevkli ve eğlenceli olduğunu vurgulamak için konferans, seminer, panel ve kurs verilerek eğitimciler, aileler bu konuda bilinçlendirilebilir.

- İlgili literatür tarandığında şarkılarla yapılan Türkçe Öğretimi ile ilgili çalışmaların azlığı dikkat çekmektedir. Müzik destekli öğretim yöntemiyle dinleme/izleme metni olan şarkılardan oluşan şarkı albümleri hazırlanmalı, Türkçe dersi amaçları ve kazanımlarına şarkılar/şarkı etkinlikleri/şarkı ölçme araçları üretilmeli; şarkı etkinliklerinin, şarkı ile yapılan öğretim uygulamalarının yer aldığı kitaplar/sesli kitaplar hazırlanmalıdır.
- Öğretim materyali olarak farklı şarkılarla, farklı çalışma grupları ve değişken üzerinde deney çalışmaları yapılarak öğrencilerinin hangi tür şarkıları dinlemekten/izlemekten hoşlandıkları, ilgi ve istekleri tespit edilerek sonuçlar eğitim-öğretim ortamlarına yansıtılabilir ve uygulamaların sonuçları karşılaştırılabilir.
- Müzik destekli öğretim yöntemi ile şarkılardan oluşan öğretim materyalleriyle farklı disiplinler üzerine yapılmış olan araştırmalar hakkında meta analiz çalışmaları yapılabilir.
- Okulların fiziki donanımına dikkat edilerek, iç ve dış kaynaklardan gelecek gürültüyü en aza indirgeyen, teknolojik olarak donanımlı, oturma planları dinleme/izleme becerisinin kazanımını engellemeyen sınıf ortamları oluşturulmalıdır.
- Öğretim materyali olarak şarkıların kullanıldığı öğretim ortamları farklı öğretim kademelerinde, uzun süreli incelemeye dayalı olarak deneysel ve nitel çalışmalarla çoğaltılıp geliştirilebilir ve öğrenmenin kalıcılığı da test edilebilir.
- Öğrencilerin istedikleri konularda şarkı sözü yazmaları, koro oluşturmaları, şarkılara uygun video klipleri hazırlamaları/çekmeleri hatta yazdıkları şarkı sözlerine müzik derslerinde edindikleri bilgileri de ekleyerek beste yapmaları da sağlanabilir.
- Araştırmada dinleme/izleme metni olarak kullanılan şarkılara yönelik tüm dil becerilerini kapsayan etkinlikler oluşturulmuştur. Seçilecek şarkılara göre yeni etkinlikler hazırlanabilir.

KAYNAKÇA

- Abdulrazak, N., Melor, Y. (2016). Using action songs in teaching action words to young esl learners. *International Journal of Language Education and Applied Linguistics (IJLEAL)*, 2289-9294.
- Adalı, O. (2003). *Anlamak ve anlatmak*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Adıgüzel, T., Gürbulak, N. ve Sarıçayır, S. (2011). Akıllı tahtalar ve öğretim uygulamaları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 457-471.
- Akçay, A. (2017). Dinleme materyallerindeki görsellik etkeninin dinleme becerisine etkisi: Rusça örneği. *Küreselleşen Dünyada Eğitim*, 633-642.
- Akdemir, A. S. (2010). *Videonun dinleme becerisine ön örgütleyici olarak uygulanması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Akpınar, M. (2010). *Deyim ve atasözlerinin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanımı üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı. Ankara.
- Aksan, D. (1990). *Her yönüyle dil-ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: TDK Yayınları.
- Aksan, D. (2000). *Her yönüyle dil*. Ankara: TDK Yayınları.
- Akyol, H. Temur, T. (2007). *Kelime hazinesinin geliştirilmesi ilköğretimde Türkçe öğretimi* (Ed. Ahmet Kırkılıç ve Hayati Akyol). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Alyılmaz, C. (2010). Türkçe öğretiminin sorunları. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*. 5 (3), 729-749.
- Aral, D. (2008). *Millî Eğitim Bakanlığının hazırladığı 6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan değerler üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Arı, G. (2010). *Türkçe ders kitaplarında fiziksel ve biçimsel görünüm, Türkçe ders kitabı çözümleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Arslan, A. (2009). Müzikle öğretim yönteminin Türkçe dersi anlama (okuma-dinleme) eğitimindeki etkisi. *EKEV Akademi Dergisi*, 13 (39), 277-288.
- Arslan, M., Adem, E. (2010). Yabancılara Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel araçların etkin kullanımı. *Dil Dergisi*, (147), 63- 86.
- [Online] <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/27/1603/17284.pdf> 16.07.2015 tarihinde alınmıştır.
- Artuç, S.(2013).Yabancılara Türkçe öğretiminde Barış Manço şarkılarıyla üst seviyeye atasözlerinin ve deyimlerin kazandırılması. [Online] <http://www.academia.edu>. 14. 07. 2017 tarihinde alınmıştır.
- Baker, G. (2011). *Strategic uses of music in the us history classroom*. Doctoral dissertation, The University of Alabama TUSCALOOSA
- Bartle, G. (1962). Music in the language classroom. *Canadian Modern Language Review*, Fall, 11-14.
- Bathı, V. (2012). Şarkıların yabancı dil becerilerini geliştirmedeki etkililiğine ilişkin öğrenci görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, C.1, S (4), 2146-9199.
- Bayburtlu, Y.S. (2015). 2015 Türkçe dersi öğretim programı ve 2006 Türkçe dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, 10/15, 137-158.
- Bedir, G., Akkurt, A. (2012). Şarkılarla coğrafya öğretimi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, C. 17, S(28), 303-316.
- Bilgin, N. (2000). *İçerik analizi*. İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Bingöl, F. (2006). *Müzik ve dil arasındaki benzerlikler ekseninde müzik eğitimi*. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi. Pamukkale Üniversitesi. Eğitim Fakültesi. Denizli. 215-219
- Bozkurt, F. (2011). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bir metin yöntemi çalışması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

- Bulut, B. (2013). *Etkin dinleme eğitiminin dinlediğini anlama, okuduğunu anlama ve kelime hazinesi üzerine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı, Aydın.
- Butzlaff, R. (2000). Can music be used to teach reading? *Journal Of Aesthetic Education*.167-178.
- [Online] https://www.jstor.org/stable/3333642?seq=1#page_scan_tab_contents
12.04.2014 tarihinde alınmıştır.
- Bütüner, İ. (2010). *İlköğretim matematik öğretiminde şarkı kullanımının bazı değişkenler üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., E. Kılıç Çakmak, Ö. E. Akgün, Ş. Karadeniz, F. Demirel (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Bygrave, P. (1995). Development of receptive vocabulary skills through exposure to music. *Bulletin Of The Council For Research In Music Education*, 127, 28-34.
- Calp, M. (2010). *Özel eğitim alanı olarak Türkçe öğretimi* (4.Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Center, Y., Freeman, L., Robertson, G. And Outhred, L. (1999). The effect of visual training on the reading and listening comprehension of low listening comprehenders. 2. *Journal Of Research In Reading*, 22(2), 241-256.
- Chen, Y, C and Chen, P., C. (2009). The effect of english popular songs on learning motivation and learning performance. *WHAMPOA - An Interdisciplinary Journal* 56, 13-28.
- Cihan, N. (2008). *İlköğretim 6. ve 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan şiirler. (inceleme-metin)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

- Cihangir, Z. (2000). *Üniversite öğrencilerine verilen etkin dinleme becerisi eğitiminin başkalarını dinleme becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Coşkun, E. Taş, S. (2008). Ders kitaplarına metin seçimi açısından Türkçe öğretim programlarının değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (10) 59-74.
- Creswell, J., Plano Clark, V. L. (2007). Understanding mixed methods research. In J. Creswell (Ed.), *Designing And Conducting Mixed Methods Research*, Thousand Oaks, CA: Sage.(1-19).
- Crowther, G. (2012). Using science songs to enhance learning: an interdisciplinary approach. *CBE-Life Sciences Education*.
- Çalık-Çetin, G. (2011). *Etkinliklerle müzik öğretimi: ilköğretimde müzik, müzik, hayat bilgisi, fen ve teknoloji*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Çangal, Ö. (2012). Yabancılara Türkçe öğretiminde kültür taşıyıcısı olarak türküler. *Gazi Üniversitesi Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi*, 2 (2), 9-20.
- Çaylı, C. (2012). *İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarındaki müstakil dinleme metinlerine yönelik öğretmen uygulamalarının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Çeçen, M. A. ve Çiftçi, Ö. (2007). İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, (173). 39-49.
- Çelebi, H. M. (2008). *İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin olay ve düşünce yazılarına göre dinleme becerilerinin değerlendirilmesi (Muğla örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Çelikkol, Ö. (2007). *Kelime kazanımında müziğin etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- [Online] <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından 13.05.2014 tarihinde alınmıştır.

- Çerçi, A. (2013). *Konuşma eğitiminin telaffuz vurgu ve tonlama konularının dinleme destekli öğretimi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Konya .
- Çiftçi, M. (2003). Dil ve edebiyat öğretiminde zaman haritası. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (13), 71-78.
- Çobanoğlu, Ö. (2000). Barış Manço araştırmalarının önemi ve yöntemi üzerine tespitler. *Millî Folklor Dergisi*. 12 (46), 40-46.
- Çoklar, A. N ve Tercan, İ. (2014). Akıllı tahta kullanan öğretmenlerin akıllı tahta kullanımına yönelik görüşleri. *İlköğretim Online*, 13 (1), 48-61.
- Demir, E., Saatçioğlu, O., İmrol, F. (2016). Uluslararası dergilerde yayımlanan eğitim araştırmalarının normallik varsayımları açısından incelenmesi. *Curr Res Educ*, 2(3), 130-148.
- Demir, M.Ö. (2012). Sosyal bilimlerde istatistiksel analiz: spss 20 kullanım kılavuzu. Ankara: Detay Yayıncılık
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. İstanbul: MEB Basımevi.
- Demirel, Ö., Şahinel, M. (2006). *Türkçe ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi*. (6. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Denk, D. (2000). *Anaokuluna devam eden 6 yaş grubundaki çocukların alıcı dil gelişim düzeylerine müzik eğitiminin etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Diakidoy, I. N., Stylianou, P., Karefillidou, C. and Papageorgiou, P. (2005). The relationship between listening and reading comprehension of different types of text at increasing grade levels. *Reading Psychology*, 26(1), 55-80.
- Dinçer, M., Ece, A. S. ve Yıldızlar, M. (2009). İlköğretim okullarında müziklendirilmiş matematik oyunlarının başarı ve tutuma etkisi. *The First International Congress of Educational Research*, May 1-3, 18 Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Doğan, Y. (2007). *İlköğretim ikinci kademedeki dil becerisi olarak dinlemeyi geliştirme çalışmaları*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı. Ankara.

- Doğan, Y. (2008). İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dinleme becerisini geliştirmede etkinlik temelli çalışmaların etkililiği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. (6) 2.
- Doğan, Y. (2010). Dinleme becerisini geliştirmede etkinliklerden yararlanma. *Türklük Bilimi Araştırmaları*. (27). 263-274.
- Doğan, Y. (2012). *Dinleme eğitimi* (3. Basım). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Doğru, A. (2008). *6. sınıf Türkçe ders kitaplarında deyimler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dönmez, F. A. (2013). *İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe öğretiminde okuduğunu anlama ve yazma becerilerinin gelişmesinde karikatürün etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Bolu.
- Duman, I. (2012). *İlköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarında yer alan millî kültür temasına ilişkin kazanımların değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, On sekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale
- Durukan, E. (2008). *İlköğretim ikinci kademe (2005) Türkçe ders öğretim programında genel amaçlar - hedef/kazanımlar ilişkisi*. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Türkçe Öğretimi Kongresi.
- Düzgün, D. (2009). Âşıklık geleneğinin değişim ve dönüşüm sürecinde Barış Manço olgusu, *Millî Folklor Dergisi*, 21(84), 42-50.
- Ece, A. S., Çeşit, C. (2011). Türkiye'de lisansüstü düzeyde yapılan disiplinler arası müzik araştırmaları ve sonuçları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 17(4), 559-617. [Online]:<http://www.sosyalarastirmalar.com/sayfasından> 02.11.2013 tarihinde alınmıştır.
- Emiroğlu, S. Pınar, F. (2013). Dinleme becerisinin diğer beceri alanları ile ilişkisi. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, 8(4), 769-782.
- Erdem, A., Erdem, M. (2015). Yapılandırmacı karma öğrenme ortamlarının dinleme ve konuşma becerilerine etkisi. *Elementary Education*, 14(3), 1130-1148. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr> sayfasından 23.04.2016 tarihinde alınmıştır.

- Erdem, A., Erdem, M., Pala, F. K. (2013). Dil becerilerinin geliştirilmesi için yapılan-
dırmacı karma öğrenme ortamı ölçeği: *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fa-
kültesi Dergisi*, (46)1, 365-394. [Online]: www.dinleizleanlat.com. sayfasından
23.04.2014 tarihinde alınmıştır.
- Erdoğan, G. (2015). Barış Manço örneğinden hareketle müziğin ahlak eğitimindeki
önemi ve işlevi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi Journal of Research
in Education and Teaching*, C. 4 (1), 117-124.
- [Online]: <http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/12.erdogan.pdf> sayfasından
12/04/2015 tarihinde alınmıştır.
- Ergin A. Birol, C.(2000). *Eğitimde iletişim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ertürk, S. (1993). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Meteksan Matbaacılık.
- Fisher, D. (2001). Early language learning with and without music. *Reading Horizons*,
42(1), 39-49.
- Garner, A. (2009). Singing and moving: teaching strategies for audiation in children.
Music Educators Journal, 95(4), 46-50.
- Göğüş, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi*. Ankara: Gül
Yayınevi.
- Gökahmetoğlu, E. (2010). *İlköğretim 6-8. sınıf Türkçe kitap setlerinde Türk halk ede-
biyatı türleri ile Türkçe öğretimi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üni-
versitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara.
- Griffee, D. (1992). *Songs in action: classroom techniques and resources* (IX-X). New
York: Prentice Hall.
- Gromko, J. E. (2005). The effect of music instruction on phonemic awareness in begin-
ning readers. *Journal Of Research In Music Education*, 53(3), 199-209.
- Gromko, J.E., Poorman, A. S. (1998). The effect of music training on preschoolers spa-
tial-temporal task performance. *Journal Of Research In Music Education*, (46),
173-181.

- Güldaş, S. (1990). *Türkçede vurgu ve musikimizin sözlü eserlerinde prozodik uygulamalar (dil-ezgi-tahlil)*. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkoloji Bölümü Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güleryüz, H. (2002). *Yaratıcı çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem Akedemi Yayıncılık.
- Gültek, B. (2002) . Müziğin çocuklar üzerindeki olumlu etkileri. *Çoluk Çocuk Dergisi*. (11), 29, Ankara.
- Günay, B. (1998). *Barış Manço röportajı*. [Online]: <http://www.Barismancomix.com/sayfasından> 18.05.2013 tarihinde alınmıştır.
- Güner, M., Belet D. (2015).Türkçe dersinde dinlediğini anlama becerisinin geliştirilmesinde otantik görev temelli otantik materyallerin etkisi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, Volume 10/11. P. 757-772.
- Güneş, F. (2011). Dil öğretimi yaklaşımları ve Türkçe öğretimindeki uygulamalar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (8). 123-148.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın- Dağıtım.
- Güney, N., Aytan, T., ve Şengül, M. (2014). Müziksel-ritmik zekâyâ yönelik etkinliklerin dil bilgisi öğretiminde akademik başarıya etkisi. *E-Journal Of New World Sciences Academy*, 9(2), 120-134.
[Online]: <http://dx.doi.org/10.12739/nwsa.2014.9.2.1c0610> sayfasından 19.05.2016 tarihinde alınmıştır.
- Gürol, M., Donmuş, V. ve Arslan, M. (2012). İlköğretim kademesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin fatih projesi ile ilgili görüşleri. *Eğitim Teknolojileri Araştırma Dergisi*, 3(3). [Online]: <http://www.et-ad.net/dergi/index.php?journal=etad>. Sayfasından 21.05.2013 tarihinde alınmıştır.
- Güvenç, R. (1991). *Türk musikisi tarihi ve Türk tedavi musikisi*. Bakırköy, İstanbul, S. 1112
- Hall, S. N., and Robinson, N. R. (2012). Music and reading finding connections from within. *General Music Today*, 26 (1), 11-18.

- Hallam, S. and Godwin, C. (2015). Actual and perceived effects of background music on creative writing in the primary classroom. *Psychology of Education Review*, 39(2), 15-21.
- Hansen, D., Bernstorff, E. and Stuber, G. M. (2004). *The Music And Literacy Connection*. Reston. VA: MENC
- Herrmann, N. (2003). *Bütünsel beyin*. (Çev. Mehmet ÖNER), İstanbul: Hayat Yayınları,
- Hisar, Ş, G.(2006). *4. ve 5. sınıf İngilizce derslerinde kullanılabilir etkilili öğretim yöntemleri üzerine deneysel bir çalışma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Ilgar, M. (2013). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde e-öğrenim yoluyla kelime öğretimi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Türkçe Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara.
- İldan, H. (2002). *Müsadenezle Barış Manço*. İstanbul: Bemol Müzik Yayıncılık.
- İnan, A. (1986). *Tarihte ve bugün Şamanizm*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, S: 11.
- İşcan, A. (2011). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde filmlerin yeri ve önemi. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, 6(3), 939-948.
- İşci, C. (2012). *Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan "yeni hitit" ders kitabının dört temel dil becerisi ve kültür açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ana bilim Dalı, İzmir.
- İşeri, K. (2010a). *Türkçe ders kitaplarında resimler Türkçe ders kitabı çözümlemeleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- İşeri, K. (2010b). Determining comprehensibility of text in sixty grade Turkish course books. *Education*. ISSN:0013-1172. Winter 381- 392.
- İşeri, K. (2010c). *Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin metinsellik özellikleri. Türkçe ders kitabı çözümlemeleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- İşeri, K., Baştuğ, M. (2016). Yeni Türkçe dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *International Journal Of Language Academy*. (4/4)15-35.
- Jackendoff, R.(1993). *Patterns in the mind*. Harvester Wheatsheaf.
- Jackendoff, R., Lerdahl, F.(2004). The capacity for music: what is it, and what's special about it?, *Cognition*. Version Of July 1.
- John B. (1999). Ethnomusicology. (Çev. Çiğdem Kara), *Folklor/Edebiyat*, (17), 55-58.
- Jolly, Y. (1975). The use of songs in teaching foreign languages. *The Modern Language Journal*, 59 (1-2), 11-14. [Online]: <http://dx.doi.org/10.2307/325440> sayfasından 02.03.2015 tarihinde alınmıştır.
- Kahraman, V. (2008). İngilizce dinleme becerisinin geliştirilmesinde şarkı kullanımı.*Dil Dergisi*, (140), 41-53.
- Karaarslan, F. (2010). *Konuşma ve yazma eğitiminde beyin fırtınası tekniğinin etkililiği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Karabay, A. (2005). *Kubaşık öğrenme etkinliklerinin ilköğretim beşinci sınıf Türkçe dersinde öğrencilerin dinleme ve konuşma becerileri üzerindeki etkileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Karabay, A. (2014). Dinleme metinlerinin sınıf içi uygulamaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(3), 81-94.
- Karahan, L. (2010). *Türkçe öğretiminde eski Türk edebiyatı eserlerinden faydalanma yolları (8-15. yüzyıl)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Niğde.
- Karakuş, N. (2010). *Türkçe öğretiminde kaynak metinlerin temalara uygunluğu yönünden değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul.
- Karasakaloğlu, N. ve Bulut, B. (2012). Görsel destekli dinleme metinlerinin anlamaya etkisi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 7(2), 722-733.

- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Katrancı, M. (2012). *Üstbiliş stratejileri öğretiminin dinlediğini anlama becerisine ve dinlemeye yönelik tutuma etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. Sever, S. (1995). *Türkçe ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F., Sever, S. (1997). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Engin Yayınları.
- Kaya, E. (2015). Ortaokul (5-8) *Türkçe dersi dinleme eğitimi etkinliklerinin öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri açısından incelenmesi: durum çalışması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Kaygas, N. (2002). *Üniversite son sınıf öğrencilerinin okuma ve dinleme sonucu anladıklarını yazılı anlatma becerileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Kırca, A. (1999). *Barış Manço'ya özlem*. İstanbul: Sabah Kitapları.
- Kırkkılıç, A. (2010). İlköğretim ve lisans programlarındaki değişiklikler sonrasında Türkçe öğretmenliği mesleğinin ve Türkçe eğitimi bölümlerinin durumu. *Türklük Bilimi Araştırmaları*. (27), 477-502.
- Kim, L. S. and Kang, M, K. (2015). The effects of developing english listening ability of middle school students through english pop songs. *Asia-pacific Journal of Multimedia Services Convergent with Art, Humanities and Sociology*, 5(2), 175-182.
- Kline, J.A. (1996). *Listening effectly*. Alabama: Air University.
- Kocabaş, A. (2009). *Using songs in mathematics instruction: results from pilot application*. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 1 (1), 538–543.
- Kolb, G. (1996). Read with a beat: developing literacy through music and song. *The Reading Teacher*, 50 (1), 76-79.
- Kömür, Ş., Saraç, G. Şeker, H.(2005). Teaching English through sonngs. *Sosyal Bilimler Enstitüsü (İlke)* (15), 120.

- Köse, B. (2012). *Yabancı dil öğretiminde şarkı kullanımı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fransız Dili Eğitimi Ana Bilim Dalı, Adana.
- Kurtuldu, M. K. (2010). Öğrenme güçlüğünde küçük şarkıların kullanımı – öğrenme güçlüğü olan bir öğrenciyle örnek çalışma. *E-Journal Of New World Sciences Academy*, 5 (3) , D0023.
- Latifi, M., Tavakoli, M. and A'lipour, J. (2013). Investigating the effect of video materials on testing foreign language learners listening performance. *Middle-East Journal Of Scientific Research*, 13 (9), 1197-1201.
- Lesnov, R. (2017). Using videos in esl listening achievement tests: effects on difficulty. *Eurasian Journal of Applied Linguistics*, 3 (1), 67-91.
- Li, X., and Brand, M. (2009). Effectiveness of music on vocabulary acquisition, language usage, and meaning for mainland chinese esl learners. *Contributions To Music Education*, 36(1), 73-84.
- Lock, R. (2006). Use music in the classroom. *Intervention in School Clinic*, 41(5), 307-309.
- Lozanov, G. (1978). *Suggestology and outlines of suggestopedy*. Gordon and Breach Publishing, New York.
- Macwilliam, I. (1986). Video and language comprehension. *ELT Journal*, 40 (2).
- Mazı, A. (2008). *Hikâyeler yoluyla düşünmenin ilköğretim 5.sınıf Türkçe dersinde okuduğunu ve dinlediğini anlamaya etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Mcintire, J. M. (2007). Developing literacy through music. *Teaching Music*, (15), 4448.
- MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı (6, 7,8. sınıflar)*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB. (2006). İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu. *Millî Folklor*, 25 (97), 157-166.
- Mesulam, M. (2000). *Davranışsal ve kognitif nörolojinin ilkeleri*. İstanbul: Yelkovan Yayınları.

- Miles, M. B., and Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis, an expanded sourcebook*. USA: SAGE Publication.
- Millington, N. T. (2011). Using songs effectively to teach english to young learners. *Language Education in Asia*, 2(1), 134- 141.
- Milovanov, R., Tervaniemi, M., Takio, F., and Hämäläinen, H. (2007). Modification of dichotic listening (dl) performance by musico-linguistic abilities and age. *Brain Research*, 1156, 168-173.
- Modiri, I. G. (2010). Okul öncesinde müzik aracılığı ile yabancı dil öğretimi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23 (2), 505-516.
- Moreno, S. (2009). Can music influence language and cognition? *Contemporary Music Review*, 28(3), 329-345.
- Morgül, M. (2004). Evrende ritim ve biz. *Cumhuriyet Bilim Teknik*, 878 [Online]: <http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/makale/morgul-3.html> sayfasından 14.04.2014 tarihinde alınmıştır.
- Moroye, C. and Uhrmacher, P. (2009). Aesthetic themes of education. *Curriculum and Teaching Dialogue*. (11), 85-101.
- Murphey, T. (2010). *Music and song*. Oxford: Oxford University Press.
- Mutlu, H. H. (2012). *Türkçe öğretiminde (ilköğretim) program amaçlarının hedefleri gerçekleştirmedeki rolü*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Nalçacı, E. (2008). *Beyin işlevlerinin yanallaşması, kognitif neurobilimler*. Sibel Karakaş (Ed.). Nobel Tıp Kitabevi.
- Navvaro, S. P. (2009). Pedagogical songs, learn by doing game based activities. *E Learning*, (13), 1-14.
- Neisa, C. M. (2008). Using rock music as a teaching-learning tool, profile issues in teachers. *Professional Development*, (9), 163-180.
- Nişancı, İ. (2013). *Türkçe şarkıların dil öğretiminde kullanımı*. Uluslararası Dil ve Edebiyat Çalışmaları Konferansı "Balkanlarda Türkçe" Hëna E Plotë "Beder" Üniversitesi Bildiri Kitabı 1. Cilt, 172-189, Tiran/Arnavutluk.

- Onan, B. (2005). *İlköğretim ikinci kademe Türkçe öğretiminde dil yapılarının anlama becerilerini (okuma/dinleme) geliştirmedeki rolü*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Onan, B. (2010). Beynin bilişsel işlevleri üzerine yapılan araştırmalar ve ana dili eğitime yansımaları, *TÜBAR-XXVII- Bahar*. 521-561.
- Öğülmüş, S. (1991). *İçerik çözümlemesi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayınları. 24 (1), 213-228.
- Önal, Ö. (2012). Ses, dil ve müzik. *Dil Dergisi*, 155 (7-24).
- Özdamar, F. (2014) Dede Korkut kitabı'nın çağdaş müzik sanatçıları üzerindeki tesiri. *Millî Folklor*, 26 (101), 125-137.
- Özdemir, C. (2013a). Dil- kültür ilişkisi: folklor ürünlerinin Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yeri ve işlevi. *Millî Folklor*, 25 (97), 157-166.
- Özdemir, C. (2013b). Yabancılara Türkçe öğretiminde ders malzemelerinin önemi ve işlevsel ders malzemelerinin nitelikleri. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, 8/1, 2049-2056.
- Özden, M. (2009). *Türkçe kaynak metinlerin Türkçe öğretiminde kullanılabilirliği*. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Özeren, A. (2006). *Çocuklar için yaratılan müzik yapıtlarının toplumsal müzik bilinci ve dil gelişimi açısından rolü ve önemi*. 2. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Özışık, Edip, (1963). *Musiki sanatı*. İstanbul: Nurgök Matbaası.
- Özkan, B. (2010). *Ana dili olarak Türkçenin öğretiminde dinleme/izleme etkinlikleri üzerine bir değerlendirme*. III. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Sempozyumu. 1-3 Temmuz, İzmir.
- Pala, İ. (2001). *İki dirhem bir çekirdek- hikâyeleriyle deyimlerimiz*. İstanbul: Babıali Kültür.

- Paquette, K. R. and Rieg, S. A. (2008). Using music to support the literacy development of young english language learners. *Early Childhood Education Journal*. December, 36(3), 227–232.
- Patel, A. (1996) *A biological study of the relationship between language and music*. Unpublished doctoral dissertation, Harvard University. Massachussets.
- Patel, A. (2008). *Music, language and the brain*. Oxford. Oxford University Press, 515.
- Rauscher, F. H., Shaw, G. L, and Ky, K. N. (1993). Music and spatial task performance. *Nature*, 365, 611.
- Rauscher, H., Gordon L., Shaw., Katherine N. (1995). Listening to mozart enhances spatial-temporal reasoning: towards a neurophysiological basis. *Neuroscience Letters*, 185, 44-47.
- Richards, J. (1969). Songs in language learning. *TESOL Quarterly*, 3(2), 161-174. [Online]: <http://dx.doi.org/10.2307/3586103> sayfasından (11.09.2017) tarihinde alınmıştır.
- Robertson, A.K. (2008). *Etkili dinleme* (Çev. E. Sabri Yarmalı). İstanbul: Hayat Yayınları.
- Sanlı, H. (2006). *İlköğretim 6. ve 8. sınıf Türkçe kitaplarındaki metinlerin bilişsel beceri ve duyuşsal özellikleri kazandırma açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Schellenberg, E. G., Hallam, S. (2005). Music listening and cognitive abilities in 10 and 11 year olds: the blur effect. *Annals Of The New York Academy Of Sciences*, 202-209.
- Schoder, V., Himmelmann, A., and Wilhelm, K. P. (2006). Preliminary testing for normality, Some statistical aspects of a common concept. *Clinical and Experimental Dermatology*, 31(6), 757-761.
- Sever, S. (2011). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sever, M. (2004). Türk halk inançlarında ve halk hekimliği uygulamalarında meyve. *TÜBAR-XVI*, 95-109.

- Shehadeh., I. And Farrah, M. (2016). The effectiveness of using children's songs in developing elementary graders' english vocabulary and pronunciation in Jerusalem, *Palestine Journal of Creative Practices in Language Learning and Teaching (CPLT)*, 4 (2), 44-66.
- Shen, C. (2009). Using english songs: an enjoyable and effective approach to ELT. *English Language Teaching* 2 (1), 88- 94.
- Sitomer, A. (2009). *Making the classroom pop: teaching literature and literacy skills through music*. Paper Preseted At The Meeting Of The Annual Convention Of The National Council Of Teachers Of English, Philadelphia, PA
- Slater, J. (2005). *Using symbols for literacy vs. using symbols for communications*. Guffey, CO: Slater Software.
- Somuncu, S. (2008). *İlköğretim 7. sınıf Türkçe ders kitabındaki edebî metinlerin temel evrensel değerler içermesi bakımından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Southgate, D., and Roscigno, V. (2009). The impact of music on childhood and adolescent achievement. *Social Science Quarterly*, 90(1), 4-21.
- Soysal, A.Ş., Kızbeş, Y., Karakaş, S., (2005) Temporal lobun sesi müzik. *Yeni Sempozyum Dergisi*, 43(3):107-113
- Soysal, F. (2012). Erken çocukluk dönemi müzik eğitimi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5 (3), S. 191-207.
- Sönmez, V. (2003). Metinlerin eğitselliğini saptamada matematiksel bir yaklaşım (sönmez modeli). *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, (10). 24-39.
- Standley, J., and Hughes, J. (1997). Evaluation of an early intervention music curriculum for enhancing prereading/writing skills. *Music Therapy Perspectives*, 15(2), 79-85
- Şahin, T. (2005). *Hala yazıp çizecek birkaç satırım kaldı*. İstanbul: Truva Yayınları.
- Şen, Ü. (2008). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin iletmiş olduğu değerler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(5), 763-779.

- Şendurur, Y., Barış, A. (2002). Müzik eğitimi ve çocuklarda bilişsel başarı. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 22, S (1), 165-174.
- Talışık, E. (2013). *İlkokul Türkçe, matematik ve hayat bilgisi derslerinde öğretim materyali olarak şarkıların kullanılmasının öğrencilerin başarı ve tutum gelişimleri üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara.
- Tanrıdağ, O. (1995). *Afazi*. İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri.
- Tanrıkorur C, (2003). *Müzik, kültür, dil*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Tarman, S. (2006). *Müzik eğitiminin temelleri*. Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları.
- Taşer, S. (2012). *Konuşma eğitimi*. İstanbul: Pegasus Yayınevi.
- Temizkan, M. (2003). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin yazılı anlatımlarının dil gelişimi bakımından incelenmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları (Türkçenin öğretimi özel sayı)*, (13), 219-23.
- Temur, T. (2001). *Dinleme becerisi-konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu Türkçe 1-8*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Temur, T. (2002). *İlköğretim 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan metinler ile öğrenci kompozisyonlarının okunabilirlik düzeyleri açısından karşılaştırması*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi Kütüphanesi, Ankara.
- Topcu, H. (2016). *Ortaokul matematik derslerinde şarkılarla yapılan öğretimin akademik başarı ve kalıcılığa etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Topuzkanamış, E. (2010). Öğretmen adaylarının okuduğunu anlama ve okuma stratejilerini kullanma düzeyleri. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (27), 655-677.
- Tosunoğlu, M. (1999). Kelime servetinin eğitim öğretimdeki yeri ve önemi. *Millî Eğitim Dergisi*, 144, (1).
- Tunca, H. (2005). *Barış Manço: uzun saçlı dev adam*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Turabi, A, H,(Çev),(2004.) *İbn Sînâ, mûsikî*. İstanbul: Litera Yayınları.

- Tural, S. (1992). *Kültürel kimlik üzerine düşünceler*. (2. Basım). Ankara: Ecdad Yayınları.
- Tural, S. (1988) *Kültürel kimlik üzerine düşünceler*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Türel, Y. K. (2012). Öğretmenlerin akıllı tahta kullanımına yönelik olumsuz tutumları: problemler ve ihtiyaçlar. *İlköğretim Online*, 11(2), 423-439.
- Türk Dil Kurumu. www.tdk.gov.tr
- Türkdoğan, O. (1991). *Kültür ve sağlık-hastalık sistemi*. Ankara: MEB Yayınları.
- Türkyılmaz, M. (2010). Bir ders aracı olarak dinleme metinlerinin anlamaya etkisi: “Eskici” metni örneğinde deneysel bir çalışma. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23 (1), 207-220.
- Uçan, A. (1994). *İnsan ve müzik, insan ve sanat eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (2003). *Türkiye’de müzik eğitiminin gelişimi, orff okul öğretisinin tanımı ve uygulanımı uyarlanması ve orff anlayışıyla temel müzik eğitiminin genel durumu*. Uluslararası Orff Schulwerk Müzik ve Dans Pedagojisi Sempozyumu, İstanbul.
- Uluğbay, S. (2012). Müzik eğitiminin çocuk zekâsına olan etkileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(3), 1025-1034.
- Umagan, S. (2007). *Dinleme, ilköğretimde Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Uyar, Y. (2007). *Türkçe öğretiminde kültür aktarımı ve kültürel kimlik geliştirme*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Uygur, N. (1996). *Kültür kuramı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Uzun, L. Çetinkaya G. (2010). *Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik özellikleri, Türkçe ders kitabı çözümlenmeleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.
- Ülgen, G. (2001). *Kavram geliştirme kuramlar ve uygulamalar*. İstanbul: Pegem Yayıncılık.

- Ülper, H. (2010). *Türkçe ders kitaplarındaki etkinlikler, Türkçe ders kitabı çözümleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Ünal, F., Sever, A. (2012). Yaratıcı yazmada müziğin etkisi. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7/4, 2907-2918.
- Walker, B., Shgppen, M. E., Alberto, P., Houchgns, D. E., Cghak, D. F. (2005). Using the expressive writing program to improve the writing skills of high school students with learning disabilities. *Learning Disabilities Research and Practice*, 20 (3), 175-183.
- Webb, T. W. (1990). *Accelerated learning with music*. Norcross, GA: Accelerated Learning Systems.
- Williams, R. (2006). *Kültür ve toplumun sözvarlığı*. (Çev. S Kılıç). İstanbul: İletişim.
- Yağışan, N., Köksal, O. Karaca, H. (2014). İlkokul matematik derslerinde müzik destekli öğretimin başarı, tutum ve kalıcılık üzerindeki etkisi. *İdil*, 3, (11), [Online]: <http://dx.doi.org/10.7816/idil-03-11-01> sayfasından 07.07.2016 tarihinde alınmıştır.
- Yalçın, A. (2002). *Türkçe öğretim yöntemleri (yeni yaklaşımlar)*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yaman, B. (1999). *Birleştirilmiş kubaşık okuma ve yazma tekniğinin temel eğitim beşinci sınıf öğrencilerinin Türkçe dersinde okuduğunu ve dinlediğini anlamaya yönelik akademik başarıları ve Türkçe dersine ilişkin tutumları üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Yangın, B. (1998). *Dinlediğini anlama becerisini geliştirmede elves yönteminin etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yangın, B. (1999). *Türkçe öğretimi-ilköğretimde etkili öğretme ve öğrenme öğretmen el kitabı*. Modül 4. Ankara: MEB Yayıncılık.

- Yanpar Ş. T., Yıldırım, S. (1999). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yatağanbaba, M. (2008). *Dağı aşan deve: Barış Manço*. Denizli: Yatağanbaba Kitap.
- Yatağanbaba, M.(2006). *Türk kültürünün karbon kâğıdı*. Denizli: Bilal Ofset.
- Yıldırım, K., Yıldız, M., Ateş, S. ve Rasinski, T. V. (2010). İlköğretim beşinci sınıf Türk öğrencilerin metin türlerine göre okuduğunu ve dinlediğini anlama düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(3), 1855-1891.
- Yılmaz, A. (2014). *Barış Manço eserlerinin Türk müziği makamları bakımından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anabilim Dalı, Kırıkkale.
- Youm, H. (2007). Processes used by music, visual arts, media, and first-grade classroom teachers for developing and implementing and integrated curriculum: a case study. *Applications Of Research in Music Education*, 26 (7), 1-15.
- Zorbaz, K. Z. (2007). Türkçe ders kitaplarındaki masalların kelime- cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri üzerine bir değerlendirme. *Eğitim Kuram ve Uygulama*, 3 (1) 87-101.

Görseller ve Video Görüntülemelere Ait Kaynakça

Çalışmada etkinliklerde kullanılan Barış Manço fotoğrafları, karikatür, resimler ile uygulama süresince kullanılan video görüntülemelere ait kaynaklar aşağıda verilmiştir.

<http://www.barismancomix.com/fotoalbum/karikaturleri.php> sayfasından 12.07.2016 tarihinde alınmıştır.

<http://www.barismancomix.com/fotoalbum/index.php> sayfasından 03.04.2016 tarihinde alınmıştır.

<http://www.barismancomix.com/videoklip/profesyonelvideoklipler.php> sayfasından 19.06.2016 tarihinde alınmıştır.

<http://www.eba.gov.tr/video/izle/> sayfasından 06.05.2017 tarihinde alınmıştır.

<http://www.eba.gov.tr/video/izle/> sayfasından 06.05.2017 tarihinde alınmıştır.

<http://www.barismancomix.com/> sayfasından 25.05.2015 tarihinde alınmıştır.

<http://www.barismancomix.com/> sayfasından 10.04.2013 tarihinde alınmıştır.

<http://cizgidiziler-cr6578.web.tv/video/canim-kardesim-baris-manco-nane-limon-kabugu-sarkisi> sayfasından 13.02.2015 tarihinde alınmıştır.

<https://www.turksanatmuzigi.org/bilgiler> sayfasından 11.03.2014 tarihinde alınmıştır.

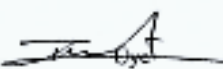

EKLER

EK 1. Uygulama İzin Belgeleri

	T.C. ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı		
Sayı : 88179374-302.08.01-E.1700132819	04.05.2017		
Konu : Uygulama İzni Hatice ÇELİK			
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE			
İlgi : 18.04.2017 tarihli ve 56785782-302.08.01-E.1700116098 sayılı belge.			
Enstitünüz Doktora Programı öğrencisi Hatice ÇELİK'in "Yedinci Sınıf Türkçe Dersi Milli Kültür Temasının Barış MANÇO Şarkıları Aracılığıyla Öğretilebilirliğinin İncelenmesi" konulu çalışmasına, uygulama izni ile ilgili İl Millî Eğitim Müdürlüğünden alınan 28/04/2017 tarih ve 6075474 sayılı yazı ve ekleri ilişikte gönderilmiştir.			
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.			
Prof.Dr. Medine GÜLLÜCE Rektör Yardımcısı			
Ek : 2.5.2017 tarihli 36648235/605.01/6075474 sayılı belge			
<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%;"> Atatürk Üniversitesi Merkez Yerleşkesi 25040 Erzurum Tel: +90 442 2311901 Elektronik Ad: http://www.atauni.edu.tr/Wb/ozen-ogrenci-izni-daire-baskanligi Kay. Adresi: atazeni@kult.atauni.edu.tr </td> <td style="width: 50%; text-align: right;"> Bilgi: Aliye ÖREN Faks: +90 442 2360028 E-Posta: ozeni@atauni.edu.tr </td> </tr> </table>		Atatürk Üniversitesi Merkez Yerleşkesi 25040 Erzurum Tel: +90 442 2311901 Elektronik Ad: http://www.atauni.edu.tr/Wb/ozen-ogrenci-izni-daire-baskanligi Kay. Adresi: atazeni@kult.atauni.edu.tr	Bilgi: Aliye ÖREN Faks: +90 442 2360028 E-Posta: ozeni@atauni.edu.tr
Atatürk Üniversitesi Merkez Yerleşkesi 25040 Erzurum Tel: +90 442 2311901 Elektronik Ad: http://www.atauni.edu.tr/Wb/ozen-ogrenci-izni-daire-baskanligi Kay. Adresi: atazeni@kult.atauni.edu.tr	Bilgi: Aliye ÖREN Faks: +90 442 2360028 E-Posta: ozeni@atauni.edu.tr		
			
<p>Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. www.atauni.edu.tr adresinden doğrulama yapılabilir. Doğrulama Kodu:3956779</p>			

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü	
ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU	
ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Hatice ÇELİK
Kurumu / Üniversitesi	Atatürk Üniversitesi
Araştırma yapılacak iller	Erzurum
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi.	Yakutiye Atatürk Ortaokulu, Yakutiye Necip Fazıl İmam Hatip Ortaokulu, Aziziye 19 Mayıs Ortaokulu
Araştırmanın konusu	Yedinci Sınıf Türkçe Dersi Millî Kültür Temasının Başarı MANÇO Şarkıları Aracılığıyla Öğretilebilirliğinin İncelenmesi
Üniversite / Kurum onayı	Kurum Onayı ile
Araştırma / Proje /Ödev / Tez türü	Tez Önerisi
Veri toplama araçları	Kişisel Öğrenci Bilgi Formu, Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği, Dinlediğini/İzlediğini Anlama/Anlatma Başarı Testi, Dinle/İzle/Anlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Öğretmen
Görüş İstenilecek Birim / Birimler.	
Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri konulu 2012/13 nolu genelge doğrultusunda yapılan incelemede araştırmanın kabulüne karar verildi.	
Komisyon Kararı	Oybirliği ile Kabulüne
Muhafif Üyenin Adı ve Soyadı	
25.04.2017 Komisyon Başkanı Fatih KARASU Şube Müdürü	KOMİSYON Tunç AĞAVER
	 Yücel GÖZCÜ

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 36648235/605.01/5943591
Konu: Uygulama ve Tez Çalışma İzni

28.04.2017

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) Atatürk Üniversitesi'nin 19/04/2017 tarihli ve 1700118112 sayılı yazısı,
b) Atatürk Üniversitesi'nin 19/04/2017 tarihli ve 1700118068 sayılı yazısı,
c) Erzincan Üniversitesi'nin 20/04/2017 tarihli ve 18960 sayılı yazısı,
d) Palandöken Kaymakamlığı (İlçe MEM)'nin 24/04/2017 tarihli ve 5644926 sayılı yazısı.

İlgi (a,b,c,d) yazılar gereği, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Programı öğrencisi Hatice ÇELİK, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yüksek Lisans Programı öğrencisi Rakip GÜL, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bilimi Dalı, tezli yüksek lisans programı (147703004 numaralı) öğrencisi Semih EREZ ve Palandöken Kaymakamlığı (İlçe MEM) Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitim-Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Nursel SÖNMEZ'in ekli listelerde ilimize bağlı okullarda Uygulama ve Tez Çalışması talebinde bulunmuş olup, yapılan anket çalışmalarının birer örneğinin Müdürlüğümüz, Strateji Geliştirme Şube Müdürlüğü (AR-GE birimi)'ne gönderilmesi gerekmektedir.

İlgi yazı ve ekleri, Bakanlığımızın 07/03/2012 tarihli ve 3616 (2012/13) sayılı genelgesi çerçevesinde Komisyonumuzca incelenmiş olup, "Araştırmaların, eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde", komisyon kararlarında belirlenen veri toplama araçlarının kullanılarak, ekte isimleri belirtilen okullarda yapılması, Şubemizce uygun görülmektedir. Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde Olurlarınıza arz ederim.

Turan BAĞAÇLI
İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

OLUR

↔

Ercan YILDIZ

Vali a.

İl Millî Eğitim Müdürü V.

Ek: İlgili Yazılar (80 Sayfa)

Yüksek. Cad. Valilik Binası Kat:4 Yukarıya ERZURUM
Elektronik Ağı: <http://erzurum.meb.gov.tr>
e-posta: argp23@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: AR-GE Birimi
Tel: (0 442) 234 4800/17
Faks: (0 442) 235 1032

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 3664E235/605.01/6075474
Konu: Uygulama ve Tez Çalışma İzni

02.05.2017

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi: a) 19/04/2017 tarihli ve 1700118112 sayılı yazınız,
b) 19/04/2017 tarihli ve 1700118068 sayılı yazınız,
c) 20/04/2017 tarihli ve 18960 sayılı yazınız,
d) 24/04/2017 tarihli ve 5644926 sayılı yazınız.

İlgi (a,b,c,d) yazılar gereği, yazımız ekindeki araştırmacıların, ilimiz okullarında araştırma yapma talepleri, Bakanlığımızca, 07/03/2012 tarihli ve 3616 (2012/13) sayılı genelgesi çerçevesinde incelenmiştir. Araştırmaların ekte isimleri belirtilen okullarda, "Eğitim Öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde ve komisyon kararında belirtilen veri toplama araçlarının kullanılmasını" yapılmasına ilişkin, 28/04/2017 tarihli ve 5943591 Valilik Onay yazımız ekinde gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Turan BAĞAÇLI
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdü Yardımcısı

Ek: Onay ve Ekleri (53 Sayfa)

Dağıtım:

- 1- Atatürk Üniversitesi Rektörlüğüne
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)
- 2- Palandöken kaymakamlığına
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)
- 3- Erzurum Üniversitesine
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü)

Güvenli Elektronik İmza
Aşlı İpe Aydın
03.05.2017
Belge İmza
Memur

Yenişehir Cad. Valilik Binası Kat:4 Yakalılar ERZURUM
Elektronik Ad: http://erzurum.meb.gov.tr
e-posta: irtis@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: AR-GE Bafeno-179
Tel: 03 442 234 4000
Faks: 03 442 235 1032

Bu evrak güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır. http://www.korgon.gov.tr adresinden: Sıfır1-1256-3592-0000-2016-1000 ile teyit edilebilir.

EK 2. Uzman Görüşü Formları

UZMAN GÖRÜŞÜ FORMU (1)

Saygıdeğer Hocam,

Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Doktora Programında hazırlamakta olduğum “*Müzik Destekli Öğretim Yönteminin Yedinci sınıf Türkçe Dersi Millî Kültür Temasının Öğretimine Etkisi: Barış Manço Şarkıları Örneği*” konulu tez çalışmam için, millî kültür temasına göre derlenip seçilen araştırmada kullanılması öngörülen Barış Manço şarkıları ve şarkıların ilgili olduğu millî kültür teması alt tema adı ekte yer almaktadır.

Seçilen bu şarkıların millî kültür teması içeriğine ve 7. sınıf Türkçe dersi kazanımları ile öğrenci düzeyine uygunluğunu belirlemek amacıyla görüşünüze başvurmuş, bu şarkılardan hangilerinin kullanılabileceği konusunda görüş bildirmeniz istenmiştir. Katkılarınızdan dolayı teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Hatice ÇELİK
Türkçe Öğretmeni

EK:

1. Millî Kültür Teması İçin Seçilen Barış Manço Şarkıları

Millî Kültür Teması İçin Seçilen Barış Manço Şarkıları

Alt Tema Adı	Şarkı Adı		
Türk Büyükleri	Anahtar, Hey Koca Topçu, Olmaya Devlet Cihanda		
Halk Hekimliği	Gibi Gibi, Nane Limon Kabuğu, Sözüm Meclisten Dışarı		
Halk Hikâyeleri	Adem Oğlu Kızgın Fırın Havva Kızı Mercimek, Gel, Halil İbrahim Sofrası		
Aile Büyükleri	Süper Babaanne, Gülpembe		
Geleneklerimiz	Bugün Bayram, En Büyük Mehmet Bizim Mehmet, Süper Babaanne		
Türk Müziği	Sakız Hanım Mahur Bey		
Türk Mutfağı	Acıh da Bağa Ver, Süleyman, Sözüm Meclisten Dışarı, Adem Oğlu Kızgın Fırın Havva Kızı Mercimek, Halil İbrahim Sofrası,		
Atasözü, Deyim, Kalıplaşmış Söz İfadeleri	Kazma, Ali Yazar Veli Bozar, Delikanlı Gibi, Düriye, Kezban, Abbas Yolcu, Ne Köy Olur Benden Ne Kasaba, Aman Yavaş Aheste, Bal Sultan, İşte Hendek İşte Deve, Ahmet Bey'in Ceket, Ayı, En Büyük Mehmet Bizim Mehmet, Hemşehrim, Memleket Nire, Müsadenizle Çocuklar, Dıral Dedenin Düdüğü		
	Tamamen	Kısmen	Az
1. Şarkı sözleri 7. sınıf Türkçe dersi kazanımlarına uygun mu?			
2. Şarkı sözleri 7. sınıf öğrenci seviyelerine uygun mu?			
3. Şarkı sözleri Millî Kültür Tema-alt tema içeriğine uygun mu?			
ÖNERİLERİNİZ			

UZMAN GÖRÜŞÜ FORMU (2)

Saygıdeğer Hocam,

Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Doktora Programında hazırlamakta olduğum “*Müzik Destekli Öğretim Yönteminin Yedinci sınıf Türkçe Dersi Millî Kültür Temasının Öğretimine Etkisi: Barış Manço Şarkıları Örneği*” konulu tez çalışmam için, millî kültür temasına göre seçilen dinleme/izleme metinlerinin- Barış Manço şarkılarının (*Nane Limon Kabuğu, Süper Babaanne, Kazma, Sakız Hanım ile Mahur Bey*) öğretme-öğrenme sürecinde uygulaması yapılacak olan etkinliklerinin ve *Nane Limon Kabuğu ile Süper Babaanne* adlı şarkıların öğretme-öğrenme etkililiğini test etmek amacıyla uygulama sonrası yapılacak olan Başarı Testlerinin uygunluğuna yönelik olarak; etkinliklerin ve başarı testlerinin millî kültür teması içeriğine, 7. sınıf Türkçe dersi kazanımlarına, öğrenci düzeyine ve bilimsel açıdan uygun olup olmadığının belirlenmesi için görüşünüze başvurulmuş, görüş bildirmeniz istenmiştir. Katkılarınızdan dolayı teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Hatice ÇELİK
Türkçe Öğretmeni

Öğretme-Öğrenme Etkinlik ve Başarı Testleri	Evet, uygun/ilgili çünkü	Hayır, uygun/ilgili değil çünkü
Nane Limon Kabuğu Etkinlikler		
Süper Babaanne Etkinlikler		
Kazma Etkinlikler		
Sakız Hanım Mahur Bey Etkinlikler		
Öyküleyici Metin Süper Babaanne Adlı Şarkının Başarı Testi		
Bilgilendirici Metin Nane Limon Kabuğu Adlı Şarkının Başarı Testi		

EK 3. 7.Sınıf Dinleme/İzleme, Konuşma, Okuma ve Yazma Becerileri Kazanımları
(MEB, TDÖP, 2018, s. 46–49)

7. Sınıf Dinleme/İzleme Becerisi Kazanımları

1. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur.

2. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder.

Öğrencilerin kelime anlamlarına yönelik tahminleri ile sözlük anlamlarını karşılaştırmaları sağlanır.

3. Dinlediklerini/izlediklerini özetler.

4. Dinledikleri/izlediklerine yönelik soruları cevaplar.

5. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.

6. Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu belirler.

7. Dinlediklerine/izlediklerine yönelik farklı başlıklar önerir.

8. Dinlediği/izlediği hikâye edici metinleri canlandırır.

9. Dinlediklerinde/izlediklerinde başvurulan düşünceyi geliştirme yollarını tespit eder.

Düşünceyi geliştirme yollarından tanımlama, karşılaştırma ve benzetmenin belirlenmesi sağlanır.

10. Dinlediklerinde/izlediklerinde tutarlılığı sorgular.

11. Dinledikleriyle/izledikleriyle ilgili görüşlerini bildirir.

12. Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.

a) Medya metinlerindeki örtülü anlamı belirlemesi sağlanır.

b) Medya metninin hedef kitlesi ve amacının sorgulanması sağlanır.

13. Dinleme stratejilerini uygular.

Empati kurarak, katılımlı, katılımsız, not alarak dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlanır.

14. Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar.

7. Sınıf Konuşma Becerisi Kazanımları

1. Hazırlıklı konuşma yapar.

Öğrencilerin düşüncelerini mantıksal bir bütünlük içinde sunmaları, görsel, işitsel vb. destekleyici materyaller kullanarak sunu hazırlamaları sağlanır.

2. Hazırlıksız konuşma yapar.

3. Konuşma stratejilerini uygular.

Katılımlı, yaratıcı, güdümlü, empati kurma, tartışma ve eleştirel konuşma gibi yöntem ve tekniklerinin kullanılması sağlanır.

4. Konuşmalarında beden dilini etkili bir şekilde kullanır.

5. Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.

6. Konuşmalarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.

Oysaki başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak ve son olarak ifadelerini kullanmaları sağlanır.

7. Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.

7. Sınıf Okuma Becerisi Kazanımları

Akıcı Okuma

1. Noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli ve sessiz okur.

2. Metni türün özelliklerine uygun biçimde okur.

Öğrencilerin seviyelerine uygun, edebî değeri olan şiirleri ve kısa yazıları türünün özelliğine göre okumaları ve ezberlemeleri sağlanır.

3. Farklı yazı karakterleri ile yazılmış yazıları okur.

4. Okuma stratejilerini kullanır.

Göz atarak, özetleyerek, not alarak, işaretleyerek ve tartışarak okuma gibi yöntem ve teknikleri kullanmaları sağlanır.

Söz Varlığı

5. Bağlamdan hareketle bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

a) Öğrencilerin tahmin ettikleri kelime ve kelime gruplarını öğrenmek için sözlük, atasözleri ve deyimler sözlüğü vb. araçları kullanmaları sağlanır.

b) Öğrencinin öğrendiği kelime ve kelime gruplarından sözlük oluşturması teşvik edilir.

6. Deyim ve atasözlerinin metne katkısını belirler.

7. Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantı ifadelerinin anlama olan katkısını değerlendirir.

Oysaki başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak ve son olarak ifadeleri üzerinde durulur.

8. Metindeki söz sanatlarını tespit eder.

Kişileştirme (teşhis), konuşturma (intak), karşıtlık (tezat) ve abartma (mübalağa) söz sanatları verilir.

9. Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.

a) Fiil çekim ekleri (kip ve kişi ekleri) üzerinde durulur.

b) Fiillerde anlam kayması konusu üzerinde durulur.

10. Basit, türemiş ve birleşik fiilleri ayırt eder.

11. Zarfların metnin anlamına olan katkısını açıklar.

12. Fiillerin anlam özelliklerini fark eder.

İş (kılış), oluş ve durum fiillerinin anlam özellikleri üzerinde durulur.

13. Anlatım bozukluklarını tespit eder.

Anlam yönünden anlatım bozuklukları üzerinde durulur.

Anlama

14. Görsellerden ve başlıktan hareketle okuyacağı metnin konusunu tahmin eder.

15. Okuduklarını özetler.

16. Metnin konusunu belirler.

17. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.

18. Metindeki yardımcı fikirleri belirler.

19. Metinle ilgili soruları cevaplar.

Metin içi ve metin dışı anlam ilişkileri kurulur.

20. Metinle ilgili sorular sorar.

21. Metindeki hikâye unsurlarını belirler.

Olay örgüsü, mekân, zaman, şahıs ve varlık kadrosu, anlatıcı üzerinde durulur.

22. Metnin içeriğini yorumlar.

a) Yazarın olaylara bakış açısının tespit edilmesi sağlanır.

b) Metindeki öznel ve nesnel yaklaşımların tespit edilmesi sağlanır.

c) Metindeki örnek ve ayrıntulara atıf yapılması sağlanır.

23. Metnin içeriğine uygun başlık/başlıklar belirler.

24. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir.

25. Metinler arasında karşılaştırma yapar.

Bakış açısı ve mesajlar karşılaştırılır.

26. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder.

27. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.

Altını çizmenin, koyu veya italik yazmanın, renklendirmenin, farklı punto veya font kullanmanın işlevi vurgulanır.

28. Okudukları ile ilgili çıkarımlarda bulunur.

Metinlerdeki neden-sonuç, amaç-sonuç, koşul, karşılaştırma, benzetme, örneklendirme, duygu belirten ifadeler ve abartma üzerinde durulur.

29. Metin türlerini ayırt eder.

a) Söyleşi, biyografi, otobiyografi, günlük türleri üzerinde durulur.

b) Metin türlerine ilişkin ayrıntılı bilgi verilmemelidir.

30. Görsellerle ilgili soruları cevaplar.

a) Duvar yazısı ve karikatürlerin incelenmesi ve bunlarla ilgili görüş bildirilmesi sağlanır.

b) Haberi/bilgiyi görsel yorumcuların nasıl ilettikleri üzerinde durulur.

31. Medya metinlerini değerlendirir.

İnternet, sinema ve televizyonun verdiği iletileri değerlendirmeleri sağlanır.

32. Bilgi kaynaklarını etkili bir şekilde kullanır.

33. Bilgi kaynaklarının güvenilirliğini sorgular.

a) İnternet/yazılı (dergi, kitap, broşür, gazete vb.) kaynakların güvenilirliklerinin sorgulanması sağlanır.

b) Bilimsel çalışmalarda ağırlıklı olarak “edu” ve “gov” uzantılı sitelerin kullanıldığı vurgulanır.

34. Grafik, tablo ve çizelgeyle sunulan bilgileri yorumlar.

35. Metinlerin yazılı hâli ile medya sunumlarını karşılaştırır.

a) Hikâye, masal, fıkra gibi metinlerin; çizgi film, animasyon gibi medya sunumları ile karşılaştırması sağlanır.

b) Kahramanlar, mekân, zaman ve olay yönlerinden karşılaştırılması sağlanır.

36. Metindeki anlatım biçimlerini belirler.

37. Metinde kullanılan düşünceyi geliştirme yollarını belirler.

38. Metindeki iş ve işlem basamaklarını kavrar. Talimatnamelerin okunması sağlanır.

7. Sınıf Yazma Becerisi Kazanımları

1. Şiir yazar.

2. Bilgilendirici metin yazar.

a) Öğrencilerin giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinde yazacaklarını belirleyerek bir metin taslağı oluşturmaları, düşünceyi geliştirme yollarını kullanmaları, yazılı ve çoklu medya kaynaklarından görüşlerini destekleyecek kanıtlar sunmaları sağlanır.

b) Öğrenciler günlük hayattan örnekler vermeye teşvik edilir.

3. Hikâye edici metin yazar.

a) Öğrencilerin zaman, mekân, şahıs ve olay unsurlarını belirleyerek hikâyenin serim, düğüm ve çözüm bölümlerinin taslağını oluşturmaları sağlanır.

b) Öğrencilerin yazım kılavuzundan yararlanmaları ve yeni öğrendiği kelimeleri kullanmaları teşvik edilir.

4. Yazma stratejilerini uygular.

Not alma, özet çıkarma, serbest, kontrollü, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, bir metinden hareketle yazma ve duyulardan hareketle yazma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır.

5. Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.

6. Bir işi işlem basamaklarına göre yazar.

7. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.

8. Yazılarında anlatım biçimlerini kullanır.

9. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.

10. Formları yönergelerine uygun doldurur.

11. Kısa metinler yazar.

Haber metni ve/veya anı yazmaya teşvik edilir.

12. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.

13. Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır.

14. Araştırmalarının sonuçlarını yazılı olarak sunar.

a) Öğrencilerin taslak hazırlamaları, taslaklarında giriş, gelişme, sonuç bölümlerine yer vermeleri sağlanır.

b) Kaynak gösterme hakkında bilgi verilir.

15. Yazılarında geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.

Oysaki başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak ve son olarak ifadelerini kullanmaları sağlanır.

16. Yazdıklarını düzenler.

a) Anlama dayalı anlatım bozuklukları bakımından yazdıklarını gözden geçirmesi ve düzeltmesi sağlanır.

b) Metinde yer alan yazım ve noktalama kuralları ile sınırlı tutulur.

17. Yazdıklarını paylaşır.

Öğrenciler yazdıklarını sınıf ve okul panosu ile sosyal medya ortamlarında paylaşmaya, şiir ve kompozisyon yarışmalarına katılmaya teşvik edilir.

EK 4. Nane Limon Kabuğu Adlı Bilgilendirici Metnin/Şarkının Kazanımları

T.7. 1. Dinleme/İzleme

T.7.1.2. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder. *Öğrencilerin kelime anlamlarına yönelik tahminleri ile sözlük anlamlarını karşılaştırmaları sağlanır.*

T.7.1.4. Dinledikleri/izlediklerine yönelik soruları cevaplar.

T.7.1.5. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.

T.7.1.6. Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu belirler.

T.7.1.11. Dinledikleriyle/izledikleriyle ilgili görüşlerini bildirir.

T.7.1.12. Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.

a) *Medya metnindeki örtülü anlamı belirlemesi sağlanır.*

b) *Medya metninin hedef kitlesi ve amacının sorgulanması sağlanır.*

T.7.1.13. Dinleme stratejilerini uygular.

Empati kurarak, katılımlı, katılımsız, not alarak dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlanır.

T.7.1.14. Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar.

T.7. 2. Konuşma

T.7.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar.

T.7.2.3. Konuşma stratejilerini uygular.

Katılımlı, yaratıcı, güdümlü, empati kurma, tartışma ve eleştirel konuşma gibi yöntem ve tekniklerinin kullanılması sağlanır.

T.7.2.5. Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.

T.7. 3. Okuma

Akıcı Okuma

T.7.3.2. Metni türün özelliklerine uygun biçimde okur.

Öğrencilerin seviyelerine uygun, edebî değeri olan şiirleri ve kısa yazıları türünün özelliğine göre okumaları ve ezberlemeleri sağlanır.

Söz Varlığı

T.7.3.5. Bağlamdan hareketle bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

a) Öğrencilerin tahmin ettikleri kelime ve kelime gruplarını öğrenmek için sözlük, atasözleri ve deyimler sözlüğü vb. araçları kullanmaları sağlanır.

b) Öğrencinin öğrendiği kelime ve kelime gruplarından sözlük oluşturması teşvik edilir.

T.7.3.6. Deyim ve atasözlerinin metne katkısını belirler.

T.7.3.10. Basit, türemiş ve birleşik fiilleri ayırt eder.

Anlama

T.7.3.29. Metin türlerini ayırt eder.

T.7.3.30. Görsellerle ilgili soruları cevaplar.

T.7.3.31. Medya metinlerini değerlendirir.

T.7.3.32. Bilgi kaynaklarını etkili bir şekilde kullanır.

T.7. 4. Yazma

T.7.4.3. Hikâye edici metin yazar.

T.7.4.7. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.

T.7.4.12. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.

T.7.4.16. Yazdıklarını düzenler.

EK 5. Süper Babaanne Adlı Öyküleyici Metnin/Şarkının Kazanımları

T.7. 1. Dinleme/İzleme

T.7.1.2. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder. *Öğrencilerin kelime anlamlarına yönelik tahminleri ile sözlük anlamlarını karşılaştırmaları sağlanır.*

T.7.1.4. Dinledikleri/izlediklerine yönelik soruları cevaplar.

T.7.1.5. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.

T.7.1.6. Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu belirler.

T.7.1.11. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili görüşlerini bildirir.

T.7.1.12. Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.

a) *Medya metinlerindeki örtülü anlamı belirlemesi sağlanır.*

b) *Medya metninin hedef kitlesi ve amacının sorgulanması sağlanır.*

T.7.1.13. Dinleme stratejilerini uygular.

Empati kurarak, katılımlı, katılımsız, not alarak dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlanır.

T.7.1.14. Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar.

T.7. 2. Konuşma

T.7.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar.

T.7.2.3. Konuşma stratejilerini uygular.

Katılımlı, yaratıcı, güdümlü, empati kurma, tartışma ve eleştirel konuşma gibi yöntem ve tekniklerinin kullanılması sağlanır.

T.7.2.5. Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.

T.7. 3. Okuma

Akıcı Okuma

T.7.3.2. Metni türün özelliklerine uygun biçimde okur.

Öğrencilerin seviyelerine uygun, edebî değeri olan şiirleri ve kısa yazıları türünün özelliğine göre okumaları ve ezberlemeleri sağlanır.

Söz Varlığı

T.7.3.5. Bağlamdan hareketle bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

a) *Öğrencilerin tahmin ettikleri kelime ve kelime gruplarını öğrenmek için sözlük, atasözleri ve deyimler sözlüğü vb. araçları kullanmaları sağlanır.*

b) Öğrencinin öğrendiği kelime ve kelime gruplarından sözlük oluşturması teşvik edilir.

T.7.3.6. Deyim ve atasözlerinin metne katkısını belirler.

T.7.3.10. Basit, türemiş ve birleşik fiilleri ayırt eder.

Anlama

“T.7.3.29. Metin türlerini ayırt eder.

T.7.3.30. Görsellerle ilgili soruları cevaplar.

T.7.3.31. Medya metinlerini değerlendirir.

T.7.3.32. Bilgi kaynaklarını etkili bir şekilde kullanır.”

T.7. 4. Yazma

T.7.4.3. Hikâye edici metin yazar.

T.7.4.7. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.

T.7.4.12. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.

T.7.4.16. Yazdıklarını düzenler.

EK 6. Öğretim Materyali Olarak Kullanılan Millî Kültür Teması Dinleme/izleme Metinleri /Şarkıları

NANE LİMON KABUĞU

Eski adamlar doğruya söylemiş
Bir çiçekle bahar olmaz
Kişi kendini bilip sağa sola sormalı
Can pazarı bu oyun olmaz
Zürefağus, düşkünlü beyaz, giyer keş günü
Sonunda şifayı kapıp da şaşırınca
Bana gel beni dinle iyi yaz
Defteri kalemi al iyi yaz

Nane limon kabuğu bir güzel kaynasın aman
Ha ha ha ha ha içine hatmi çiçeği biraz çörek otu katasın aman
Ha ha ha ha ha hatta biraz tarçın bir tutam zencefil aman
Ha ha ha ha ha bin derde deva geliyor biraz daha sabret güzelim
Ha ha ha ha ha ha ha ha ha
Çok yaşa
Sen de gör
Rahat ve iyi yaşa

Sen tedbirini al önünü keş tut bırak yine de yaz gelsin
Çoğu zaman hesap çarşıya uymaz sonra dünü döversin
Zürefağus, düşkünlü beyaz, giyer keş günü
Sonunda şifayı kapıp da şaşırınca
Bana gel beni dinle iyi yaz
Defteri kalemi al iyi yaz

Nane limon kabuğu bir güzel kaynasın aman
Ha ha ha ha ha içine hatmi çiçeği biraz çörek otu katasın aman
Ha ha ha ha ha hatta biraz tarçın bir tutam zencefil aman
Ha ha ha ha ha bin derde deva geliyor biraz daha sabret güzelim
Ha ha ha ha ha ha ha ha ha
Çok yaşa
Sen de gör

Rahat ve iyi yaşa
Barış iğneyi kendine batırır çuvaldızı başkasına
Bol keseden alık ona bana dağıtır dansı kendi başına
Zürefağus, düşkünlü beyaz, giyer keş günü
Sonunda şifayı kapıp da şaşırınca
Bana gel beni dinle iyi yaz
Defteri kalemi al iyi yaz

Nane limon kabuğu bir güzel kaynasın aman
Ha ha ha ha ha içine hatmi çiçeği biraz çörek otu katasın aman

Ha ha ha ha ha hatta biraz tarçın bir tutam zencefil aman
Ha ha ha ha ha bin derde deva geliyor biraz daha sabret güzelim
Ha ha ha ha ha ha ha ha ha
Çok yaşa
Sen de gör
Rahat ve iyi yaşa

SUPER BABAANNE

Babaannem dedemi ilk gördüğü gün tam yüreğinden vurulmuş
 Dedem şöyle bir çapkınca bakıp hafifçe bryğım burmuş
 O zamanın erkeği pek bir ağırmuş kızları ise pek bir
 Kırk yıl bir yastıkta tam kırk yıl
 Anlat babaanne ölümsüz aşkı
 Bir yastıkta tam kırk yıl kırk yıl kırk yıl kırk yıl

Ufacık bir yuva nohut oda bakla sofa ama sapaşaglam ayakta
 Çeyiz dedikleri yorgan yastık iki sandık iki de bohça
 Gözleri hâlâ dolu dolu oluyor dedemin adını andığıca
 Kırk yıl bir yastıkta tam kırk yıl
 Anlat babaanne ölümsüz aşkı
 Bir yastıkta tam kırk yıl kırk yıl kırk yıl kırk yıl

Süper babaanne seni çok seviyoruz
 O büyük aşkları inan biz de yaşıyoruz
 Bugünkü genç kızlar yarının anneleri dersin
 Inan gençleri anlayan bir tek sensin
 Tüh tüh tüh tüh maşallah nazar değmez inşallah
 Süper babaanne seni çok seviyoruz
 O büyük aşkları inan biz de yaşıyoruz
 Zaman değişir ama aşklar değişir mi
 Yıllar sora biz de böyle diyeceğiz değil
 Tüh tüh tüh tüh maşallah nazar değmez inşallah

Babaanneme göre zamane kızları
 Pek bir hoş ama pek bir zormuş
 Hele hele beyleri dede gibi olmasa da
 Her şeyi zor beğenir olmuş
 E beyleri zor bey kızları zor kız
 Gençlerin işi pek bir zormuş
 Kırk yıl bir yastıkta tam kırk yıl
 Anlat babaanne ölümsüz aşkı
 Bir yastıkta tam kırk yıl kırk yıl kırk yıl kırk yıl

Dişi kuş yuvasını severek kuracak ki bu iş tamamına ersin
 Erkek kanadını şöyle bir açacak ki bu iş tamamına ersin
 Beyleri zorsa da kızları zorsa da bu iş tamamına ersin
 Kırk yıl bir yastıkta tam kırk yıl
 Anlat babaanne ölümsüz aşkı
 Bir yastıkta tam kırk yıl kırk yıl kırk yıl kırk yıl
 Süper babaanne seni çok seviyoruz
 Ölümsüz aşkları inan biz de yaşıyoruz
 Bugünkü genç kızlar yarının annelerini dersin
 Inan gençleri anlayan bir tek sensin

KAZMA

Selam büyükler merhaba çocuklar
 Bu akşam size yeni bir öyküm var
 Dilim sürçerse kusura bakmayın
 Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı var

Diyeceğim o ki kişi yetinmeli
 Yaşam dediğin kısacık bir çizgi
 Namus şeref onur hepsi güzel ama
 En önemlisi helal alın teri

Komşunun tavuğu komşuya kaz görünür derser
 Kaz gelen yerden tavuğu esirgemezsen
 Bu kafayla bir balaya sap olamazsın ama
 Gün gelir sapın ucuna olursun kazma

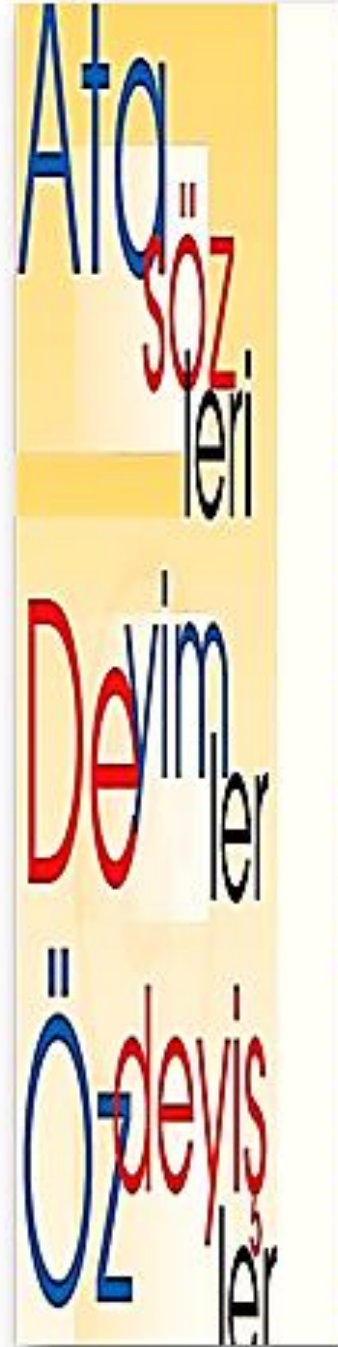
En güzel pilav Dimyat'ta pişer
 Yanında hoşaf pek güzel gider
 Sen yun gelip yutar karnın guruldarken
 Evdeki bulgur herkese yeter

Şam ipeğinden burma giysen bile
 Zenzem suyuyla yıkansan bile
 Dünya ahiret bir keyif sürmek için
 Mutlak dökmeli helal alın teri

Komşunun tavuğu komşuya kaz görünür derser
 Kaz gelen yerden tavuğu esirgemezsen
 Bu kafayla bir balaya sap olamazsın ama
 Gün gelir sapın ucuna olursun kazma

İnsanın bir kez ters gitmesin işi
 Mahallebi yerken kırılır dişi
 Kazma olmaya özenmeyin dostlar
 Alın teriyle kazanan en mutlu kişi

Komşunun tavuğu komşuya kaz görünür derser
 Kaz gelen yerden tavuğu esirgemezsen
 Bu kafayla bir balaya sap olamazsın ama
 Gün gelir sapın ucuna olursun kazma

ŞAKIZ HANIM MAHUR BEY

Çocukluğumun geçtiği o mahallede
 Aşı boyalı ahşap eski bir evde otururlardı
 Sakız Hanımla Mahur Bey
 Bembeyaz tenli bembeyaz saçlıydı Sakız Hanım
 Zaten onun için Sakız Hanım derdik kendisine
 Pamuk gibi elleriyle kemençe çalardı
 Eşi Mahur Bey önce biraz nazlanır
 Sonra o da kanunıyla eşlik ederdi Sakız Hanım'a
 Beraber meşk ederlerdi

Yaz akşamlarında
 Açılırdı perdeler
 Yorgun ellerinden
 Dökülürdü nağmeler

İki yıl kadar oluyor
 Önce kanun sustu eski evde
 Birkaç ay sonra da kemençe
 Ve aşı boyalı ahşap evin perdeleri
 Bir daha açılmamak üzere kapandı

Evin satılacağı söylentileri başlayınca gittim
 İçeri girdiğimde eski bir koltuğun üzerinde
 Boynu bükük bir kanun
 Ve kanunun göğsüne yaslanmış mahzun kemençeyi gördüm
 Bizi rahatsız etmeyin der gibiydiler
 Kıyamadım uzaklaştım

Mahur Bey susunca kapandı perdeler
 Sakız Hanımla bitti o hüzünlü nağmeler

GÜLPEMBE

Sen gülünce güller açar Gülpeembe
 Bülbüller seni söyler biz dinlerdik Gülpeembe
 Sen gelince bahar gelir Gülpeembe
 Dereleer seni çağlar sevinirdik Gülpeembe

Güz yağmurlarıyla bir gün geçtin gittin sen inanmadık Gülpeembe
 Bizim iler sessiz bizim iler sensiz olmadı Gülpeembe
 Dudağında son bir türkü Gülpeembe
 Hala hep seni söyler seni çağırır Gülpeembe

Güz yağmurlarıyla bir gün geçtin gittin inanmadık Gülpeembe
 Bizim iler sessiz bizim iler sensiz olmadı Gülpeembe
 Gözlerinde son bir bahut Gülpeembe
 Hala hep seni arar seni bekler Gülpeembe

Dudağında son bir türkü Gülpeembe
 Hala hep seni söyler seni çağırır Gülpeembe

ARKADAŞIM EŞ-ŞEK

Kaç yıl oldu saymadım köyden göçeli
Mevsimler geldi geçti görüşmeyeli
Hiç haber göndermedin o gündən beri
Yoksa bana küstün mü unuttun mu beni

Dün yine seni andım gözlerim doldu
O tatlı günlerimiz bir anı oldu
Ayrılık geldi başa katlanmak gerek
Seni çok çok özledim arkadaşım eş-şek
Arkadaşım eş arkadaşım şek arkadaşım eş-şek

Yaban tayları çayırda tepişiyor mu?
Çilli horoz kedilerle dövüşüyor mu?
Sarıkız minik buzağıyı süttən kesti mi?
Kuzularla oğlaklar sevişiyor mu?

Uzun kulaklarım son bir kez sallı
Tüm eski dostlarımdan bir haber yolla
Ayrılık geldi başa katlanmak gerek
Seni çok çok özledim arkadaşım eşek

Arkadaşım eş-

arkadaşım şek

Arkadaşım eşşek

(Sözüm Meclisten Dışarı- 1981)

SARI ÇİZMELİ MEHMET AĞA

Yaz dostum güzel sevmeyene adam denir mi?
 Yaz dostum selam almayana yiğit denir mi?
 Yaz dostum altı üstü beş metrelik bez için
 Yaz dostum boşa geçmiş ömre yaşam denir mi?

Yaz tahtaya bir daha tut defteri kitabı
 Sarı çizmeli Mehmet Ağa bir gün öder hesabı

Yaz dostum yoksul görsen besle kaymak bal ile
 Yaz dostum garipleri giydür şpek şal ile
 Yaz dostum öksüz görsen sar kanadın kolumu
 Yaz dostum kimse geçmez bu dünyadan mal ile

Yaz tahtaya bir daha tut defteri kitabı
 Sarı çizmeli Mehmet Ağa bir gün öder hesabı

Yaz dostum Barış söyler kendi bir ders ahr mı?
 Yaz dostum su fistiğe yazı yazsan kahr mı?
 Yaz dostum bir dünya ki haklı haksiz karışmış
 Yaz dostum boşa koysan dolmaz dolusu ahr mı?

Yaz tahtaya bir daha tut defteri kitabı
 Sarı çizmeli Mehmet Ağa bir gün öder hesabı

EK 7. Dinleme/İzleme Metinlerinin/Şarkıların Öğretme-Öğrenme Etkinlikleri

1. Nane Limon Kabuğu Adlı Metnin/Şarkının Etkinlikleri

1. Etkinlik

Aşağıda Nane Limon Kabuğu adlı şarkıda ismi geçen malzemelerin görselleri yer almaktadır. Bu görsellerin adlarını görselin altındaki boşluğa yazınız.

2. Etimoloji

A. Aşağıda verilen kelimelerin anlamlarını metnin bağlamından hareketle tahmin edip yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu sözlükten kontrol ediniz.

Kelime	Tahminim	Sözlük Anlamı
zürrefa		
şifa		
deva		
tedbit		

B. Aşağıdaki kelimelerin karşıt anlamlılarını ve varsa olumsuzlarını ilgili sütunlara yazınız.

Kelime

Olumsuzu

Karşıt Anlamı

gelmek
sağ
yaz
beyaz
yaş

gelmemek

gitmek

4. Etkinlik

Metinde geçen aşığıdaki dizeleri okuyunuz. Bu dizelerde anlatılmak istenenleri yazınız.

"Eski adamlar doğruyu söylemiş,
Bir çiçekle bahar olmaz
Kişi kendini bilip sağa sola sormalı
Can pazarı bu oyun olmaz"

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

"Sen tedbirini al ömürü kış tut bırak yine de yaz gelsin
Çoğu zaman hesap çarşıya uymaz sonra dizini döversin"

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Etkinlik

Yandaki konuşma balonunun içinde yer alan diyalogların geçtiği hikâye türünde bir metin yazınız.

_ Ha ha ha ha ha hahaha!
_ Çok yaşa.
_ Sen de gör,
_ Rahat ve iyi yaşa!

6. Etkinlik

Aşağıda verilen basit fiilleri türemiş ve birleşik fiiller hâline getirerek birer cümlede kullanınız.

FILIN YAPISI	KELİME	CÜMLE
Basit Fil	gör-	
Türemiş Fil		
Birleşik Fil		

FILIN YAPISI	KELİME	CÜMLE
Basit Fil	dinle-	
Türemiş Fil		
Birleşik Fil		

FILIN YAPISI	KELİME	CÜMLE
Basit Fil	giy-	
Türemiş Fil		
Birleşik Fil		

2. Süper Babaanne Adlı Metnin/Şarkının Öğretme-Öğrenme Etkinlikleri

1. Etkinlik

Aşağıdaki bulmacaya gizlenmiş akraba isimlerini örnekteki gibi bulunuz. Akraba isimlerinin akrabahk ilişkilerini yazınız. İçinde akraba isimleri geçen cümleler kurunuz.

Bulmaca	Akrabahk İsimleri	Akrabahk İlişkisi
B D Y D K A N N E	1.	
B A B A A N N E L	2.	
D L A K M E S N T	3.	
H A L A C Ğ T I I	4.	
D E D E A E L Ş K	5.	
N N I E Z Y E T A	6.	
I I Z D A Y I E Y	7.	
A N N E A N N E I	8.	
Y E N G E Z T B N	9.	
K T O R U N V P H	10.	
S G O R D M C E Ç	11.	
B D Y D K B A B A	12.	
	13.	
	14.	
	15.	
	16.	
	17.	
	18.	
CÜMLELERİM		

3. Etkinlik

Dinlediğiniz şarkının siz de uyandırdığı duyguları ve düşünceleri yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Etkinlik

A. " Süper Babaanne" başlıklı şarkının içeriğine uygun mudur? Barış Manço'nun bu başlığı kullanma amacı ne olabilir?

.....

.....

.....

.....

B. Şarkıya farklı bir başlık bulunuz. Bu başlığı bulmanızın nedenini açıklayınız. Bu başlığı bulmanızın nedenini açıklayınız.

Bulduğum başlık:

.....

.....

.....

.....

Bu başlığı bulmamın nedeni:

C. Arkadaşlarınızın bulduğu başlıklardan en çok beğendiğiniz başlığı yazınız. Bu başlığı beğenmemizin nedenini açıklayınız.

Arkadaşımın beğendiğim başlığı:

.....

.....

.....

.....

Bu başlığı beğenmemin nedeni:

5. Etkinlik

Dinlediğiniz-okuduğunuz şarkıdan hareketle "Süper Babaanne"nin özelliklerini yazınız

SÜPER BABAANNE

.....

.....

.....

6. Etkinlik

Aşağıdaki dizelerde bulunan söz sanatlarını (benzetme, karşılaştırma, kişileştirme, mecaz, abartma...) yay ayraçların içine yazınız.

Babaannem dedemi ilk gördüğü gün tam yüreğinden vurulmuş.
(.....)

Ufacık bir yuva nohut oda bakla sofa ama sapasağlam ayakta
(.....)

O zamanın erkeği pek bir ağırbaşlı kızları ise pek bir hoşmuş
(.....)

İnan gençleri anlayan bir tek sensin
(.....)

Dişi kuş yuvasını severek kuracak ki bu iş tamamına ersin
(.....)

7. Eticilik

Aşağıdaki karikatürle ilgili yorumlarınızı yazınız.

A vertical rectangular area with a light blue background and horizontal dashed lines, intended for writing a response to the cartoon.

3. Kazma Adlı Metnin/Şarkının Öğretme-Öğrenme Etkinlikleri

1. Etkinlik

Deyim, atasözü, özdeyiş kelimelerinin anlamları aşağıda verilmiştir. Bu kelimelerin anlamlarını belirleyiniz. Bu kelimeleri anlamın başındaki boşluğa yazınız. Kelimenin anlamına uygun olarak üç tane örnek yazınız.

.....: Anonim özellik taşıyan, atalardan kaldığı kabul edilen ve toplumun yüzyıllar boyunca geçirdiği gözlem ve denemelerden, ortak düşünce, tutum ve davranışlarıyla dünya görüşünden oluşan, öğüt verici nitelikte söz, deyim, mesel, sav, darbümesel.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....: Anlatım gücünü artırmak için, gerçek anlamı dışına kayan, bazı sözcükleri değişmediği halde bazıları değişip çekimlenebilen kalıplaşmış birden çok sözcük.

.....

.....

.....

.....

.....

.....: Bir düşünceyi, bir duyguyu, bir ilkeyi kısa ve kesin bir biçimde anlatan, genellikle kim tarafından söylendiği bilinen özlü söz, vecize, ülgür, kalamıkiyar.

.....

.....

.....

.....

.....

3. Etkinlik

1. Aşağıdaki deyimlerin anlamları karışık olarak verilmiştir. Bu deyimleri anlamlarıyla örnekteki gibi eşleştiriniz.

Deyimler	Anlamları
d Keyif sürmek	a. Belli bir iş sahibi olamamak
Bir baltaya sap olamamak	b. Çok emek vermek, zahmetli bir iş görmek
Yan gelip yatacak	c. Hoş görmemek
İşi ters gitmek	ç. Konuşma sırasında kelimeleri yanlış söylemek
Zenzem suyuyla yıkamak	d. Sıkıntısız, rahat yaşamak
Kusura bakmak	e. İstenildiği gibi gerçekleşmemek, iyi sonuç vermemek
Dili sürçmek	f. Hiçbir suç veya günah olmamak
Alın teri dökmek	g. Yan gelmek, tembellik etmek

2. Aşağıdaki kelimeleri gerçek ve mecaz anlamlarıyla birer cümlede kullanınız.

sürmek:.....

.....

yatacak:.....

.....

4. Etkinlik

Aşağıdaki görsellerde deyimlerin mecaz anlamları görselin üzerine yazılarak deyim açıklaması yapılmış, deyim mecaz anlamı dışında gerçek anlamı da görselleştirilmiştir. Siz de şarkıda geçen deyimlerden istediğiniz ikisini örnekteki gibi görselleştirerek deyim açıklamasını yazınız.

ARMUT FİŞ, AĞZIMA DÜŞ: Bir işin emek ve zaman sarf etmeden, kendiliğinden olmasını beklemek.

İPE UN SERMEK: Kendinden beklenen, istenen bir işi yapmamak için bir takım engeller çıkarmak, gerçekleşmesi mümkün olmayan şartlar ile sürmek.

5. Etkinlik

Aşağıda açıklamaları verilen atasözlerini açıklamamın altındaki boşluğa yazınız

Büyük çıkarlar beklenen durumlarda küçük fedakârlıklar yapılmazdır.

Atasözü:

Başka bir kimsemin malı bize olduğundan daha değerli görürüm.

Atasözü:

İyilik küçük de olsa umutalmaz

Atasözü:

İnsanın işi bir kez ters gitmeye görsün, en sıradan işlerinde bile tersliklerle karşılaşır

Atasözü:

6. Etkinlik

Şarkıda geçen yer isimleri, meşhur olduktan nesnelere birlikte kullanılmıştır.

Bu yer isimlerinin geçtiği dizeleri bulunuz ve aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Dimyat nerededir? Hangi yiyeceğiyle meşhurdur?

.....

2. Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan olmak deyimini açıklayınız.

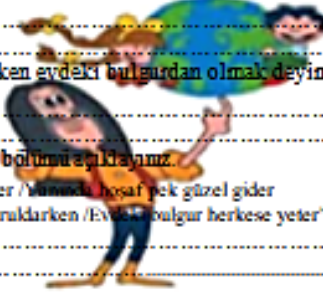
.....

3. Şarkıda geçen aşağıdaki bölümü açıklayınız.

"En güzel pilav Dimyat'ta pişer /
Sen yan gelip yatar karnın guraldarken /
Evde bulgur herkese yeter"

.....

.....

7. Etkinlik

Barış Manço' ya ait aşağıdaki özdeyişleri açıklayan bir deneme yazınız.
Yazınızda öğrendiğiniz deyim ve atasözlerini de kullanınız.

Diyeceğim o ki kişi yetimmi
Yaşam dediğin kızsak bir çirgi
Namus çeref omur hepni günel ama
En önemini belal alm teri

Komşunun tavuğu komşuya kaz görünür dersin
Kaz gelen yerden tavuğu esirgemezsin
Bu kafayla bir baltaya sap olamazsın ama
Gün gelir sapın ucuna olursun kazma]

8. Etkinlik

Aşağıdaki metni okuyunuz. Verilen yay ayraç içlerine uygun noktalama işaretleri (nokta, virgül, soru işareti, noktalı virgül, kesme, konuşma çizgisi) ni koyunuz.

İPE UN SERMEK

Kendisinden bir hizmet beklenen veya verilen görevi yerine getirmesi umulan kişilerin çeşitli bahaneler öne sürerek yavaş davranmaları ya da işin yapılmasına engel olmaları halinde söylenen "İpe un sermek" deyimini, Nasrettin Hoca'ya atfedilen bir hikâyeden dilimize yerleşmiştir.

Rivayete göre Nasrettin Hoca ( ) nın bir komşusu varmış ( ) Ödünç aldığı eğya ( ) açığı gireci geri getirmekte ihmalkâr davranır ( ) unutturabilirse hiç geri getirmez ( ) ne alırsa bozuk ( ) kırık ( ) delik ( ) kopuk olarak geri verirmiş. Hoca bu komşusuna ( ) önceleri hatırını sayarak bir şey söylememişse de içten içe öfkelenip artık ödünç bir eğya vermeye karar vermiş ( )

Ertesi gün komşusunu kapıda görünce ( ) Tamam ( ) demiş içinden ( ) bu sefer ne istese vermeyeceğim ( ) ( )

Adam her zamanki pişkinlikle ( )

( ) Hocam ( ) demiş ( ) ip lazım oldu ( ) sizinkini ödünç alabilir miyim ( )?

Hoca derhal bir bahane uydurmak için zihnini kurcalamışsa da aklına bir çare gelmemiş ( ) O sırada hanımının un elemekte olduğunu görüp ( )

( ) Kusura bakma komşu ( ) bizim hanım ipe un sercek ( )

( ) Aman hocam ( ) hiç ipe un serilir mi ( )

( ) Vallahi komşu ( ) vermeye gönlüm olmayınca ipe un da serilse yeridir.

İk eader Pala

İki Dirhem Bir Çekirdek

Hikâyeleriyle Deyimlerimiz

9. Etkinlik

A. Kazma adlı şarkıdan alınmış aşağıdaki bölümü okuyunuz.

Şam ipeğinden burma giysen bile   En güzel pilav Dimyat'ta pişer
Zemzem suyuyla yıkansan bile   Yanında hoşaf pek güzel gider
Dünya ahiret bir keyif sürmek için   Sen yan gelip yatar karın guruldarken
Mutlak dökmeli helal alm teri   Evdeki bulgur herkese yeter

B. Altı çizili kelimeleri cümleden çıkardığımızda cümlelerin anlamında bir değişiklik oluyor mu? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

Kelime	Köken	Eki	Eki	Yapı
giysen	giys- : fiil kökü	giy- : dâim kipi	gi- : İl. çekim şahıs eki	Basit fiil

C. Altı çizili fiilleri örnekteki gibi inceleyiniz.

Kelime	Köken	Eki	Eki	Eki	Kelimenin Yapısı
yıkansan					
(keyif) sürmek					
(alm teri) dökmeli					
pişer					
gider					
yatar					
yeter					

Ç. İncelediğiniz fiilleri aşağıdaki tabloda uygun yerlere yazınız.

Fiiller	Basit Fiiller	Türemiş Fiiller	Birleşik Fiiller
yıkansan			
(keyif) sürmek			
(alm ter) dökmeli			
pişer			
gider			
yatar			
yeter			

B. Aşağıda dinlediğiniz şarkıda geçen kelime ve kelime gruplarının görsellerine yer verilmiştir. Bu görsellerin adlarını görselin altındaki boşluğa yazınız.

C. Anlamını öğrendiğiniz kelime ve kelime gruplarını kullanarak bir paragraf yazınız.

A series of overlapping light blue rectangular boxes with dashed lines, intended for writing a paragraph.

4. Etkinlik

Aşağıdaki dizelerde bulunan söz sanatlarını (benzetme, karşılaştırma, konuşurma, kişileştirme, mecaz, abartma...) yay ayraçların içine yazınız.

Bembeyaz tenli bembeyaz saçlıydı Sakız Hanım / Zaten onun için Sakız Hanım derdik kendisine (.....)

Yorgun ellerinden / Dökülürdü nağmeler (.....)

Pamuk gibi elleriyle kemeçe çalardı (.....)

Boynu bükük bir kaman (.....)

Ve kanunun göğsüne yaslanmış mahzun kemeçeyi gördüm

(.....)

(.....)

İki yıl kadar ohuyor / Önce kanun sustu eski evde / Birkaç ay sonra da kemeçe

(.....)

Bizi rahatsız etmeyin der gibiydiler (.....)

5. Etkinlik

Şarkıda geçen aşağıdaki dizeleri okuyunuz. Bu dizelerde anlatılmak istenenleri yazınız.

İki yıl kadar ohuyor

Önce kanun sustu eski evde

Birkaç ay sonra da kemeçe

Ve aşî boyalı ahşap evin perdeleri
nağmeler

Bir daha açılmamak üzere kapandı

Mahur Bey susunca kapandı perdeler

Sakız Hanımla bitti o hüznü

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Etkinlik

Dinlediğimiz şarkı ile ilgili aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Şarkıda bir olay mı, yoksa bir düşünce mi anlatılıyor? Yazınız.

.....

.....

.....

2. Şarkının hikâye haritasını çıkarınız.

Anlatıcı

.....

.....

.....

Olay

.....

.....

.....

Kişiler ve Varlıklar

.....

.....

.....

Yer

.....

.....

.....

Zaman

.....

.....

.....

Şarkının Konusu

.....

.....

.....

Şarkının Ana fikri

.....

.....

.....

4. Etkinlik

Aşağıdaki dizelerde bulunan söz sanatlarını (benzetme, karşılaştırma, konuşurma, kişileştirme, mecaz, abartma...) yay ayraçların içine yazınız.

Bembeyaz tenli bembeyaz saçlıydı Sakız Hanım / Zaten onun için Sakız Hanım derdik kendisine (.....)

Yorgun ellerinden / Dökülürdü nağmeler (.....)

Pamuk gibi elleriyle kemeçe çalardı (.....)

Boynu bükük bir kaman (.....)

Ve kanunun göğsüne yaslanmış mahzun kemeçeyi gördüm

(.....)

(.....)

İki yıl kadar ohuyor / Önce kanun sustu eski evde / Birkaç ay sonra da kemeçe

(.....)

Bizi rahatsız etmeyin der gibiydiler (.....)

5. Etkinlik

Şarkıda geçen aşağıdaki dizeleri okuyunuz. Bu dizelerde anlatılmak istenenleri yazınız.

İki yıl kadar ohuyor

Önce kanun sustu eski evde

Birkaç ay sonra da kemeçe

Ve aşkı boyalı ahşap evin perdeleri
nağmeler

Bir daha açılmamak üzere kapandı

Mahur Bey susunca kapandı perdeler

Sakız Hanımla bitti o hüznülü

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10. Etkinlik

Barış Manço'nun Domates Biber Patlıcan adlı şarkısından alınan aşağıdaki bölümü okuyunuz. Şarkıda geçen altı çizili fiilleri yapılarına göre gruplandırıp kutuların içine yazınız.

DOMATES BİBER PATLICAN

Domates biber patlıcan domates biber patlıcan
Bir anda bütün dünyamı kapadı bu sesle sokaklar şakıladı
Domates biber patlıcan

Keşke hislerimi sana açıkça anlatabilseydim
Sana deli gibi ğık okuduğumu söyleyebilseydim
Göz göze geldiğimiz o anda
Sanki dilim tutuktu bir anda konuşmadım karşında

Şimdi benden çok uzaktasın biliorum
Belki bir gün dönersin diye duvar ediyorum
Seni bir daha gösem veter inan ki bu bir ömre bedel
Yeter ki bitmesin barışın

Basit Fiiller	Türemiş Fiiller

Birleşik Fiiller		
Yardımcı Eylemle Kurulan Birleşik Fiiller	Kuralı (Özel) Birleşik Fiiller	Anlamca Kaynaşmış Birleşik Fiiller

EK 8. Millî Kültür Teması Başarı Testleri ve Soruların Kazanımları

1. Nane Limon Kabuğu Adlı Bilgilendirici Metnin/Şarkının Başarı Testi ve Soruların Kazanımları

.....

Kişinin günlük yaşamında birtakım maddî ve manevî etkilerden korunması; bedenî, zihnî ve ruhî birtakım özürlerinin, hastalıklarının, rahatsızlıklarının giderilmesi yönünde halk, çeşitli inançlar ve uygulamalar geliştirmiştir. Her kültürel yapı, “hastalık sorununa” kendi kültürel değerleri, coğrafi özellikleri/çevre gerçekleri çerçevesinde çözümler geliştirmiştir. Kişilerin hastalık karşısındaki tutum ve uygulamaları da içine doğdukları kültürel çevrenin onlara sunduğu/aktardığı bilgilerin ışığında gelişmiştir. “Fertlerin hastalık karşısındaki tutum ve davranışları, mensup oldukları toplumun değer oriyantasyonu (yönlendirme), inanç sistemleri veya tek kelimeyle kültürünün bir tezahürüdür” (Türkdoğan, 1991, s. 168).

Geleneksel halk hekimliği uygulamaları, binlerce yıl öncesi atalarımızın tabiat olaylarını, çevrelerini algılama, anlamlandırma ve etkisinde kaldıkları olay ve durumlara karşı tepkide bulunma ve toplumsal yaşam içindeki etkileşimleri sonucu doğmuştur. Geleneksel tedavi anlayışında yaşanılmış, birçok kere denenmiş uygulamalar ve bu uygulamalar çevresinde gelişmiş inançlar etkili olmuştur.

Mustafa SEVER

1. 2. 3. 4. 5. 6. Soruları yukarıdaki metne göre yanıtlayınız. Cevaplarınızı soruların altlarındaki boşluklara yazınız.

Dinleme/izleme:

T.7.1.4. Dinledikleri/izlediklerine yönelik soruları cevaplar.

T.7.1.11. Dinledikleriyle/izledikleriyle ilgili görüşlerini bildirir.

T.7.1.12. Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.

Okuma/Anlama:

T.7.3.25. Metinler arasında karşılaştırma yapar.

T.7.3.19. Metinle ilgili soruları cevaplar. Metin içi ve metin dışı anlam ilişkileri kurulur.

1. Halkın hastalık sorununa karşı çeşitli inanç ve uygulamalar geliştirmesinin nedeni nedir? Yazınız.

Okuma/ Anlama:

T.7.3.18. Metindeki yardımcı fikirleri belirler.

.....

.....

.....

.....
 .....
 2. Halk, hastalık sorununa hangi unsurları dikkate alarak çözümler üretmeye çalışmıştır?
 Yazınız.

Okuma/ Anlama:

T.7.3.18. Metindeki yardımcı fikirleri belirler.

.....
 .....
 .....
 .....
 .....

3. Aşağıdaki cümlede anlatılmak istenen düşüncüyü açıklayınız.

Okuma/Anlama:

T.7.3.22. Metnin içeriğini yorumlar.

“Fertlerin (*birey*) hastalık karşısındaki tutum ve davranışları, mensup oldukları toplumun değer oriyantasyonu (*yönlendirme*), inanç sistemleri veya tek kelimeyle kültürünün bir tezahürüdür (*ortaya çıkma*)”.

.....
 .....
 .....
 .....
 .....

4. Halk hekimliği nasıl ortaya çıkmıştır? Yazınız.

Okuma/ Anlama:

T.7.3.18. Metindeki yardımcı fikirleri belirler.

.....
 .....
 .....
 .....
 .....

5. Metinden çıkardığınız sonuç nedir? Yazınız.

Okuma/ Anlama:

T.7.3.17. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.

.....

.....

.....

.....

.....

6. Metne uygun bir başlık yazınız.

Okuma/ Anlama:

T.7.3.23. Metnin içeriğine uygun başlık/başlıklar belirler.

.....

.....

7. Aşağıdaki kelimeleri eş anlamlarıyla eşleştiriniz.

Okuma/ söz varlığı:

T.7.3.5. Bağlamdan hareketle bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

hekim	doğa
yaşam	ced
tabiat	kişi
ata	doktor
fert	hayat

8. İnsanlar başkalarının sıkıntı ve sorunlarına gereken önemi vermez, onlarla gerektiği kadar ilgilenmez.” Anlamına gelen atasözü aşağıdakilerden hangisidir?

Okuma/söz varlığı:

T.7.3.6 Deyim ve atasözlerinin metne katkısını belirler.

- A. Bal bal demekle ağız tatlanmaz.   B. El, elin eşeğini türkü çağırarak arar.
- C. Deveyi yardan uçuran, bir tutam ottur.   Ç. Her ağaçtan kaşık olmaz.

9. I. ilim irfan sahibi

II. cahiller ve papağanlar varsa

III. okumuşlardadır

IV. hata onlarda değil

V. bir cemiyette

Yukarıdaki kelime gruplarıyla kurallı ve anlamlı bir cümle oluşturulduğunda sıralama nasıl olur?

Okuma/ Anlama:

T.7.3.22. Metnin içeriğini yorumlar.

A. I – III – V – II - IV

B. II – IV – I – III - V

C. V – II – IV – I - III

Ç. II – IV – V – I - III

10. Kış mevsiminde hastalandığınızda anneanne ya da babaannelerinizin nasıl bir tedavi yöntemi kullandığını anlatan bir paragraf yazınız.

Yazma:

T.7.4.11. Kısa metinler yazar.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. Aşağıdaki metinde geçen eylemlerin altını çiziniz.

Okuma/ söz varlığı:

T.7.3.10. Basit, türemiş ve birleşik fiilleri ayırt eder.

“Sen tedbirini al önünü kış tut bırak yine de yaz gelsin

Çoğu zaman hesap çarşıya uymaz sonra dizini döversin”

12. Aşağıdaki cümlelerde geçen fiillerin yapısına göre çeşidini yazınız.

Okuma/ söz varlığı:

T.7.3.10. Basit, türemiş ve birleşik fiilleri ayırt eder.

- Seni dün lokantada gördüm. ....
- Küçük kardeşi burnundan kıl aldırıyor. ....
- Kendimi bu akşam çok yalnız hissediyorum. ....
- Annesiyle birlikte kardeşini de yolladı. ....
- Ölen eşinin resmini görünce ağlayıverdi. ....

2. Süper Babaanne Adlı Öyküleyici Metnin/Şarkının Başarı Testi ve Soruların Kazanımları

TRT'de "Gülpembe" Belgeseli

Türk Müzik Tarihi'nin "En Özel ve Bilinen" Şarkıları'ndan biri olan "Gülpembe", TRT'de "Belgesel Konusu" oldu. TRT Müzik'te yayınlanan Belgesel'de Şarkı'nın İlham Kaynağı Nimet Hanım (Barış Abi'nin Babaannesi) de ayrıntılı şekilde anlatıldı. Program'da Bestecisi Ahmet Güvenç, Kardeşi İnci Hanım, Oğlu Doğukan ve Yazar Yatağanbaba konuştu

Gülpembe'nin yani adına **Barış Manço'nun söz yazıp Ahmet Güvenç'in bestelediği** "Nimet Hanım"ın fotoğrafı, internette ilk defa 5 yıl önce görüldü... Savaş Manço'nun Arşivi'nden yayınlanan bu fotoğrafla yıllardır şarkısını söyledikleri "Gülpembe"yi görmüş oldu insanlar...

5 yıl sonra ise "Gülpembe" bu defa "**Belgesel**" Konusu da oldu. TRT Müzik'te bugün yayınlanan bu "**Gülpembe Belgeseli**"nde "**şarkının nasıl oluştuğu ve de ilham kaynağı Nimet Hanım anlatıldı**"...

Güvenç "**ben çok inançlı bir insanım, o beste yukarıda bir yerlerde duruyordu (zaten vardı) ve Gülpembe Bestesi bana 'verildi'**" dedi... Ahmet Güvenç "**Gülpembe'nin Sözleri'ni Barış Manço'nun ölen Babaannesi'ni düşünerek yazdığını, kendisinin de Anneannesi'nin öldüğü bir dönemde Bestesi'ni yaptığını**" söyledi...

Program'da Barış Manço'nun Kardeşi **İnci Hanım** Babaanneleri Nimet Hanım'ın "**Pembe Yüzlü**" bir Hanım olduğunu ve "**şarkıyı dinledikçe Babaanneleri'nin vefat ettiği günü hatırladığını, şarkının kendisine hem mutluluk verdiğini hem de biraz içini burktuğunu**" söyledi.

Oğlu **Doğukan** ise "**şarkıyı dinledikçe çocukluk yıllarına gittiğini**" söyledi.

(Yukarıdaki gazete haberini okuyunuz. Barış Manço' nun Gülpembe adlı şarkısını dinledikten sonra aşağıdaki 1.2.3.4. soruları yanıtlayınız.)

Dinleme/izleme

T.7.1.4. Dinledikleri/izlediklerine yönelik soruları cevaplar.

Okuma/anlama

T.7.3.19. Metinle ilgili soruları cevaplar. Metin içi ve metin dışı anlam ilişkileri kurulur.

T.7.3.30. Görsellerle ilgili soruları cevaplar.

1. "Gülpembe" isimli şarkı kim tarafından yazılmış ve bestelenmiştir? Yazınız.

Okuma/anlama

T.7.3.16. Metnin konusunu belirler.

T.7.3.25. Metinler arasında karşılaştırma yapar.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Gülpembe adlı şarkı kimden ilham alınarak yazılmıştır? Bu kişinin Barış Manço'yla yakınlık derecesi nedir? Yazınız.

Okuma/anlama

T.7.3.18. Metindeki yardımcı fikirleri belirler.

.....

.....

.....

.....

.....

3. Gülpembe adlı şarkının yazarını ve bestecisini ortak noktada buluşturan duygu nedir? Yazınız.

Okuma/anlama

T.7.3.22. Metnin içeriğini yorumlar.

.....

.....

.....

.....

.....

4. Barış Manço'nun kardeşinin söylediklerine göre Gülpembe'nin en belirgin özelliği nedir? Yazınız.

Okuma/anlama

T.7.3.18. Metindeki yardımcı fikirleri belirler.

.....

.....

.....

.....

.....

5. Gülpembe kelimesinin anlamını açıklayınız.

Okuma/Söz Varlığı

T.7.3.5. Bağlamdan hareketle bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

.....

.....

.....

.....

.....

6. Süper Babaanne ve Gülpembe adlı şarkılara uygun başlık koyunuz.

Okuma/anlama

T.7.3.25. *Metinler arasında karşılaştırma yapar.*

T.7.3.23. *Metnin içeriğine uygun başlık/başlıklar belirler.*

Dinleme/izleme

T.7.1.7. *Dinlediklerine/izlediklerine yönelik farklı başlıklar önerir.*

Süper Babaanne:

.....

.....

Gülpembe:

.....

.....

7. 'Gül' kelimesini farklı anlamlara gelecek şekilde cümleler içinde kullanınız.

Konuşma

T.7.2.5. *Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.*

Okuma/Söz Varlığı

T.7.3.5. *Bağlamdan hareketle bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.*

.....

.....

.....

.....

.....

8. Aşağıda verilen kelimelerin eş anlamlarını yazınız. .

Okuma/Söz Varlığı

T.7.3.5. *Bağlamdan hareketle bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.*

vefat

ilham

yıl

evlat

9. Akrabalık bildiren kelimeleri uygun boşluklara yazınız.

Okuma/Anlama

T.7.3.19. *Metinle ilgili soruları cevaplar. Metin içi ve metin dışı anlam ilişkileri kurulur.*

(çocuğa göre) Babasının annesi.....dir.

(çocuğa göre) Annesinin annesi.....dir.

Erkek evlat.....dur.

Aynı ana babadan doğmuş olan veya anası ya da babası aynı olan kimselerin birbirlerine göre adı.....dır.

10. *Kültür, bir toplumun tarihi gelişimi içinde oluşturulan, bütün değerleri ile bunları meydana getirmede, sonraki kuşaklara aktarmada kullanılan, insanın toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların tümüdür. Bir topluma has bütün düşünce ve sanat eserleri toplum kültürünün oluşmasında rol oynar. Kültürü diğer kuşaklara aktaran, yansıtan öge ise dildir.*

Yukarıdaki paragrafta aşağıdaki düşünceyi geliştirme yollarından hangisi kullanılmıştır?

Okuma/anlama

T.7.3.37. Metinde kullanılan düşünceyi geliştirme yollarını belirler.

- a. Abartma
- b. Tanımlama
- c. Sayısal verilerden yararlanma
- ç. Tanık gösterme

11. Aşağıdaki birleşik fiillerin hangisinde yazım yanlışı yapılmamıştır?

Okuma/söz varlığı

T.7.3.10. Basit, türemiş ve birleşik fiilleri ayırt eder.

- a. Arkadaşının yaptıklarına epey sabır etti.
- b. En sevdiği arkadaşına zor anında yardım etti.
- c. Cevabının yanlış olduğunu son anda fark etti.
- ç. Yaralıyı başka bir hastaneye sevk ettiler.

12. Dede, babaanne ya da anneannenizle yaşadığınız mutlu bir anınızı anlatan bir paragraf veya aile sevgisini anlatan bir şiir yazınız.

Yazma

T.7.4.1. Şiir yazar.

T.7.4.11. Kısa metinler yazar.

T.7.4.12. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.

.....
 .....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

EK 9. Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sevgili öğrenci, bu form bilimsel bir araştırma için düzenlenmiştir. Sizin görüş ve eğilimleriniz, bu araştırmanın sonuçları bakımından önem taşımaktadır. Sorulardan her birinin yanında birer kutu bulunmaktadır. Her soruyu, sizin için en uygun cevabı sorunun yanında bulunan kutuya (X) işareti koyarak cevaplayınız. Değerli görüşlerinizle araştırmanın gerçekleşmesine katkıda bulunacağınız için teşekkür ederiz.

Adınız-Soyadınız:

Sınıfınız ve Şubeniz:

Numaranız:

Cinsiyetiniz: (1) Erkek

(2) Kız:

Yaşınız:

1) Müzik dinler misiniz?

( ) Evet ( ) Hayır

Cevabınız evet ise aşağıdaki soruları yanıtlamaya devam ediniz *(Cevaplarınızda birden fazla seçenek varsa işaretleyebilirsiniz.)*

2) Genelde hangi tarz müzik dinlersiniz?

1. Metal ( )
2. Rock ( )
3. Pop (Türkçe, yabancı sözlü) ( )
4. Klasik müzik ( )
5. Türk Halk müziği ( )
6. Türk Sanat müziği ( )
7. Hip Hop ( )
8. Dinî müzik
9. Diğer .....

3) Müzik dinlemeyi tercih etmenizdeki etken/etkenler nelerdir?

1. Keyif almak ( )
2. Rahatlamak ( )
3. Konsantrasyon sağlamak ( )
4. Sanatsal doyum sağlamak ( )
5. Diğer.....

4) Gün içi hangi zaman dilimlerinde müzik dinlersiniz?

1. Çalışırken (ders) ( )
2. Şehir içi ve dışı yolculuk sırasında( )
3. Evde boş zamanlarımda dinlenirken ( )
4. Diğer .....

5) Dinlediğiniz müzikte dikkatinizi çeken ilk unsur şarkının sözleri mi yoksa melodisi midir?

Söz ( )

Melodi ( )

6) Barış Manço' nun bildiğiniz bir şarkısı var mı?

( ) Evet ( ) Hayır

Cevabınız evet ise bildiğiniz bu şarkının adını yazınız.....

EK 10. Dinleme Becerisine Yönelik Tutum Ölçeği

Sevgili Öğrenci,		
Aşağıda dinlemeye yönelik tutumlarınızı belirlemek amacıyla çeşitli maddeler verilmiştir. Bu maddeleri içeren cümleleri dikkatlice okuyunuz ve size uygun olan seçeneği işaretleyiniz. Bu ölçekte doğru ya da yanlış seçenek yoktur. Araştırmaya yaptığınız katkıdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.		
Ad- Soyad:	Sınıf:	Nu. :
DİNLEME BECERİSİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ		
DİNLEMİYİ GEREKLİ GÖRME		
1. Dinlemeyle ilgili etkinlikleri yapmak hoşuma gider.		
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum		
2. Metinleri dinlemenin zihnimi geliştirdiğine inanırım.		
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum		
3. Metinleri kendim okumayı daha çok severim.		
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum		
4. Bir metni dinlediğimde o metne yönelik soruları daha iyi ve anlayarak cevaplarım.		
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum		
5. Herhangi bir metni dinlerken kendimi iyi hissederim.		
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum		
6. Dinlerken, anlatılanları gözümde canlandığı için daha kolay anlarım.		
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum		
7. Dinleme metinleri beni rahatlatıyor.		
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum		
8. Dinleme becerimin diğer derslerdeki başarıyı olumlu yönde etkileyeceğini düşünüyorum.		
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum		
9. Dinleme metinlerinden canlandırma yapıldığında daha çok zevk alırım.		
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum		
10. Metni dinledikten sonra metinle ilgili soruları cevaplamayı severim.		
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum		
11. Metinler vurgu ve tonlamaya dikkat edilerek okunduğunda zevk alarak dinlerim.		
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum		
12. Benden farklı düşüncelere sahip olsalar da karşımdakileri dinlerim.		
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum		
13. İnsanlar konuşurken onları dikkatle dinlerim.		

☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum
14.Başkalarını ilgiyle dinlerim.
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum
15.Dinlerken kendimi konuların içinde hissederim.
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum
16.Dinlemekten hoşlanırım.
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum
17.Günlük hayatta dinlemenin önemli bir yeri vardır.
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum
DİNLEMEDE BİREYSEL FARKLILIKLAR
18.Metinleri dinlerken dikkatimi toplamakta güçlük çekerim.
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum
19.Metni başka biri okuduğunda anlamakta zorlanırım.
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum
20.Dinlediğim metni ilk seferde anlamakta güçlük çekerim.
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum
21.Metni dinlerken düşüncelerimi toplamakta zorlanırım.
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum
22.Metin iki defa veya daha fazla okunduğunda daha iyi anlarım.
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum
DİNLEME GÜÇLÜĞÜ
23.Dinlediğim metni ilk seferde anlamakta güçlük çekerim.
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum
24.Metni dinlerken düşüncelerimi toplamakta zorlanırım.
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum
25.Dinlediklerim aklımda kalmadığı için dinlemeyi sevmem.
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum
26.Metinlerin daha yavaş okunmasını isterim.
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum
ETKİLİ DİNLEME ALIŞKANLIĞI
27.Dinlemeyi, okumaktan daha çok severim.
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum
28.Dinleme becerimin geliştirilmesi gerektiğine inanıyorum.
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum
29.Dinlediğim şeyleri daha iyi hatırlarım.

☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum
30.Dinleyerek daha kolay öğrenirim.
☐ Hiç Katılmıyorum ☐ Katılmıyorum ☐ Kısmen Katılıyorum ☐ Katılıyorum ☐ Tamamen Katılıyorum

Dinleme Becerisi Tutum Ölçeği' nin Kullanım İzni

----- Orijinal mesaj -----

Başlangıç tarihi: Esra Karakuş taysi <esra.karakus@dpu.edu.tr>

Tarih: 04.04.2017 00:04 (GMT+03:00)

Alıcı: Hatice çelik <haticecelik1942@gmail.com>

Konu: Re: İLGİNİZE

Merhaba Hatice Hanım

Ölçeği kullanabilirsiniz.İyi çalışmalar

4 Nis 2017 00:02 tarihinde "Hatice çelik" <haticecelik1942@gmail.com> yazdı:

Sayın Esra KARAKUŞ,

Atatürk Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümü doktora öğrencisiyim.

Şarkılarla Türkçe Öğretimi konulu doktora tezimde geliştirmiş olduğunuz "Ortaokul Öğrencileri için Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği" ni izninizle kullanmayı talep ediyorum.

Bilgilerinize sunar, geri bildirimde bulunmanızı rica ederim.

Hatice ÇELİK

Remzi Sakaoğlu Bilim ve Sanat Merkezi Türkçe Öğretmeni

EK 11. Dinle/İzle/Anlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Öğretmen Gözlem Formu

DİNLE/İZLE/ANLAT DİNLEME VE KONUŞMA YETERLİKLERİ ÖLÇEĞİ			Yetersiz	Orta	Yeterli
Ad:	Soyad:	Nu.:			
DİNLEME YETERLİLİKLERİ					
Alma					
1. Dikkatini dinlediğine verme. (Diğer çevresel uyarıcılarla, dinlediği konu dışındaki uyarıcılarla ilgilenmeme.)					
2. Konuşmacının sıkça tercih ettiği sözlü iletişim öğelerine (ses tonu, vurgu, duraklama, tonlama, söz noktalaması) dikkat etme.					
3. Konuşmacının anlatım özelliklerini (akıcı, tek düze, hızlı, yavaş vb.) fark etme.					
Tepkide Bulunma					
4. Dinleme yaşantısının kendisinde yarattığı bilişsel ya da duyuşsal durumu yansıtan sözlü ve sözsüz tepkiler (rahatlama, onaylama, reddetme, soru sorma vb.) verme.					
5. Dinleme sürecinde, etkili bir dinleme için, araçlara ve ortama göre dinleme konumunu değiştirme.					
6. Dinleme etkinliği sırasında dikkatini uzun süre korumak için dinleme nesnesi ile etkileşimini artıracak yollara (kavram haritası oluşturma, not alma vb.) başvurma.					
7. Konuşmacıyla etkileşim (soru sorma, açıklama isteme vb.) kurma.					
Değer Verme					
8. Dinlemenin etkili iletişim açısından önemine ilişkin değerlerini paylaşma.					
9. Dinleme becerisini geliştirici etkinlikler düzenleme, projeler planlama ve uygulama.					
10. Dinleme etkinliğinden önce kolaylaştırıcı işlemleri (merak ve motivasyonunu harekete geçirici sorular sorma, not defteri hazırlama, konuşmacıya içerikle ilgili sorular sorma vb.) gerçekleştirmek.					
11. Dinleme sürecini etkileyen içsel ve dışsal faktörleri yöneterek dinleme süresi ve niteliğini artırma.					
DİNLEDİĞİNİ ANLAMA YETERLİLİKLERİ					
Hatırlama					
1. Konuşmanın konusu, amacı ya da içeriği ile ilgili sorular sorma.					
2. Konuşmanın konusundan hareketle içeriğini kestirme.					
3. Konuşma konusu ile ilgili önceki öğrenmelerini gözden geçirme/söyleme.					
4. Dinlediği konudaki olay/durum, yer, zaman ve karakterlere ilişkin tanımlamaları söyleme.					
5. Dinlediği konuda vurgulanan ana düşüncüyü açıklama.					
6. Dinlediği konuda temel öğeler arasındaki neden-sonuç ilişkilerini yorumlama.					

7.Dinleme içeriği ile önceki bilgilerinin ilişkisini açıklama.			
8.Dinlediği olayın nasıl gelişeceğini ve sonucunu tahmin etme.			
9.Dinlediği konuya ilişkin soruları doğru olarak yanıtlama.			
10.Dinlediği konuyla ilişkili sorular sorma.			
Uygulama			
11.Dinlediği konudaki anahtar kavramları belirleme.			
12.Dinlediği konudaki ana düşünceyi destekleyen yardımcı düşünceleri belirleme.			
13.Dinleme sürecinde kendi anlamını oluşturma.			
14.Dinlediklerini anlamlandırmasında etkili olan içsel faktörleri (ön yargı, beğeni, duygu durumu, motivasyon, konuşmacının özellikleri-mesleği, fiziksel özellikleri vb.) fark etme.			
SÖZLÜ ANLATIM YETERLİKLERİ			
Hatırlama			
1.Konuşmasının amacını/vermek istediği iletiyi açık biçimde belirleme.			
2.Konuşmanın akışı hakkında bilgi verme.			
3.Dinleyicileri bilişsel ve duyuşsal olarak konuya hazırlama, harekete geçirme (soruları, düşünceleri, duyguları, beklentileri üzerine konuşma).			
4.Konuşmasında olay/durum, yer, zaman ya da karakterlere ilişkin tanımlamalar yapma.			
Kavrama			
5.Dinleyicilerin beklentileri ile konuşmanın amacını ilişkilendirme.			
6.Konuşmasında çevresinden veya günlük hayattan örnekler verme.			
7.Konuşma konusuyla ilgili sorulara doyurucu yanıtlar verme.			
8.Dinleyicilerin katkılarında (açıklama, örnek, yanıt vb.) hareketle konuşmasını sürdürme.			
Uygulama			
9.Konuşmasında ana düşünceyi, yardımcı düşüncelerle destekleme.			
10.Konuşmada verilmek istenen iletiyi (mesajı) güçlendirmek için atasözü, deyim, mecaz ve metaforlardan yararlanma.			
11.Konuşmasında sözlü ve sözsüz iletişim öğelerini (ses tonu, vurgu, duraklama, tonlama, söz noktalaması; jest, mimik, beden dili, göz iletişimi) mesajını destekler biçimde kullanma.			
12.Dinleyicileri etkileyen içsel faktörler (ön yargı, beğeni, duygu durumu, motivasyon, dinleyicilerin özellikleri-mesleği, fiziksel özellikleri vb.) konusunda dikkatli olma.			
13.Konuşmasının bakış açısını net olarak iletilmesini sağlayacak bir anlatım dili kullanma.			

Dinle/İzle/Anlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Ölçeği Kullanım İzni

Mukaddes Erdem

Alıcı: bana ▾

Sayın Hatice Çelik,

Dr. Aliye Erdem'le birlikte geliştirdiğimiz "DinleİzleAnlat" Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Ölçeğini, Şarkılarla Türkçe Öğretimi konulu doktora tezinizde kullanabilirsiniz.

İyi çalışmalar diliyorum.

Prof. Dr. Mukaddes Erdem
H.Ü. Eğitim Fakültesi

4 Nis (8 gün önce) ☆

Hatice ÇELİK <haticecelik1942@gmail.com>

Alıcı: Mukaddes ▾

Teşekkür ederim.

İyi Çalışmalar...

4 Nis (8 gün önce) ☆

EK 12. Öğrenci Görüşme Formu

ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU

Sevgili öğrenci, bu form Barış Manço şarkılarının Türkçe dersi millî kültür temasında kullanılabilirliğine yönelik ilgili görüş ve önerilerinizi almak için hazırlanmıştır. Bu form ile elde edilecek bilgiler sadece bilimsel amaçlarla kullanılıp başka kişi ya da kuruluşlara verilmeyecektir. Araştırmanın sağlıklı sonuçlara ulaşabilmesi için formda yer alan soruları dikkatlice ve içtenlikle yanıtlamanız gerekmektedir. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Ad-Soyad:

Nu.:

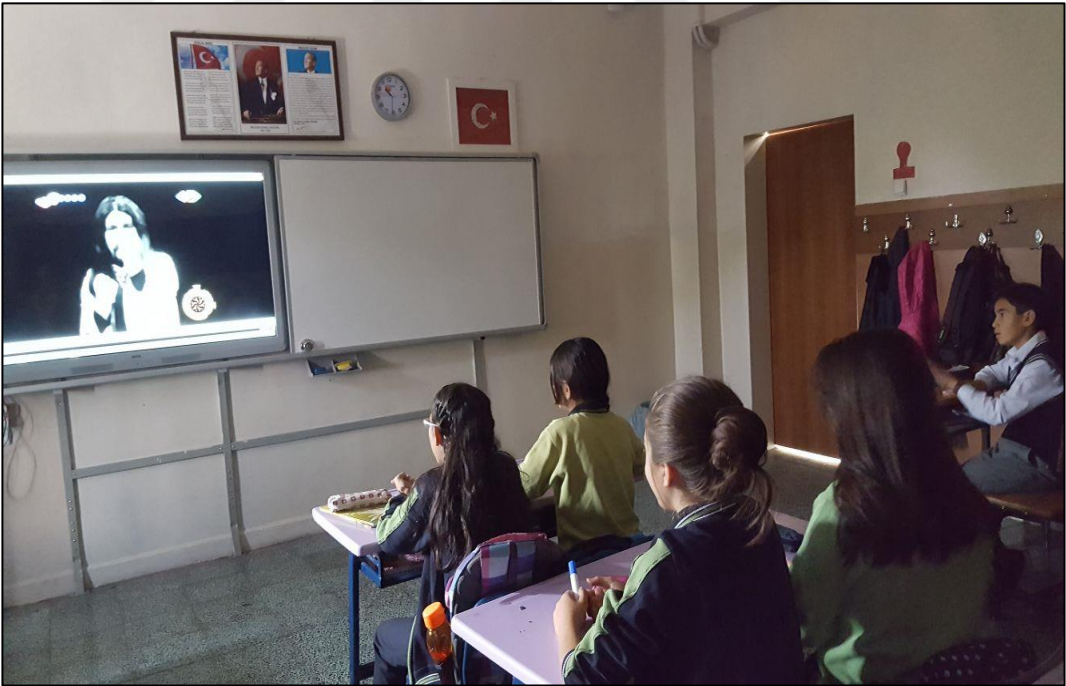
GÖRÜŞME SORULARI

1. Türkçe dersinde dinleme-izleme metni olarak şarkıların kullanılmasının etkili olduğunu düşünüyor musunuz? Nedenlerini belirtiniz.
2. Türkçe dersi millî kültür temasında dinlediğiniz şarkılar gibi diğer temalarda da şarkıların kullanılmasını ister misiniz? Nedenleriyle belirtiniz.
3. Türkçe dersinde dinleme -izleme metni olarak şarkıların kullanılmasında değişmesini ya da geliştirilmesini istediğiniz uygulamalar var mı? Nedenleriyle belirtiniz.
4. Dinlediğiniz-izlediğiniz Barış Manço şarkılarının millî kültür unsurlarını öğrenmenize katkı sağladığını düşünüyor musunuz? Nedenlerini belirtiniz.
5. Millî kültür teması kapsamında dinlediniz-izlediğiniz şarkıları ders dışında da dinlemek/söylemek veya başka insanlara da dinletmek ister misiniz? Nedenleriyle belirtiniz.

EK 13. Çalışmanın Uygulama Sürecine İlişkin Görüntüler

EK 14. Uygulamada Kullanılan Şarkıların Video Klipleri ve Uygulama Süresince Öğrenci Yaşanmışlıklarına Ait Videoların Bulunduğu CD

CD'de aşağıdaki dosyalar bulunmaktadır.

1. Uygulamada Kullanılan Şarkıların Video Klipleri

- Arkadaşım Eşek
- Nane Limon Kabuğu
- Süper Babaanne
- Gülpembe
- Kazma
- Sakız Hanım Mahur Bey

2. Uygulama Süresince Öğrenci Yaşanmışlıklarına Ait Video Klipler

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler:	
Adı Soyadı :	Hatice ÇELİK
Doğum Tarihi ve Yeri:	16.07.1975- Tortum
Eğitim Durumu:	
Lisans:	Atatürk Üniversitesi KKEF Türkçe Eğitimi ABD (2002)
Yüksek Lisans:	Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı ABD Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı (2010)
Doktora:	Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı ABD Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı (2014-...)
Yabancı Dil:	YÖK Dil (62.50)
İş Deneyimi:	
Çalıştığı Kurumlar:	Erzurum Remzi Sakaoğlu Bilim ve Sanat Merkezi (2015- ....) Erzurum- Yakutiye Atatürk Ortaokulu (2013- 2015) Erzurum Aziziye 23 Nisan Ortaokulu (2006- 2013) Erzurum- Yakutiye Celal Akın İlköğretim Okulu (2004- 2006) Erzurum- Horasan Atatürk Ortaokulu (2002- 2004)
Ödül Bilgileri:	Takdir Belgesi (Aziziye Kaymakamlığı- 2009) Teşekkür Belgesi (Aziziye-İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü- 2010) Başarı Belgesi (Aziziye Kaymakamlığı- 2012)
Kurs-Seminer-Çalıştay ve Proje Bilgileri:	Fatih projesi BT' nin ve İnternetin Bilinçli ve Güvenli Kullanımı Kursu (Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü- 2016) Zekâ Oyunları Kursu 1- 2 (Erzurum Palandöken İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü- 2016) Özel Eğitim Hizmetleri Semineri (Erzurum Palandöken İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü- 2016) Çalışanların Temel İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi Kursu (Erzurum Palandöken İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü- 2016) Sunum Teknikleri Kursu (Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü- 2015) Bilsem Rehberlik Bilgilendirme Çalıştay (Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü- 2015) Fatih Projesi - Tanıtım ve Bilgilendirme Semineri (Erzurum İl Millî Eğitim Müdürlüğü- 2014) Çevreye Uyum Eğitimi Semineri (Erzurum İl Millî Eğitim Müdürlüğü- 2011) Kütüphanecilik Kursu (Yayımlar Dairesi Başkanlığı- 2010) Topyekûn Sivil Savunma Hizmetleri Semineri (Erzurum İl Millî Eğitim Müdürlüğü- 2010) Okul Sağlığı Semineri (Erzurum İl Millî Eğitim Müd.2009)

	<p>Bitişik Eğik Yazı Öğretimi Kursu (Tahim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı- 2008) Özel Eğitim Semineri (Erzurum İl Millî Eğitim Müdürlüğü-2008) Okullarda İlk yardım-İlk Müdahale Semineri (Erzurum İl Millî Eğitim Müd.2008) Türkçe Dersi Program Tanıtım Semineri (Erzurum İl Millî Eğitim Müdürlüğü, 2006) Rehberlik Anlayışını Kazandırma Semineri (Erzurum İl Millî Eğitim Müdürlüğü, 2006) 4006 Tübitak Bilim Fuarları Destekleme Projesi (2016- 2017- 2018) 4007 Tübitak Bilim Şenliği (2018)</p>	
Bilimsel Faaliyetler:		
	<p>Çelik, H. (2015). Bendi Mustafa Baba Divanı'nda Edebî Tür ve Tarzlar. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 4/1, 443- 464. Çelik, H. (2015). Behçet Necatigil'in "Üç Beş Damla Denize" Adlı Şiirindeki "Her Şey". Erciyes Aylık Fikir ve Sanat Dergisi, 38 (445). 28-30. Çelik, H. (2015). Sait Faik Abasıyanık'ın Ecel Atı Adlı Hikâyesindeki Çocuk Hürriyeti ve Oyuncak. Atatürk Üniversitesi Uluslararası Oyun ve Oyuncak Kongresi, (7- 8 Mayıs), Erzurum. Çelik, H. (2014). Tarık Buğra'nın "Çocuklar ve Elmalar" Adlı Hikâyesindeki Hüznü. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, The Journal of International Social Research, 7(31), 126- 130. Çelik, H. (2007). Sezen Aksu'nun Şarkılarında Klasik Türk Edebiyatının İzleri. Beyazdoğu Dergisi, (9). Sevim, O., Söylemez, Y., Hatun, E., Kurtlu, Y., Çelik, H., Arıcı, B.,Ebrn, Z., Mert, C., Metin, E., İnan, E., Tok, A. (2015). Örneklerle Dünya Edebiyatı. (Bölüm Katkısı), Nobel Akademik Yay. Ankara: 392.</p>	
İletişim Bilgileri:		
	Tel Nu. :	0505 503 30 87
	E-posta:	haticecelik1942@gmail.com
Düzenleme Tarihi:	25/01/2018	